

ເອກສານຫລັກແລະນຕີ
ສມັ້ນຍໍາຜູ້ສູງວາຍຽະດັບພະຕິ
ປີພ.គ. 2558

“
ສັງຄົມສູງວິຍ
ຈະສ້າງພລັງຍ່າງໄຮ
ໃນກາຣເຫຼົ່າສູ່ປະຊາມອາເຊີຍນ
”

ຄະນະອຸນຸກຮ່ມກາຣຈັດສມັ້ນຍໍາຜູ້ສູງວາຍຽະດັບພະຕິ
ກຣມກົງກາຣຜູ້ສູງວາຍ
ກຣະທຽວກາຣພັນນາສັງຄົມແລະຄວາມມື້ນຄົງຂອງມຸນຸບຍ

ເອກສາກຮລັກແລະ ພຣີ
ສມັບປະຜູ້ສູງອາຍຸຮະດັບປາຕີ
ປີພ.ສ. 2558

“
ສັນຄົມສູງວິຍ
ຈະສ່ຽງພຊັງອຍ່າງໄປ
ໃນການເຫັນສູ່ປະຊາຄມອາເຊີຍນ
”

ຄະນະວຸດກຽມກາງຈັດສມັບປະຜູ້ສູງອາຍຸຮະດັບປາຕີ
ກຽມກົງກາງຜູ້ສູງອາຍຸ
ກະທຽວກາງພັດນາສັນຄົມແລະ ຄວາມມື້ນຄົງຂອງນຸ່ມຍົງ

เอกสารหลักแหล่งตีสเม็ชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
“สังคมผู้สูงวัย จังสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2558

พิมพ์จำนวน 500 เล่ม

โดย คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
กรมกิจการผู้สูงอายุ
กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ที่อยู่ : อาคารมหานครยิบซัม ชั้น 21 โซน B
เลขที่ 539/2 ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร 10400
โทรศัพท์ 0 2642 4337 โทรสาร 0 2642 4307
อีเมลล์ : older@dop.mail.go.th
เว็บไซต์ : www.dop.go.th

ประกาศเจตนา

“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

ในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ประจำปี 2558

วันที่ 6-7 สิงหาคม 2558

ณ โรงแรมเช็นกรากูน์ราชการและคอบนเวนชันเตอร์ จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร

พวกเรามาชิกสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ประจำปี 2558 ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนชมรมผู้สูงอายุ สมาคมสภាទผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชนิพัฒน์สมเด็จพระศรีนครินทราราชชนนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กร หน่วยงาน เครือข่าย ภาคีต่างๆ กว่า 300 คน ได้ร่วมกันระดมความคิดเห็น และเห็นพ้องกันที่จะแสดงเจตนารมณ์ต่อที่ประชุมอันทรงเกียรตินี้ว่า

1. ในฐานะสมาชิกสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติจะนำมติสมัชชาในครั้งนี้ ไปสื่อสารต่อสมาชิกในชมรม องค์กร หน่วยงาน เครือข่ายในสังกัด ให้รับรู้และร่วมกันขับเคลื่อนมติไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างเต็มกำลัง

2. ในฐานะที่ตนเองเป็นผู้สูงอายุจะดูแลตนเองไว้ให้เป็นภาระของสังคม และร่วมผลักดันเป็นพลังในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น พื้นที่ จังหวัด ชาติ ให้เป็นสังคมสูงวัยที่มีคุณภาพ ก้าวหน้าในระดับต้นของกลุ่มประเทศอาเซียน

3. ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจะทำหน้าที่ในการสนับสนุนเครือข่ายให้เป็นพลัง “พลเมือง” เพื่อร่วมนำพาสังคม และประเทศไทยให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานของวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิสังคมของความเป็นไทย ด้วยความรัก สามัคคี แบบพี่แบบน้อง เอื้อเฟื้อเพื่อแฝง แบ่งปัน

4. ในฐานะที่เป็นประชาชนในสังคมยุคแห่งการเรียนรู้และการสื่อสารไร้พรมแดนจะพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลตื่นรู้ ด้วยการเรียนรู้ เปิดกว้าง ยอมรับฟังความเห็นจากผู้อื่น และช่วยสื่อสารแบ่งปันความรู้สู่เพื่อนเครือข่าย สังคม อย่างต่อเนื่อง

ผู้สูงวัย ใช้ว่า เที่ยงแก่เเทง
แต่พวกเรา ต้องคง ยังเปี่ยมผัน
มีพลัง เป็นพลัง ที่ยังมั่นคง
พร้อมสร้างสรรค์ สังคม ให้ก้าวไกล
เราจึงพร้อม ร่วมมือ และร่วมคิด
ล้านทั่วทิศ ผองเพื่อน ขับเคลื่อนให้
นำพาชาติ ให้ก้าวหน้า เด็ดขาด
ประเทศไทย เป็นหนึ่ง ในอาเซียน

คำนำ

ด้วยคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติมีมติให้จัดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 เพื่อส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุได้เข้าร่วมในกระบวนการสมัชชาผู้สูงอายุ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย มาตรการ และกลไกที่เป็นประโยชน์ต่อผู้สูงอายุในสังคม ภายใต้แนวคิด “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ระหว่างวันที่ 6 - 7 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมเช็นทรัลพลาซ่าราชบุรี แขวงคลองสอง เขตคลองสอง กรุงเทพมหานคร โดยผู้เข้าร่วมประชุมประกอบด้วย ผู้แทนองค์กร หน่วยงานทุกภาคส่วน เครือข่ายดำเนินงานด้านผู้สูงอายุจำนวนประมาณ 300 คน โดยมีประเด็นพิจารณา 5 ประเด็น ได้แก่ (1) การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ (2) บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย (3) การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ (4) ความพร้อมด้านวัฒนธรรม และ (5) พลังผู้สูงอายุไทยต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน ซึ่งคณะกรรมการจัดการประชุมฯ ได้จัดทำเป็นเอกสารหลักและร่างมติ ในแต่ละประเด็นผ่านกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากสมาชิก และสุดท้ายมาร่วมกันหาฉันท์กันในที่ประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติต่อไป

บัดนี้ ที่ประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 มีฉันท์กันที่เห็นชอบประเด็นพร้อมข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินการทั้ง 5 ประเด็นเรียบร้อยแล้ว ซึ่งคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ จะได้นำเสนอรายงานดังกล่าวต่อกองบรรณาธิการผู้สูงอายุแห่งชาติ รวมทั้งกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนมติจากสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติไปสู่การปฏิบัติ ที่เป็นรูปธรรมทั้งในระดับชาติ หน่วยงาน องค์กร พื้นที่ท้องถิ่นและชุมชน ด้วยช่องทางและวิธีการที่เหมาะสมต่อไป

คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
กันยายน 2558

คำนำ

สารบัญ

บทสรุปผู้บริหาร (Executive Summary)

บทที่ 1 บทนำ	01
1.1 ความเป็นมาของสมัชชาผู้สูงอายุ	01
1.2 ความหมายของ “สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ”	01
1.3 วัตถุประสงค์	01
1.4 หลักการสำคัญของสมัชชาผู้สูงอายุ	02
1.5 การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558	02
บทที่ 2 สถานการณ์ด้านผู้สูงอายุไทยและอาเซียน	04
2.1 สถานการณ์ด้านประชากร	04
2.2 มิติด้านเศรษฐกิจ	07
2.3 มิติด้านสุขภาพ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม	09
บทที่ 3 ข้อเสนอนโยบายภายใต้แนวคิด “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”	14
3.1 ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ	15
เอกสารหลัก 1	15
มติ 1	26
3.2 ประเด็นที่ 2 บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย	30
เอกสารหลัก 2	31
มติ 2	46
3.3 ประเด็นที่ 3 การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ	50
เอกสารหลัก 3	51
มติ 3	66

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.4 ประเด็นที่ 4 ความพร้อมด้านวัฒนธรรม	69
เอกสารหลัก 4	70
มติ 4	80
3.5 ประเด็นที่ 5 พลังผู้สูงอายุไทยต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน	83
เอกสารหลัก 5	84
มติ 5	94
ภาคผนวก	99
ภาคผนวก ก หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ	100
ภาคผนวก ข แนวทางการจัดประชุมมหาชนทมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ	109
ภาคผนวก ค กำหนดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	124
ภาคผนวก ง คำกล่าวรายงานในพิธีเปิด โดย พลตรีวราภรณ์ เอก อุดมย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	127
ภาคผนวก จ คำกล่าวเปิดและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดย ศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ รองนายกรัฐมนตรี	129
ภาคผนวก ฉ คำกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “กรอบความร่วมมือด้านอาเซียน” โดย คุณหญิงลักษณาจันทร์ เลาหพันธ์	138
ภาคผนวก ช คำกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การปฏิรูประบบสังคมผู้สูงวัยไทย สู่ประชาคมอาเซียน” โดย นายแพทย์อัมพล จินดาวัฒนะ	147
ภาคผนวก ซ เจตนาமณ์ “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”	152
ภาคผนวก ญ รายชื่อผู้เข้าประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558	163
ภาคผนวก ญ คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ และคณะกรรมการวิชาการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558	196

1.2.2 สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะและทศนคติ และการทดสอบฝีมือแรงงานผู้สูงอายุในอาชีพหลักๆ ที่มีโอกาสในการจ้างงานผู้สูงอายุ

1.2.3 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนภาคเอกชน และผู้ประกอบการ จัดให้มีการอบรมหรือจัดหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ตามประเภทงานที่ผู้สูงอายุต้องการทำ และตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นไปตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน โดยมีการจัดบริการให้ครอบคลุมผู้สูงอายุทั่วประเทศ

1.2.4 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร่วมกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมให้ชุมชนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และสถานประกอบการที่มีแรงงานผู้สูงอายุ เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการฝึกอบรมอาชีพและทักษะอาชีพ ตามความต้องการของผู้สูงอายุและตลาดแรงงาน และให้กองทุนผู้สูงอายุสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการอบรมหรือการจัดหลักสูตรการฝึกทักษะอาชีพ

1.2.5 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร่วมกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอบรมหรือการจัดหลักสูตรการฝึกทักษะอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

1.3 ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญและสนับสนุนการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

2. บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย

2.1 ขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบรรจุยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมภาคเอกชน รวมไปถึงวิสาหกิจเพื่อสังคมในการสร้าง “ตลาดผู้สูงอายุ” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ครอบคลุมธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านการรักษาพยาบาล ด้านการดูแล และการดำเนินชีวิตประจำวัน การสร้างนวัตกรรมและผลิตสินค้าที่สนับสนุนการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัยของผู้สูงอายุ รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินทั้งที่เป็นการออมระยะยาว การประกันเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำรงชีพยามชราภาพของผู้สูงอายุและครอบครัว ทั้งนี้ ขอให้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เข้ามามีบทบาทสนับสนุนการวิจัยและให้คำปรึกษาแก่ภาคเอกชน

2.2 ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการประสานกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อบูรณาการการสนับสนุนภาคเอกชนให้มีบทบาทในการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ อาทิ สนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อดำเนินการ ส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการกิจการของผู้ประกอบการ การจัดทำมาตรฐานด้านสมรรถนะของผู้ดูแลผู้สูงอายุและความก้าวหน้าในสายอาชีพ สนับสนุนและให้แรงจูงใจด้านการเงิน และ/หรือภาครัฐให้กับภาคเอกชนเพื่อจัดบริการในรูปแบบใหม่ ผลักดันให้มีวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ให้เข้ามามีส่วนร่วมจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ

2.3 ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการประสานกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพาณิชย์ ใน การส่งเสริมภาคเอกชน รวมไปถึง วิสาหกิจเพื่อสังคมให้จัดให้มีบริการหลากหลายประเภท เพื่อตอบสนองผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพา และ/หรือลักษณะการอยู่อาศัยกับครอบครัวที่แตกต่างกัน

2.3.1 การสร้างนวัตกรรมและการผลิตสินค้าที่สนับสนุนการดำรงชีวิต (Assistive Devices) ของผู้สูงอายุ

2.3.2 ศูนย์ข้อมูลให้ความรู้หรือให้คำปรึกษากับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

2.3.3 บริการเยี่ยมบ้านที่มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพา ภาวะทุพพลภาพหรือเจ็บป่วย เรื้อรัง

2.3.4 ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน เน้นบริการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการ การพบปะสังสรรค์ กิจกรรมป้องกัน กิจกรรมฟื้นฟูสภาพร่างกายขั้นพื้นฐาน บริการรับส่งผู้สูงอายุ

2.3.5 ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุระยะสั้น โดยจัดบริการแบบเดียวกับศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน บริการฟื้นฟูสภาพร่างกายระยะสั้นหลังรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล บริการที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้กับผู้สูงอายุที่มีความจำเป็น

2.3.6 สถานบริบาลผู้สูงอายุ/บ้านพักผู้สูงอายุ

2.3.7 ที่อยู่อาศัยพร้อมบริการดูแลการดำรงชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุ

2.4 ขอให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ในการกำหนดกฎหมาย หรือแนวทางอันจะเป็นมาตรฐานในการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้สูงอายุ และครอบครัวในฐานะผู้บริโภค และเพื่อความเป็นธรรม ต่อผู้ให้บริการ ทั้งนี้ ควรอยู่บนพื้นฐานของการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจมากกว่าการลงโทษหรือ จับผิด ได้แก่ กำหนดมาตรฐานในการจัดบริการดูแลในสถานบริการ ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนศูนย์ บริการจัดส่งผู้ดูแลตามบ้าน และส่งเสริมการขึ้นทะเบียนผู้ดูแลที่ได้รับการว่าจ้างเพื่อเป็นการคุ้มครอง ผู้บริโภค กำหนดองค์กรกำกับดูแลในด้านคุณภาพ และมาตรฐานการบริการของศูนย์บริการจัดส่ง ผู้ดูแลผู้สูงอายุตามบ้าน และผู้ดูแลที่ได้รับการว่าจ้าง ดำเนินการเชิงรุกในด้านการสนับสนุนการผลิต บุคลากรด้านการดูแลผู้สูงอายุ

2.5 ขอให้ภาคเอกชนออกผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับการประกันดูแลระยะยาว (Long Term Care Insurance) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพา โดยเน้นผลิตภัณฑ์ ลักษณะที่สามารถนำเงินบางส่วนหรือทั้งหมดมาใช้ระหว่างการดูแลระยะยาวได้

3. การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

3.1 ขอให้มีกลไกการขับเคลื่อนการจัดการการสัญจรและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง กับระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุภายใต้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยบูรณาการกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีหน้าที่ ดังนี้

3.1.1 ประสานงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงข้อกฎหมาย เพื่อการกำกับ ติดตาม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ครอบคลุมการบริการและการ คุ้มครองผู้สูงอายุ

3.1.2 บูรณาการหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบในการจัดบริการขนส่งสาธารณะ ให้ดำเนินการเผยแพร่ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักรู้ให้ผู้สูงอายุและคนทุกกลุ่ม ได้รับทราบเกี่ยวกับสิทธิ สวัสดิการ และแนวทางปฏิบัติในการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ

3.1.3 บูรณาการความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และส่งเสริมให้เกิดงานวิจัยที่ เกี่ยวข้องกับการออกแบบเพื่อทุกคน ร่วมกับหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการจัดบริการขนส่งสาธารณะ เพื่อให้การปฏิบัติและการดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุตามบริบทของ พื้นที่ โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกปลอดภัย

3.2 ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ไปใช้ในการจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะให้สอดคล้องกับสรีระ การเคลื่อนไหว และพฤติกรรมการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในแต่ละบริบทของพื้นที่ได้อย่างเหมาะสม

3.3 ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นเจ้าภาพหลักประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการกระจายโอกาสไปสู่ชุมชนชนบทด้วยระบบบริการขนส่งมวลชนรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับมิติทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

4. ความพร้อมด้านวัฒนธรรม

4.1 ขอให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมและการเผยแพร่ภาพลักษณ์ไทยสู่ประเทศอาเซียน

4.2 ขอให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษาอุக្ឮธรรม ศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมความพร้อมผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่ด้านภาษา และทักษะในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรม จัดทำคู่มือแหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาต่างๆ และกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเรื่องวิถีชีวิตชุมชน และวัฒนธรรมภูมิปัญญา

4.3 ขอให้กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการจัดทำแผนและงบประมาณด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น

4.4 ขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจัดทำฐานข้อมูลและทำเนียบคลังปัญญาผู้สูงอายุทุกจังหวัดและปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน

4.5 ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนให้เป็นเครือข่ายในการเผยแพร่ และสนับสนุนการส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาผู้สูงอายุในรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)

4.6 ขอให้รัฐบาลและสภานิติบัญญัติแห่งชาติเร่งรัดผลักดันร่างพระราชบัญญัติสมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. .... เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

5. พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

5.1 ขอให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมชมรมผู้สูงอายุต้นแบบ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ให้เป็นพลังในการพัฒนาศักยภาพชุมชนผู้สูงอายุ ทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในทุกหมู่บ้าน/ชุมชน

5.2 ขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดนโยบายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย ชมรมผู้สูงอายุ และคลังปัญญาผู้สูงอายุ ในภูมิภาคอาเซียน

5.3 ขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความรู้และสื่อสารในหลากหลายรูปแบบเกี่ยวกับผลกระทบจากการรวมเป็นประชาคมอาเซียนต่อผู้สูงอายุไทยและชุมชน

5.4 ขอให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดนโยบาย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมศักยภาพของชมรมผู้สูงอายุในแต่ละจังหวัด เช่น จัดกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุสัญจรภายในจังหวัด เป็นต้น

5.5 ขอให้กระทรวงมหาดไทยปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงและระเบียบให้อื้อต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ

5.6 ขอให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติปรับกลไกการบริหารจัดการกองทุนผู้สูงอายุ ให้กระจายสู่ระดับจังหวัด เพื่อให้ชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่สามารถเข้าถึงและขอรับการสนับสนุนจากกองทุนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ได้ร่วมกันประกาศเจตนาرمณ์ว่า ในฐานะสมาชิกสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติจะนำติสิมัชชาในครั้งนี้ ไปสื่อสารต่อสมาชิกในชมรม องค์กร หน่วยงาน เครือข่ายในสังกัด ให้รับรู้และร่วมกันขับเคลื่อนมติไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างเต็มกำลัง และที่ประชุมขอให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมติสิมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ให้ปรากฏผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีการติดตามการดำเนินงานตามมติ และรายงานความก้าวหน้าในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติครั้งต่อไป

ประมวลภาพการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ระหว่างวันที่ 6-7 สิงหาคม พ.ศ. 2558
ณ ห้องวายุกักษ์ 3 ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวายุกักษ์
โรงแรมเซ็นทาราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร

1.1 ความเป็นมาของสมัชชาผู้สูงอายุ

การจัดเวทีสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เป็นการจัดประชุมเพื่อระดมความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุในประเด็นเฉพาะที่กำหนดไว้ในเวทีสาธารณะ ข้อสรุปมติหรือข้อเสนอที่ได้จากเวทีสมัชชาผู้สูงอายุนำไปเสนอต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และนายกรัฐมนตรี เพื่อให้ส่วนที่เกี่ยวข้องขับเคลื่อนมติสมัชชาผู้สูงอายุไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม

สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการประสานเชื่อมให้ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมได้มีบทบาทในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ อย่างสมานฉันท์ อันนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและจัดประชุมอย่างเป็นระบบ

1.2 ความหมายของ “สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ”

“สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ” หมายถึง กระบวนการที่ให้ผู้สูงอายุ ภาคส่วนที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ และเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะเพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในระดับชาติ โดยจัดให้มีการประชุมอย่างเป็นระบบและอย่างมีส่วนร่วม

1.3 วัตถุประสงค์

1) เพื่อให้ผู้สูงอายุและทุกภาคส่วนที่ดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ได้มีส่วนร่วมและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม โดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ร่วมกันถกเถลง ปรึกษาหารือร่วมดำเนินการร่วมปรับปรุงแก้ไข ต่อประเด็นหรือข้อเสนอเชิงนโยบายด้านการพัฒนาสังคมและผู้สูงอายุ

- 2) เพื่อส่งเสริมศักยภาพและสร้างความเข้มแข็งขององค์กรผู้สูงอายุ ใช้ศักยภาพ ความรู้ ประสบการณ์ของผู้สูงอายุที่มีศักยภาพ ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายในการดำเนินงานด้านการเตรียมความพร้อมสู่สังคมประชากรวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ
- 3) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายด้านผู้สูงอายุในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

1.4 หลักการสำคัญของสมัชชาผู้สูงอายุ

สมัชชาผู้สูงอายุมีหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วมที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมในการร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ร่วมกัน ถกเถลง ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดทิศทาง แนวโน้มนโยบาย ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ร่วมประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไข และร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนทุกฝ่ายในสังคมตระหนักรู้ว่าเป็นเจ้าของนโยบายสาธารณะนั้นร่วมกัน
- 2) เป็นกระบวนการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
- 3) เป็นกระบวนการทำงานโดยพึ่งพาพลัง 3 ส่วนที่เชื่อมโยงกัน คือ พลังทางปัญญา พลังทางสังคม และพลังแห่งอำนาจจารฉิรุหรืออำนาจทางการเมือง

1.5 การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

การจัดประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 เริ่มจากการกำหนดประเด็นพิจารณา ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติเลือก เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดยแบ่งมีประเด็นพิจารณา 5 ประเด็น ได้แก่

- 1) การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ
- 2) บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย
- 3) การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ
- 4) ความพร้อมด้านวัฒนธรรม
- 5) พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

ซึ่งได้ทำการศึกษาสถานการณ์ จัดทำร่างมติ และแจ้งเวียนขอความเห็นอย่างกว้างขวาง ก่อนจัดประชุมพิจารณาขั้นสุดท้ายระหว่างวันที่ 6 - 7 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมเช็นทรัล ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร โดยมีผู้แทนชมรมผู้สูงอายุ สมาคมสภាទผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กร หน่วยงาน เครือข่าย ภาคีต่างๆ จำนวนกว่า 300 คน ที่ประชุมสมัชชาผู้สูงอายุฯ ได้มีฉันท์มติ เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ใน 5 ประเด็น ดังกล่าวข้างต้น และร่วมกับประกาศเจตนารมณ์ในฐานะสมาชิกสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติจะนำมติสมัชชาในครั้งนี้ ไปสื่อสารต่อสมาชิกในชมรม องค์กร หน่วยงาน เครือข่ายในสังกัด ให้รับรู้และร่วมกันขับเคลื่อนมติไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างเต็มกำลัง

ทั้งนี้ ที่ประชุมขอให้รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมติสมัชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ให้ปรากฏผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีการติดตามการดำเนินงานตามมติและรายงานความก้าวหน้าในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติครั้งต่อไป

บทที่ 2

สถานการณ์ด้านผู้สูงอายุไทยและอาเซียน

2.1 สถานการณ์ด้านประชากร

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 อันเป็นผลมาจากการโครงสร้างประชากรที่ไม่สมดุล ประชากรที่เกิดในช่วงปี พ.ศ. 2506 - 2526 หรือรุ่นเกิดเกินล้าน ประชากรเหล่านี้กำลังเปลี่ยนผ่านไปสู่วัยผู้สูงอายุ โดยสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยทำงานกลับมีทิศทางตรงกันข้าม สืบเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ไม่สมดุลทำให้ในอนาคตอันใกล้ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged Society) ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งผลให้ผู้สูงอายุมีอายุยืนยาวขึ้น และความสำเร็จในการวางแผนครอบครัว ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2561 หรืออีก 3 ปีข้างหน้าจะเป็นครั้งแรกที่ประเทศไทยจะมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าประชากรในวัยเด็ก โดยประชากรสูงอายุจะมีสัดส่วนประมาณ 1 ใน 5 ของประชากรทั้งหมด (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556, 2557) และในอีกไม่เกิน 6 ปี ข้างหน้าหรือในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยจะกลายเป็น “สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์” (complete aged society) คือ มีประชากรที่เป็นวัยสูงอายุถึงร้อยละ 20 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ และในปี พ.ศ. 2578 หรืออีก 20 ปีข้างหน้า จำนวนประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้น ถึงร้อยละ 30 ส่งผลให้ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด (super aged society) ทั้งนี้ ปรากฏการณ์ดังกล่าวมีได้เกิดขึ้นกับประเทศไทยเพียงประเทศเดียว หากแต่ถ้าว่าเป็นปรากฏการณ์ระดับโลก (Global Phenomena) ที่เกือบทุกประเทศในโลกได้รับผลกระทบจากการปรับเปลี่ยนโครงสร้างประชากร และหากเทียบสัดส่วนผู้สูงอายุกับประเทศไทยสมาชิกอาเซียนด้วยกันประเทศไทยมีสัดส่วนผู้สูงอายุ เมื่อเทียบกับจำนวนประชากรทั้งประเทศอยู่ในลำดับที่ 2 จาก 10 ประเทศสมาชิกอาเซียนในปัจจุบัน และในปี พ.ศ. 2583 ประเทศไทยจะมีสัดส่วนประชากรสูงอายุสูงที่สุดในอาเซียน

ตาราง 2-1 จำนวนประชากรและสัดส่วนผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศอาเซียน

ปี พ.ศ. 2558 และ พ.ศ. 2583

ประเทศ	จำนวนประชากร พ.ศ. 2558 (ล้านคน)	สัดส่วนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป	
		พ.ศ. 2558	พ.ศ. 2583
สาธารณรัฐสิงคโปร์	5.62	17.0	32.0
ประเทศไทย	67.40	15.8	33.5
สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม	93.39	10.4	24.1
สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา	54.16	9.0	18.2
มาเลเซีย	30.65	9.1	17.6
สาธารณรัฐอินโดนีเซีย	255.71	8.6	18.1
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว	7.02	6.0	11.1
ราชอาณาจักรกัมพูชา	15.68	8.3	14.7
บูรีนารูสซาลาม	0.43	8.6	25.7
สาธารณรัฐพิลีปปินส์	101.80	6.8	11.3

ที่มา : United Nation, World Population Prospect 2012 Revision

จากการคาดประมาณจำนวนประชากรขององค์การสหประชาชาติ พบว่าจำนวนประชากรทั้งหมดในภูมิภาคอาเซียน มีจำนวน 631.86 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2558 จำนวนประชากรของแต่ละประเทศมีความแตกต่างกันมาก ประเทศที่มีสมาชิกประชากรสูงที่สุด 3 อันดับแรก คือ สาธารณรัฐอินโดนีเซียมีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ ประมาณกว่า 256 ล้านคน รองลงมา คือ สาธารณรัฐพิลีปปินส์ประมาณกว่า 102 ล้านคน และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามคาดว่าจำนวนประชากรจะอยู่ที่ 93 ล้านคน ขณะที่ประเทศสมาชิกที่มีประชากรน้อยที่สุดสามอันดับ คือ บูรีนารูสซาลาม มีจำนวนประชากรน้อยที่สุด คือ ประมาณ 4 แสนคน ถัดมา คือ สาธารณรัฐสิงคโปร์ประมาณ 6 ล้านคน และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวมีประชากรราว 7 ล้านคน จากการศึกษาโครงการการขับเคลื่อนงานด้านผู้สูงอายุเพื่อรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พบร่วมกับผู้สูงอายุ ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทั้งด้านจำนวนและสัดส่วน ส่งผลให้ในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นปีของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ จะมีประเทศสมาชิกถึง 3 ประเทศที่มีสัดส่วนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 หรือเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ได้แก่ สาธารณรัฐสิงคโปร์ ประเทศไทย และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม และคาดว่าประเทศสมาชิกอาเซียนอีก 5 ประเทศ จะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุภายในอีก 10 ปี คือ ปี พ.ศ. 2568 และประชาคมอาเซียนจะเข้าสู่

สังคมผู้สูงอายุทั้งหมดภายในปี พ.ศ. 2583 และยังพบว่าผู้สูงอายุในอาเซียนมีแนวโน้มที่จะมีอายุยืนยาวขึ้นและมีผู้สูงอายุหญิงมากกว่าชาย ทั้งนี้ พบว่าแนวโน้มประชากรรวมของประเทศไทยคาดว่าจะลดลงอีกใน 20 ปีข้างหน้า แต่กลับพบว่าสัดส่วนของประชากรสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จนมีสัดส่วนสูงที่สุดในประชาคมอาเซียนในอีก 25 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2583) โดยมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 32.0

จากข้อมูลรายงานผลเบื้องต้นการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ที่ได้จากการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมกันทั่วประเทศ ในเดือนมิถุนายน - สิงหาคม พ.ศ. 2557 โดยการสัมภาษณ์สมาชิกในครอบครัวส่วนบุคคลในครัวเรือนตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 83,880 ครัวเรือน พบข้อมูลด้านผู้สูงอายุที่น่าสนใจ ดังนี้

1) ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนเพิ่มสูงขึ้น จากร้อยละ 3.6 ในปี พ.ศ. 2554 เป็นร้อยละ 10.4 ในปี 2557

2) ร้อยละ 33.4 ของผู้สูงอายุมีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย หย่า แยกกันอยู่ และร้อยละ 3.7 เป็นโสด

3) ร้อยละ 23.4 ของผู้สูงอายุวัยต้น ร้อยละ 8.9 ของผู้สูงอายุวัยกลาง และร้อยละ 2.6 ของผู้สูงอายุวัยปลาย มีความต้องการที่จะทำงาน

4) ผู้สูงอายุเข้าร่วมทำกิจกรรมหมู่บ้าน/ชุมชน ในระหว่าง 12 เดือน ก่อนวันสัมภาษณ์ เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 68.9 ในปี 2554 เป็นร้อยละ 69.6 ในปี พ.ศ. 2557

5) ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด ประมาณร้อยละ 31.9 รองลงมา คือ ภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ (ร้อยละ 25.6 ร้อยละ 21.1 และร้อยละ 12.0 ตามลำดับ) โดยกรุงเทพมหานครอยู่สุดเป็นร้อยละ 9.4

6) ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุของไทยจะมีอายุอยู่ในช่วงวัยต้น (อายุ 60 – 69 ปี) ถึงร้อยละ 56.5 ของผู้สูงอายุทั้งหมด

7) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75.8) จบการศึกษาในระดับประถมศึกษาและต่ำกว่า ระดับประถมศึกษา มีเพียงร้อยละ 12.6 ที่จบสูงกว่าระดับประถมศึกษา และร้อยละ 11.6 เป็นผู้สูงอายุที่ไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้

8) สัดส่วนของผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวตามลำพังในครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2537 มีผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวร้อยละ 3.6 และเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 ร้อยละ 7.7 ร้อยละ 8.6 ในปี พ.ศ. 2545 2550 และ 2554 ตามลำดับ

2.2 มิติด้านเศรษฐกิจ

หากกล่าวถึงเรื่องความมั่นคงของผู้สูงอายุจำเป็นที่รัฐจะต้องพิจารณาถึงความเพียงพอของรายได้ของผู้สูงอายุในการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี โดยแหล่งรายได้ของผู้สูงอายุ ได้แก่ (1) การทำงาน (2) บำนาญ (3) เบี้ยยังชีพ (4) ดอกเบี้ย/การออม/ค่าเช่า (5) คู่สมรส (6) บุตร และ (7) ญาติ เป็นต้นจากการสำรวจประชากรสูงอายุ ปี 2554 พบว่า 1 ใน 3 ของผู้สูงอายุมีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน (ในปี 2554 ผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 2,422 บาท/คน/เดือน หรือ 29,064 บาท/คน/ปี ถือว่าเป็นผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน) และบุตรยังคงเป็นแหล่งรายได้หลักของผู้สูงอายุจากการสำรวจประชากรผู้สูงอายุ พ.ศ. 2554 พบว่า ประมาณ 4 ใน 5 ของผู้สูงอายุทั้งหมดได้รับการเกื้อหนุนทางการเงินจากลูก เกือบครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุมีรายได้จากการทำงาน โดยมีเพียง 1 ใน 3 ของผู้สูงอายุมีรายได้จากการเงินออมหรือการถือครองทรัพย์สิน ปัจจุบันมีผู้สูงอายุมากกว่า 4 ใน 5 ได้รับเบี้ยยังชีพและมีผู้สูงอายุไม่ถึง 1 ใน 10 ได้รับเงินบำเหน็จบำนาญจากรัฐบาล ทั้งนี้ สัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีแหล่งรายได้จากบุตรนั้นมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่องจากร้อยละ 54.1 ในปี 2537 เป็นร้อยละ 52.3 และร้อยละ 40.1 ในปี 2550 และ 2554 ตามลำดับ (รรเวศ์ สุวรรณระดา, ข้อเสนอเพื่อการปฏิรูประบบที่รองรับสังคมสูงวัย : ด้านเศรษฐกิจ)

จากรายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2556 พบว่ามีผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่ 3.5 ล้านคน หรือร้อยละ 36 โดยงานที่ผู้สูงอายุทำส่วนใหญ่เป็นงานนอกรอบ อาทิ การเกษตร ประมง งานฝีมือ เป็นต้น ซึ่งในจำนวนผู้สูงอายุที่ยังคงทำงานอยู่มีไม่ถึงร้อยละ 10 ที่ได้ทำงานในระบบ และจากสภาพสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป อัตราการเกิดที่มีแนวโน้มลดลง กำลังแรงงานที่มีแนวโน้มลดลงซึ่งส่วนใหญ่กับจำนวนผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง การย้ายถิ่นของวัยทำงาน และค่านิยมที่เปลี่ยนไปส่งผลให้โอกาสที่ผู้สูงอายุจะได้รับเงินช่วยเหลือค้าจุนจากบุตรหลานลดน้อยลงด้วยดังนั้น หากผู้สูงอายุไม่ได้ทำงาน ไม่มีบำนาญ ไม่มีเงินออม และไม่มีรายได้ที่มั่นคงแล้ว ย่อมทำให้เกิดความไม่มั่นคงในการดำรงชีวิต ดังนั้น การพัฒนาทักษะและศักยภาพที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุในการทำงาน นอกจากนี้ในปี พ.ศ. 2554 ได้มีการสำรวจความคิดเห็นประชากรวัยทำงานในด้านความรู้และทัศนคติที่มีต่อผู้สูงอายุ พบว่า คนวัยทำงานเริ่มห่วงพึงรายได้เมื่อยามจากบุตรหลานลดลงเปลี่ยนมาให้ความสำคัญในการทำงานพึงตนเองมากขึ้น เห็นได้จากข้อมูล ปี พ.ศ. 2550 ประชากรวัยทำงานร้อยละ 32.6 คาดหวังให้บุตรเป็นแหล่งเงินที่สำคัญที่สุดในการเลี้ยงดูตนเอง เมื่อยามสูงอายุ แต่ในปี พ.ศ. 2554 ลดลงเหลือร้อยละ 29.6 ทำององเดียวกันกับแหล่งรายได้ที่มาจากการเบี้ยยังชีพ ประชากรวัยทำงานมีความคาดหวังเบี้ยยังชีพที่จะใช้เป็นแหล่งรายได้ในการเลี้ยงตนเอง เมื่อยามสูงอายุลดลง โดยในปี พ.ศ. 2550 ร้อยละ 4.4 ปี พ.ศ. 2554 ลดลงเหลือร้อยละ 4.0

ในส่วนตัวเลขประชากรวัยทำงานที่หัวพึงการทำงานของคนเฒ่าอย่างสูงอายุมีสัดส่วนมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2550 มีประชากรวัยทำงานร้อยละ 27.2 ให้ความสำคัญกับการทำงานเลี้ยงตนเอง เมื่ออายุสูงอายุ และในปี พ.ศ. 2554 เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 33.9 หากพิจารณาแหล่งเงินที่มาจากการเบี้ยยังชีพ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, พ.ศ. 2554) ประกอบกับความเหลื่อมล้ำของตลาดแรงงานไทย ที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุทำงานในระบบน้อยมาก โดยพบว่าผู้สูงอายุมีสัดส่วนการทำงานในระบบน้อยที่สุดในทุกช่วงวัย เสมือนว่าตลาดแรงงานในระบบเป็นพื้นที่ของคนวัย 25 - 39 ปี ในขณะที่ตลาดแรงงานนอกระบบทุกกลุ่มเป็นพื้นที่ของผู้สูงอายุ จากการสำรวจแรงงานในระบบปี พ.ศ. 2556 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าร้อยคนอายุมากขึ้นยิ่งมีสัดส่วนอยู่ในแรงงานในระบบลดลง

ระบบหลักประกันรายได้ผู้สูงอายุของประเทศไทยในปัจจุบัน ได้แก่

1) ระบบบำนาญจากราชการและกองทุนบำนาญข้าราชการ (กบข.) ให้หลักประกันแก่ข้าราชการ โดยผู้ที่ได้รับบรรจุเป็นข้าราชการหลังวันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2540 จะต้องเข้าเป็นสมาชิกของ กบข.

2) กองทุนประกันสังคม ให้หลักประกันแก่แรงงานในระบบ (ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และ 39) และแรงงานนอกระบบ (ผู้ประกันตนตามมาตรา 40)

3) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ให้หลักประกันแก่พนักงานรัฐวิสาหกิจและลูกจ้างในบริษัท ที่มีการจัดตั้งกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

4) กองทุนสงเคราะห์ครูใหญ่และครูโรงเรียนเอกชน สำหรับครูโรงเรียนเอกชน และครูใหญ่

5) เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ให้กับผู้สูงอายุที่มีสัญชาติไทยที่ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือ สิทธิประโยชน์อื่นๆ มาจากหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่เป็นผู้สูงอายุที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้เป็นประจำ และได้ลงทะเบียนและยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

6) กองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (RMF) และกองทุนรวมระยะยาว (LTf) ครอบคลุม คนทำงานที่อยู่ในระบบภาษี

7) กองทุนสวัสดิการชุมชน

2.3 มิติด้านสุขภาพ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม

2.3.1 ด้านสุขภาพ

จากรายงานผลเบื้องต้นการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2557 พบว่า ผู้สูงอายุร้อยละ 40.5 ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพปานกลาง ร้อยละ 36.9 ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพดีมาก และร้อยละ 3.6 ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพดี ผู้สูงอายุที่ประเมินตนเองว่ามีสุขภาพไม่ดี มีร้อยละ 16.4 และมีเพียงร้อยละ 2.6 ที่ประเมินว่าตนเองมีสุขภาพไม่ดีมากๆ

การสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2554 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำรวจปัญหาสุขภาพของผู้สูงอายุไทย พบว่าผู้สูงอายุยังอยู่มากขึ้นยิ่งมีความเสี่ยงสูงขึ้นต่อการเป็นโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัวที่เกิดจากพฤติกรรมการรับประทานอาหาร การออกกำลังกาย ความเสื่อมถอยของสุขภาพ และพันธุกรรม โดยปัญหาสุขภาพที่เป็นโรคเรื้อรัง 5 อันดับแรก ได้แก่ (1) ความดันโลหิตสูง ไขมันในเลือดสูง คอเลสเตอรอลสูง (2) เบาหวาน (3) เก้าท์ รูมาโตอิດ ปวดเข่า หลัง คอ เรื้อรัง (4) หัวใจ และ (5) อัมพฤกษ์ อัมพาต โดยผู้สูงอายุที่ป่วยเป็นโรคเรื้อรังที่ไม่ได้รับการรักษาอย่างต่อเนื่องมีจำนวนมากขึ้น ผู้สูงอายุที่อายุ 60 - 79 ปี ไม่รับการรักษาต่อเนื่องร้อยละ 7.7 อายุ 80 – 89 ปี ไม่รับการรักษาต่อเนื่องร้อยละ 10.1 และอายุ 90 ปีขึ้นไป ไม่รับการรักษาต่อเนื่องร้อยละ 16.3 โดยเหตุผลที่ผู้สูงอายุไม่เข้ารับการรักษาอย่างต่อเนื่องคิดว่าโรคที่เป็นอยู่นั้นไม่มีวิธีการรักษาที่ได้ผล (ร้อยละ 34.6) รองลงมาเป็นเรื่องของการเดินทางที่ไม่สะดวก (ร้อยละ 15.4) ไม่มีเวลาไปรับการรักษา (ร้อยละ 14.1) ไม่มีผู้พาไป (ร้อยละ 6.9) ไม่มีค่ารักษาพยาบาล (ร้อยละ 2.3) ไม่มีค่าพาหนะในการเดินทางไป (ร้อยละ 1.2) ตามลำดับ นอกจากนี้การมีโรคเรื้อรังในผู้สูงอายุที่มีภาวะลูก换来แทรกซ้อนทำให้สมรรถนะในการปฏิบัติชีวิตประจำวันลดลง และมีแนวโน้มรุนแรงสูงขึ้นเมื่อมีอายุมากขึ้น โดยการสำรวจสุขภาวะผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ. 2556 พบว่า การส่งเสริมสุขภาพเพื่อป้องกันโรคอยู่ในระดับมีสูงมาก อาทิ การตรวจการได้ยินร้อยละ 30 การคัดกรองผู้ที่มีแนวโน้มเป็นโรคซึมเศร้าร้อยละ 28 การประเมินความรุนแรงของข้อเข่าเสื่อมร้อยละ 12 การคัดกรองภาวะสมองเสื่อมร้อยละ 13 เป็นต้น การดูแลผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นบุคคลในครอบครัวด้วยกันซึ่งขาดความรู้และประสบการณ์ในการดูแลผู้สูงอายุ ระบบการบริการดูแลระยะกลางที่เป็นช่วงรอยต่อของการดูแลและระหว่างการรักษาระยะเฉียบพลันได้ขาดหายไปจากระบบบริการหลักของประเทศไทย ซึ่งถือได้ว่าการดูแลระยะกลางเป็นระยะที่มีความสำคัญเนื่องจากจะช่วยลดการนอนโรงพยาบาลโดยไม่จำเป็น ลดภาวะแทรกซ้อน ลดภาวะพึงพิง แต่ประเทศไทยระบบการบริการดูแลระยะกลางยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ (นพ.วิชัย โชควัฒน และคณะ, ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศไทยเพื่อรองรับสังคมสูงวัย : ด้านสุขภาพ) ทั้งนี้ มีการคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ. 2565 ค่าใช้จ่าย

ในการใช้บริการสุขภาพของผู้สูงอายุจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 1.1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) จากร้อยละ 0.64 ในปี พ.ศ. 2553 (ภาคร สกุลพานิชย์, 2554)

2.3.2 ด้านสังคม วัฒนธรรม

สืบเนื่องจากสถานการณ์ทางประชากรที่เปลี่ยนไป วิถีชีวิต ความสัมพันธ์ของคนในสังคม ที่ต่างไปจากอดีต ขนาดครัวเรือนประเทศไทยมีแนวโน้มเล็กลง ผู้สูงอายุอยู่อาศัยเพียงลำพังเพิ่มมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. 2537 ผู้สูงอายุอยู่อาศัยคนเดียวเพียงร้อยละ 3.6 ปี พ.ศ. 2545 สูงขึ้นเป็นร้อยละ 6.3 ปี พ.ศ. 2550 ร้อยละ 7.7 ปี พ.ศ. 2554 ร้อยละ 8.6 และปี พ.ศ. 2557 ร้อยละ 10.4 ส่วนหนึ่ง เป็นเพราะมีการย้ายถิ่นของบุตรเพื่อไปทำงานในเขตเมืองมากขึ้น เมื่อพิจารณาถึงเขตที่อยู่อาศัยของ ผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2557 พบว่าผู้สูงอายุอยู่ในเขตเทศบาลร้อยละ 40.9 นอกเขตเทศบาล ร้อยละ 59.1

ในด้านการทำกิจกรรมของผู้สูงอายุผ่านการรวมตัวทางชุมชนแล้วนั้น ชุมชนผู้สูงอายุ ในประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยจะเห็นได้ชัดจากชุมชนที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายของ หน่วยงานต่างๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยในส่วนของชุมชนที่เป็นเครือข่ายของสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานชุมชนผู้สูงอายุ ทั่วประเทศและเป็นองค์กรตัวแทนชุมชนผู้สูงอายุ พบร่วม ในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนชุมชนผู้สูงอายุ เครือข่าย 22,880 ชุมชน และเพิ่มเป็น 25,104 คน ในปี พ.ศ. 2556 นอกจากนี้ ยังมีชุมชนผู้สูงอายุ ที่เป็นเครือข่ายของสหพันธ์ชุมชนผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2540 นั้น มีจำนวนชุมชนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายทั้งสิ้น 280 ชุมชนในปี พ.ศ. 2553 (มูลนิธิ สถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2554) ในส่วนของชุมชนที่เป็นเอกเทศไม่ได้สังกัดหรือเป็นสมาชิก ของหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดนั้นน่าจะยังมีอีกเป็นจำนวนไม่น้อย แต่ยังขาดการเก็บรวบรวมข้อมูล ที่ครบถ้วนสมบูรณ์ อย่างไรก็ตามจากการติดตามประเมินแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ซึ่งให้นิยาม ชุมชนผู้สูงอายุในขอบเขตที่กว้างว่า เป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุโดยผู้สูงอายุ และเพื่อผู้สูงอายุ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นชุมชนของหรือสังกัดหรือเป็นสมาชิกของหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด แสดงให้เห็นถึง แนวโน้มของการพัฒนาและการแพร่ขยายของชุมชนผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในชุมชนชนบท โดยข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 รอบที่ 2 ในปี พ.ศ. 2554 แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของหมู่บ้านที่มีชุมชนผู้สูงอายุมีสูงถึงเกือบ ร้อยละ 70 เพิ่มขึ้นจากการประเมินในรอบแรกในปี พ.ศ. 2550 โดยเฉลี่ยกว่าร้อยละ 10 ในทุกภาค (วิพรรณ ประจวบเมฆะ และคณะ, 2556) จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมาพบว่า ศักยภาพของชุมชน

ผู้สูงอายุยังคงมีความแตกต่างกัน โดยชั้นรุ่นส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในระยะของการพัฒนาอย่างไร้ตามมีชั้นรุ่นจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานมีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเป็นระบบอคเสียงให้แก่ผู้สูงอายุจนได้รับการยกย่องให้เป็นชั้นรุ่นแบบ ชั้นรุ่นต้นแบบเหล่านี้จะเป็นพลังที่สำคัญในการถ่ายทอดบทเรียนสำหรับการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของชั้นรุ่นไปสู่ชั้นรุ่นอื่นๆ ทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน

ในส่วนมิติทางด้านอาชีวันนั้น ลักษณะทางสังคมที่สำคัญของผู้สูงอายุ อาจพิจารณาจากสถานภาพสมรส จำนวนบุตรที่ยังมีชีวิต รูปแบบการอยู่อาศัยในปัจจุบัน การอ่านออกเขียนได้และระดับการศึกษา เป็นต้น โดยพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่ในประเทศอาเซียน ยังคงมีสถานภาพและมีสัดส่วนของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสส่วนมาก เป็นสัดส่วนที่สูงรองลงมาจากผู้ที่สมรส และพบว่าสถานภาพสมรสหม้ายเพิ่มขึ้นตามอายุที่มากขึ้น โดยผู้สูงอายุหญิงส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสหม้ายมากกว่าผู้สูงอายุชายในทุกประเทศ ดังนั้น การที่แนวโน้มของประชากรสูงอายุในภูมิภาคส่วนใหญ่จะเป็นหญิงมากกว่าชายนั้น ย่อมส่งผลให้ผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้น มีแนวโน้มที่จะเป็นหม้ายอยู่เพียงลำพังโดยไม่มีคู่สมรส ผู้สูงอายุหญิงถูกคาดว่าอยู่ได้ยาวนานกว่าผู้สูงอายุชายทำให้โอกาสของคู่สมรสชายจะเสียชีวิตไปก่อนภรรยาเมื่อสูง ส่งผลให้ผู้สูงอายุหญิงมีสถานภาพสมรสหม้ายสูงกว่า และผู้สูงอายุหญิงยังมีการแต่งงานใหม่น้อยกว่าผู้สูงอายุชายอีกด้วย นอกจากการเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุที่เป็นหม้ายยังพบว่าผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะอยู่เป็นโสดโดยไม่แต่งงานเพิ่มมากขึ้นในบางประเทศด้วย โดยเฉพาะผู้สูงอายุในวัยต้น และผู้สูงอายุหญิงมากกว่าชาย จากแนวโน้มสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้สูงอายุในประเทศอาเซียนมีแนวโน้มที่จะอยู่ลำพังโดยไม่มีคู่สมรสสูงขึ้น โดยเฉพาะผู้สูงอายุหญิง และยังหมายถึงผู้สูงอายุในอนาคตจะไม่มีบุตรในการให้การดูแล และเกือบหนึ่นในวัยสูงอายุทำให้ขาดผู้ดูแล เมื่อเจ็บป่วย หรือเมื่อไม่สามารถดูแลตนเองได้ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงทางสังคม และส่งผลต่อความต้องการการดูแลที่อาจต้องเป็นภาระของชุมชน สังคม และของรัฐในระยะยาว นอกจากนี้ บุตรในวัฒนธรรมอาเซียน คือ ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเกือบหนุนพ่อแม่เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ ดังนั้น จำนวนบุตรจึงมีนัยด้านความมั่นคงทางสังคม โดยเฉพาะในด้านการดูแลเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุหรือเมื่อต้องเข้าสู่ภาวะพึงพิง ซึ่งพบว่าประชากรในประเทศไทยเชิงอาชีวันส่วนใหญ่มีระดับภาวะเจริญพัฒนาลดลงมาก ส่งผลให้ผู้สูงอายุในอนาคตมีแนวโน้มที่จะมีบุตรลดลง และมีสัดส่วนของผู้ที่ไม่มีบุตรเพิ่มขึ้น ในส่วนของรูปแบบการอยู่อาศัยของผู้สูงอายุในประเทศไทยเชิงอาชีวัน พบร่วมกับผู้สูงอายุในประเทศไทยเชิงอาชีวันส่วนใหญ่มีการอยู่อาศัยกับสมาชิกของครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอาศัยอยู่กับบุตร ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้ที่ให้ความสำคัญและให้การดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว และพบว่าผู้สูงอายุชายมีแนวโน้มจะอาศัยอยู่ร่วมกับบุตรมากกว่าผู้สูงอายุหญิง แต่ในขณะเดียวกันก็พบว่าในปัจจุบัน

และแนวโน้มในอนาคตตรุปแบบของครอบครัวกำลังเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายที่มีสมาชิกหลายรุ่น ของครอบครัวอาศัยอยู่ร่วมกัน รวมถึงผู้สูงอายุไปสู่ครอบครัวขนาดเล็กหรือครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และมีแนวโน้มที่ผู้สูงอายุต้องอาศัยอยู่ตามลำพังมากขึ้น (วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557)

2.3.3 ด้านสภาพแวดล้อม

จากแนวโน้มที่ผู้สูงอายุจะต้องอยู่เพียงลำพังมีมากขึ้น การให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ภาครัฐและชุมชนควรตระหนักรู้เรื่องดังกล่าว โดยผู้สูงวัยไทย 1 ใน 4 คน เคยหลับ และมากกว่าร้อยละ 75 ที่หลับเพราะสภาพแวดล้อมบ้านไม่ปลอดภัย ผู้สูงอายุร้อยละ 29.72 เคยหลับ และร้อยละ 56.16 เคยบาดเจ็บ ส่วนใหญ่การบาดเจ็บเกิดขึ้นภายในบ้าน (ร้อยละ 55.17) มากกว่าภายนอกบ้าน (ร้อยละ 44.83) โดยสถานที่ที่ผู้สูงอายุบาดเจ็บส่วนใหญ่เป็นทางเดินนอกบ้านและบริเวณห้องน้ำ รวมถึงผลการศึกษาจากการวิจัยเรื่อโครงการสำรวจอาคาร สถานที่สาธารณะที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงสำรวจ จากสถานที่ราชการ 18 แห่ง เอกชน 11 แห่ง ขนส่งมวลชน 6 แห่ง และวัด 2 แห่ง รวม 37 แห่ง โดยการสำรวจทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งภายนอกและภายในอาคารตามเกณฑ์อ้างอิงจากกฎกระทรวงฯ พ.ศ. 2548 โดยมีตัวชี้วัด 7 ตัว ได้แก่ ที่จอดรถ ทางลาด ราวจับ บันได ป้ายสัญลักษณ์ ทางเดิน และทางเขื่อน และประตู ซึ่งจากการเปรียบเทียบผลการสำรวจระหว่างหน่วยงานในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายนอกอาคาร พบร้าอาคารของภาครัฐส่วนมากมีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรผ่านเกณฑ์ประเมินร้อยละ 43 มากกว่าอาคารของราชการ (ร้อยละ 28) เอกชน (ร้อยละ 28) และวัด (ร้อยละ 26) แต่ยังต่ำกว่าเกณฑ์ (ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50) สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในอาคารส่วนใหญ่มีสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรใกล้เคียงกันทั้งอาคารของ ภาครัฐส่วนมาก เอกชน วัด และราชการ (อัตราการผ่านเกณฑ์ร้อยละ 29 28 26 และ 24 ตามลำดับ) ทั้งนี้ ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (5) กำหนดว่าผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณะอื่น แม้กฎหมายดังกล่าวจะครอบคลุมแนวคิดเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ (Age friendly cities) แต่เป็นเพียงพิวเดินเท่านั้น แต่ยังไม่มีความเชื่อมโยงกับกฎหมายอื่นๆ เช่น พ.ร.บ.คนพิการ พ.ร.บ. การศึกษา พ.ร.บ. ควบคุมอาคาร กฎกระทรวงคมนาคม กฎกระทรวง ICT เป็นต้น และเมื่อ พ.ร.บ. ไม่เขื่อมกับกฎหมายการปรับสภาพแวดล้อมอื่นๆ โดยเฉพาะกฎหมายด้านคนพิการ ทำให้การขับเคลื่อนด้านการปรับสภาพแวดล้อมทำได้ช้าและขาดประสิทธิภาพ ในส่วนของการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุมีกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร

สำหรับผู้พิการ หรือผู้ทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 ของกระทรวงมหาดไทย กำหนดให้อาคารของหน่วยงานราชการและรัฐวิสาหกิจที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารเปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 300 ตารางเมตร และอาคารของภาคเอกชนที่มีพื้นที่ของอาคารเปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 2,000 ตารางเมตร ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ดังนั้น หากเป็นอาคารที่ก่อสร้างก่อนปี พ.ศ. 2548 หรือเป็นอาคารของหน่วยงานราชการ รัฐวิสาหกิจ และเอกชนที่มีพื้นที่อาคารเปิดให้บริการแก่คนทั่วไปไม่ตรงกับเกณฑ์ที่กำหนดข้างต้น ก็ไม่ได้บังคับให้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและคนชรา (ไตรรัตน์ จารุทัศน์ และคณะ, ข้อเสนอการปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัย : ด้านสภาพแวดล้อม) กล่าวคือกฎหมายที่บังคับใช้ในปัจจุบันยังไม่มีความครอบคลุมด้านสภาพแวดล้อมที่เพียงพอในการเอื้ออำนวยให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

บทที่ 3

ข้อเสนอโดยภายในภายใต้แนวคิด

“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

ที่ประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ระหว่างวันที่ 6 - 7 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ณ โรงแรมเช็นทรัล ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร ได้มีฉันท์มติเห็นชอบข้อเสนอโดยภายในภายใต้แนวคิด “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” 5 ประเด็น ได้แก่

- 1) การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ
- 2) บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย
- 3) การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ
- 4) ความพร้อมด้านวัฒนธรรม
- 5) พลังผู้สูงอายุไทยต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

ทั้งนี้ ที่ประชุมขอให้กระทรวงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการตามมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ให้ปรากฏผลการดำเนินงานอย่างเป็นรูปธรรม และให้มีการติดตามการดำเนินงานตามมติและรายงานความก้าวหน้าในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติครั้งต่อไป และผู้แทนชุมชนผู้สูงอายุ สมาคมสภាទผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กร หน่วยงาน เครือข่าย ภาคีต่างๆ จำนวนกว่า 300 คน ที่เข้าประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ในครั้งนี้ได้ร่วมกันประกาศเจตนา湿润ในฐานะสมาชิกสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติจะนำมติสมัชชาในครั้งนี้ ไปสื่อสารต่อสมาชิกในชุมชน องค์กร หน่วยงาน เครือข่ายในสังกัด ให้รับรู้และร่วมกันขับเคลื่อนมติไปสู่การปฏิบัติให้เป็นรูปธรรมอย่างเต็มกำลัง

สำหรับข้อเสนอโดยภายในภายใต้แนวคิด “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” มีรายละเอียดในแต่ละประเด็นดังนี้

3.1

ประเด็นที่ 1

การส่งเสริมก้าว haze อาชีพผู้สูงอายุ

เอกสารหลัก 1

เอกสารหลักสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ

1. นิยาม

ทักษะอาชีพ (Career Skills) หมายถึง ความสามารถที่ผู้ประกอบอาชีพต้องมี เป็นความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญที่เกิดจากการหมั่นฝึกฝนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จนสามารถทำสิ่งนั้นได้อย่างคล่องแคล่วเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

ทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการประกอบอาชีพประกอบด้วย

1.1 ทักษะกระบวนการทำงาน เป็นการลงมือทำงานด้วยตนเอง โดยมุ่งเน้นการฝึกวิธีการทำงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งการทำงานเป็นรายบุคคล และการทำงานเป็นรายกลุ่ม เพื่อให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอน การประเมินผลการทำงาน

1.2 ทักษะกระบวนการแก้ปัญหา เป็นกระบวนการคิดทางวิธีแก้ปัญหาตามขั้นตอน การสังเกต การวิเคราะห์ การสร้างทางเลือกและการประเมินทางเลือก

1.3 ทักษะในการทำงานร่วมกัน เป็นความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มุ่งเน้นการทำงานตามขั้นตอนและการทำงานกลุ่ม โดยรู้จักหน้าที่ และทักษะการพูดและฟัง

1.4 ทักษะการแสดงความรู้ เช่น การศึกษาค้นคว้า การรวมกลุ่ม การสังเกต การสำรวจ และการบันทึก

1.5 ทักษะการจัดการ เป็นการจัดระบบงาน และระบบคนเพื่อให้สามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมาย และการทำงานในปัจจุบันมีความต้องการทักษะเพิ่มเติม

1.6 ทักษะด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์ช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

1.7 ทักษะและความสามารถด้านภาษา การทำงานในปัจจุบันมีการติดต่อสื่อสารมากขึ้น ดังนั้นทักษะภาษามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

2. สถานการณ์ปัจจุบันและความจำเป็น

2.1 ประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Ageing Society) ซึ่งหมายถึงการมีสัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศมาตั้งแต่ พ.ศ. 2548 โดยในปี พ.ศ. 2554 ประเทศไทยมีผู้สูงอายุคิดเป็นประมาณร้อยละ 12.3 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศและคาดว่าในปี พ.ศ. 2564 คาดว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) หรือมีสัดส่วนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 และในปี พ.ศ. 2574 ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสุดยอด (Super-aged Society) คือ มีสัดส่วนผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมด ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสามประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้วใน พ.ศ. 2558 ซึ่งเป็นปีแรกของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักอนามัยผู้สูงอายุ, 2557)

2.2 โครงการสร้างทางประชากรของประเทศไทยเปลี่ยนแปลง โดยผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้น ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานมีสัดส่วนลดลง การเข้าสู่วัยสูงอายุยังอาจหมายถึงการเกณฑ์อายุการทำงานส่งผลกระทบต่อการจ้างงาน การขาดแคลนแรงงานและการพัฒนาเศรษฐกิจในอนาคต และยังส่งผลให้สัดส่วนของภาระพิ่งพงวัยสูงอายุมีค่าสูงขึ้น นั่นหมายถึงจำนวนผู้สูงอายุต่อประชากรในวัยทำงานสูงขึ้น หากประชากรกลุ่มนี้ไม่มีรายได้หรือเงินออมเพียงพอต่อการดำรงชีวิต ก็จะกลายเป็นภาระของครอบครัว ชุมชนและภาครัฐในการจัดสวัสดิการที่จำเป็นในการดูแลประชากรกลุ่มนี้

2.3 แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2564) ได้กำหนดมาตรการส่งเสริมด้านการทำงานและการหารายได้ของผู้สูงอายุ ไว้ในมาตรการที่ 3 ภายใต้ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ (ยุทธศาสตร์ที่ 2) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (1) ส่งเสริมการทำงานทั้งเต็มเวลาและไม่เต็มเวลา ทั้งในระบบและนอกระบบ (2) ส่งเสริมการฝึกอาชีพและจัดหางานให้เหมาะสมกับวัยและความสามารถ และ (3) ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชนเพื่อจัดทำกิจกรรมเสริมรายได้ โดยให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมด้วย (คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2545)

2.4 ผู้สูงอายุขาดหลักประกันในระยะยาวทั้งด้านรายได้และสภาพความเป็นอยู่ ตลอดจนระบบการดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้ประชากรสูงอายุมีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีวิต นอกจากภาครัฐจะสร้างหลักประกันรายได้โดยการส่งเสริมการออมในวัยทำงานเพื่อเตรียมความพร้อมในด้านรายได้ในวัยสูงอายุแล้ว การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ เพื่อการเพิ่มโอกาสในการมีงานทำ หรือขยายเวลาในการทำงานเมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุ จึงมีความสำคัญในการสร้างรายได้ให้ผู้สูงอายุลดการพึ่งพิงบุตรหลาน ชุมชนหรือภาครัฐ และยังเป็นการบรรเทาปัญหาการขาดแคลนแรงงานในอนาคต

3. นโยบาย กฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.1 กระทรวงแรงงาน

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักเกี่ยวกับงานด้านผู้สูงอายุ มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2547 โดยกระทรวงแรงงานเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการตามมาตราที่ 11 (3) เรื่องการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม แห่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ และกระทรวงแรงงานได้มีประกาศกระทรวงแรงงานเรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขการคุ้มครองการส่งเสริมและการสนับสนุนผู้สูงอายุในการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม เพื่อรับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 (สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน, 2557) โดยมีรายละเอียดในการดำเนินงานของหน่วยงานภายในกระทรวงแรงงาน ดังนี้

3.1.1 กรมพัฒนาฝีมือแรงงานมีหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนผู้สูงอายุตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง จัดฝึกอบรมทักษะอาชีพหรือฝึกอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามอัธยาศัย โดยมีการดำเนินการดังนี้

- 1) ให้บริการผู้สูงอายุในการฝึกอาชีพร่วมในหลักสูตรปกติของกรมพัฒนาฝีมือแรงงานและจัดให้มีการฝึกเฉพาะกลุ่มให้กับผู้สูงอายุ
- 2) ส่งเสริม/สนับสนุนให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความสามารถให้เป็นวิทยากร/คณะกรรมการมาตรฐานฝีมือแรงงานของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
- 3) ศึกษาฐานแบบหลักสูตรที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานให้กับสถาบันพัฒนาฝีมือแรงงานภาคและศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด

3.1.2 กรมพัฒนาฝีมือแรงงานได้จัดทำแผนปฏิการผู้สูงอายุระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2555-2559) ภายใต้แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) จัดส่งสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการดำเนินการตามนโยบายและแผนผู้สูงอายุภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ

3.1.3 สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงานกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน มีหน้าที่ และภารกิจที่สำคัญด้านหนึ่ง คือ การดำเนินการส่งเสริมการกำหนดและพัฒนามาตรฐานฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล และกำกับดูแลการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ และมาตรฐานที่กำหนด ตลอดจนสนับสนุนให้สถานประกอบการและองค์กร ทั้งภาครัฐ และเอกชน นำมาตรฐานฝีมือแรงงานไปใช้ในระบบการพัฒนาがらสังคมและการจ้างงาน โดยสำนัก

พัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงานเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ การทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ซึ่งเป็นการทดสอบความรู้ ความสามารถ และทัศนคติในการทำงานของผู้ประกอบอาชีพตามเกณฑ์ที่กำหนดในมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ ซึ่งการทดสอบจะถูกแบ่งออกเป็น 2 ภาค คือ 1 ภาคความรู้ ซึ่งเป็นการทดสอบความรู้พื้นฐานในการปฏิบัติงานที่จำเป็น และ 2 ภาคความสามารถในการทดสอบทักษะความชำนาญงาน รวมถึงทัศนคติในการทำงานที่ดี โดยผู้ที่ผ่านการทดสอบจะได้รับหนังสือรับรองว่าเป็นผู้ผ่านการทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติ และหน่วยทดสอบมาตรฐานฝีมือแรงงานแห่งชาติที่สำคัญ คือ หน่วยงานภายใต้สังกัดกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน หน่วยงานภาครัฐ และเอกชนอื่นที่ได้รับอนุญาต

3.2 กระทรวงศึกษาธิการ

ตามที่สำนักนายกรัฐมนตรีได้มีประกาศ เรื่อง การกำหนดหน่วยงานผู้มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินการเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุในด้านต่างๆ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 15 ธันวาคม 2553 ให้กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานที่ให้บริการทางการศึกษา ให้บริการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพ และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา ทั้งในระบบโรงเรียน นอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย และกำหนดให้การศึกษาเป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาอุปกรณ์และระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยมีหลักการในการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน และให้ทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนอย่างท่องแท้ และกำหนดให้ผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญทางการศึกษาอุปกรณ์และระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และกระทรวงศึกษาธิการจึงได้จัดทำประกาศกระทรวง เรื่อง กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุน ผู้สูงอายุในการศึกษาและข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ ด้านการประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพ ที่เหมาะสม ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการพัฒนาทักษะของผู้สูงอายุโดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.2.1) สำนักงานส่งเสริมการศึกษาอุปกรณ์และระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษาอุปกรณ์และระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้รับมอบหมายจากสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้ดำเนินการตามที่มีส่วนเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน โดยได้กำหนดนโยบายข้อที่ 4. นโยบายด้านการสนับสนุนโครงการพิเศษข้อ 4.3 การส่งเสริม

และจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายพิเศษ โดยศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกลุ่มเป้าหมายพิเศษ รับผิดชอบในการให้บริการการศึกษากับกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้ทั้งในส่วนของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2553 ในมาตรา 11 ที่กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ ให้สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีความสุข ดังนั้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ในการดำเนินงาน และมีความสอดคล้องกับบทบาทและการกิจตามประการกระทรวงศึกษาธิการ จึงได้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับสภาพ และความต้องการของผู้สูงอายุ การพัฒนาข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของผู้สูงอายุ ตลอดจนการพัฒนาช่องทางในการเผยแพร่การศึกษาและข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพ การพัฒนานาแนวทางในการเข้มข้นและส่งต่อข้อมูลข่าวสารให้กับกลุ่มเป้าหมายพิเศษที่เป็นผู้สูงอายุ ให้สามารถเข้าถึงได้อย่างสะดวก โดยการจัดทำโครงการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต เป็นหน่วยงานในพื้นที่ที่ดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุ ในด้านต่างๆ คือ 1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ไม่รู้หนังสือ 2. จัดการศึกษาต่อเนื่อง กิจกรรมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ เช่น การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมชุมชน และ 3. จัดการศึกษาตามอัธยาศัย

3.2.2 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้จัดโครงการจัดอาชีวะสูงวัย อาชีวะเพื่อสตรี ผู้ต้องขัง ค่ายทหาร อปท. ภายใต้โครงการขยายโอกาสการศึกษาวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพ การจัดหลักสูตรระยะสั้น เพื่อพัฒนาอาชีพประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของแผนงานขยายโอกาสและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ และเป็นไปตามมาตรการ ข้อ 7 การเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมและเสริมสร้างโอกาสทาง การศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ภายใต้แผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2558 โดยเป็นการจัดอบรมพัฒนาอาชีพแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายของโครงการนี้

3.3 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

3.3.1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ มีการจัดตั้งขึ้นเพื่อการ เตรียมความพร้อม เพื่อเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยวัตถุประสงค์ข้อนี้ของการจัดตั้งศูนย์ คือ เพื่อเป็นศูนย์ส่งเสริมอาชีพและการถ่ายทอดภูมิปัญญาของชุมชน โดยมีการจัดการฝึกฝนทักษะ ในการประกอบอาชีพให้กับผู้สูงอายุ

3.3.2 กองทุนผู้สูงอายุ จัดตั้งขึ้นตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และสนับสนุนผู้สูงอายุให้มีศักยภาพ ความมั่นคง และคุณภาพชีวิตที่ดี และสนับสนุนกิจกรรมขององค์กรที่ดำเนินงานเกี่ยวข้อง กับการส่งเสริม สนับสนุนผู้สูงอายุให้มีความเข้มแข็งอย่างต่อเนื่อง โดยกิจกรรมหลักด้านหนึ่งของ กองทุนผู้สูงอายุ คือ การสนับสนุนโครงการซึ่งเน้นการส่งเสริมและฝึกอาชีพให้ผู้สูงอายุ นอกจากนี้ กองทุนผู้สูงอายุยังมีการสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอาชีพอิสระ

4. ปัญหาที่สำคัญและข้อมูลวิชาการที่เกี่ยวข้อง

4.1 จากการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรหรือการสำรวจแรงงานพบว่า ในปี พ.ศ. 2557 มีผู้สูงอายุที่ทำงาน 3.84 ล้านคน จากจำนวนผู้สูงอายุทั้งสิ้น 10.05 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 38.2 โดยเป็นผู้สูงอายุชาย 2.26 ล้านคน (ร้อยละ 58.9) และผู้สูงอายุหญิง 1.58 ล้านคน (ร้อยละ 41.1) (สำนักงานสถิติแห่งชาติ 2555) อย่างไรก็ตามในปี พ.ศ. 2554 พบว่าผู้สูงอายุที่ทำงานนอกระบบส่วนใหญ่ร้อยละ 83.0 สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา รองลงมาคือ ผู้สูงอายุที่ไม่มีการศึกษา (ร้อยละ 7.3) และผู้สูงอายุที่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมต้น (ร้อยละ 3.1) ตามลำดับ ในขณะที่ผู้สูงอายุที่ทำงานในระบบพบว่าส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาในระดับต่ำกว่าประถมศึกษา (ร้อยละ 64.5) และรองลงมาจะเป็นผู้สูงอายุที่สำเร็จการศึกษา (ร้อยละ 13.2) และไม่มีการศึกษา (ร้อยละ 7.7) ตามลำดับ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2558)

4.2 สัดส่วนการมีส่วนร่วมในการทำงานของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้น ระหว่างปี พ.ศ. 2537 - 2555 โดยมีสัดส่วนในการทำงานในระบบและนอกระบบ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และสามารถจำแนกผู้สูงอายุที่ทำงานตามประเภทอุตสาหกรรม และแรงงานในระบบ นอกระบบได้ดังแสดงในตารางที่ 3-2

ตาราง 3-1 สัดส่วนของประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปที่ทำงานในระบบและนอกระบบทั่วราชอาณาจักร พ.ศ. 2548 - 2556

ประเภท	แรงงานในระบบ (ร้อยละ)	แรงงานนอกระบบ (ร้อยละ)
2548	9.7	90.3
2550	9.3	90.7
2552	9.0	91.0
2554	9.7	90.3
2556	9.3	90.7

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556

ตาราง 3-2 จำนวนประชากรสูงอายุที่ทำงาน จำแนกตามอุตสาหกรรม และแรงงานในระบบ
นอกระบบ พ.ศ. 2556

อุตสาหกรรม	พ.ศ. 2556	
	ในระบบ (คน)	นอกระบบ (คน)
เกษตรกรรม การป่าไม้ และการประมง	63,735	2,134,371
การทำเหมืองแร่ และเหมืองหิน	720	1,504
การผลิต	54,221	212,777
ไฟฟ้า ก๊าซ ไอน้ำ และระบบปรับอากาศ	1,142	0
การจัดหน้า การจัดการ และการบำบัดน้ำเสีย	2,528	4,262
การก่อสร้าง	29,314	61,462
การขายส่ง การขายปลีก และการซ่อมแซมยานยนต์	48,405	434,725
การขนส่ง และสถานที่เก็บสินค้า	9,008	41,748
กิจกรรมโโรงแรม และการบริการด้านอาหาร	12,438	133,409
ข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร	528	1,009
กิจกรรมทางการเงิน และการประกันภัย	5,206	952
กิจกรรมอสังหาริมทรัพย์	3,533	12,427
กิจกรรมทางวิชาชีพ วิทยาศาสตร์ และเทคนิค	1,980	4,590
กิจกรรมการบริหาร และการบริการสนับสนุน	17,823	6,444
การบริหารราชการ และป้องกันประเทศ	24,392	5,492
การศึกษา	18,161	6,300
กิจกรรมด้านสุขภาพ และงานสังคมสงเคราะห์	7,242	9,918
ศิลปะ ความบันเทิง และนันทนาการ	1,534	10,039
กิจกรรมบริการด้านอื่นๆ	2,767	42,882
กิจกรรมการจ้างงานในครัวเรือนส่วนบุคคล	11,500	1,468

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556

4.3 ภาคเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญในการจ้างแรงงานผู้สูงอายุนอกจากภาคเกษตรและประมง คือ 1) ภาคการผลิต 2) ภาคการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ และ 3) ภาคโโรงแรมและภัตตาคาร และจากการประมาณความต้องการจ้างแรงงานทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวพบว่า ในระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง 2562 นั้น ภาคการขายส่ง ขายปลีก การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ เป็นสาขาที่ผู้สูงอายุจะมีความต้องการจ้างแรงงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นค่อนข้างมากจึงเป็นสาขาที่ผู้สูงอายุมีโอกาสได้ทำงานมากที่สุด นอกจากนี้ภาคโโรงแรมและภัตตาคารก็เป็นอีกสาขานึงที่มีแนวโน้มการจ้างแรงงานผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น (นงนุช สุนทรชากานต์ และสายพิณ ชินตระกูลชัย, 2552)

4.4 การทำงานของผู้สูงอายุที่เป็นหัวเรื่องงานในระบบและนอกระบบ พบว่า ผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานในระบบ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพขั้นพื้นฐานต่างๆ ในด้านการขายร้อยละ 25.4 รองลงมาเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฟิสิกส์และธุรกิจการค้าร้อยละ 16.7 พนักงานบริการและพนักงานขายในร้านค้าร้อยละ 16.4 ผู้ปฏิบัติงานที่มีฟิสิกส์และเกษตรและประมงร้อยละ 11.8 และผู้บัญญัติกฎหมายข้าราชการระดับอาวุโส และผู้จัดการร้อยละ 10.6 สำหรับผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ ผู้ปฏิบัติงานที่มีฟิสิกส์และเกษตร และประมงร้อยละ 67.0 รองลงมาเป็นพนักงานบริการและพนักงานขายในร้านค้าร้อยละ 19.9 และผู้ปฏิบัติงานด้านความสามารถทางฟิสิกส์และธุรกิจการค้าร้อยละ 6.8

4.5 เมื่อพิจารณาการจ้างงานผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 - 64 ปี ในช่วงปี พ.ศ. 2553 - 2562 พบว่า ภาคการขายส่ง/ขายปลีก/การซ่อมแซมอุปกรณ์ต่างๆ และภาคโกรceries และภัตตาคาร ต้องการอาชีพพนักงานบริการ เช่น พนักงานบริการ พนักงานขายในร้านค้า และตลาด พนักงานสาธารณูปโภค ในขณะที่ภาคการผลิต อาชีพที่ต้องการจ้างงานผู้สูงอายุมากที่สุด คือ อาชีพที่ใช้ความสามารถทางฟิสิกส์

4.6 การขยายโอกาสในการทำงานให้กับข้าราชการสูงอายุ เป็นการขยายการเกษียณให้เฉพาะผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีความชำนาญ ประสบการณ์ และทักษะพิเศษให้ทำงานอยู่ต่อเท่านั้น

5. ข้อเสนอแนะแนวทางขับเคลื่อน

ความรู้ ความชำนาญ และประสบการณ์เป็นทักษะอาชีพที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญในการพิจารณาจ้างงาน ซึ่งรวมถึงการจ้างแรงงานผู้สูงอายุด้วย นอกจากนี้ความสามารถทางฟิสิกส์ และการมีทักษะเฉพาะในอาชีพของผู้สูงอายุก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุส่วนหนึ่งยังคงสามารถประกอบอาชีพ ทั้งในระบบและนอกระบบแม้เข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว ตลอดจนประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการประกอบอาชีพและการพัฒนาทักษะอาชีพของผู้สูงอายุ ดังปรากฏในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (3) ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านการประกอบอาชีพและฝึกอาชีพที่เหมาะสมโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งกระทรวงแรงงาน กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้ดำเนินการในด้านต่างๆตามหน้าที่ความรับผิดชอบเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติดังกล่าว แต่ก็พบว่าการดำเนินการยังไม่ก่อให้เกิดการจ้างงานหรือการเพิ่มโอกาสในการจ้างงานที่ชัดเจน ขาดการบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ตลอดจนยังขาดข้อมูลที่สำคัญ

ในการวางแผนการส่งเสริมทักษะอาชีพที่เหมาะสม และเป็นรูปธรรมสำหรับผู้สูงอายุ เช่น ลักษณะอาชีพที่ผู้สูงอายุต้องการทำ ทักษะที่สำคัญที่ผู้ประกอบการต้องการหากมีการจ้างแรงงานผู้สูงอายุ หน่วยงานที่รับผิดชอบในการจัดอบรมหรือฝึกทักษะอาชีพให้ผู้สูงอายุ

ดังนั้น เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะที่สำคัญแก่ผู้สูงอายุเพื่อเพิ่มโอกาสหรือขยายโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุไทย อันจะนำไปสู่การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในด้านกำลังแรงงาน ซึ่งมีแนวโน้มที่จะขาดแคลนในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมความมั่นคงด้านเศรษฐกิจ และสังคมของผู้สูงอายุไทย เพื่อเป็นการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีในวัยสูงอายุ และก่อให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศโดยรวมด้วย ดังนั้น แนวทางในการขับเคลื่อนประเด็นด้านการส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุให้สอดคล้องตามความต้องการทำงานของผู้สูงอายุ และความต้องการจ้างงานของผู้ประกอบการประกอบด้วย

5.1 มีการดำเนินการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ตลาดแรงงานที่มีความต้องการหรือมีโอกาสในการจ้างงานแรงงานสูงอายุตลอดจนตำแหน่งงาน รูปแบบการจ้างงานซึ่งอาจเป็นการจ้างงานผู้สูงอายุต่อในตำแหน่งเดิม หรือ การจ้างงานในตำแหน่งงานใหม่ ตลอดจนทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพ หรือทักษะที่ผู้ประกอบการต้องการ หากจะจ้างแรงงานผู้สูงอายุในอาชีพนั้นๆ

5.2 มีการดำเนินการสำรวจความต้องการการทำงาน ประเภทงาน หรือลักษณะงานที่ผู้สูงอายุต้องการทำทั้งงานในระบบ งานนอกระบบ หรืออาชีพอิสระ และรูปแบบการทำงานเพื่อให้ทราบและสามารถกำหนดทักษะที่จำเป็นในการประกอบอาชีพนั้น

5.3 กำหนดมาตรฐานฝีมือแรงงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะและทศนคติ และการทดสอบฝีมือแรงงานผู้สูงอายุในอาชีพหลักๆ ที่สอดคล้องตามความต้องการของตลาดแรงงาน

5.4 จัดให้มีการอบรมหรือจัดหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุและเป็นไปตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน ตามประเภทงานหรืออาชีพในข้อ 1 และ 2 เพื่อสร้างโอกาสการทำงานหรือการจ้างงานให้กับผู้สูงอายุ

5.5 มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดอบรมหรือหลักสูตรการอบรมทักษะอาชีพที่สำคัญสำหรับผู้สูงอายุ เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้สูงอายุเข้าถึงการพัฒนาทักษะ และเป็นการเพิ่มโอกาสในการทำงานของผู้สูงอายุ

คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2545). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2

(พ.ศ. 2545 - 2564). กรุงเทพมหานคร : สำนักนายกรัฐมนตรี.

นนบุช สุนทรภากาณ์ และสายพิณ ชินตระกูลชัย. (2552). การสร้างโอกาสการทำงานของผู้สูงอายุ.

กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย และสำนักงานกองทุน

สนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). การสำรวจแรงงานนอก
ระบบ : สัดส่วนประชากรสูงอายุที่มีงานทำจำแนกเป็นแรงงานในระบบและนอกระบบ
ทั่วราชอาณาจักรปี พ.ศ. 2548-2556. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2555). สรุปผลที่สำคัญ การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย

พ.ศ. 2554. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). การสำรวจแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2556. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2558). สรุปผลที่สำคัญ การทำงานของผู้สูงอายุในประเทศไทย

พ.ศ. 2557. กรุงเทพมหานคร.

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน สำนักเศรษฐกิจการแรงงาน กลุ่มงานแรงงานเศรษฐกิจมหาด.

(2557). ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านแรงงานผู้สูงอายุ

ประจำปีงบประมาณ 2556 ใน ผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการด้านแรงงาน

ผู้สูงอายุ ประจำปีงบประมาณ 2557. กรุงเทพมหานคร.

สำนักอนามัยผู้สูงอายุ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2557). แนวทางการอบรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ

หลักสูตร 420 ชั่วโมง. กรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการโรงเรียนพิมพ์

องค์การส่งเสริมฯทหารผ่านศึก.

มติ ๑

มติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ประเด็นที่ ๑ การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ

ที่ประชุมได้พิจารณา “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นการส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ

tron ว่าประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมสูงอายุแล้ว และกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Aged Society) และคาดว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสุดยอด (Super-Aged Society) หรือมีสัดส่วนของประชากรสูงอายุมากกว่าร้อยละ 25 ของประชากรทั้งหมดในอีก 20 ปีข้างหน้า ทำให้สัดส่วนของประชากรสูงอายุมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่สัดส่วนของวัยแรงงานมีแนวโน้มลดลง ดังนั้น การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม เพื่อเพิ่มโอกาสในการมีงานทำ หรือการจ้างงานของผู้สูงอายุหลังเข้าสู่วัยเกษียณ ทั้งในรูปของอาชีพอิสระ และการจ้างงานซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะด้านความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ ลดการพึ่งพิงวัยสูงอายุต่อครอบครัว ชุมชนและสังคม ตลอดจนลดผลกระทบจากการลดลงของวัยแรงงานในอนาคต

เป็นกังวล ว่าการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้สูงอายุ จำเป็นต้องส่งเสริมทักษะที่สำคัญตามลักษณะของอาชีพแต่ละประเภท หรือตามความต้องการของผู้ประกอบการที่จะจ้างงานผู้สูงอายุซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลที่ชัดเจนว่าอุตสาหกรรมประเภทใด หรืออาชีพใดที่มีความต้องการแรงงานผู้สูงอายุ ตลอดจนยังขาดข้อมูลลักษณะอาชีพที่ผู้สูงอายุไทยต้องการ ส่งผลให้การส่งเสริมทักษะอาชีพให้ตรงตามความต้องการและสามารถถือให้เกิดโอกาสการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในปัจจุบันยังไม่ชัดเจน

รับทราบ ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาครัฐและองค์กรด้านผู้สูงอายุ ได้ดำเนินการส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านการประกอบอาชีพและฝึกอาชีพที่เหมาะสม เช่น การจัดการอบรมทักษะฝีมือแรงงานซึ่งรวมถึงแรงงานสูงอายุของกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กระทรวงแรงงาน หรือโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาอุปกรณ์และศึกษาตามอัธยาศัยสำหรับผู้สูงอายุของศูนย์การศึกษาอุปกรณ์และศึกษาตามอัธยาศัย ลุ่มเป้าหมายพิเศษ สำนักงานส่งเสริมการศึกษาอุปกรณ์และศึกษาตามอัธยาศัย และโครงการจัดอาชีวสูงวัย ภายใต้โครงการขยายโอกาสการ

ศึกษาวิชาชีพและพัฒนาคุณภาพการจัดหลักสูตรระดับสูง เพื่อพัฒนาอาชีพประชาชน ของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ นอกจากนี้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และกองทุนผู้สูงอายุ ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ซึ่งมีกิจกรรมหลักด้านหนึ่งในการสนับสนุนโครงการ การส่งเสริมและฝึกทักษะอาชีพให้ผู้สูงอายุ นอกจากรายการนี้ กองทุนผู้สูงอายุยังมีการสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อการประกอบอาชีพของผู้สูงอายุด้วย แต่ก็ยังพบว่าการส่งเสริมทักษะอาชีพที่ดำเนินการอยู่ยังไม่สามารถก่อให้เกิดโอกาสในการทำงานหรือได้รับการจ้างงานที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน เพราะยังขาดข้อมูลที่สำคัญในการวางแผนการทำงาน และยังขาดการวางแผนการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และองค์กรด้านผู้สูงอายุ และการจัดบริการการฝึกอบรมหรือจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะอาชีพที่ยังมีจำกัด ทำให้ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ที่ต้องการเข้ารับบริการยังเข้าไม่ถึงบริการดังกล่าว

เห็นด้วย ว่าการส่งเสริมทักษะอาชีพมีความจำเป็นและเป็นปัจจัยที่สำคัญ ในการส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุและสร้างโอกาสในการได้รับการจ้างงานจากผู้ประกอบการ โดยแนวทางในการดำเนินการจำเป็นต้องมีข้อมูลที่ถูกต้องเพื่อการวางแผนการส่งเสริมทักษะอาชีพที่มีประสิทธิภาพ และมีนโยบายในการส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุที่ชัดเจน โดยความร่วมมือของหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน ผู้ประกอบการ และองค์กรด้านผู้สูงอายุในการดำเนินการร่วมกัน ตลอดจนต้องมีการประชาสัมพันธ์และกระจายบริการด้านการพัฒนาทักษะอาชีพให้ผู้สูงอายุที่ต้องการสามารถเข้าถึงได้

จึงมีมติ ดังต่อไปนี้

1. ขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายด้านผู้สูงอายุ เช่น สาขาสมาคมสภាទผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย และชมรมผู้สูงอายุ ในการดำเนินการสำรวจความต้องการการทำงานและประเภทงานที่ผู้สูงอายุต้องการทำ เพื่อวิเคราะห์ทักษะที่สำคัญสำหรับงานแต่ละประเภท

2. ขอให้กระทรวงแรงงาน เป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการต่างๆ ดังนี้

2.1 กรมการจัดหางาน รวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ตลาดแรงงาน ที่มีความต้องการ หรือมีโอกาสในการจ้างงานแรงงานสูงอายุ ตลอดจนทักษะอาชีพพื้นฐาน และทักษะเฉพาะที่สำคัญ ในแต่ละอาชีพที่มีโอกาสในการจ้างงานผู้สูงอายุ

2.2 สำนักพัฒนามาตรฐานและทดสอบฝีมือแรงงาน กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน กำหนด มาตรฐานฝีมือแรงงาน ทั้งด้านความรู้ ทักษะและทัศนคติ และการทดสอบฝีมือแรงงานผู้สูงอายุในอาชีพหลักๆ ที่มีโอกาสในการจ้างงานผู้สูงอายุ

2.3 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร่วมกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ตลอดจนภาคเอกชนและผู้ประกอบการ จัดให้มีการอบรมหรือจัดหลักสูตรการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ ตามประเภทงานที่ผู้สูงอายุต้องการทำ และตามความต้องการของตลาดแรงงาน เป็นไปตาม มาตรฐานฝีมือแรงงาน โดยมีการจัดบริการให้ครอบคลุมผู้สูงอายุทั่วประเทศ

2.4 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร่วมกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมให้ชุมชนผู้สูงอายุ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ และสถานประกอบการที่มีแรงงานผู้สูงอายุ เป็นศูนย์การเรียนรู้ในการฝึกอบรมอาชีพ และทักษะอาชีพ ตามความต้องการของผู้สูงอายุและตลาดแรงงาน และให้กองทุนผู้สูงอายุสนับสนุนเงินทุนในการดำเนินการอบรมหรือการจัดหลักสูตรการฝึกทักษะอาชีพ

2.5 กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ร่วมกับกรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการอบรมหรือการจัดหลักสูตรการฝึกทักษะอาชีพให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อให้ผู้สูงอายุเข้าถึงบริการได้อย่างทั่วถึง

3. ขอให้ผู้ว่าราชการจังหวัดให้ความสำคัญและสนับสนุนการบูรณาการการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการส่งเสริมทักษะอาชีพของผู้สูงอายุในระดับพื้นที่

ประมวลภาพการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นที่ 1 การส่งเสริมก้าว向社会ผู้สูงอายุ
วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2558
ณ ห้อง BB 406 ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวายุกัลฟ์
โรงแรมเชินกราคูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร

3.2

ประเด็นที่ 2

บทบาทของภาคเอกชน
ในยุคสังคมสูงวัย

ເອກສາຣ໌ຫລັກ 2

ເອກສາຣ໌ຫລັກສົມບັນຊາຜູ້ສູງອາຍຸຮະດັບຫາຕີ ປີ ພ.ສ. 2558
ປະເທິບນທີ 2 ບກບາກຂອງການເອກະນີນຢູ່ຄັນຄົມສູງວັຍ

1. ນິຍາມ

ການເປີ່ຍືນແປລັງທາງປະຈາກສູ່ສັງຄົມສູງວັຍຂອງປະເທດໄທຍີນັ້ນ ສັງພລໃຫ້ສັງຄົມໄທຍົດໜ່ວຍ
ໃຫ້ຮູ້ບາລ ອົງຄົກປົກໂຮງສ່ວນທົ່ວງຄືນ ມີຫຼັກສູງວັຍທີ່ມີກວາວພື້ນພາ ຮົມຖິ່ງການດູແລສຸຂພາພ ອົງການສັນບັນຫຼຸນ
ກິຈການທາງສັງຄົມຕ່າງໆ ເພື່ອໄມ່ໃຫ້ຜູ້ສູງອາຍຸຕົກອູ່ໃນກວາວພື້ນພາ ເປັນຕົ້ນ ແຕ່ໃນຄວາມເປັນຈິງ
ການເອກະນີນຢູ່ມືບທາບທີ່ສຳຄັນເປັນອຍ່າງຍິ່ງໃນການມີສ່ວນຮ່ວມສັງຄົມກົມພາພື້ນພາທີ່ດີຂອງຜູ້ສູງອາຍຸດ້ວຍ
ເຊັ່ນເດືອນກັນກາຍໄຕບົບທຂອງສັງຄົມສູງວັຍ

ບກບາກແລະຂອບເຂດຂອງການເອກະນີນທີ່ກຳລັງກລ່ວງລຶ່ງໄດ້ແກ່ ກາຣົລິຕສິນຄ້າ ແລະຈັດບົງການທີ່
ຈຳເປັນໃນການດຳຮັງຊື່ວິທີສໍາຫັບຜູ້ສູງອາຍຸ ຈາກມຸມມອງຂອງການເອກະນີນຢູ່ຄັນຄົມສູງວັຍທີ່ຈຳນວນ ແລະ
ສັດສ່ວນປະຈາກຜູ້ສູງອາຍຸມີເພີ່ມຂຶ້ນເຮືອຍໆ ສິນຄ້າ ແລະບົງການທີ່ເກີ່ວຂຶ້ອງໃນການດຳຮັງຊື່ວິທີປະຈຳວັນ
ສໍາຫັບຜູ້ສູງອາຍຸປະກອບດ້ວຍ

- ສິນຄ້າ ແລະບົງການດ້ານການຮັກຫາພາຍາບາລ ໄດ້ແກ່ ບົງການຮັກຫາພາຍາບາລ ອຸປະນົມທາງການ
ແພທຍີທີ່ເກີ່ວຂຶ້ອງ ຍາ ແລະສຕານທີ່ຈັດບົງການຮັກຫາພາຍາບາລ
- ສິນຄ້າ ແລະບົງການທີ່ເກີ່ວຂຶ້ອງກັບການດູແລກາດດຳຮັງຊື່ວິທີປະຈຳວັນ ໄດ້ແກ່ ການດູແລຜູ້ສູງອາຍຸ
ທີ່ບ້ານ (ກາຍເຍື່ອມທີ່ບ້ານ ບົງການດູແລຮາຍວັນ ກິຈການການປັ້ງກັນ ໂມໃຊ້ຕົກອູ່ໃນກວາວພື້ນພາ ອຸປະນົມ
ທີ່ເກີ່ວເນື່ອງກັບການດູແລ) ການດູແລໃນສຕາບັນ (ດູແລຮະຍະສັ້ນ/ຮະຍະຍາວ) ແລະສຕານບົງການຜູ້ສູງອາຍຸ
- ສິນຄ້າ ແລະບົງການການດຳຮັງຊື່ວິທີປະຈຳວັນທີ່ໄປໄດ້ແກ່ ອາຫາ (ກາຍກິນກາຍໃນບ້ານແລະ
ກາຍກິນອອກບ້ານ) ອຸປະນົມຕົກແຕ່ງບ້ານ ເພື່ອນິຈ່ອ ເສື້ອັ້ນ ເຄື່ອງແຕ່ງກາຍ ກາຍເດີນທາງ ກິຈການທາງ
ສັງຄົມ ກິຈການເຮັດວຽກ ກິຈການສັນທານາການ ກິຈການນັນທານາການ ທີ່ຢູ່ອາຊີຍທີ່ເອີ້ນຕ່ອງຜູ້ສູງອາຍຸ

ຫາກພິຈານາໃນບົບທຂອງສັງຄົມໄທຍີທີ່ເພີ່ມກ່າວເຂົ້າສູ່ສັງຄົມສູງວັຍ ແລະຈະມີກຸ່ມປະຈາກຮ້າຍ
ທຳການກຸ່ມໃຫຍ່ທີ່ຈະຕົ້ນເຕີຍມາພ້ອມໃນການເປັນຜູ້ສູງອາຍຸໃນອາຄາຕ ກາດຮູກຈິກການເຈີນກີ່ມືບທາບ
ສຳຄັນດ້ວຍເຊັ່ນກັນໃນການສັງເສົມໃຫ້ປະຈາກຮ້າຍທຳການໄດ້ອົມເຈີນຮະຍະຍາວແລະ/ຫຼືລົງທຸນໃນ
ຮູ່ປະຈຳວັນທີ່ໄປໄດ້ແກ່ ເພື່ອການເຕີຍມຕ້ວທາງການເຈີນໃນອາຄາຕ

2. สถานการณ์

2.1 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสู่สังคมสูงวัยกับ “ตลาดผู้สูงอายุ”

ประเทศไทยได้ย่างก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จำนวนและสัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุ (บุคคลซึ่งมีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป) มีเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากนั้นแล้วประชากรผู้สูงอายุในแต่ละช่วงวัยก็จะเพิ่มขึ้นด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรผู้สูงอายุ วัยกลาง และวัยปลาย เป็นที่ทราบกันดีว่าสาเหตุเบื้องหลังการเปลี่ยนแปลงทางประชากรสู่สังคมสูงวัยนี้ คือ การลดลงของอัตราภาวะเจริญพันธุ์รวม และการเพิ่มขึ้นของอายุคาดเฉลี่ย การเปลี่ยนแปลงทางประชากรสู่สังคมสูงวัยนี้ มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจสังคมไทย รวมไปถึงคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

นอกจากนั้น การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมสูงวัยได้เปิดหน้าต่างของโอกาสต่อภาคเอกชนไทย ด้วยเหมือนกัน กล่าวคือ ผู้สูงอายุที่มีทั้งจำนวนและสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นนั้น ควรที่จะต้องได้รับการพิจารณาว่าเป็นผู้บริโภคกลุ่มใหญ่ต่อไปในอนาคต สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้ประมาณการว่า ในปี พ.ศ. 2583 ประเทศไทยจะมีประชากรผู้สูงอายุประมาณ 20.52 ล้านคน คิดเป็นประมาณร้อยละ 30 ของประชากรรวมทั้งหมด นั่นหมายความว่า หนึ่งในสามของลูกค้าของภาครัฐกิจอุตสาหกรรมจะเป็นผู้สูงอายุ ทั้งนี้ จะมีผู้สูงอายุวัยต้น (อายุ 60-69 ปี) คิดเป็นร้อยละ 43.7 ผู้สูงอายุวัยกลาง (อายุ 70-79 ปี) ร้อยละ 37.2 และผู้สูงอายุวัยปลาย (อายุ 80 ปีขึ้นไป) ร้อยละ 19.1

มีงานวิจัยที่พับการเปลี่ยนแปลงแบบแผนของการบริโภคที่เปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากร สมประวิน มันประเสริฐ (2553) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบการบริโภคของครัวเรือนไทย ภายใต้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโดยอาศัยแบบจำลอง Quadratic Almost Ideal Demand System (QUAIDS) และใช้ฐานข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน The Household Socio-Economic Survey : SES ซึ่งการประมาณรูปแบบการบริโภคภายใต้การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศไทยในงานศึกษานี้ พบว่า สัดส่วนการบริโภคสูงสุด 5 อันดับแรก จะประกอบด้วยการใช้จ่ายประเภทอื่นๆ (การบริจาค) ยานพาหนะ ค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัย ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง และค่าใช้จ่ายในเครื่องเรือน และประเภทของสินค้าที่มีสัดส่วนการบริโภคเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด 5 อันดับแรก คือ ยานพาหนะ เครื่องเรือน สุขภาพ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ และค่าใช้จ่ายในเรื่องบ้านทึ่งและสังคม (อ้างใน กรกรัณย์ ชีวะตรากุลพงษ์

และดันพล อริยะสัจจากร, 2556) นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ ชี้ว่าตระกูลพงษ์ และดันพล อริยะสัจจากร (2556) ใช้ข้อมูลประเทศไทย 5 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทยเพื่อศึกษาผลของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร พบว่า การเปลี่ยนแปลงทางประชากรสู่สังคมสูงวัยจะส่งผลให้ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพเพิ่มขึ้น แต่ค่าใช้จ่ายด้านที่อยู่อาศัยจะลดลง การศึกษาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นไปได้อย่างสูงของประเทศไทยที่ “ตลาดผู้สูงอายุ” จะมีการขยายตัวอันเป็นผลมาจากการใช้จ่ายเงินของประชากรโดยรวมเปลี่ยนไปจากการศึกษาข้างต้น สมประวิณ มัณฑ์ประเสริฐ (2553) ได้เสนอเรื่องเชิงนโยบายเกี่ยวนี้องกับการเปลี่ยนแปลงของแบบแผนการบริโภคของครัวเรือนในอนาคตไว้อย่างน่าสนใจว่า เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่สังคมไทยกำลังเผชิญ ทำให้เกิดข้อจำกัดด้านแรงงานมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น จึงอาจมีความจำเป็นที่ธุรกิจ และอุตสาหกรรมจำเป็นต้องปรับตัว ภายใต้ข้อจำกัดด้านแรงงานเพื่อตอบสนองต่อความต้องการสินค้าและบริการที่กำลังจะเปลี่ยนแปลงไปในอนาคต เพื่อให้เกิดการปรับตัวดังกล่าว การให้ข้อมูลและการส่งเสริมให้เกิดความตระหนักแก่ภาคธุรกิจและอุตสาหกรรม จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งward (อ้างจาก วรเวศ์ สุวรรณrade, 2557)

กรณีของประเทศไทยยังไม่เคยมีการคาดการณ์เชิงวิชาการเกี่ยวกับขนาดของตลาดผู้สูงอายุในปัจจุบันหรือในอนาคต อย่างไรก็ตามมีตัวอย่างในกรณีของประเทศญี่ปุ่นโดยการประมาณการของ Mizuho Corporate Bank พบว่า ในปี ค.ศ. 2025 (พ.ศ. 2563) หรือใน 5 ปีข้างหน้าตลาดผู้สูงอายุจะมีมูลค่ารวมทั้งสิ้นกว่า 100 ล้านล้านเยน หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 20 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ของประเทศไทย ทั้งนี้ในจำนวนมูลค่าของตลาดดังกล่าวประกอบด้วยองค์ประกอบดังนี้ สินค้าและบริการด้านการรักษาพยาบาลรวม 35.0 ล้านล้านเยน สินค้า และบริการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการดำเนินชีวิตประจำวัน 15.2 ล้านล้านเยน สินค้า และบริการ การดำเนินชีวิตประจำวันทั่วไป 51.1 ล้านล้านเยน ทั้งนี้ กรณีของประเทศไทยญี่ปุ่นมีระบบประกันสุขภาพภาครัฐและระบบประกันดูแลระยะยาวแบบบังคับ ดังนั้น ขนาดของตลาดผู้สูงอายุในส่วนของสินค้าและบริการด้านการรักษาพยาบาล และสินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการดำเนินชีวิตประจำวันรวม 50.2 ล้านล้านเยนนั้น เป็นการใช้จ่ายภาครัฐ 44.0 ล้านล้านเยน และการใช้จ่ายของเอกชน 6.2 ล้านล้านเยน หากมีการส่งเสริมภาคธุรกิจอุตสาหกรรมอย่างจริงจังเมื่อเข้าสู่สังคมสูงวัยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการสินค้าและบริการที่มีอยู่ก็จะส่งผลกระทบในการกระตุ้นเศรษฐกิจภาค¹

¹Mizuho bank, http://www.mizuhobank.co.jp/corporate/bizinfo/industry/sangyou/pdf/1039_03_03.pdf

เมื่อสังคมมีจำนวนและสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ส่งผลให้ความจำเป็นและความต้องการสินค้าและบริการข้างต้นเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันกำลังซื้อของผู้สูงอายุก็จะถูกกำหนดจากระดับรายได้ตามชราภาพของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุจะมีแหล่งรายได้มาจากการแหล่งต่างๆ ทั้งรายได้จากการทำงาน การเก็บ存款จากบุตรหลาน รายได้จากการเงินออมที่เก็บหอมรอมริบมาจากวัยทำงาน เงินบำนาญจากภาครัฐ แนะนำว่าในแต่ละปีผู้สูงอายุจะนำเงินดังกล่าวมาจับจ่ายใช้สอยทั้งเพื่อการดำรงชีวิตขั้นพื้นฐานและเพื่อสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีตามเศรษฐกิจของตน ขณะเดียวกันภาคเอกชนก็เข้ามามีส่วนในการผลิตสินค้าและจัดบริการดังกล่าวรองรับสังคมสูงวัยจึงทำให้เกิดสิ่งที่เรียกว่า “ตลาดผู้สูงอายุ” หรือ Aging Marketplace ขึ้นในระบบเศรษฐกิจ ขนาดของตลาดผู้สูงอายุมีแนวโน้มที่จะมีขนาดใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ตามจำนวนประชากรผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันก็ขึ้นอยู่กับรายได้หรือกำลังซื้อของผู้สูงอายุ บทบาทของรัฐบาลในด้านการรักษาพยาบาลและการดูแลผู้สูงอายุด้วยเช่นเดียวกัน หากในอนาคตมีการขยายตัวของตลาดผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จะมีผลในการกระทุ่นเศรษฐกิจของประเทศไทยผ่านการจับจ่ายใช้สอยในตลาดผู้สูงอายุ ประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสู่สังคมสูงวัยไม่ได้ก่อให้เกิดภาระเพียงอย่างเดียว แต่ยังสร้างโอกาสเชิงธุรกิจให้กับสังคมเศรษฐกิจอีกด้วย

2.2 บทบาทของภาคเอกชนไทยในการตอบสนองสังคมสูงวัยในปัจจุบัน

2.2.1 บทบาทของภาคเอกชนด้านการส่งเสริมการสร้างหลักประกันทางการเงินชราภาพ

บทบาทของภาคเอกชนที่เห็นได้อย่างชัดเจนและมีความคุ้นเคยมากขึ้นในสังคมไทยในช่วงที่ผ่านมา ได้แก่ บทบาทในการร่วมสร้างหลักประกันด้านเศรษฐกิจให้กับผู้สูงอายุด้วยการออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินรูปแบบต่างๆ เพื่อประชาชนกลุ่มวัยต่างๆ ได้มีทางเลือกสำหรับการออมเงินระยะยาวอันจะนำไปสู่ความมั่นคงทางเศรษฐกิจชราภาพ ตัวอย่างที่สำคัญได้แก่ การลงทุนด้วยการซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ (Retirement Mutual Fund : RMF) ซึ่งเป็นกองทุนรวมที่ส่งเสริมให้เกิดการออมเงินไว้ใช้ในวัยเกษียณที่ทางการสนับสนุนให้จัดตั้งขึ้น โดยให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีแก่ผู้ลงทุนเพื่อเป็นแรงจูงใจการออม จะอยู่ในรูปแบบการซื้อหน่วยลงทุน โดยเงินที่จ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนใน RMF นี้ จะได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาสำหรับในอัตราไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษี แต่รวมกับเงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ประกันชีวิตชนิดบำนาญ และกองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน ต้องไม่เกิน 500,000 บาท สำหรับปีภาษีนี้ เงินได้ที่ได้รับการยกเว้นภาษี

ไม่สามารถนำมาร่วมมูลค่าการซื้อขายของทุนได้อีกต่อไป (อ้างประการอธิบดีกรมสรรพากร ฉบับที่ 257 258 และ 259)

ในช่วงที่ผ่านมาธนาคารพาณิชย์ได้เริ่มออกผลิตภัณฑ์เพื่อการออมเงินระยะยาวรูปแบบใหม่ เพื่อเพิ่มความมั่นคงทางการเงินให้กับผู้สูงอายุตั้งแต่หลังเกษียณอายุ รูปแบบที่กล่าวนี้ มีลักษณะเป็น แผนประกันชีวิตแบบบำนาญหรือแผนออมทรัพย์สำหรับผู้สูงอายุ ลักษณะที่ร่วมกัน คือ ผู้สมควรเอาประกัน จะสมควรตั้งแต่ อายุยังน้อยและต้องชำระเบี้ยตามเงื่อนไขของธนาคาร ยกตัวอย่างเช่น สมควรตั้งแต่ อายุ 20-50 ปี ชำระเบี้ยจนถึงอายุ 55 ปี บางแห่งกำหนดให้ชำระเบี้ยประกันจนอายุ 60 ปี เป็นต้น หลังจากนั้นผู้เอาประกันก็จะได้รับเงินบำนาญรายปีตั้งแต่ อายุที่กำหนดไว้อย่างต่อเนื่อง จนครบอายุที่กำหนดไว้ ธนาคารพาณิชย์หลายแห่งกำหนดไว้ที่ อายุ 85 ปี จำนวนเงินที่รับในแต่ละปี จะเป็นสัดส่วน (เช่น ร้อยละ 10 หรือ ร้อยละ 20) ของทุนประกัน ธนาคารพาณิชย์บางแห่งอาจจะกำหนด ให้มีสิทธิประโยชน์เพิ่มเติม เช่น ระหว่างที่ผู้เอาประกันชำระเบี้ยประกันอาจจะได้รับความคุ้มครอง กรณีเจ็บป่วยหรือทุพพลภาพถาวรสิ้นเชิง หากเสียชีวิตก่อนวัยอันควรครอบครัวก็จะได้รับเงิน ประกันร้อยันคืนกลับไปตามเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์ หรืออาจจะเลือกรับเงินเป็นก้อนได้ เป็นต้น

รัฐบาลได้กำหนดให้เงินเบี้ยประกันสำหรับการประกันชีวิตแบบบำนาญดังกล่าวข้างต้น สามารถนำมายกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ โดยเป็นการเพิ่มเติมค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิต ที่มีอยู่แล้วตามปกติ 100,000 บาท เพิ่มขึ้นอีก 200,000 บาท ซึ่งวงเงินที่เพิ่มขึ้นต้องไม่เกิน ร้อยละ 15 ของเงินได้พึงประเมินที่ต้องเสียภาษี แต่เมื่อร่วมกับเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือเงินสะสมเข้ากองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ หรือเงินสะสมเข้ากองทุนสงเคราะห์ตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงเรียนเอกชน แล้วแต่กรณี หรือเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ ตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ต้องไม่เกิน 500,000 บาท ในปีภาษีเดียวกัน (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, 2555)

2.2.2 บทบาทของภาคเอกชนด้านการดูแลผู้สูงอายุ

นอกจากหลักประกันทางเศรษฐกิจแล้ว บทบาทของภาคเอกชนด้านการดูแลผู้สูงอายุ เริ่มมีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น ความต้องการบริการด้านนี้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มิใช่เนื่องมาจากเพียงสาเหตุที่ว่า จำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพิ่งพานี้เพิ่มขึ้นเท่านั้น แต่ทว่าการลดลงของภาวะเศรษฐกิจของสังคมไทย สะท้อนข้อเท็จจริงที่ว่าจะมีผู้สูงอายุที่ขาดลูกหลานมากอยู่และยามชราภาพจะเพิ่มขึ้นด้วย ปัจจุบัน เริ่มมีภาคเอกชนหันมาสนใจในการจัดบริการด้านการดูแลมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของ โรงพยาบาลที่มีศูนย์หรือแผนกสำหรับการดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ แต่ไม่ได้ให้บริการรักษาพยาบาล

หากจำเป็นจะส่งไปรักษาในแผนกอื่น เช่น โรงพยาบาลโกลเด้นเยย์สเนอร์สซิงโ荷ม โรงพยาบาลกล้วยน้ำไท 2 โรงพยาบาลนครศรีเนอร์สซิงโ荷ม เป็นต้น นอกจากนั้น ยังมีบ้านพักคนชรา สถานบริการกาญภาพบำบัด หรือที่อยู่อาศัยเฉพาะสำหรับผู้สูงอายุ ศูนย์จัดส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะกระจายตัวอยู่ในกรุงเทพมหานครหรือเมืองใหญ่ เช่น นครปฐม ชลบุรี เชียงใหม่ สงขลา เป็นต้น ปัจจุบันเริ่มมีการรวมตัวของผู้ประกอบการให้การดูแลของผู้สูงอายุในรูปแบบสมาคม เช่น สมาคมส่งเสริมธุรกิจบริการผู้สูงอายุไทย เป็นต้น (สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย, 2555)

แน่นอนว่า การจัดบริการดูแลผู้สูงอายุโดยภาคเอกชนอาจจะมีค่าใช้จ่ายในการใช้บริการสูงสำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว ขณะเดียวกันรัฐบาลหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรประเภทมูลนิธิหรือสมาคมหรือองค์กรทางศาสนาอาจจะสามารถจัดบริการดูแลขั้นพื้นฐานมากๆ สำหรับผู้สูงอายุด้วยโอกาส ดังนั้น จึงมีความเป็นไปได้ที่สถานการณ์ดังกล่าวจะทำให้มีตอบโจทย์ความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุ และ/หรือครอบครัวที่มีเศรษฐกิจในระดับกลางได้ ดังนั้น การพิจารณาบทบาทของภาคเอกชนในสังคมสูงวัยด้านการดูแลนั้น จึงต้องคำนึงถึงความหลากหลายของรูปแบบองค์กรควบคู่ไปด้วย ยกตัวอย่างในญี่ปุ่นเพื่อตอบสนองผู้สูงอายุและครอบครัวซึ่งมีฐานะทางเศรษฐกิจและความต้องการที่หลากหลาย จึงเกิดสถานบริการดูแลผู้สูงอายุแบบนิติบุคคลประเภทไม่แสวงหากำไร (NPO; Non-Profit Organization) ซึ่งให้บริการดูแลที่ได้มาตรฐานด้วยราคาที่ประชาชนทั่วไปสามารถจ่ายได้และไม่จัดบริการแบบสองเคราะห์ และสามารถให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการเฉพาะได้ ยกตัวอย่างเช่น สัดส่วนของผู้ให้บริการประเภทนิติบุคคลประเภทไม่แสวงหา กำไรที่ให้บริการประเภทเยี่ยมบ้าน (Home Visit Services) ต่อผู้ให้บริการประเภทเยี่ยมบ้านทั้งหมด คิดเป็นประมาณร้อยละ 5.3 บริการประเภทดูแลระหว่างวัน (Day Care) มีสัดส่วนของผู้ให้บริการประเภทนิติบุคคลประเภทไม่แสวงหากำไรประมาณร้อยละ 4.6 ของผู้ให้บริการประเภทดูแลระหว่างวัน ทั้งหมด บริการประเภทดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมระหว่างวัน ประมาณร้อยละ 6.3 ของผู้ให้บริการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะสมองเสื่อมระหว่างวัน เป็นต้น (อ้างใน Worawet Suwanrada, et.al., 2014)

2.2.3 ตลาดสินค้าและบริการการดำเนินชีวิตประจำวันทั่วไป

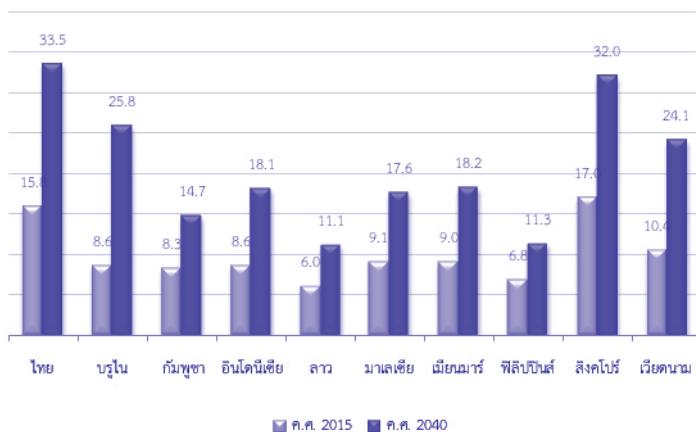
ขณะเดียวกันภาคเอกชนหรือธุรกิจอื่นๆ อาจจะต้องมีความจำเป็นต้องปรับตัวมากยิ่งขึ้น ต่อการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรสูงสังคมสูงวัย เรายสามารถคาดประมาณได้ว่ารูปแบบของการบริโภคโดยรวมของสังคมไทยคงจะมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไปตามจำนวนและสัดส่วนของประชากรสูงอายุเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ มีงานวิจัยที่ได้เคราะห์ถึงผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง

ทางประชารว่ามีต่อรูปแบบการบริโภค (ซึ่งในที่นี้หมายถึงสัดส่วนของค่าใช้จ่ายหมวดต่างๆ) ของครัวเรือนอย่างไร โดยใช้ข้อมูลการบริโภคในระดับจุลภาค จากรายงานสำรวจภาวะเศรษฐกิจ และสังคมของครัวเรือนของสำนักงานสถิติแห่งชาติ การศึกษานี้พบว่า ค่าใช้จ่ายในการบริโภคหมวดยานพาหนะ เครื่องใช้เครื่องเรือนภายในบ้าน การบริการทางด้านสุขภาพ รวมไปถึงการบันเทิงและสังคมจะมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับหมวดอื่นๆ ดังนั้น ภาครัฐก็อาจจะต้องรีบเร่งปรับตัวเพื่อรับรับลูกค้ากลุ่มสูงอายุในเรื่องสินค้าและบริการต่างๆ เพล่านี้ รวมไปถึงการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้ผู้สูงอายุใช้สอยได้ง่าย การตลาด หรือการโฆษณาสินค้าสำหรับผู้สูงอายุ

บทบาทที่สำคัญของภาครัฐอีกประการหนึ่งที่จะทวีความสำคัญมากขึ้น คือ บทบาทด้านการสร้างนวัตกรรมและการผลิตสินค้าที่สนับสนุนการดำรงชีวิต (Assistive Device) และการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัยของผู้สูงอายุ ความต้องการนวัตกรรม สินค้าและบริการในลักษณะนี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไปพร้อมกับสังคมไทยที่กำลังมีผู้สูงอายุวัยปลายเพิ่มขึ้น เนื่องจากมีโอกาสสูงที่ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะตကอยู่ในภาวะพึ่งพา จากการสำรวจระดับนานาชาติโดยองค์กรอนามัยโลกที่ผ่านมา (Survey of needs for assistive and medical devices for older people in six countries of the WHO Western Pacific Region: China, Japan, Malaysia, the Philippines, the Republic of Korea and Viet Nam, WHO, 2014) พบว่า สินค้าประเภทอุปกรณ์ที่มีความสำคัญในลำดับต้น ได้แก่ สินค้าและอุปกรณ์ที่ทำหน้าที่เพื่อช่วยในการรับประทานอาหารและดื่มน้ำ เพื่อช่วยการเคลื่อนย้ายไปสู่หรือจากเตียงและเก้าอี้ เพื่อช่วยในการทำความสะอาดร่างกาย และเพื่อช่วยในการได้ยินและการสื่อสารการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมและการผลิตสินค้าประเภทอุปกรณ์ที่สนับสนุนการดำรงชีวิตดังกล่าว มีความเชื่อมโยงกับการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้อื้อต่อการใช้ของผู้สูงอายุ หรือ Universal Design ผู้ประกอบการของไทยพึงคำนึงถึงประเด็นนี้ให้มากยิ่งขึ้น นอกจากนั้น การสร้างนวัตกรรมและการผลิตสินค้าที่สนับสนุนการมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุมีความสำคัญเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบ้านที่ปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ไตรรัตน์ จารุทัศน์ (2554) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในบ้านเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตประจำวันได้อย่างสะดวกและปลอดภัยรวมถึงหลักการสำคัญ ได้แก่ มีความปลอดภัยทางกายภาพ (ทั้งด้านร่างกายและสุขภาพ) สามารถเข้าถึงง่าย (ทางลาดสำหรับเข็น ความสูงของเฟอร์นิเจอร์) สามารถสร้างแรงกระตุ้น และดูแลรักษาง่าย หากมีการสร้างสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีความปลอดภัยแล้ว จะมีส่วนช่วยในการแก้ปัญหาการหลอกล้มของผู้สูงอายุ อันจะเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลและลดปัญหาการตกสูงพื้นที่ได้อย่างมีผล

ในปัจจุบันพบว่า ไม่เพียงแต่ผู้ประกอบการรายในประเทศไทยเท่านั้น เริ่มมีผู้ประกอบการสินค้าประเภทไลฟ์สไตล์และแฟชั่น เช่น เครื่องแต่งกาย เครื่องหอม เครื่องสำอาง อาหารเพื่อสุขภาพ ให้ความสนใจในการผลิตและแสวงหาช่องทางในการส่งออกสินค้าเหล่านี้ไปยังตลาดสินค้าสำหรับผู้สูงอายุในยุโรปและญี่ปุ่น นอกจากนั้นแล้ว ตลาดสินค้าสำหรับผู้สูงอายุในกลุ่มประเทศไทยเชี่ยนก็อาจจะกล่าวได้ว่าเป็นหน้าต่างของโอกาสทางธุรกิจสำหรับผู้ประกอบการไทยต่อไปในอนาคต หากพิจารณาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากรของกลุ่มประเทศในอาเซียนที่กำลังเข้าสู่สังคมสูงวัยกันตามลำดับ

รูปภาพที่ 3-1 สัดส่วนประชากรผู้สูงอายุ (มากกว่า 60 ปีขึ้นไป) ของกลุ่มประเทศอาเซียน

แหล่งที่มา : Population Division of Department of Economic and Social Affairs of the United Nations Secretariat, World population Prospects : The 2012 Revision

3. นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ในช่วงที่ผ่านมา แนวโน้มอย่างต่อเนื่องของการส่งเสริมภาคเอกชนในด้านการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อการผลิตสินค้าและจัดบริการที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตสำหรับผู้สูงอายุหรือ “ตลาดผู้สูงอายุ” ยังไม่มีความชัดเจน ยกเว้นประเด็นการส่งเสริมการออมระยะยาวเพื่อการสร้างหลักประกันทางการเงินยามชราภาพเท่านั้นที่ได้มีการกล่าวถึงมาตั้งแต่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554) และฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559) รวมไปถึง มีการกำหนดเป็นตัวชี้วัดสำคัญในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ในยุทธศาสตร์ การเตรียมความพร้อมของประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ

ภายใต้นโยบายดังกล่าว จึงได้มีมาตรการการสร้างแรงจูงใจด้วยการให้มีค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประชาชนเพื่อการเตรียมการด้วยการออมระยะยาวในรูปแบบต่างๆ อันได้แก่ ผู้ที่ออมระยะยาวด้วยการซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพ กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) ประกันชีวิตชนิดบำนาญ กองทุนสงเคราะห์ครูโรงเรียนเอกชน

นอกจากนั้น มาตรการสร้างแรงจูงใจโดยการให้มีค่าลดหย่อนในการคำนวณภาษีรายได้ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้กับประชาชนที่ดูแลบิดามารดาที่สูงอายุ กล่าวคือ รัฐบาลอนุญาตให้บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ และมีการอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดาของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภรรยาของผู้มีเงินได้ โดยให้หักค่าอุปการะเลี้ยงดูเป็นค่าใช้จ่ายได้คนละ 30,000 บาท โดยที่บิดามารดาดังกล่าว จะต้องมีอายุ 60 ปีขึ้นไป และมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการยังชีพ และอยู่ในความเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ นอกจากนั้น บุคคลธรรมดาที่มีรายได้ที่ซื้อประกันสุขภาพให้กับบิดามารดาที่สูงอายุของตนเองและคู่สมรสก็สามารถนำค่าใช้จ่ายเบี้ยประกันสุขภาพดังกล่าวมาเป็นค่าลดหย่อนรายได้ในการคำนวณภาษีรายได้ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ เช่นกัน ทั้งนี้ บิดามารดาต้องไม่มีรายได้ในปีเกิน 30,000 บาท หักได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท

อย่างไรก็ตาม มาตรการอื่นๆ ที่ส่งเสริมภาคเอกชนในด้านการประกอบธุรกิจอุตสาหกรรมเพื่อการผลิตสินค้าและจัดบริการที่จำเป็นในการดำเนินการชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในลักษณะอื่นๆ มีการดำเนินการอยู่บ้าง ยกตัวอย่างเช่น กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จัดให้มีโครงการอบรมเพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้ประกอบธุรกิจบริการดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้สามารถจัดองค์กรธุรกิจของตนให้มีมาตรฐานตามคุณภาพ TQM กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศส่งเสริมและให้ข้อมูลกับผู้ประกอบการที่ส่งออกสินค้าประเภทต่างๆ ไปยังต่างประเทศให้ได้รู้ถึงสนับสนุนและความต้องการของผู้บริโภคในต่างประเทศ เป็นต้น

4. ปัญหาสำคัญและข้อมูลทางวิชาการ

จากการพิจารณาโดยภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตสินค้าและจัดบริการที่จำเป็นในการดำเนินการชีวิตสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า ที่ผ่านมาและในปัจจุบัน รัฐบาลให้ความสำคัญกับเรื่องการเตรียมความพร้อมในด้านการออมเพื่อสร้างหลักประกันทางการเงินที่มั่นคงในยามชราภาพ แต่ประเทศไทยยังขาดผลิตภัณฑ์ที่รองรับการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพิ่งพาน้ำที่มีความต่อเนื่อง กินระยะเวลานาน และมีค่าใช้จ่ายสูงเป็นผลกระทบแบบคาดไม่ถึง

สำหรับผู้สูงอายุและครอบครัว ภาคธุรกิจประกันภัยพิจารณาออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับการประกันระยะยาว (Long Term Care Insurance) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพา โดยเน้นผลิตภัณฑ์ลักษณะที่สามารถนำเงินบางส่วนหรือทั้งหมดมาใช้ระหว่างการดูแลระยะยาวได้

ในด้านบริการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลการดำเนินชีวิตประจำวัน ธุรกิจการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุเป็นธุรกิจที่มีโอกาสสูง เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้สูงอายุวัยกลางและผู้สูงอายุวัยปลาย ธุรกิจส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นธุรกิจขนาดเล็กหรือรายย่อย และยังคงมีอุปสรรคในการดำเนินการ ยกตัวอย่าง ปัญหาศักยภาพและทักษะของเจ้าของกิจการในการบริหารองค์กรธุรกิจ การเข้าถึงแหล่งเงินทุนเพื่อกู้ยืมสำหรับขยายกิจการ ความไม่แน่นอนของนโยบายที่มีต่อธุรกิจการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุของภาครัฐ ความยากลำบากในการแสวงหาผู้ดูแล ศักยภาพ และความก้าวหน้าในสายงานของผู้ดูแล ความไม่ชัดเจนด้านมาตรฐานของผู้ดูแลและมาตรฐานด้านสถานที่ที่ใช้ในการดูแลผู้สูงอายุ การส่งตัวผู้สูงอายุที่ป่วยต่อไปยังสถานพยาบาลผ่านระบบรถพยาบาลฉุกเฉิน เป็นต้น

หากเราได้หันไปดูในต่างประเทศที่มีความเป็นสังคมสูงวัยสูงมากๆ อย่างเช่นประเทศไทย พบว่า มากกว่าหนึ่งในสามของผู้ให้บริการด้านดูแลผู้สูงอายุเป็นภาคเอกชน รูปแบบของการให้บริการมีหลากหลาย เช่น การจัดบริการแบบไปเยี่ยมเพื่อดูแลหรือพยาบาลที่บ้าน บริการช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำกิจวัตรประจำวัน การรับดูแลผู้สูงอายุระหว่างวันหรือระยะสั้น สถานบริบาลที่รองรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพาในระดับต่างๆ เป็นต้น เพื่อรับความต้องการของผู้สูงอายุและครอบครัวที่หลากหลาย รัฐบาลเองคงจะต้องเร่งมาตรการเพื่อสนับสนุนการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุโดยภาคเอกชนเพื่อให้จัดบริการดูแลผู้สูงอายุที่มีความหลากหลาย นอกจากนี้ รัฐบาลควรที่จะผลักดันและส่งเสริมให้เกิดบทบาทของ “วิสาหกิจเพื่อสังคม” หรือ Social Enterprise ด้านการดูแลผู้สูงอายุด้วยเช่นกัน เพื่อให้มาช่วยปิดช่องว่างดังที่กล่าวข้างต้น

ขณะเดียวกันการส่งเสริมภาคเอกชนหรือธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับผู้สูงอายุ ด้านอื่นๆ นั้น ยังไม่มีการกล่าวถึงในเชิงนโยบายมากนัก ขณะเดียวกันประเทศไทยยังไม่มียุทธศาสตร์ในเรื่องนี้ ที่ชัดเจนและเป็นระบบที่เพียงพอจะส่งเสริมเชิงรุกให้เกิดการขยายตัวของ “ตลาดผู้สูงอายุ” ในประเทศไทยในอนาคต ประเทศไทยมีโอกาสที่จะสร้างธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิตสินค้าและจัดบริการที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตสำหรับผู้สูงอายุให้ขยายตัวมากขึ้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงประชากรสู่สังคมสูงวัยของประเทศไทยเองที่มีความเข้มข้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันภายในปี ค.ศ. 2040

ทุกประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยด้วยเหมือนกัน ดังนั้น หากผู้ประกอบการไทยสามารถสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันขึ้นมาได้ทัน ธุรกิจอุตสาหกรรมดังกล่าวก็จะก่อให้เกิดอาณิสงส์ต่อทั้งผู้สูงอายุในประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วย

5. แนวทางการแก้ปัญหาหรือทางออก

5.1 รัฐบาลโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติควรมียุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและเป็นระบบส่งเสริมภาคเอกชนรวมไปถึงวิสาหกิจเพื่อสังคมในการสร้าง “ตลาดผู้สูงอายุ” ครอบคลุมธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านการรักษาพยาบาล สินค้าและบริการที่เกี่ยวข้องกับการดูแลและการดำเนินชีวิตประจำวัน สินค้าและบริการการดำเนินชีวิตประจำวันทั่วไป การสร้างนวัตกรรมและผลิตสินค้าที่สนับสนุนการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัยของผู้สูงอายุ รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินทั้งที่เป็นการออมระยะยาว การลงทุน การประกันเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีพยามชราภาพของผู้สูงอายุและครอบครัว โดยพิจารณาบรรจุเข้าเป็นส่วนหนึ่งในกลยุทธ์ภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12

5.2 ภาคเอกชนควรพิจารณาออกแบบผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับการประกันระยะยาว (Long Term Care Insurance) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพา โดยเน้นผลิตภัณฑ์ลักษณะที่สามารถนำเงินบางส่วนหรือทั้งหมดมาใช้ระหว่างการดูแลระยะยาวได้

5.3 รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงพาณิชย์ควรร่วมมือกันในการมีบทบาทในการสนับสนุนภาคเอกชนให้มีบทบาทในการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ

5.3.1 รัฐบาลควรพิจารณาสนับสนุนภาคเอกชนในด้านของการสนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อการดำเนินการ การให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการกิจกรรมของผู้ประกอบการ การส่งตัวผู้สูงอายุที่ป่วยต่อไปยังสถานพยาบาลผ่านระบบโรงพยาบาลฉุกเฉิน การจัดทำมาตรฐานด้านสมรรถนะของผู้ดูแลผู้สูงอายุและความก้าวหน้าในสายอาชีพ

5.3.2 ส่งเสริมการเพิ่มสมรรถภาพของผู้ดูแลผู้สูงอายุด้วยการฝึกอบรม และเพิ่มความรู้ทางวิชาการให้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

5.3.3 ส่งเสริมสถานบริการดูแลผู้สูงอายุ ที่สามารถดำเนินการตามมาตรฐานที่มีอยู่ได้ในทางการเงิน และทางวิชาการเพื่อการปรับปรุงคุณภาพบริการในอนาคต หรือการขยายสมรรถนะในการให้บริการ

5.3.4 สนับสนุนและให้แรงจูงใจทางด้านการเงิน และ/หรือภาษีอากรให้กับเอกชนเข้ามายัดบริการในรูปแบบที่ยังไม่มีเพื่อรองรับความต้องการที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคต ยกตัวอย่างเช่น บริการในรูปแบบบ้านสำหรับผู้สูงอายุ (Retirement Home) หรือชุมชน/หมู่บ้านสำหรับผู้สูงอายุ (Retirement Community) ซึ่งเป็นการให้บริการผู้สูงอายุตั้งแต่ในด้านที่อยู่อาศัยยามบันปลายชีวิต จนถึงด้านการบริการดูแลระดับต่างๆ ในกรณีที่ผู้สูงอายุที่เข้ามาอยู่อาศัยเริ่มที่จะช่วยเหลือตนเองไม่ได้

5.3.5 ผลักดันให้มีวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) เข้ามามีส่วนร่วมจัดบริการเพื่อเพิ่มความหลากหลายของผู้ให้บริการ และทางเลือกให้กับผู้สูงอายุและครอบครัว

5.4 รัฐบาลโดยกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงพาณิชย์ควรส่งเสริมภาคเอกชน รวมไปถึงวิสาหกิจเพื่อสังคมจัดให้มีบริการหลากหลายประเภท เพื่อตอบสนองผู้สูงอายุที่มีภาวะพิ่งพาและ/หรือลักษณะการอยู่อาศัยกับครอบครัวที่แตกต่างกัน

5.4.1 การสร้างนวัตกรรมและการผลิตสินค้าที่สนับสนุนการดำรงชีวิตทั่วไป (Assistive Devices) ของผู้สูงอายุ

5.4.2 ศูนย์ข้อมูลให้ความรู้หรือให้คำปรึกษากับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

5.4.3 บริการเยี่ยมบ้านที่มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพิ่งพา ภาวะทุพพลภาพหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง

5.4.4 ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน เน้นบริการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการ การพับประดับสรรศ์ กิจกรรมป้องกัน กิจกรรมฟื้นฟูสภาพร่างกายขั้นพื้นฐาน บริการรับส่งผู้สูงอายุจากบ้าน - ศูนย์ฯ

5.4.5 ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุระยะสั้น โดยจัดบริการแบบเดียวกับศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน บริการฟื้นฟูสภาพร่างกายระยะสั้นหลังรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล บริการที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้กับผู้สูงอายุกรณีครอบครัว มีข้อจำกัดบางประการ

5.4.6 สถานบริบาลผู้สูงอายุ/บ้านพักคนชราบริการแบบเดียวกับศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน จัดบริการฟื้นฟูสภาพร่างกายหลังรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล บริการที่อยู่อาศัยเพื่อรองรับผู้สูงอายุที่ไม่มีญาติ หรือต้องการการดูแลที่ต้องใช้ทักษะในการดูแลสูงขึ้นและญาติไม่สามารถให้การดูแลต่อไปได้

5.4.7 ที่อยู่อาศัยพร้อมบริการดูแลและการดำรงชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุ

5.5 รัฐบาลโดยความร่วมมือของกระทรวงสาธารณสุขและกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ครรภ์กำหนดกฎ กติกา หรือแนวทางอันจะเป็นมาตรฐานในการจัดบริการ ดูแลผู้สูงอายุเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้สูงอายุ และครอบครัวในฐานะผู้บริโภคและเพื่อความเป็นธรรม ต่อผู้ให้บริการ ทั้งนี้ควรอยู่บนพื้นฐานของการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจมากกว่าการลงโทษ หรือจับผิด

5.5.1 กำหนดมาตรฐานในการจัดบริการดูแลในสถาบัน ซึ่งอาจจะประกอบด้วย การขึ้นทะเบียน เนื่องไข่ของการก่อตั้ง คุณภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง คุณภาพของบริการ สภาพทางกายภาพของสถานบริการ การทำสัญญาระหว่างผู้ให้และผู้รับบริการของศูนย์บริการ เป็นต้น ทั้งนี้ จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมต่อผู้ประกอบการที่ดำเนินการมาแต่อดีตด้วย

5.5.2 ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนศูนย์บริการจัดส่งผู้ดูแลตามบ้าน และส่งเสริมการ ขึ้นทะเบียนผู้ดูแลที่ได้รับการว่าจ้างเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค

5.5.3 กำหนดองค์กรกำกับดูแลในด้านคุณภาพ และมาตรฐานการบริการของศูนย์ บริการจัดส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุตามบ้าน และผู้ดูแลที่ได้รับการว่าจ้าง

5.5.4 ดำเนินการเชิงรุกในด้านการสนับสนุนการผลิตบุคลากรด้านการดูแลผู้สูงอายุ ที่จะเข้าไปทำงานด้านนี้ ในสถานบริการไม่ว่าจะเป็นของภาครัฐหรือภาคเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในรูปแบบของการให้ฝึกอบรมทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติ เพื่อเป็นการเพิ่มสมรรถนะและคุณภาพของ ผู้ดูแล ซึ่งจะมีผลในการสร้างความเข้มแข็งและคุณภาพให้กับสถานบริการเหล่านั้นด้วย และสร้าง ความมั่นใจและอุ่นใจให้กับผู้สูงอายุและครอบครัวที่เป็นผู้รับบริการ กลุ่มเป้าหมายของการอบรมนั้น เป็นทั้งผู้ที่กำลังประกอบอาชีพด้านการดูแลอยู่และผู้ที่กำลังจะเริ่มประกอบอาชีพ

5.6 รัฐบาลโดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติควรมี ยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ในการผลักดันให้ภาคเอกชนที่ผลิตสินค้าและจัดบริการการดำเนินชีวิต ประจำวันทั่วไปและภาคเอกชนที่สร้างนวัตกรรมและผลิตสินค้าที่สนับสนุนการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อม ที่เป็นมิตรและปลอดภัยของผู้สูงอายุ มองการณ์ไกลไปถึง “ตลาดผู้สูงอายุ” ในกลุ่มประเทศ อาเซียน เพราะประเทศไทยในกลุ่มอาเซียนจะเข้าสู่สังคมสูงวัยทั้งหมดภายใน 20 ปีข้างหน้า

เอกสารอ้างอิง

กรกรัตน์ ชีวะตระกูลพงษ์ และดนุพล อวิยะสัจจاجر. (2556). การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง
ประชากรและการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการค้าระหว่างประเทศ ใน วรเวศ์ สุวรรณระดา
(บรรณาธิการ), สังคมสูงวัยกับผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม. (พิมพ์ครั้งที่ 1).

กรุงเทพมหานคร : สร้างสื่อ. หน้า 71 - 106.

ไตรรัตน์ จาธุ์ทัศน์. (2554), บ้านปลดภัยในวัยเกษียณ. ใน วิพรณ ประจำเมือง และคณะ
(2552) (บรรณาธิการ), รายงานการศึกษาโครงการสร้างระบบการติดตามและ
ประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564). วิทยาลัย
ประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย ปี พ.ศ. 2555.
กรุงเทพมหานคร.

วรเวศ์ สุวรรณระดา (บรรณาธิการ). (2553). การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับผลกระทบ
ต่อเศรษฐกิจภาค. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภាពิมพ์. 248 หน้า.

วรเวศ์ สุวรรณระดา (บรรณาธิการ). (2556). สังคมสูงวัยกับผลกระทบทางเศรษฐกิจสังคม.
(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : สร้างสื่อ. 2556. 248 หน้า.

วรเวศ์ สุวรรณระดา, ดำริ เฉลิมวงศ์, วิลาวัลย์ ดำเน็ตติ, สุภากรณ์ คำเรืองฤทธิ์ และจริยภัทร บุญมา.
(2553) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ ระบบการดูแลระยะยาวเพื่อเสริมสร้างความมั่นคง
เพื่อวัยสูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภាពิมพ์. 256 หน้า.

วิพรณ ประจำเมือง และคณะ. (2552). รายงานการศึกษาโครงการสร้างระบบการติดตาม
และประเมินผลแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564),
วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิพรณ ประจำเมือง และวรเวศ์ สุวรรณระดา (บรรณาธิการ). (2554). 100 ปีปรีดีเพرم.
(พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : สร้างสื่อ. 176 หน้า.

สมประวิณ มั่นประเสริฐ. (2553). ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรต่อ
แบบแผนการบริโภคของครัวเรือนไทย. ใน วรเวศ์ สุวรรณระดา (บรรณาธิการ),
การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรกับผลกระทบต่อเศรษฐกิจภาค. (พิมพ์ครั้งที่ 1).
กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภាពิมพ์. หน้า 15-69.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). การคาดประมาณ
ประชากรของไทย พ.ศ. 2553-2583. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา.

Worawet Suwanrada, Wiraporn Pothisiri, Vipan Prachuabmoh, Siriwan Siriboon,
Busarin Bangkaew and Chanettee Milintangul (2014), **Community-based
Integrated Approach for Older Person's Long Term Care in Thailand**,
Research Report Granted by Toyota Foundation, Bangkok.

มติ 2

มติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ประเด็นที่ 2 บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย

ที่ประชุมได้พิจารณา “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

ประเด็นบทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย

tron ว่าการเปลี่ยนแปลงทางประชากรสูงสังคมสูงวัยของประเทศไทยนั้น ส่งผลให้สังคมไทยคาดหวังให้รัฐบาล องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หรือชุมชนเข้ามามีบทบาทในเรื่องต่างๆ ยกตัวอย่าง เช่น การสร้างหลักประกันทางการเงิน การดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพา รวมถึงการดูแลสุขภาพ หรือการสนับสนุนกิจกรรมทางสังคมต่างๆ เพื่อไม่ให้ผู้สูงอายุตกอยู่ในภาวะพึงพา เป็นต้น แต่ในความเป็นจริง ภาคเอกชนก็มีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งในการมีส่วนร่วมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุด้วยเช่นเดียวกันภายใต้บริบทของสังคมสูงวัย บทบาทดังกล่าว ได้แก่ การผลิตสินค้าและจัดบริการที่จำเป็นในการดำรงชีวิตประจำวัน รวมไปถึงการสร้างนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องในด้านการรักษาพยาบาล การดูแล และการเตรียมการทางการเงิน

เป็นกังวล ว่าปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับบทบาทของภาคเอกชนในเรื่องการเตรียมความพร้อมในด้านการออมเพื่อสร้างหลักประกันทางการเงินที่มั่นคงในยามชราภาพ แต่ประเทศไทยยังขาดการส่งเสริมและสนับสนุนภาคเอกชนหรือธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวเนื่องกับผู้สูงอายุด้านอื่นๆ อีกทั้งยังขาดการดำเนินการเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ที่ชัดเจนและเป็นระบบในการส่งเสริมเชิงรุกให้เกิดการขยายตัวของ “ตลาดผู้สูงอายุ” ในประเทศไทยในอนาคต

รับทราบ ว่าประเทศไทยมีโอกาสที่จะสร้างธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการผลิตสินค้าและจัดบริการที่จำเป็นในการดำรงชีวิตสำหรับผู้สูงอายุให้ขยายตัวมากขึ้น เนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงประชากรสูงสังคมสูงวัยของประเทศไทยเองที่มีความเข้มข้นเรื่อยๆ ขณะเดียวกันภายในปี พ.ศ. 2583 ทุกประเทศในกลุ่มประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยด้วยเหมือนกัน ดังนั้น หากผู้ประกอบการไทยสามารถสร้างศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันมาได้ทัน ธุรกิจอุตสาหกรรมดังกล่าว ก็จะก่อให้เกิดอาณิสัตต์ต่อทั้งผู้สูงอายุในประเทศไทยและประเทศต่างๆ ในกลุ่มอาเซียนด้วย

จึงมีมติ ดังต่อไปนี้

1. ขอให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติบรรจุหราศาสตร์ในการส่งเสริมภาคเอกชน รวมไปถึงวิสาหกิจเพื่อสังคมในการสร้าง “ตลาดผู้สูงอายุ” ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ครอบคลุมธุรกิจอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับสินค้าและบริการด้านการรักษาพยาบาล ด้านการดูแล และการดำเนินชีวิตประจำวัน การสร้างนวัตกรรมและผลิตสินค้าที่สนับสนุนการอยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เป็นมิตรและปลอดภัย ของผู้สูงอายุ รวมถึงผลิตภัณฑ์ทางการเงินทั้งที่เป็นการออมระยะยาว การประกันเพื่อสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีพยามชราภาพของผู้สูงอายุและครอบครัว ทั้งนี้ ขอให้สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) เข้ามายึดบทบาทสนับสนุนการวิจัยและให้คำปรึกษาแก่ภาคเอกชน

2. ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการประสานกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงอุตสาหกรรม เพื่อบูรณาการการสนับสนุนภาคเอกชนให้มีบทบาทในการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ อาทิ สนับสนุนเงินกู้ยืมเพื่อการดำเนินการส่งเสริมการให้ความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการกิจการของผู้ประกอบการ การจัดทำมาตรฐานด้านสมรรถนะของผู้ดูแลผู้สูงอายุและความก้าวหน้าในสายอาชีพ สนับสนุนและให้แรงจูงใจด้านการเงิน และ/หรือภาครัฐให้กับเอกชนเพื่อจัดบริการในรูปแบบใหม่ ผลักดันให้มีวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) ให้เข้ามายื่นร่วมจัดบริการดูแลผู้สูงอายุ

3. ขอให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานหลักในการประสานกระทรวงสาธารณสุข และกระทรวงพาณิชย์ ในการส่งเสริมภาคเอกชน รวมไปถึงวิสาหกิจเพื่อสังคมให้จัดให้มีบริการหลากหลายประเภท เพื่อตอบสนองผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพา และ/หรือลักษณะการอยู่อาศัยกับครอบครัวที่แตกต่างกัน

3.1 การสร้างนวัตกรรมและการผลิตสินค้าที่สนับสนุนการดำเนินชีวิต (Assistive Devices) ของผู้สูงอายุ

3.2 ศูนย์ข้อมูลให้ความรู้หรือให้คำปรึกษาแก่ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

3.3 บริการเยี่ยมบ้านที่มีผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพา ภาวะทุพพลภาพหรือเจ็บป่วยเรื้อรัง

3.4 ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน เน้นบริการทางสังคม กิจกรรมนันทนาการ การพับประดับศรีษะ กิจกรรมป้องกัน กิจกรรมฟื้นฟูสภาพร่างกายขั้นพื้นฐาน บริการรับส่งผู้สูงอายุ

3.5 ศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุระยะสั้น โดยจัดบริการแบบเดียวกับศูนย์บริการดูแลผู้สูงอายุเวลากลางวัน บริการพื้นฟูสภาพร่างกายระยะสั้นหลังรับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล บริการที่อยู่อาศัยชั่วคราวให้กับผู้สูงอายุที่มีความจำเป็น

3.6 สถานบริบาลผู้สูงอายุ/บ้านพักผู้สูงอายุ

3.7 ที่อยู่อาศัยพร้อมบริการดูแลการดำเนินชีวิตประจำวันสำหรับผู้สูงอายุ

4. ขอให้กระทรวงสาธารณสุขเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ในการกำหนดกฎ กติกา หรือแนวทางอันจะเป็นมาตรฐานในการจัดบริการดูแลผู้สูงอายุเพื่อเป็นการคุ้มครองผู้สูงอายุ และครอบครัวในฐานะผู้บริโภค และเพื่อความเป็นธรรม ต่อผู้ให้บริการ ทั้งนี้ ควรอยู่บ่อบันฐานของการสนับสนุนและสร้างแรงจูงใจมากกว่าการลงโทษหรือ จับผิด ได้แก่ กำหนดมาตรฐานในการจัดบริการดูแลในสถานบริการ ส่งเสริมการขึ้นทะเบียนศูนย์ บริการจัดส่งผู้ดูแลตามบ้าน และส่งเสริมการขึ้นทะเบียนผู้ดูแลที่ได้รับการว่าจ้างเพื่อเป็นการคุ้มครอง ผู้บริโภค กำหนดองค์กรกำกับดูแลในด้านคุณภาพ และมาตรฐานการบริการของศูนย์บริการจัดส่ง ผู้ดูแลผู้สูงอายุตามบ้าน และผู้ดูแลที่ได้รับการว่าจ้าง ดำเนินการเชิงรุกในด้านการสนับสนุนการผลิต บุคลากรด้านการดูแลผู้สูงอายุ

5. ขอให้ภาคเอกชนออกผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวเนื่องกับการประกันดูแลระยะยาว (Long Term Care Insurance) เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพิ่งพา โดยเน้นผลิตภัณฑ์ลักษณะ ที่สามารถนำเงินบางส่วนหรือทั้งหมดมาใช้ระหว่างการดูแลระยะยาวได้

ประมวลภาพการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นที่ 2 บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย
วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2558
ณ ห้อง BB 406 ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวายุกัลป์
โรงแรมเชินกราคูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร

3.3

ประเด็นที่ 3

การจัดการการสัญจร

และระบบขนส่งสาธารณะสำหรับ

ผู้สูงอายุ

เอกสารหลัก 3

เอกสารหลักสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

ประเด็นที่ 3 การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

1. นิยาม

การสัญจร หมายถึง การผ่านไปมา (ราชบันทิตยสถาน, 2524) คือ การเคลื่อนย้ายของคนจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง ซึ่งอาจมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป เช่น การท่องเที่ยว การอพยพ การค้าขาย เป็นต้น

การขนส่ง หมายถึง การจัดให้มีการเคลื่อนย้าย บุคคล สัตว์ หรือ สิ่งของ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งตามความประสงค์ของมนุษย์ (ประชด ไกรเรนทร, 2541)

ระบบขนส่งสาธารณะ หมายถึง ระบบการลำเลียงเคลื่อนย้าย บุคคล สัตว์ หรือ สิ่งของ จากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งด้วยเครื่องมือ อุปกรณ์การขนส่ง ซึ่งอุปกรณ์การขนส่งในที่นี้หมายถึง ยานพาหนะที่ใช้ในการขนส่ง ซึ่งสามารถจำแนกประเภทระบบขนส่งสาธารณะตามประเภทของบริการ (สุรเมศวร พิริยวัฒน์, 2551) ได้เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ การขนส่งส่วนบุคคล การขนส่งผู้โดยสารแบบรับจ้าง การขนส่งผู้โดยสารด้วยบริการสาธารณะและระบบขนส่งสาธารณะเขตเมือง

2. ประเด็นท้าทาย

ปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุมากกว่า 10 ล้านคน หรือร้อยละ 15.83 ของประชากรทั้งประเทศ (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2558) โดยสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุของประเทศไทยสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่สัดส่วนของประชากรวัยเด็กและวัยทำงานกลับมีทิศทางตรงกันข้าม ทั้งนี้จากสถิติจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นดังกล่าว หากไม่มีการเตรียมความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารที่เหมาะสมจะเกิดความเสี่ยงในการได้รับอุบัติเหตุ เกิดความไม่สงบในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่กล้าออกมายังชีวิตนอกบ้าน ดังนั้น สังคมควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุและคนทุกคนสามารถดำรงชีวิตได้อย่างอิสระ สะดวก และปลอดภัย ซึ่งจะช่วยลดช่องว่างทางสังคมให้น้อยลง และเป็นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มศักยภาพ เป็นพลังของสังคมเพิ่มศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และความเท่าเทียมให้มากขึ้น

ระบบขนส่งมวลชนสาธารณะเป็นหนึ่งในบริการที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถเดินทางเพื่อไปทำงาน และใช้ชีวิตประจำวัน รวมถึงการออกมากำไรประโยชน์ให้สังคมได้ ซึ่งหากไม่มีการวางแผนออกแบบ จัดเตรียมและดูแลรักษาสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม จะทำให้กลยุทธ์เป็นข้อจำกัด และอุปสรรคในการดำเนินชีวิตและการเดินทาง ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับสิทธิที่พึงจะได้รับเท่าเทียมกับคนในวัยอื่นๆ

จากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุจากอดีตถึงปัจจุบัน ทำให้ภาครัฐได้กำหนดกฎหมายต่างๆ ที่เข้ามาอำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุในด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเป็นพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ที่กล่าวถึงสิทธิที่พึงได้รับ คุณภาพชีวิต และภาพรวมในการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ และกฎกระทรวงต่างๆ ได้แก่

กฎกระทรวงมหาดไทย ได้กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 ออกแบบพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร ที่กำหนดให้อาคารที่สร้างหลังจาก พ.ศ. 2548 ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา โดยระบุรายละเอียดไว้ 9 หมวด ได้แก่ หมวดที่ 1 ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก หมวดที่ 2 ทางลาดและลิฟต์ หมวดที่ 3 บันได หมวดที่ 4 ที่จอดรถ หมวดที่ 5 ทางเข้าอาคาร ทางเดินระหว่างอาคาร และทางเชื่อมระหว่างอาคาร หมวดที่ 6 ประตู หมวดที่ 7 ห้องส้วม หมวดที่ 8 พื้นผิวต่างสัมผัส และหมวดที่ 9 โรงพยาบาล หอประชุม และโรงเรียน ซึ่งนับเป็นกฎกระทรวงไม่เกี่ยวกับที่เจาะจงการออกแบบสภาพแวดล้อมที่ครอบคลุมกลุ่มผู้สูงอายุอย่างชัดเจน

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้มีการออกกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก หรือบริการในอาคารสถานที่ หรือบริการสาธารณะอื่น เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2555 ซึ่งกฎกระทรวงฉบับนี้ กำหนดรายละเอียดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการอีก 23 รายการ ซึ่งล้วนเกี่ยวข้องกับอาคารสถานที่ ที่ครอบคลุมถึงอาคารสถานที่ของระบบขนส่งมวลชนที่เปิดให้บริการแก่สาธารณะด้วย หากผู้ที่รับผิดชอบอาคารและสถานที่ดังกล่าวเพิกเฉยต่อการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ ตลอดจนคนทุกกลุ่ม ก็ถือได้ว่าเป็นกรรมการกระทำการผิดกฎหมาย เช่นกัน ซึ่งกฎหมายฉบับนี้ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ออกมาเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง แต่ก็ถือว่าเป็นผลพลอยได้ที่จะทำให้ผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตได้อย่างอิสระและปลอดภัย เช่นกัน จากกฎกระทรวงทั้ง 2 ฉบับ เห็นได้ว่าประเทศไทยได้มีการให้ความสำคัญกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ในอาคารสถานที่ และบริการสาธารณะต่างๆ ในฐานะ “พื้นที่ปลายทาง” และสามารถนำกฎกระทรวง

ไปใช้กับพื้นที่พักอาศัยของผู้สูงอายุในฐานะ “พื้นที่ต้นทาง” ได้ แต่จะเห็นได้ว่าข้อกำหนดกฎหมายต่างๆ ยังเน้นการออกแบบพื้นที่สาธารณะปลายทางและต้นทาง แต่ในการใช้ชีวิตรประจำวันของผู้สูงอายุและคนทุกกลุ่ม จำเป็นต้องมีการสัญจรและอาศัยระบบขนส่งสาธารณะในการสัญจรทั้งสิ้น ดังนั้น จึงเกิดซ่องว่างในการปรับสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนทุกกลุ่ม

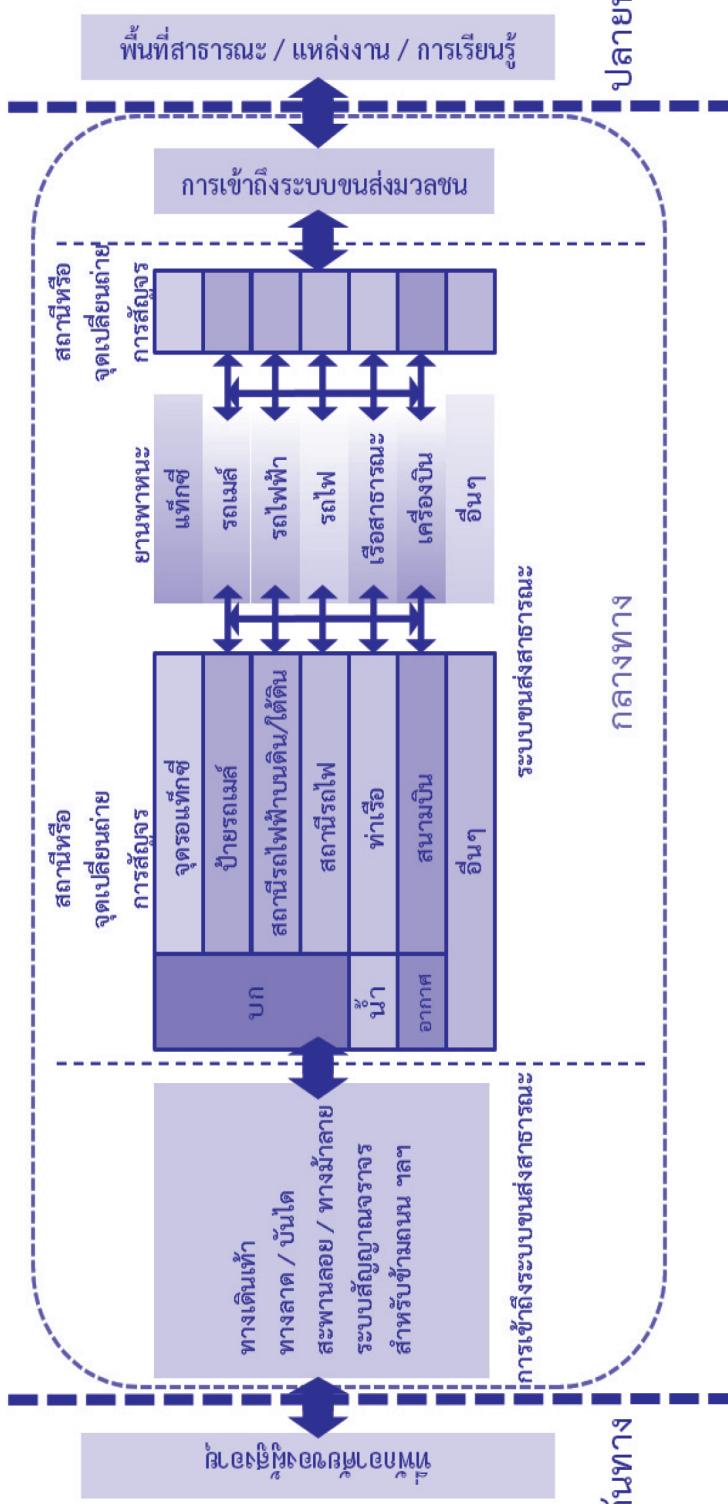
ในปี พ.ศ. 2555 กระทรวงคมนาคม ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุและคนพิการ โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุและคนพิการ จึงได้มีการออกกฎหมายกระทรวงกำหนดลักษณะหรือการจัดให้มีอุปกรณ์สิ่งอำนวยความสะดวกหรือบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะและบริการขนส่งเพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 มีเนื้อหาสาระครอบคลุมทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับระบบขนส่งมวลชนสาธารณะ ทั้งข้อกำหนดเกี่ยวกับยานพาหนะและบริการขนส่ง ทำให้สามารถใช้เป็นแนวทางในการจัดการและการออกแบบพื้นที่สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีการเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในยานพาหนะ อันเป็นส่วนหนึ่งของ “พื้นที่ระหว่างทาง” ของการสัญจร ซึ่งสามารถรวมถึงทางเท้า ทางลาด บันได และทางสัญจรต่างๆ ที่นำผู้สูงอายุไปยังระบบขนส่งมวลชนได้

ดังนั้น ไม่ว่าจะเป็นการจัดสวัสดิการและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุตามแนวทางของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และการจัดระบบสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับการคมนาคมสัญจรของกระทรวงคมนาคม ล้วนมีผลและเป็นแนวทางที่ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการออกแบบชุมชนและที่พักอาศัย ตลอดจนภายนอกที่เกี่ยวข้องกับระบบขนส่งมวลชน ให้มีความเหมาะสมกับลักษณะความต้องการและพฤติกรรมของผู้สูงอายุ ตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) เป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้สูงอายุ สามารถใช้ชีวิตในที่พักอาศัยและชุมชนได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และใช้ระบบขนส่งสาธารณะเพื่อเดินทางเพื่อไปทำงาน ทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่สาธารณะ หรือออกมากำไรประโยชน์ให้สังคมได้อีกด้วย

จากที่มาและความสำคัญดังกล่าว จึงมีความจำเป็นในการจัดการระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ ในฐานะ “พื้นที่ระหว่างทาง” ของการสัญจรให้ครบถ้วนและเกิดการเชื่อมต่อในทุกรอบ ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ เกิดการเชื่อมต่อทั้งพื้นที่ต้นทาง ระหว่างทาง และปลายทาง ตลอดจนครอบคลุมในทุกพื้นที่ทั้งในเมือง ชนบท และชนบท อย่างเหมาะสม และเท่าเทียมเพื่อให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะด้านการคมนาคมได้อย่างสะดวก ปลอดภัย และมีความมั่นใจในการเดินทางไม่ว่าการเดินทางนั้น จะเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ใดก็ตาม อันจะนำ

ไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพดี และเป็นพลังในการขับเคลื่อนสังคมต่อไป และในอนาคตสิ่งอำนวยความสะดวกความสะดวกและบริการระบบขนส่งสาธารณะที่จัดเตรียมไว้ จะเป็นฐานในการพัฒนาระบบการขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community : AC) ที่มีการเคลื่อนย้ายทุน แรงงาน และทรัพยากรรวมถึงการคุณภาพของประชาชนระหว่างกลุ่มประเทศสมาชิกจะรวดเร็วและง่ายยิ่งขึ้น

ขอขอบเขตเนื้อหาด้านการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะหน้าหัวรับผู้สูงอายุ

อย่างชัดเจน คุณภาพชีวิตของ
ผู้สูงอายุ ทั้ง 4 ด้าน

ที่มา: การประชุมคณะกรรมการและดำเนินการเฉพาะที่ 3 การจัดบริการสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ วันที่ 7 กรกฎาคม 2558

จัดทำโดย: ชุมชนและส่วนราชการ ตลอดจนที่ ศิริสาลี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. มาตรการ/กลไกที่มีอยู่

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (5) กำหนดว่าผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครองการส่งเสริม และการสนับสนุนในด้านการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการสาธารณณะอื่น จึงได้มีกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ หรือผู้ทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 เพื่อกำหนดให้อาคารบางประเภทต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพและคนชราเพื่อให้บุคคลดังกล่าวมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคมได้ ประกอบกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญกำหนดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณณะอื่น เป็นสาธารณะ ความช่วยเหลืออื่น และการสงเคราะห์จากรัฐ จึงจำเป็นต้องออกกฎกระทรวงนี้

กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในอาคารสถานที่ ยานพาหนะหรือบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 เพื่อเป็นการกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือบริการสาธารณณะอื่นให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ ตลอดจนเพื่อให้เจ้าของอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ บริการขนส่ง หรือผู้ให้บริการสาธารณณะอื่นได้รับสิทธิการลดหย่อนภาษีหรือข้อยกเว้นภาษีเป็นร้อยละของจำนวนเงินค่าใช้จ่ายตามที่กฎหมายกำหนด

แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design: UD) เป็นแนวทาง/กรอบคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมไปจนถึงผลิตภัณฑ์ที่ทุกคนสามารถใช้งานได้อย่างสะดวก ปลอดภัย เพื่อให้ประชาชนทุกคน ทุกเพศ ทุกวัย สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเสมอภาคกัน โดยหลักการของ UD มี 7 ประการ ประกอบด้วย (1) ความเสมอภาค (Equity) (2) ความยืดหยุ่น (Flexibility) (3) ความเรียบง่าย (Simplicity) (4) ความเข้าใจง่าย (Understanding) (5) ความปลอดภัย (Safety) (6) ทุนแรง (Energy conservation) และ (7) ขนาด - สถานที่ที่เหมาะสม (Space) แต่การนำแนวคิดดังกล่าวมาใช้ในประเทศไทยยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก และยังไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่/ ทุกสิ่งก่อสร้าง

4. การมีบทบาทร่วมของภาคีเครือข่ายในการจัดบริการขนส่งสาธารณะ:

แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design: UD) มีหลายหน่วยงานที่ได้นำแนวคิดนี้ มาปรับใช้ในการดำเนินงานเพื่อจัดบริการขนส่งสาธารณะในการกิจของแต่ละหน่วยงาน เพื่อให้บริการประชาชน โดยเฉพาะผู้สูงอายุและคนพิการที่ต้องมีการออกแบบจัดระบบการให้บริการ

ขนส่งสาธารณะ รวมทั้งการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดความยืดหยุ่น เป็นธรรม ปลอดภัย และมีขนาด-สถานที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ อาทิ กระทรวงคมนาคม กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่างๆ ภาคเอกชน เป็นต้น โดยได้มีโครงการที่ดำเนินการไปแล้ว ดังตัวอย่างในตาราง 3-3

ตาราง 3-3 ตัวอย่างการดำเนินการจัดบริการขนส่งสาธารณะและบริการที่เกี่ยวข้องเพื่อผู้สูงอายุ

การดำเนินการ (บางส่วน)	หน่วยงาน
การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยในอาคารหรือสถานที่ จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม ภายนอกและภายในอาคาร ได้แก่ ทางลาด ห้องน้ำ ร้าวจับ ป้ายบอกทาง และ สัญลักษณ์ต่างๆ สำหรับผู้สูงอายุ เป็นต้น	สำนักการสาธารณสุข/ สำนักการช่างเมืองพัทยา
โครงการสร้างชุมชนแห่งการอยู่ร่วมกันและเข้าถึงได้ในอาเซียน : ชุมชนต้นแบบ อารยสถาปัตย์ (Universal Design Community Model) ในการปรับสภาพ แวดล้อมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิต สร้างชุมชนต้นแบบอารยสถาปัตย์ ที่เกาะเกร็ด จังหวัดนนทบุรี	กรมส่งเสริมและพัฒนา คุณภาพชีวิตคนพิการ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
งานศึกษา/ วิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยของผู้สูงอายุ อาทิ <ol style="list-style-type: none"> คู่มือสำหรับช่างและสมชิกในชุมชนเพื่อการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ คู่มือการดำเนินงานด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ มาตรฐานบ้านพักผู้สูงอายุ คู่มือการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุ ข้อแนะนำการออกแบบสภาพแวดล้อมและที่พักอาศัยของผู้สูงอายุ สุ่มสังคมไม่ทอดทิ้งกันบนเส้นทางการสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมที่เป็นมิตร กับผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ในระดับพื้นที่ สทส. ได้มีการดำเนินการส่งเสริม/สนับสนุนองค์ ความรู้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุให้กับท้องถิ่น อาทิ การจัดสภาพแวดล้อมของผู้สูงอายุจากบ้านไปชุมชน/วัด เป็นต้น	สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ ผู้สูงอายุ (สทส.) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพ และพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์
1. ออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ในโครงการรถไฟฟ้าส่วนต่อขยายและสายใหม่ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - โครงการรถไฟฟ้าสายสีม่วง ช่วง บางใหญ่–บางซื่อ - โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน ช่วง หัวลำโพง–บางแค และช่วงบางซื่อ–ท่าพระ - โครงการรถไฟฟ้าสายสีเขียว ช่วง แบริ่ง–สมุทรปราการ 	กระทรวงคมนาคม

การดำเนินการ (บางส่วน)	หน่วยงาน
2. โครงการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในโครงการนำร่อง (Pilot Project) ของกระทรวงคมนาคม	
<p>3. ออกแบบสถานีรถไฟเป็นไปตามมาตรฐานสากล (Universal Design) โดยออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ ที่พักผู้โดยสารบริเวณซึ่งตั้งตัวโดยสาร ห้องน้ำ ทางลาด ราวจับบริเวณบันได ที่จอดรถ และอื่นๆ ในสัญญา ก่อสร้างโครงการดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วง ลพบุรี-ปากน้ำโพ - โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วง มาบกะเบา-ชุมทางถนนจিระ - โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วง ชุมทางถนนจิระ-ขอนแก่น - โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วง นครปฐม-หัวหิน - โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วง หัวทิน-ประจำบศรีขันธ์ - โครงการก่อสร้างรถไฟทางคู่ ช่วง ประจำบศรีขันธ์-ชุมพร - โครงการก่อสร้างทางรถไฟสายเด่นชัย-เชียงราย-เชียงของ - โครงการก่อสร้างทางรถไฟสายบ้านไผ่-นครพนม 	

โครงการเมืองที่เป็นมิตรกับผู้สูงอายุ: Age-Friendly Cities
 โดยมีความตกลงทางการเมือง (Memorandum of Understanding : MOU) ที่ลงนามเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ระหว่าง จังหวัดเชียงใหม่ กับ เมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี เพื่อนำร่องในการสร้างต้นแบบของเมืองสำหรับสังคมสูงอายุขึ้นในประเทศไทย

กรมอนามัย
 กระทรวงสาธารณสุข

นอกจากนี้ยังมีองค์กรอื่นๆ ที่ให้ความสนใจกับเรื่องดังกล่าว อาทิ สสส. จัดงานรวมพลจิตอาสาปีละหน คนกันเอง “จิตอาสา อารยสถาปัตย์ สุประชามาเซียน ปีที่ ๔” เพื่อกระตุ้นเตือนให้สังคมไทยได้ตระหนักรถึงความสำคัญจำเป็นในการร่วมกันสร้างสรรค์ และพัฒนาการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ของเมืองไทยให้ได้เด่นกว่าโกลเดนเกลล์ในประชามาเซียนและในเวทีโลก เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม แนวคิดดังกล่าวยังไม่เป็นที่แพร่หลายมากนัก และยังไม่ถูกนำไปปรับใช้กับหน่วยงานภาครัฐทั้งหมด กล่าวได้ว่า การบริการขนส่งสาธารณะที่คำนึงถึงคนทุกวัย กำลังมีความสำคัญมากขึ้นตามลำดับ ทั้งนี้ เริ่มเห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การบริการขนส่งสาธารณะในปัจจุบันนี้ จะมุ่งตอบโจทย์ความต้องการของผู้ใช้บริการเป็นสำคัญ ยิ่งผู้ใช้บริการเป็นบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะไม่ว่าจะเป็นผู้สูงอายุหรือคนพิการ ซึ่งจะมีข้อจำกัดด้านการเคลื่อนไหว การบริการขนส่งสาธารณะต่างๆ จะพยายามพัฒนาบริการและออกแบบให้มีความสะดวกสบายแก่การเข้าถึงและมีความพึงพอใจในการใช้บริการ อย่างไรก็ตามการจัดบริการขนส่งสาธารณะต่างๆ ที่แม้จะมีแนวโน้มของความร่วมมือ

และความสนับสนุนจากทุกภาคส่วนมากยิ่งขึ้นแล้วกีตام แต่ยังคงพบว่ามีไม่สามารถกระจายบริการให้ครอบคลุมผู้ใช้บริการได้อย่างกว้างขวางมากนัก ไม่สามารถครอบคลุมการใช้งานของลักษณะความแตกต่างของคน และความหลากหลายเชิงพุทธิกรรม และส่วนใหญ่การจัดบริการขนส่งสาธารณะเพื่อให้ผู้สูงอายุ และคนพิการสามารถใช้งานได้มักระยะไกลตัวอยู่ในพื้นที่เขตเมือง ขาดการกระจายโอกาสในการเข้าถึงการบริการขนส่งสาธารณะต่างๆ อีกทั้งยังไม่พิจารณาถึงคุณภาพและมาตรฐานโดยรวมของการบริการขนส่งสาธารณะนั้นๆ ที่ได้พยายามจัดให้มีมากขึ้น ซึ่งในประเด็นการบริการขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ พบร่วม มีความจำกัดในเรื่องของความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้องเพื่อให้ผู้ปฏิบัติสามารถนำไปใช้ในการจัดให้มีหรือพัฒนาบริการสาธารณะให้มีความเหมาะสมกับการใช้บริการที่มีความหลากหลาย ปลอดภัยและสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้บริการ ตลอดจนการกระจายโอกาสในการเข้าถึงการสัญจรและระบบบริการขนส่งสาธารณะของพื้นที่ในชนบท ดังตัวอย่างงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสัญจรและการจัดบริการขนส่งสาธารณะแก่ผู้สูงอายุและคนทุกกลุ่ม ตามแนวทางการออกแบบเพื่อทุกคนยังมีน้อยมาก และมุ่งเน้นไปที่คนพิการเป็นหลัก ดังตาราง 3-4

**ตาราง 3-4 ตัวอย่างบางส่วนของผลงานวิชาการ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะ**

ลำดับ	ชื่อเรื่องวิจัย/บทความวิชาการ	ชื่อผู้แต่ง	ปี	หน่วยงาน
1.	สิ่งอำนวยความสะดวกทางเดินทางสำหรับคนพิการในประเทศไทย	วีโรจน์ ศรีสุรภานันท์, บุญธรรม ไกรศรศรี และสมหวัง ใจเกียรติพัฒนา	2542	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี
2.	การศึกษาการเข้าใช้ระบบขนส่งสาธารณะของคนพิการ ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล (วิทยานิพนธ์)	วีโรจน์ ศรีสุรภานันท์ และ อนุชา นิลศรีไพรวัลย์	2543	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าธนบุรี
3.	การปรับสิ่งอำนวยความสะดวกทางเดินทาง สถาปัตยกรรมและสิ่งแวดล้อมสำหรับระบบขนส่งสาธารณะ(รถไฟฟ้า) เพื่อคนพิการกรณีศึกษา: สถานีรถไฟสามเสน (วิทยานิพนธ์)	จุฑารัตน์ นามาตร์	2546	วิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล
4.	การศึกษาเบรียบเทียบ นโยบายการขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ	ศุภณัฐ จิตriseyneen, ประภาศิต เมฆดุษฎีร์มย และ ปิติ ใจน้ำวรรณสินธุ	2555	คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
5.	ระบบขนส่งสาธารณะ สำหรับผู้สูงอายุ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กาญจน์กรอง สุอังคะ	2556	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
6.	การศึกษาชีวิตอิสระ : การเดินทางของคนพิการ ทางการเคลื่อนไหว ที่สามารถไปได้ด้วยตนเองในเขตกรุงเทพมหานคร กรณีศึกษาคนพิการที่ขึ้นชั้นถairยนต์ ส่วนบุคคล (วิทยานิพนธ์)	จันทกานต์ ฉะยะพงศ์	2556	คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ลำดับ	ชื่อเรื่องวิจัย/บทความวิชาการ	ชื่อผู้แต่ง	ปี	หน่วยงาน
7.	ชื่อเรื่องวิจัย/บทความวิชาการ การประเมินอาคาร สถานที่ ยาน พาหะ และบริการในระบบขนส่ง มวลชน สาธารณะเพื่อให้คนพิการและ ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ ได้ กรณีศึกษา รถไฟฟ้ามahanakorn สายเฉลิมรัชมกอล	ภวินท์ สิริสาลี วิรุจน์ สมโภณ และชุมเขต แสงเจริญ	2557	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
8.	โครงการศึกษาสำรวจเส้นทาง UD พื้นที่รอบเกาะรัตนโกสินทร์	ชุมเขต แสงเจริญ ภวินท์ สิริสาลี และวิรุจน์ สมโภณ	2558	คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
9.	การศึกษารูปแบบการเดินทางและ ความต้องการใช้ระบบขนส่งสาธารณะ สำหรับผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร	สุวัฒน์ วาณีบุตร	มปป.	วิทยาลัยพัฒนา มหานคร มหาวิทยาลัย นวมินทราธิราช
10.	โครงการศึกษาพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะอาดและความเพิ่มประสิทธิภาพ การบริการในภาคขนส่งสำหรับคน พิการและผู้สูงอายุ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	อยู่ระหว่างดำเนินการ	สำนักงานนโยบายและแผน การขนส่งและจราจร
11.	โครงการศึกษา สำรวจเพื่อการประเมิน และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุง โครงสร้างพื้นฐานการขนส่งสาธารณะ เพื่อคนพิการ เด็ก และผู้สูงอายุ ของ กระทรวงคมนาคม ระยะที่ 1	สำนักงานปลัดกระทรวง คมนาคม	อยู่ระหว่างดำเนินการ	สำนักงานปลัดกระทรวง คมนาคม
12.	การลงนามบันทึกข้อตกลง ความร่วมมือเพื่อศึกษาและสำรวจสิ่ง อำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการ รองรับรถประจำทาง NGV ขนาดต่ำ	เครือข่าย 11 มหาวิทยาลัย	อยู่ระหว่างดำเนินการ	กระทรวงคมนาคมร่วมกับ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์

ที่มา : จากการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และฐานข้อมูลวิจัยหน่วยวิจัยและอูกแบบเพื่อทุกคน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

จากตัวอย่างงานดังกล่าวจะเห็นได้ว่า เริ่มมีการยกระดับคุณภาพบริการขนส่งสาธารณะ ต่าง ๆ เพื่อให้ตอบสนองต่อคนทุกวัยด้วยการบูรณาการความรู้ ความเข้าใจให้เข้ากับการปฏิบัติ โดยการสนับสนุนและได้รับความร่วมมือจากภาคนโยบายและภาคเอกชน นอกจากเป็นการช่วยเสริมสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดีและอำนวยความสะดวกต่อการใช้ชีวิตประจำวันให้กับคนทุกวัย รวมถึงผู้สูงอายุ ที่กำลังเพิ่มจำนวนมากขึ้นอย่างรวดเร็วทุกๆ วันแล้ว ยังเป็นการช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับ ประเทศไทยในการสร้างมูลค่าเพิ่มทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว รวมทั้งการเคลื่อนย้าย ประชาชนที่จะมีการไปมาหาสู่กันมากขึ้น และนับจากการรวมตัวของประเทศอาเซียนอย่างแน่นแฟ้น มากขึ้นในปลายปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป

5. ข้อเสนอเชิงนโยบาย

เนื่องจากประเด็นเรื่องการจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ ถือเป็นเรื่องเร่งด่วนและมีความสำคัญต่อการเป็นสังคมผู้สูงอายุของไทยและอาเซียนดังที่กล่าวมาข้างต้น หากแต่ยังไม่มีมาตรการ/กลไกรองรับสถานการณ์ดังกล่าวสำหรับผู้สูงอายุโดยตรง จึงมีข้อเสนอ แนะนำในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

5.1 ควรมีการกำหนดนโยบายการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ เป็นระเบียบวาระแห่งชาติ พร้อมสนับสนุนงบประมาณ ครอบคลุมด้านการจัดบริการขนส่งสาธารณะ อาคารสาธารณะ พื้นที่สาธารณะ ชุมชน ระบบถนนทางสัญจร และระบบการเดินทางขนส่งมวลชน เพื่อการใช้ชีวิตประจำวันและลดอุบัติเหตุที่อาจเกิดขึ้นได้ ทำให้ผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างปลอดภัยและ มีความสุขมากขึ้น

5.2 แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) สามารถตอบโจทย์/ปัญหาดังกล่าวได้ เนื่องจากเป็นการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อทุกคน ไม่เพียงแต่ผู้สูงอายุเท่านั้น แต่ยังครอบคลุมถึงทุกคนในชุมชน ทั้งเด็ก สตรี คนพิการ และประชาชนทั่วไปสามารถใช้ประโยชน์ได้ หากแต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายและยังไม่มีข้อกำหนดในทางกฎหมายที่ชัดเจน จึงควรมีการต่อยอด แนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน โดยนำแนวคิดดังกล่าวมาปรับใช้กับสิ่งที่มีอยู่ เช่น การเคลื่อนไหวและ พฤติกรรมการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมเพื่อรับกับการเป็นสังคมผู้สูงอายุของไทย

5.3 ควรมีการพัฒนาข้อบังคับหรือข้อกำหนด กฎหมายที่ชัดเจน และให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะหน่วยงานภาครัฐนำไปปรับใช้กับการทำงานเนื่องจากกฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ หรือผู้ทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548 (ของกระทรวงมหาดไทย) และกฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในอาคาร

สถานที่ ยานพาหนะหรือบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556 (ของกระทรวงคมนาคม) ที่มีอยู่ยังไม่ครอบคลุมสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิ่งอำนวยความสะดวกที่อยู่ภายนอกอาคาร อาทิ ระบบขนส่งมวลชน ทางเท้า ทางข้าม เป็นต้น

5.4 ควรเน้นการประสานงานข้ามองค์กรและการบูรณาการกระทรวงและหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบในการจัดบริการขนส่งสาธารณะให้มุ่งเน้นการเผยแพร่/ประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุ รับทราบแนวทางปฏิบัติในการใช้บริการขนส่งสาธารณะ

5.5 มุ่งเน้นการบูรณาการความรู้ เรื่องการออกแบบเพื่อทุกคนร่วมกับกระทรวง และ หน่วยงานที่มีภารกิจด้านการจัดบริการขนส่งสาธารณะเพื่อให้การปฏิบัติและการดำเนินงานจัดบริการ ขนส่งสาธารณะ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุ ให้ความสำคัญในเรื่องของการเข้าถึง บริการได้อย่างสะดวกปลอดภัย โดยจัดการบริการให้มีความสามารถรองรับความต้องการใช้บริการ ได้อย่างยั่งยืนมุ่งเน้น /ส่งเสริมการเข้าถึงบริการสาธารณะด้านการคมนาคมของผู้สูงอายุ

5.6 คำนึงถึงการกระจายโอกาสไปสู่ชุมชนชนบท ด้วยระบบบริการขนส่งมวลชนรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม ทั้งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน และภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

5.7 ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้า วิจัย รวบรวมข้อมูลเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพของบริการ สาธารณะต่างๆ ตลอดจนริเริ่มพัฒนาบริการขนส่งสาธารณะใหม่ๆ ที่สามารถรองรับปัญหาความต้องการ ใช้บริการของผู้สูงอายุวิจัยและเก็บข้อมูลเกี่ยวกับสถิติ ปัญหา อุปสรรคในการเดินทางของผู้สูงอายุ

5.8 จัดให้มีหน่วยงานหรือคณะกรรมการที่ขับเคลื่อนการจัดการการสัญจรและระบบขนส่ง สาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ และคนทุกกลุ่ม อย่างเป็นรูปธรรม โดยจัดให้เป็นหน่วยงานหรือ คณะกรรมการที่สามารถบูรณาการการทำงานในภาพรวมจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับคนพิการหรือทุพพลภาพ

และคนชรา พ.ศ. 2548. (ม.ป.ป.). กรุงเทพมหานคร.

กฎกระทรวงกำหนดลักษณะ หรือการจัดให้มีอุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะ และบริการขนส่ง เพื่อให้คนพิการสามารถเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้ พ.ศ. 2556. (ม.ป.ป.). กรุงเทพมหานคร.

gar กฎชล และชัยสิทธิ์ ด่านกิตติกุล. (2548). แนวทางการปรับปรุงระบบทางเดินเท้าสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ชุมเขต แสวงเจริญ และคณะ. (2552). โครงการศึกษาสภาพพื้นที่สาธารณะและทางเท้าริมถนนที่เป็นอยู่ปัจจุบัน เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะหรือแนวคิด (Conceptual Design).
รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. เมืองพัทยา.

ไตรรัตน์ จาธุรัศน์ และคณะ. (2552). แผนแม่บทการออกแบบปรับปรุงพื้นที่สาธารณะและทางเท้าสาธารณะริมถนนสายหลักในเมืองพัทยาเพื่อผู้สูงอายุและคนพิการ.
รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. เมืองพัทยา.

บรรลุ ศิริพานิช. (2553). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2553. สืบค้นจาก

http://www.oppo.opp.go.th/info/Report_OlderSituation53-TH.pdf

ประชด ไกรเนตร. (2541). การขนส่งผู้โดยสาร. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาวดี มนวิสุทธิ์ และคณะ. (2550). การสำรวจอาคาร สถานที่สาธารณะที่เป็นมิตรสำหรับผู้สูงอายุ.
รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : กรุงเทพมหานคร.

ธนู ชาติธนาනนท์. (2550). ความเข้าใจเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ. สืบค้นจาก

<http://www.anamai.moph.go.th/factsheet/academic/202/20207.html>

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2556). สถานการณ์สังคมผู้สูงอายุไทยปัจจุบัน และทิศทางการพัฒนาต่อไป. กรุงเทพมหานคร.

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. ข้อมูลมิเตอร์ประเทศไทย ณ วันที่ 22 พ.ค. 2558. สืบค้นจาก <http://www.thailandometers.mahidol.ac.th>

ศศิพัฒน์ ยอดเพชร. (2544). สวัสดิการผู้สูงอายุ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. หน้า 58.

สมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์. (2551). คู่มือปฏิบัติวิชาชีพสถาปัตยกรรม การออกแบบสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการออกแบบ สำหรับทุกคน (Universal Design Code of Practice). กรุงเทพมหานคร.

Architectural Services Department. (2004). **Universal Accessibility Best Practices and Guidelines**. Hong Kong.

Building Construction Authority. (2006). **Universal Design Guidelines (Commercial Buildings)**. Singapore.

John Sage. **Wheelchair Accessibility Review of Versailles Palace**. Retrieved from <http://www.sagetraveling.com/Wheelchair-Access-at-Paris-Versailles-Palace>

Gary O. Robinette. (1985). **Barrier-free Exterior Design**. New York.

Rhoads M. A. (2010). **The ADA Companion Guide: The Understanding the Americans with Disabilities Act Accessibility Guidelines (ADAAG) and the Architectural Barriers Act (ABA)**. New Jersey : John Wiley & Sons.

Salford University Research Focus on Accessible Environments. (2006). **Code of Practice on Access and Mobility**. Liverpool.

U.S. Architectural and Transportation Barrier Compliance Board. (2002).

Americans with disabilities Act (ADA) Accessibility Guidelines for Buildings and Facilities. New York.

Wolfgang F. E., Ostroff E. (2001). **Universal Design Handbook**. New York : McGraw-Hill.

มติ 3

มติสมบัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

ประเด็นที่ 3 การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

ที่ประชุมได้พิจารณา “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ประเด็นการจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ

tronhank ว่าสถานการณ์ผู้สูงอายุที่เพิ่มขึ้นหากไม่มีการเตรียมความพร้อมในการจัดสภาพแวดล้อมในการดำรงชีวิตทั้งภายในอาคารและภายนอกอาคารที่เหมาะสมจะเกิดความเสี่ยงในการได้รับอุบัติเหตุ เกิดความไม่มั่นใจในการดำรงชีวิตประจำวัน ทำให้ไม่กล้าออกมากใช้ชีวิตนอกบ้าน และระบบขนส่งมวลชนสาธารณะเป็นหนึ่งในบริการที่ช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตประจำวัน รวมถึงการออกมากำไรประโยชน์ให้สังคมได้ ซึ่งหากไม่มีการวางแผน ออกแบบ จัดเตรียมและดูแลรักษา สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสม จะทำให้กล้ายเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคในการดำเนินชีวิต และการเดินทาง ส่งผลให้ผู้สูงอายุไม่ได้รับสิทธิที่พึงจะได้รับเท่าเทียมกับคนในวัยอื่นๆ

เป็นกังวล ว่าการจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุที่เริ่มทิศทาง กรอบแผนงานที่ชัดเจน จะทำให้ไม่สามารถตอบสนองการใช้งานของผู้สูงอายุได้ ตลอดจนการลงทุน งบประมาณต่างๆ จะสูญเสียโดยเปล่าประโยชน์ หรือไม่คุ้มค่า รวมถึงทิศทางการพัฒนาที่มีการกระจุกตัว อยู่ในเขตเมือง ขาดการกระจายโอกาสไปยังชุมชนชนบทจะทำให้เกิดซ่องว่างระหว่างสังคมในประเทศไทย และเมื่อการพัฒนาระบบบริการขนส่งมวลชนเกิดเป็นรูปธรรมทั้งในเมือง และในพื้นที่ชนบทแล้ว ต้องคำนึงถึงการเชื่อมต่อระบบกับประเทศเพื่อนบ้านโดยเฉพาะในกลุ่มประเทศอาเซียน

รับทราบ ว่าในปัจจุบันมีข้อกำหนด กฎหมาย นโยบายในการดำเนินการด้านการปรับสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุอยู่บ้าง และมีกฎกระทรวงที่ส่งเสริมการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุ คนพิการและคนทุกกลุ่มในสังคมอยู่แล้ว นับเป็นการดำเนินการที่ดี ในระดับนโยบาย แต่ยังขาดการกระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดเป็นรูปธรรม โดยเฉพาะการดำเนินการในระดับชุมชน และการกระจายไปสู่พื้นที่ชนบท

เห็นด้วย ว่ารัฐบาลควรส่งเสริมให้เกิดการปรับสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุ และ คนทุกกลุ่ม ตามแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) โดยเน้นการดำเนินการ อย่างเป็นรูปธรรม มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุรับทราบ และตระหนักรถึงสิทธิในการเข้าถึงการ

สัญจรและระบบบริการสาธารณูปการยิ่งขึ้น และต้องมีการจัดระบบให้ภาคีที่ดำเนินการในด้านที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสบูรณาการงานที่ดำเนินการ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และส่งเสริมให้ชุมชนสามารถดำเนินการได้ด้วยตนเอง เพื่อการพัฒนาด้านการสัญจรและระบบบริการขนส่งสาธารณะที่สมบูรณ์และยั่งยืนต่อไป

จังหวัด ดังต่อไปนี้

1. ขอให้มีกลไกการขับเคลื่อนการจัดการการสัญจรและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุภายใต้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ โดยบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้มีหน้าที่ ดังนี้

1.1 ประสานงานกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงคมนาคม กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการปรับปรุงข้อกฎหมายเพื่อกำกับ ติดตาม และบังคับใช้กฎหมายอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้ครอบคลุมการบริการและการคุ้มครองผู้สูงอายุ

1.2 บูรณาการหน่วยงานที่มีภารกิจรับผิดชอบในการจัดบริการขนส่งสาธารณะ ให้ดำเนินการเผยแพร่ รณรงค์ ประชาสัมพันธ์ สร้างความตระหนักรู้ให้ผู้สูงอายุและคนทุกกลุ่ม ได้รับทราบเกี่ยวกับสิทธิ สวัสดิการ และแนวทางปฏิบัติในการใช้บริการระบบขนส่งสาธารณะ

1.3 บูรณาการความรู้ นวัตกรรม เทคโนโลยี และส่งเสริมให้เกิดงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการออกแบบเพื่อทุกคน ร่วมกับหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการจัดบริการขนส่งสาธารณะเพื่อให้การปฏิบัติและการดำเนินงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้สูงอายุตามบริบทของพื้นที่ โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการเข้าถึงบริการได้อย่างสะดวกปลอดภัย

2. ขอให้กระทรวงคมนาคม เป็นเจ้าภาพหลักในการประสานงานกับกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำแนวคิดการออกแบบเพื่อทุกคน (Universal Design) ไปใช้ในการจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะให้ สอดคล้องกับสิริระ การเคลื่อนไหว และพฤติกรรมการดำรงชีวิตของผู้สูงอายุในแต่ละบริบทของพื้นที่ ได้อย่างเหมาะสม

3. ขอให้กระทรวงคมนาคม เป็นเจ้าภาพหลักประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้มีการกระจายโอกาสไปสู่ชุมชนชนบทด้วยระบบบริการขนส่งมวลชนรูปแบบต่างๆ ที่เหมาะสม สอดคล้องกับมิติทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สูงอายุ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วม ของชุมชน และภาคีผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ประเมินผลการประเมินสมมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นที่ 3 การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ
วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๘
ณ ห้องวายุกักษ์ ชั้น ๔ ศูนย์ประชุมวายุกักษ์
โรงแรมเชิงกรานศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แขวงวัฒนา กรุงเทพมหานคร

3.4

ประเด็นที่ 4

ความพร้อมด้านวัฒนธรรม

เอกสารหลัก 4

เอกสารหลักสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ประเด็นที่ 4 ความพร้อมด้านวัฒนธรรม

1. -definition

ความพร้อมด้านวัฒนธรรม ในที่นี้หมายถึงความตระหนักรถึงภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ซึ่งนโยบายของรัฐบาลไทยได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุว่าเป็นทรัพยากรบุคคลที่มากด้วยประสบการณ์ ความรู้ และมีจิตอาสา มีความพร้อมที่จะถ่ายทอดความรู้ให้แก่คนอ่อนชันหรือผู้สูงอายุ ตลอดจนทำประโยชน์เพื่อสังคมด้วยภูมิปัญญา และนำศักยภาพของผู้สูงอายุมาเป็นพลังสนับสนุนต่อการเตรียมความพร้อมของประเทศไทย เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2. สถานการณ์ปัจจุบันและความจำเป็น

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ขณะนี้โดยสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาสและผู้สูงอายุ และปัจจุบันในปี พ.ศ. 2558 ได้ยกระดับขึ้นเป็นหน่วยงานระดับกรม คือ กรมกิจการผู้สูงอายุ ได้มีการดำเนินงานโครงการส่งเสริมการนำภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมาสู่การใช้ประโยชน์ในการพัฒนาประเทศ ทั้งมิติทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งถึงปี พ.ศ. 2553 สามารถนำเข้าระบบฐานข้อมูลทะเบียนผู้เป็นภูมิปัญญา 23 ด้าน 76 จังหวัด ได้จำนวน 16,773 คน พ布ว่า องค์ความรู้ที่มีคุณค่าเป็นจำนวนมาก ขาดการบันทึกหลักฐาน เมื่อเวลาผ่านไปอาศัยการจดจำและฝึกศึกษาโดยตรงจากผู้รู้ อาจทำให้สาระความรู้รกร่อนหรือผิดเพี้ยนจากต้นตำรับได้ หรืออาจสูญหาย เพราะขาดหลักฐาน

² หมายความว่า “วัฒนธรรม”

1. วัฒนธรรม หมายถึง ทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นมา นับตั้งแต่ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา กวีนิพนธ์ ศิลปะ จริยธรรม ตลอดจนวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ อาจกล่าวได้ว่าวัฒนธรรมเป็นเครื่องมือที่มนุษย์ คิดค้นขึ้นมาเพื่อช่วยให้มนุษย์สามารถดำเนินอยู่ต่อไปได้ (ที่มา : สืบค้นจาก <https://www.gotoknow.org> เมื่อวันที่ 16 ก.ค 58)

2. วัฒนธรรมเป็นผลรวมของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรมปัญญา ที่ถ่ายทอดสืบท่อ กันมาของสังคมนั้นๆ เป็นการสั่งสมประสบการณ์ ความรู้ ความสามารถ ภูมิธรรมภูมิปัญญาทั้งหมดที่ได้ช่วยให้มนุษย์ในสังคมนั้นๆ อุ่นรอด และเจริญสืบท่อได้ และเป็นอยู่อย่างที่เป็นในบัดนี้ และเป็นทั้งสิ่งที่ทำให้เจริญของงานสืบทอด และเป็นเนื้อตัวของความเจริญของงานที่มีอยู่ ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของความเจริญของงานต่อไป ตลอดจนเป็นเครื่องวัดระดับความเจริญของงานของสังคมนั้นๆ (ที่มา : พระเทพเวท (ประยุทธ ปยุตโต) อธิบายความหมายของวัฒนธรรมเมื่อคราวแสดงปาฐกถาพิเศษ 100 ปี ของพระยาอนุมานราชธน เรื่อง “วัฒนธรรมกับการพัฒนา”, สืบค้นจาก <http://guru.sanook.com> เมื่อวันที่ 16 ก.ค 58)

ให้สืบคัน จึงเร่งรัดส่งเสริมให้มีการลดบทเรียนความรู้จากผู้เป็นภูมิปัญญา เพื่อให้มีเครื่องมือเบื้องต้นที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงความรู้ และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สืบสานมรดกภูมิปัญญาสืบไป และเพื่อรับสนองพระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ในประเด็นรับสั่งเกี่ยวกับการนำศักยภาพภูมิปัญญาของผู้สูงอายุมาใช้เพื่อให้ประโยชน์แก่สังคมได้อย่างเป็นรูปธรรม

โอกาสของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 นี้ ภูมิปัญญาผู้สูงอายุไทย นับเป็นมรดกที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรม ที่สามารถนำมาเป็นพลังในเชิงคุณค่าเพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้สูงอายุไทยได้รับผลประโยชน์ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นการเตรียมการรองรับผลกระทบที่อาจเกิดกับผู้สูงอายุ ครอบครัว หรือผู้ดูแลผู้สูงอายุ เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น จึงเห็นควรนำเอาภูมิปัญญาผู้สูงอายุมาพิจารณาในแง่มุมของมรดกทางวัฒนธรรมที่จะเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจ และเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีทางสังคมและวัฒนธรรมร่วมกับประเทศในกลุ่มสมาชิกอาเซียน และใช้วัฒนธรรมภูมิปัญญาผู้สูงอายุเป็นหนทางหนึ่งในการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุไทย และเป็นการสร้างพลังผู้สูงอายุไทยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3. นโยบายกฎหมายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11(4) และประกาศกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข ในการคุ้มครอง ส่งเสริม และสนับสนุนให้ผู้สูงอายุได้พัฒนาตนเอง ทั้ง 6 เรื่อง เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมและการรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่าย หรือชุมชน ตลอดจนกำหนดให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีหน้าที่ส่งเสริมให้เกิดการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุอย่างเป็นรูปธรรมต่อสังคม นอกจากนั้นยังมีการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีศักยภาพที่สามารถเผยแพร่ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุและให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมสังคมด้านต่าง ๆ รวมทั้งแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545 - 2564) ยุทธศาสตร์ด้านการส่งเสริมผู้สูงอายุ ได้ระบุถึงมาตรการสนับสนุนโดยประกาศเกียรติคุณผู้สูงอายุที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมอีกด้วย และรัฐบาลยังมีมโนบายสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในกลุ่มผู้สูงอายุ โดยเน้นสถาบันทางสังคม ชุมชน และเป็นเครือข่ายในการคุ้มครองทางสังคมและการจัดสวัสดิการของผู้สูงอายุ รวมทั้งส่งเสริมการนำศักยภาพผู้สูงอายุมาใช้ในการพัฒนาประเทศ ซึ่งรวมถึงการถ่ายทอดความรู้และภูมิปัญญาสู่สังคม

4. การดำเนินงานในปัจจุบันและข้อมูลทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

กระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกรมศิลปากรดำเนินงานโครงการนำร่องโครงการพัฒนาเมืองวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยวมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 เป็นการกำหนดแผนงานเชิงยุทธศาสตร์แบบบูรณาการจากทุกภาคส่วน เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าเพิ่มจากการเดินทางวัฒนธรรมของชาติ และเพิ่มศักยภาพของประเทศไทย ทั้งในแง่การบริหารจัดการ รองรับทั้งการบริการ การแข่งขัน และก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่ให้มีความยั่งยืน โดยมีจุดร่วมของการทำงาน คือ คุณค่าวัฒนธรรม สภาพแวดล้อม ชุมชนท้องถิ่น ความเชื่อมโยงของพื้นที่ และอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมอง ทั้งในแง่การนำคุณค่าของวัฒนธรรมไทยในท้องถิ่น ชุมชนขึ้นมาสู่การสร้างรายได้ และการบำรุงรักษาเพื่อความยั่งยืนของชุมชน นอกจากนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมยังมีการส่งเสริมทรัพย์สินทางปัญญา Murdoch ทางวัฒนธรรม นวัตกรรมจากการผลิตคิดค้น และภูมิปัญญาไทยต่างๆ ควบคู่ไปกับการส่งเสริมศิลปะ วัฒนธรรม วิถีชีวิต ฯลฯ ดังกล่าว

นอกจากนี้ ยังสามารถขับเคลื่อนงานผ่านหลายหน่วยงานที่มีการบูรณาการในการดำเนินงานร่วมกัน ออาทิ กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา โดยสำนักงานการท่องเที่ยวระดับภูมิภาค สนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กระทรวงมหาดไทย โดยกรมการพัฒนาชุมชน มีบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตและการพัฒนาในระดับท้องถิ่นชุมชนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เช่นเดียวกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทุกจังหวัด และกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงาน กศน. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ที่มีความร่วมมือในการดำเนินงาน ด้านดังกล่าว โดยร่วมกับกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัดเป็นต้น ตัวอย่างเช่น

- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม มีแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพโดยเน้นหลัก ในด้านของวิถีชีวิต ได้เล็งเห็นคุณค่าของ Murdoch ทางปัญญารวมถึงส่งเสริมให้มีความรู้และการนึกคิดถึง วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ โดยมีการขับเคลื่อนงานผ่านทางเครือข่ายในระดับภูมิภาค ของชุมชนนั้นๆ นอกจากนี้ กรมส่งเสริมวัฒนธรรมยังมีการดำเนินงานด้านส่งเสริมและอนุรักษ์ Murdoch ของชาติ ในส่วนของภูมิปัญญาผู้สูงอายุ เช่น อาหารพื้นบ้านตามภูมิลำเนา ยาสมุนไพร หัตถกรรม รวมถึงศิลปะการแสดงพื้นบ้าน กีฬาและการละเล่นแต่ละภูมิภาคของตนด้วย ฯลฯ และในขณะนี้อยู่ ในระหว่างขั้นตอนการเสนอต่อคณะกรรมการกฤษฎีกาให้มี พระราชบัญญัติคุ้มครองและปกป้อง Murdoch ภูมิปัญญา พ.ศ. .... เพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์และเล็งเห็นคุณค่ามรดกภูมิปัญญาของไทย

ต่อไป โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายของชุมชนผ่านทางกรรมการพัฒนาชุมชน โดยมอบหมายให้นักพัฒนาชุมชนให้ความรู้และแนะนำแนวทางในการอนุรักษ์และส่งเสริมรดกทางภูมิปัญญาในท้องถิ่นให้ยั่งยืนเพื่อสืบต่อยังลูกหลานและเยาวชนในอนาคตต่อไป

- **กรมศิลปากร** ได้ให้ความสำคัญกับงานด้านการอนุรักษ์พื้นฟูและบูรณะภูมิสังχรณ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุต่างๆ ปรับทัศนียภาพ รวมถึงการซ่อมแซมพัฒนาสภาพแวดล้อมให้อีก อำนวยความสะดวกใช้บริการของผู้สูงอายุ เช่น ทางลาด ห้องน้ำ ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและผู้พิการ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังได้มีการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาและบูรณะสถานที่ประกอบกิจกรรมทางศาสนาในพื้นที่ในส่วนของกรมศิลปากรดูแลในแต่ละจังหวัด มีการนำผู้สูงอายุเข้ามามีบทบาทในฐานะ ประชาร্যทางภูมิปัญญา เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมของโบราณสถานและ โบราณวัตถุของชาติตด้วย

- **กระทรวงมหาดไทย** โดยกรมการพัฒนาชุมชนได้มีหน้าที่ดูแลรากฐานของชุมชน ในรูปแบบการพัฒนาตามหลักของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และยังส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุข เพื่อถึงศักยภาพของผู้สูงอายุภายในชุมชนให้เห็นคุณค่าภายในต้นเอง โดยจัดทำ “โครงการคลังปัญญา” และยังมีการจัดทำ “โครงการหมู่บ้านต้นแบบตามเศรษฐกิจพอเพียง” ซึ่งถ่ายพระราชทานจากสมเด็จพระเทพฯ เพื่อเป็นแรงจูงใจให้คนภายในชุมชนแสดงศักยภาพและการเป็นอยู่อย่างพอ มีพอกิน จัดทำป่าชุมชนให้ชุมชนดูแลและใช้ประโยชน์จากป่านั้น และช่วยกันอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้มีคุณค่า เพื่อมีวิถีชีวิตรักษาภูมิปัญญาและวัฒนธรรมความเป็นอยู่อย่างพอเพียง เพื่อสนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย

- **กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์** มีการจัดทำแผนผู้สูงอายุ แห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) และฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 โดยให้ความสำคัญ เป็นการเฉพาะ ในกลุ่มเป้าหมายผู้สูงอายุ มีทิศทางเน้นในด้านการพึ่งพาตนเองของผู้สูงอายุ การส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีงานทำและไม่เป็นภาระของสังคม พัฒนาให้ผู้สูงอายุมีศักยภาพ และนำภูมิปัญญา มาต่อยอดเพื่อใช้ประโยชน์ในสังคมโดยในระยะที่ผ่านมาก็มีการจัดทำ “โครงการเพื่อส่งเสริมความรู้ฝังลึก (Tacit Knowledge) ของผู้เป็นภูมิปัญญาผู้สูงอายุ” มาเผยแพร่ โดยกระบวนการ ถ่ายทอดความรู้และพัฒนาชุดความรู้ เพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติผู้สูงอายุในฐานะ ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมด้วยภูมิปัญญา เพื่อสร้างคู่มือการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญา ผู้สูงอายุให้จังหวัดต่างๆ ใช้ขยายผลดำเนินงานในโอกาสต่อไป โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นคณะทำงาน ด้านภูมิปัญญาผู้สูงอายุ จังหวัดเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกองค์ความรู้ที่ได้เด่นสำคัญควรค่าแก่การสืบสาน

และเลือกผู้สูงอายุเจ้าของภูมิปัญญาดังกล่าว จังหวัดละ 3 คน รวม 228 คน ถอดบทเรียนและถ่ายทอดเป็นองค์ความรู้และจัดทำเป็นเอกสารเผยแพร่จัดกิจกรรมยกย่องภูมิปัญญาผู้สูงอายุ 76 จังหวัด จังหวัดละ 3 คน รวมทั้งสิ้น 228 คน โดยมีการมอบเกียรติบัตรการพัฒนาชุดความรู้ และคัดเลือกจังหวัดที่มีความพร้อมทั้ง 4 ภาค ภาคละ 4 จังหวัด และรวมถึงในเขตการปกครองพิเศษ กรุงเทพมหานคร รวมทั้งหมด 16 จังหวัด และ 1 กลุ่ม เป้าหมายในเขตการปกครองพิเศษ กรุงเทพมหานคร และยังได้ทดสอบและพัฒนาชุดความรู้เพื่อสรุปแนวทาง/คู่มือในการส่งเสริมการถ่ายทอดภูมิปัญญาผู้สูงอายุโดยคาดหวังว่าโครงการสามารถรองรับข้อจำกัดงานด้านเอกสารให้แก่กลุ่มผู้สูงอายุผู้เป็นภูมิปัญญา โดยร่วมกันพัฒนาสื่อการสอน เพื่อเป็นเครื่องมือใช้ประกอบการถ่ายทอดสืบสานภูมิปัญญาที่มีคุณค่าให้ดำรงอยู่คู่สังคมไทยต่อไป

ตัวอย่างวัฒนธรรมในภูมิภาคต่างๆ

• เชียงใหม่มีประวัติศาสตร์อันยาวนานนับ 700 ปี และเคยเป็นราชธานี รวมทั้งเป็นศูนย์กลางความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรล้านนา ทำให้เชียงใหม่ได้หล่อหลอมเอาวัฒนธรรมอันล้ำค่าจากแหล่งอื่นๆ มาเป็นวัฒนธรรมอันโดดเด่น มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความงดงามในความเป็นวัฒนธรรมเฉพาะตนอันเป็นมนต์เสน่ห์ที่ดึงดูดความสนใจของผู้คนจากทุกสารทิศทั่วโลกให้มาร่วมเยือน นอกจากวัฒนธรรมแล้ว เชียงใหม่มีประเพณีที่แสดงถึงความศรัทธาอย่างแรงกล้าต่อพระพุทธศาสนา ชาวเชียงใหม่พากันจัดประเพณีต่างๆ ขึ้น เพื่อเสริมสร้างความสมัครสมานสามัคคีของผู้คนในหมู่บ้านและเป็นอุปถัมภ์ค้ำจุนสืบสานมรดกทางพระพุทธศาสนา เอาไว้ให้ยั่งยืน เพื่อตกทอดมรดกอันล้ำค่า�ีให้แก่อนุชนรุ่นหลัง และที่สำคัญประเพณีบางอย่างยังเป็นเครื่องแสดงความถึงความกตัญญูกตเวทีต่อบรพบุรุษอีกด้วย

สิ่งที่บรรพบุรุษชาวเชียงใหม่สืบทอดมรดกมาสู่ลูกหลานในสมัยปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็นมรดกอันล้ำค่าอย่างยิ่งที่หาไม่ได้ในที่แห่งอื่น สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะ และที่สำคัญมรดกเหล่านี้ ไม่เพียงแต่มีความงดงามด้านรูปลักษณ์ภายนอกเท่านั้น หากยังรวมถึงความงามอันมีค่าทางศิลปะภายในจิตใจของผู้คนที่มาเที่ยวชม อีกด้วย ซึ่งเป็นสิ่งที่อนุชนรุ่นหลังจะต้องตระหนักเห็นคุณค่า ความสำคัญ และเก็บรักษาสิ่งล้ำค่านี้ไว้ให้ดี อาจกล่าวได้ว่าทั้งประเพณีและวัฒนธรรมของเชียงใหม่ เป็นสิ่งที่ดึงดูม โดดเด่น ล้ำค่าเกินคำบรรยาย ถือว่าเป็นต้นแบบของประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น ท้องถิ่นอื่นๆ ก็สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อให้เหมาะสม กับบริบทของท้องถิ่นต้น ความงามทางด้านประเพณีและวัฒนธรรมนี้เองที่ทำให้เชียงใหม่กลายเป็นศูนย์กลางแห่งการท่องเที่ยวด้านประเพณีและวัฒนธรรม รวมทั้งด้านธรรมชาติด้วย จึงทำให้เชียงใหม่มีชื่อเสียงลือชาจายไปทั่วโลก

• ภูมิปัญญาการเลี้ยงช้างของจังหวัดสุรินทร์ จากคำขวัญที่ว่า “สุรินทร์นั้นช้างใหญ่ ผ้าไหมงาม ประสาทสวย รำรวยปราสาท ผ้ากาดหวาน ข้าวสารหอม งามพร้อมวัฒนธรรม” เป็นตัวสะท้อนประวัติศาสตร์ที่ยิ่งใหญ่และสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดสุรินทร์และประเทศไทย หนึ่งในนั้นคือภูมิปัญญาในการเลี้ยงช้างของชาวไทย ประษฐ์ชาวบ้านด้านช้าง ครูบาหมิว ศากาสามารถเป็นหมอก้าวะระดับหมอสะดำเนหรือหมอสะดำเนอายุโสมีความรู้ด้านคหบดีทุกๆ ด้าน ทั้งด้านการจับช้าง ที่ออกไปจับคล้องช้างปามากกว่า 40 ครั้ง จับช้างป่าได้ 16 ตัว เป็นครูฝึกสอนช้าง การดูแลลักษณะช้าง และการประกอบพิธีกรรมต่างๆ เกี่ยวกับช้าง เป็นผู้สืบสานภูมิปัญญาตามวิถีชีวิตของชาวไทยที่ดำรงอยู่ได้ด้วยการคล้องช้าง ที่ผู้ชายชาวไทยทุกคนต้องเรียนรู้ และมีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในการเลี้ยงช้าง สืบท่องคนรุ่นหลังเอาไว้yananหลายร้อยปี คือ การมีพิธีกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับช้างตั้งแต่ช้างเกิด จนช้างตาย จนกลายเป็นวัฒนธรรมและความเชื่อที่เปรียบเสมือนโซ่คล้องใจ ชาวไทยกับช้างไว้อย่างมั่นคงยานาน

• จังหวัดเพชรบูรณ์มีวัฒนธรรมพื้นบ้านเพลงฉ่อยสืบสานภูมิปัญญา โดย ศิลปินเพลงพื้นบ้าน นางตะเหลี่ยม ราชนະทอง (เกิดปี พ.ศ. 2479) เริ่มเล่นเพลงฉ่อยกับบิดามีอายุ 11-12 ปี และเรียนรู้การทำบายศรี ซึ่งเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านตั้งแต่อายุ 15 ปี มีผลงานเด่นด้านการแสดงพื้นบ้านผลงานเด่น เช่น ทำคณะเพลงฉ่อยบ้านสะเดียง เพยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านครั้งแรกและร่วมเผยแพร่วัฒนธรรม 4 ภาค เพยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านเรื่องขุนช้าง ขุนแผนโดยแสดงละครฉ่อย ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยและเป็นหัวหน้าคณะและร่วมแสดง เพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดเพชรบูรณ์ ร่วมกับองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในปีรวมครั้งส่งเสริมวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาเพลงฉ่อยได้มีการถ่ายทอดผ่านบทบาทของผู้สูงอายุด้านการเป็นผู้นำในการพื้นฟูการละเล่นพื้นบ้านของชาวบ้านสะเดียง จังหวัด เพชรบูรณ์ เช่น เป็นวิทยาการให้ช้างบ้านสะเดียง เป็นอาจารย์พิเศษบรรยายให้ความรู้และสอนการละเล่นพื้นบ้านแก่นักเรียน นักศึกษา ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษาของ จังหวัดเพชรบูรณ์

• จังหวัดพัทลุง มีหนังพร้อมน้อย ตะลุงสากล โดยนายพร้อม บุญฤทธิ์ (เกิดปี พ.ศ. 2478) อดีตสมาชิกสภาพผู้แทนราษฎรจังหวัดพัทลุง 3 สมัย (ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2522-2531) และเป็นนายหนังตะลุง คณะพร้อมน้อย ตะลุงสากล ตระเวนเล่นหนังตะลุงมาแล้วมาน้อยกว่า 57 ปี กว่า 20,000 ครั้ง มีเรื่องที่ใช้แสดงทั้งที่แต่งเอง มีผู้เล่าให้ฟัง และมีผู้แต่งให้หลายร้อยเรื่อง มีบางเรื่องที่นำไปสร้างเป็นละครโทรทัศน์ และถือเป็นหนังตะลุงคณะแรกที่นำเอานثرีสากลผสมกับดนตรีหนังตะลุง และเล่นเข้ากันได้อย่างดี และได้สร้างตัวตอกเอกเสเมือนตัวจริง “นายหล่า” เป็นที่รู้จักและชื่นชมของประชาชนทั่วไป ซึ่งผ่านการแสดงและประชันเป็นจำนวนมากได้รับรางวัลเกียรติยศอย่างสูง

คือ ชนะเลิศมงกุฎทองฝังเพชรของ จังหวัดนครศรีธรรมราช และรางวัลในฐานะผู้อุปถัมภ์มรดกไทย ดีเด่น เมื่อปี พ.ศ. 2537 ซึ่งเป็นรางวัลในฐานะ “เชี่ยวชาญแห่งหนังตะลุง” หนังพร้อมน้อยเป็นที่ยอมรับของชาวจังหวัดพัทลุง ว่าเป็นบุคคลที่มีน้ำใจอบอ้อมอารี ช่วยเหลือผู้ยากจน และมีบทบาทในการสืบสานภูมิปัญญาในรูปแบบของวัฒนธรรมไทย โดยมีการจัดตั้งโรงเรียนสอนหนังตะลุงขึ้น โดยผู้เรียนไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย

5. ปัจจัยทางอุปสรรค

การขับเคลื่อนการส่งเสริมวัฒนธรรมส่วนใหญ่ในระดับท้องถิ่น ผู้มีบทบาทสำคัญจะเป็นข้าราชการเกษียณอายุ และภูมิปัญญาที่เป็นประชณ์ในชุมชน แม้ว่าจะมีสภาวะวัฒนธรรมในระดับอำเภอ เป็นกลไกสนับสนุน แต่ยังขาดแคลนด้านงบประมาณบุคลากรนักวัฒนธรรมที่จะทำงานในระดับชุมชน เนื่องจากการพัฒนาชุมชนไม่ได้มีการกิจในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุโดยตรง แต่ได้ผนวกงานดังกล่าวเข้ากับการพัฒนาคนทุกช่วงวัยในงานพัฒนาชุมชนตามปกติ ดังนั้น จึงมีข้อจำกัดในการสนับสนุนงบประมาณด้านผู้สูงอายุลงไปยังหน่วยงานระดับจังหวัด เพื่อขับเคลื่อนงานระดับท้องถิ่น ให้ได้อย่างเป็นรูปธรรม

6. แนวทาง/ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

การขับเคลื่อนด้านวัฒนธรรมในการการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีแนวทาง/ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังตาราง 3-5

ตาราง 3-5 แนวทาง/ข้อเสนอแนะการขับเคลื่อนงานผู้สูงอายุเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

มิติทางสังคมและวัฒนธรรม ของ ASCC	ข้อมูลการดำเนินงาน และข้อเสนอต่อการขับเคลื่อนงาน ผู้สูงอายุเพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคม อาเซียน	หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
<p>เป้าหมายตามกฎหมายอาเซียน ข้อ 5 มุ่ง “ส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียนโดยผ่านการส่งเสริมความสำนึกรักความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมรดกของภูมิภาค” จุดเน้น คือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ให้คนในอาเซียนสนใจเรียนรู้วัฒนธรรมของชาติอื่นๆ มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ศิลปะ วัฒนธรรมระหว่างกัน - ให้คนในอาเซียน ชื่นชมในวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลาย - ให้คนในอาเซียนเห็นข้อดีจุดเด่นของแต่ละประเทศผ่านวัฒนธรรมระดับชาติ ระดับชุมชน และกลุ่มคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศาสนา และภาษา 	<p>ยุทธศาสตร์กระทรวงวัฒนธรรม ได้มีการปรับให้สอดคล้องในแนวโน้มนโยบายด้านวัฒนธรรมของรัฐบาล ให้เป็นกระทรวงกีฬาและเศรษฐกิจเน้นบทบาทของกระทรวง 3 มิติ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. มิติการจัดการวัฒนธรรม โดยนำทุนหรือมรดกทางวัฒนธรรมมาใช้เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในทางเศรษฐกิจ เพื่อก่อประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน 2. มิติการผลักดันเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรม โดยสร้างความมั่นคงยั่งยืนทางเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรมในพื้นที่ด้วยการมีส่วนร่วมของชุมชน และประชาชนอย่างเต็มรูปแบบตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. มิติการปรับโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ทำให้หน่วยงานภาครัฐมีโครงสร้างและมีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เอื้อต่อการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจบนฐานวัฒนธรรม 	<p>กระทรวงวัฒนธรรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรมศิลปากร - กรมส่งเสริมวัฒนธรรม <p>กระทรวงการท่องเที่ยวฯ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงานการท่องเที่ยวระดับภูมิภาคและระดับจังหวัด <p>กระทรวงมหาดไทย</p> <ul style="list-style-type: none"> - กรมการพัฒนาชุมชน <p>กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงาน พมจ. ทุกจังหวัด <p>กระทรวงศึกษาธิการ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สำนักงาน กศน.

7. ข้อเสนอต่อตัวสัมภาษณ์ผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 เพื่อสนับสนุนการเตรียมความพร้อมด้านวัฒนธรรมให้แก่ผู้สูงอายุในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มี 4 ประเด็น ดังนี้

7.1 ควรให้ความสำคัญการสร้างมูลค่าเพิ่มทางวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ เพื่อเสริมสร้างภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาในชุมชน ยกย่องเชิดชูเกียรติแก่ผู้สูงอายุ และส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นศักยภาพของตนเองปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ทางความคิด คือ มองว่า “ผู้สูงอายุ คือ Murdoch อันล้ำค่า” ประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลวัฒนธรรมภูมิปัญญา ผู้สูงอายุ โดยเน้นเรื่องอัตลักษณ์ภูมิปัญญาและเรื่องเล่าของผู้สูงอายุ

7.2 ขอให้กระทรวงวัฒนธรรมร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวฯ กระทรวงมหาดไทย และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในฐานะภูมิปัญญาไทย และผู้สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมและการเผยแพร่ภาพลักษณ์ไทยสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งเพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และความมั่นคงในภูมิภาค

7.3 ขอให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษากองกรอบและ การศึกษา ตามอธิราชศัย (กศน.) สนับสนุนร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุ ด้านภาษา และทักษะในการถ่ายทอดภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมสู่ประชาคมอาเซียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านวัฒนธรรม ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน

7.4 ขอให้กระทรวงมหาดไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนให้มีการบรรจุ เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรม ภูมิปัญญาของผู้สูงอายุไว้ในแผนงานระดับจังหวัด และระดับท้องถิ่น รวมทั้งให้มีการนำเสนอเข้าสู่ระบบราชการประชุมคณะกรรมการพัฒนาจังหวัดทั้ง 77 จังหวัด

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2550). การดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ
ของประเทศไทยตามแผนปฏิบัติการระหว่างประเทศมาตราดิริดว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุ
พ.ศ. 2545-2555.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (ม.บ.ป.). รายงานผลการดำเนินงาน
รองรับลิธีผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ประจำปี
งบประมาณ 2554-2555. กลุ่มการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์
ผู้สูงอายุ (สหส.) สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส
และผู้สูงอายุ (สห.) : กรุงเทพมหานคร.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2558). การส่งเสริมคลังปัญญาผู้สูงอายุ.
สรุปผลการดำเนินงานด้านการส่งเสริมคลังปัญญาผู้สูงอายุ. โดยกองส่งเสริมศักยภาพ
ผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ.

กรมศิลปากร. (2557). ภารกิจของกรมศิลปากรกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย ใน 103 ปี
แห่งการสถาปนาระบบที่ต้องการ : กรุงเทพมหานคร :
บริษัทอมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชซิ่ง จำกัด (มหาชน). หน้า 9 - 15.

สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร. (2551). ผลงานและเกียรติประวัติ ภูมิปัญญาผู้สูงอายุ
กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2549 - 2551. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์. (ม.บ.ป.). ประชญ์ชาวบ้านจังหวัดสุรินทร์ สาขาประวัติศาสตร์
และโบราณคดี ใน ประชญ์ชาวบ้าน 9 ภูมิปัญญาท้องถิ่น.

<http://th.wikipedia.org> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2558

<http://www.muanglung.com> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2558

<http://www.phetchabun.com> สืบค้นเมื่อวันที่ 7 กรกฎาคม 2558

มติ 4

มติสเมชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ประเด็นที่ 4 ความพร้อมด้านวัฒนธรรม

ที่ประชุมได้พิจารณา “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นความพร้อมด้านวัฒนธรรม

tronangk ว่าผู้สูงอายุเป็นผู้สืบสานภูมิปัญญาไทย และอนุรักษ์วัฒนธรรมของชาติ โดยให้
ผู้สูงอายุ มีโอกาสเผยแพร่ภูมิปัญญา เป็นการเปิดช่องทางให้มีการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม
ของชาติ ควบคู่ไปกับการสร้างงาน สร้างอาชีพและรายได้ให้ประชาชน ซึ่งรวมถึงผู้สูงอายุให้มีรายได้เพิ่ม
ลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และสร้างความตระหนักให้สังคมเห็นคุณค่าความสำคัญของผู้สูงอายุ
ผู้เป็นภูมิปัญญาไทย

เข้าใจ ว่าการเสริมสร้างพลังผู้สูงอายุผ่านการสืบสานภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมให้เป็นมรดก
ของชาติ จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนมโนทัศน์ใหม่ของประชาชน รัฐบาล และสังคมโดยรวม
เพื่อส่งเสริมทางวัฒนธรรมตามชนชนและท้องถิ่นต่างๆ

การปรับเปลี่ยนดังกล่าวจำเป็นต้อง ดำเนินการร่วมกับทุกภาคส่วนของสังคม ทั้งภาครัฐ
ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อให้เกิดความตระหนักในคุณค่าและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม
ของผู้สูงอายุ และนำมาเป็นพลังในการสร้างคุณค่าทางสังคมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้สูงอายุมีโอกาสได้รับ
ทั้งประโยชน์ และได้รับผลกระทบ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุทางด้านวัฒนธรรม
เพื่อให้ผู้สูงอายุได้ประโยชน์สูงสุด และสกัดกันหรือลดผลกระทบต่อผู้สูงอายุ ครอบครัว และผู้ดูแล
ผู้สูงอายุในระยะยาว

การดำเนินการดังกล่าวยังจำเป็นต้องมีการส่งเสริมสนับสนุนความร่วมมืออย่างบูรณาการ
จากหน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน และนำแนวคิดใหม่ๆ มาปรับปรุงแนวทางการ
เตรียมความพร้อมผู้สูงอายุไทยเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

จึงมีมติ ดังต่อไปนี้

1. ขอให้กระทรวงวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหลักร่วมกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุในการสืบสานมรดกทางวัฒนธรรม และการเผยแพร่ภาพลักษณ์ไทยสู่ประเทศอาเซียน
2. ขอให้สำนักงานส่งเสริมการศึกษาอุปกรณ์และการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ เป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เตรียมความพร้อม ผู้สูงอายุและคนรุ่นใหม่ด้านภาษา และทักษะในการถ่ายทอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรม จัดทำคู่มือ แหล่งท่องเที่ยวเป็นภาษาต่างๆ และกำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเรื่องวิถีชีวิตชุมชน และวัฒนธรรมภูมิปัญญา
3. ขอให้กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สนับสนุนการจัดทำแผนและบประมาณด้านการส่งเสริมวัฒนธรรมภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ ทั้งในระดับจังหวัดและระดับท้องถิ่น
4. ขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สนับสนุนสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดจัดทำฐานข้อมูลและทำเนียบคลังปัญญาผู้สูงอายุทุกจังหวัดและปรับปรุงให้เป็นปัจจุบัน
5. ส่งเสริมบทบาทภาคเอกชนให้เป็นเครือข่ายในการเผยแพร่ และสนับสนุนการส่งเสริมวัฒนธรรมและภูมิปัญญาผู้สูงอายุในรูปแบบความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR)
6. ขอให้รัฐบาลและสภานิติบัญญัติแห่งชาติเร่งรัดผลักดันร่างพระราชบัญญัติสมัชชาศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. .... เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญาของผู้สูงอายุ

ประมวลภาพการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นที่ 4 ความพร้อมด้านวัฒนธรรม
วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2558
ณ ห้องวายุกัลป์ ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวัฒนธรรม
โรงแรมเชินกรานต์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร

A decorative graphic in the background features several small, white, three-petaled flowers arranged in a cluster. A thick, dark blue diagonal ribbon banner sweeps across the page from the top-left towards the bottom-right, partially overlapping the flower cluster.

3.5

ประเด็นที่ 5

พลังผู้สูงอายุไทย
ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

เอกสารหลัก 5

เอกสารหลักสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

ประเด็นที่ 5 พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

1. หลักการและเหตุผล

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ล้าหน้ากว่าประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคอาเซียนในการเปลี่ยนผ่านทางประชากรและเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเป็นประเทศที่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะรองรับกับประเด็นท้าทายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ข้อเด่น ประสบการณ์และบทเรียนของประเทศไทยในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการสร้างพลังผู้สูงอายุในรูปของชุมชนผู้สูงอายุ น่าจะได้รับการส่งเสริมให้มีการถ่ายทอดสู่ประเทศเพื่อนบ้าน ในภูมิภาคอาเซียนซึ่งกำลังก้าวสู่สังคมสูงวัยเช่นกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อห้องการเพิ่มศักยภาพและการบทบาทของชุมชนผู้สูงอายุไทยในระดับอาเซียน และเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทยเพื่อบ้านในการนำบทเรียนจากชุมชนต้นแบบของประเทศไทยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผู้สูงอายุในประเทศไทยของตน

2. นิยามชั้นรมผู้สูงอายุ

การก้าวสู่วัยสูงอายุ มีแนวโน้มทำให้ผู้สูงอายุมีบุคลิกภาพและเครือข่ายทางสังคมลดลงและอาจนำไปสู่การแยกตัวจากสังคมหรือเกิดความว้าเหว่ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความอยู่ดีมีสุข ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจตามแนวคิดการสร้างพลังผู้สูงอายุ (Active Aging) นั้น การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในรูปของชุมชน เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุ ยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตน พัฒนากลุ่ม และพัฒนาสังคม โดยรวม (World Health Organization, 2002) สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการรวมกลุ่มและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผู้สูงอายุ ต่อการส่งเสริมและพัฒนาดังปรากฏเป็นมาตรการหนึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์การส่งเสริมและการพัฒนาผู้สูงอายุ ในแผนผู้สูงอายุ แห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ.2545-2564 โดยมุ่งส่งเสริมการจัดตั้งชุมชนผู้สูงอายุในชุมชนให้ทั่วถึง การส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ (คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ, 2553)

นิยามตามปรัชญาพื้นฐาน ชัมรมผู้สูงอายุ คือ การรวมกลุ่มกันของผู้สูงอายุ ดำเนินการโดยผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุ โดยชัมรมผู้สูงอายุเป็นองค์กรที่เปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมาทำกิจกรรมร่วมกันหรือรับบริการต่างๆ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการและความสนใจที่หลากหลาย และช่วยเพิ่มคุณค่า ศักดิ์ศรี และส่งเสริมการพึ่งตนเอง และการมีส่วนร่วมหรือทำประโยชน์ให้กับกลุ่มและชุมชน (Wacker, R. R. and K. A. Roberto, 2014) ในประเทศไทยชัมรมมีรูปแบบที่หลากหลาย ตั้งแต่เป็นการรวมกลุ่มในลักษณะที่เป็นอิสระหรือเป็นเครือข่ายของสมาคมสภาพผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระราชนิปัลลังก์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี หรือเป็นเครือข่ายของสหพันธ์ชัมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร

สมาคมสภาพผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ได้นิยามชัมรมผู้สูงอายุที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่าย คือ “การรวมกลุ่มผู้สูงอายุชายและหญิงที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ตั้งแต่ 30 คนขึ้นไปมีสมาชิกวัยอ่อนที่มีอายุระหว่าง 25-59 ปี ไม่เกิน 1 ใน 4 ของสมาชิกที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไปครัวมีสมาชิกระหว่าง 30-100 คน และมีกรรมการที่มาจากการเลือกตั้งในหมู่สมาชิกโดยการรวมกลุ่มนี้มีวัตถุประสงค์ให้สมาชิกได้พบปะสังสรรค์และร่วมดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อ่อนเพื่อให้เกิดความคุ้นเคย รักใคร่กลมเกลียวคล้ายเหงา และมีความสุข” (สมาคมสภาพผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย, มปป.)

3. สถานการณ์ของชัมรมผู้สูงอายุในประเทศไทย

ชัมรมผู้สูงอายุในประเทศไทยมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นโดยจะเห็นได้ชัดจากชัมรมที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายของหน่วยงานต่างๆ มีจำนวนเพิ่มขึ้น โดยในส่วนของชัมรมที่เป็นเครือข่ายของสมาคมสภาพผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ซึ่งจัดตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 เพื่อเป็นศูนย์กลางประสานงานชัมรมผู้สูงอายุทั่วประเทศและเป็นองค์กรตัวแทนชัมรมผู้สูงอายุ พบร่วมในปี พ.ศ. 2553 มีจำนวนชัมรมผู้สูงอายุเครือข่าย 22,880 ชัมรม และเพิ่มเป็น 25,104 คน ในปี พ.ศ. 2556 นอกจากนี้ ยังมีชัมรมผู้สูงอายุที่เป็นเครือข่ายของสหพันธ์ชัมรมผู้สูงอายุกรุงเทพมหานคร ซึ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2540 นั้น มีจำนวนชัมรมผู้สูงอายุที่เข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายทั้งสิ้น 280 ชัมรม ในปี พ.ศ. 2553 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2554)

ในส่วนของชัมรมที่เป็นเอกเทศไม่ได้สังกัดหรือเป็นสมาชิกของหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใดนั้น น่าจะยังมีอีกเป็นจำนวนมากไม่น้อย แต่ยังขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครบถ้วนสมบูรณ์ อย่างไรก็ตาม จากการติดตามประเมินแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ซึ่งให้นิยามชัมรมผู้สูงอายุในขอบเขตที่กว้างว่าเป็นการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ และเพื่อผู้สูงอายุ โดยไม่จำเป็นต้องเป็นชัมรม

หรือสังกัดหรือเป็นสมาชิกของหน่วยงานหนึ่งหน่วยงานใด แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มของการพัฒนาและการแพร่ขยายของชุมชนผู้สูงอายุในประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนชนบท โดยข้อมูลจากการติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 รอบที่ 2 ในปี พ.ศ. 2554 แสดงให้เห็นว่า สัดส่วนของหมู่บ้านที่มีชุมชนผู้สูงอายุมีสูงถึงเกือบร้อยละ 70 เพิ่มขึ้นจาก การประเมินในรอบแรกในปี พ.ศ. 2550 โดยเฉลี่ยกว่าร้อยละ 10 ในทุกภาค (วิพรรณ ประจำวันเมษา และคณะ, 2556)

จากการศึกษาวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ศักยภาพของชุมชนผู้สูงอายุยังคงมีความแตกต่างกัน โดยชุมชนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในระยะของการพัฒนา อย่างไรก็ตาม มีชุมชนจำนวนไม่น้อยที่ประสบ ความสำเร็จในการดำเนินงานมีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และ เป็นระบบอคเสียงให้แก่ผู้สูงอายุ จนได้รับการยกย่องให้เป็นชุมชนต้นแบบ ชุมชนต้นแบบเหล่านี้ น่าจะเป็นพลังที่สำคัญในการถ่ายทอดบทเรียนสำหรับการพัฒนาและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ไปสู่ชุมชนอื่นๆ ทั้งในประเทศไทย และในภูมิภาคอาเซียน

4. พัฒนาผู้สูงอายุไทย ด้านแบบผู้สูงวัยในอาเซียน : ตลอดทางการเรียนจากชุมชนผู้สูงอายุด้านแบบ

เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางในการพัฒนาศักยภาพชุมชนผู้สูงอายุ และการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้สูงอายุในการให้ข้อคิดเห็นต่อประเด็นของการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุเกี่ยวกับการส่งเสริมให้ชุมชนต้นแบบมีบทบาทในการเป็นพี่เลี้ยงหรือถ่ายทอดประสบการณ์ให้กับประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน จึงได้มีการจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่ม ผู้นำชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบ และผู้แทนเครือข่ายที่สนับสนุนชุมชนผู้สูงอายุจาก 5 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ นนทบุรี พิจิตร ระยอง สุรินทร์ ในวันที่ 12 มิถุนายน พ.ศ. 2558 ณ โรงแรม อินทรา รีเจนท์ กรุงเทพมหานคร โดยมีสาระสำคัญ พอสรุปได้ดังนี้

4.1 บทบาทของชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบ ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ

ชุมชนผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบ เมื่อเริ่มจัดตั้ง โดยส่วนใหญ่มักจะเริ่มจากการมีบทบาทในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิต ด้วยการจัดกิจกรรมออกกำลังกาย และ กิจกรรมนันทนาการเพื่อให้ผู้สูงอายุได้พบปะพูดคุยกัน ต่อมาชุมชนเหล่านี้สามารถขยายบทบาทในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุในหลากหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นในมิติด้านเศรษฐกิจ

³ดำเนินการประชุมเชิงปฏิบัติการโดย รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจำวันเมษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิราภรณ์ โพธิศิริ บุศริน บางแก้ว และชนตี มีลินทางกรุ โดย การสนับสนุนของกรมกิจการผู้สูงอายุ

เช่น การส่งเสริมการทำงาน การมีรายได้ ในมิติการรักษาและถ่ายทอดภูมิปัญญา และประสบการณ์ ของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านศิลปวัฒนธรรมให้กับสมาชิกในชุมชน ในด้านการศึกษาชุมชน มีบทบาทให้บริการการจัดการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต หรือในรูปของโรงเรียนผู้สูงอายุ ในด้านสังคม มีการเยี่ยมเยียนยามเจ็บป่วย การช่วยจัดงานศพ และในด้านสิ่งแวดล้อมโดยการช่วยปรับปรุงสภาพที่อยู่อาศัยของผู้สูงอายุในชุมชนให้เหมาะสมและปลอดภัย เช่น ติดราวเกาะในห้องน้ำให้แก่ผู้สูงอายุ นอกจากชุมชนต้นแบบจะมีบทบาทการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในหลากหลายมิติแล้วยังสามารถ จัดกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงบริบทของสภาพสังคมและวัฒนธรรมในพื้นที่ เช่น มีการปรับรูปแบบวิธีการอุ่นกำลังกายที่ประยุกต์จากการละเล่นหรือการรำพัน การสร้างงานให้แก่ผู้สูงอายุ โดยต่อยอดจากภูมิปัญญาหรือทรัพยากรที่เป็นจุดเด่นของท้องถิ่น

ในระยะหลังนี้ ชุมรมผู้สูงอายุต้นแบบ ได้เข้ามามีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการพัฒนาระบบการดูแลระยะยาวให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีบทบาทหลักในการส่งเสริมสุขภาพ การสร้างหลักประกันรายได้ และการสร้างความมั่นคงทางสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ เช่น การให้ความรู้และการจัด กิจกรรมในการส่งเสริมสุขภาพ การจัดอบรม หรือจัดกลุ่มอาชีพการจัดอาสาสมัครเข้าเยี่ยมบ้านเป็นต้น โดยร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในชุมชน ได้แก่ ห้องถิ่น ห้องที่ และหน่วยงานที่มีอยู่ในพื้นที่ รวมทั้งภาคเอกชน ยิ่งไปกว่านั้นชุมรมต้นแบบบางส่วนมีบทบาทอย่างสำคัญในการแบ่งเบาภาระงานด้านสาธารณสุข ของรัฐในพื้นที่

“เจ้าหน้าที่สาธารณสุขรู้สึกขอบคุณชุมรมผู้สูงอายุ ที่ทำให้งานลดลง มีความสุข มีเวลา ทำงานที่ต้องใช้ความรู้ทางวิชาชีพ เช่น การดูแลผู้สูงอายุติดเตียง ช่วยสร้างชื่อเสียงแก่จังหวัดด้วย เป็นไปตามวิสัยทัศน์ของชุมรมที่ว่า ผู้สูงอายุสุขภาพดี เป็นหลักชัย ภาคีร่วมใจ สร้างสังคมไม่ทอดทิ้งกัน”
(ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มที่ 1 คนที่ 1)

4.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความเข้มแข็งของชุมรม

จากบทเรียนของชุมรมต้นแบบ พ布ว่า ชุมรมผู้สูงอายุจะเข้มแข็งหรือประสบความสำเร็จ ได้ด้วยปัจจัยหลัก ดังต่อไปนี้

4.2.1 ผู้นำที่มีความสามารถ ผู้ที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการได้ให้ความคิดเห็นว่า ชุมรมผู้สูงอายุควรประกอบไปด้วยผู้นำที่มีความสามารถจำนวนหนึ่ง ซึ่งผู้นำนี้ไม่จำเป็นต้องเป็น ผู้อาวุโสสูงที่สุด และผู้นำนี้สามารถเป็นหัวผู้ที่เป็นผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) และผู้ที่จะเป็น ผู้สูงอายุในอนาคต โดยผู้นำต้องมีคุณลักษณะที่สำคัญ 3 การ คือ “ดี เก่ง และกล้า”

4.2.1.1 “ผู้นำที่ดี” คือ “ผู้ที่มีจิตสาธารณะ จริงจัง จริงใจ เสียสละ ซื่อสัตย์”

ซึ่งความดีนี้จะทำให้ผู้นำได้รับการยอมรับและก่อให้เกิดบารมีตามมา

4.2.1.2 “ผู้นำที่เก่ง” ความดีอย่างเดียวไม่เพียงพอ แต่ผู้นำต้องมีความเก่งด้วย “เก่ง คือ มีความสามารถในการบริหาร คิดเป็น วางแผนเป็น และต้องฝื้นฟู”

4.2.1.3 “ผู้นำที่กล้า” เป็นคุณลักษณะที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่ง “ความกล้าคือกล้าที่จะน้อมรับคำวิพากษ์วิจารณ์คำตำหนิต่างๆ”

4.2.2 การมีงบประมาณที่เพียงพอ จากบทเรียนของชุมชนผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบ พบว่า ชุมชนเหล่านี้มีศักยภาพในการแสวงหางบประมาณจากหลากหลายแหล่ง เช่น สมาคมชีวิตร่วม จากการจัดผ้าป่าในชุมชน จากการสนับสนุนขององค์กรบริการ ท้องถิ่น และจากหน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ด้านผู้สูงอายุ การรู้ซึ่งทางในการได้รับงบประมาณจากแหล่งต่างๆ นี้ ส่งผลให้ชุมชนผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบมีงบประมาณที่เพียงพอในการจัดกิจกรรม

4.2.3 การมีการประชุมปรึกษาหารือของคณะกรรมการชุมชนอย่างสม่ำเสมอ เช่น การประชุมแกนนำเป็นรายสัปดาห์ หรือ การประชุมคณะกรรมการเป็นประจำทุกเดือน ทำให้สามารถวางแผน กำหนดกิจกรรม ติดตามผลการดำเนินงานของชุมชน ปรับปรุงการดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดจนจัดการกับปัญหาและประเด็นท้าทายต่างๆ ได้ทันการณ์

4.2.4 การมีที่ปรึกษา หรือพี่เลี้ยงที่ดี ชุมชนจะเข้มแข็งได้ก็ต้องมีเครือข่ายภาครัฐ หรือภาคเอกชน ที่จะเข้ามาร่วมเป็นที่ปรึกษา หรือเป็นพี่เลี้ยงคอยให้คำแนะนำ และให้การสนับสนุน และร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การให้ความรู้/คำปรึกษาทางวิชาการ การให้งบประมาณสนับสนุน การจัดพาหนะให้ไปร่วมประชุมหรือดูงาน

4.2.5 การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ไม่ใช่เพียงแค่ตามเทศกาลหรือชั่วครั้งชั่วคราว แต่ต้องมีกิจกรรมต่อเนื่องทั้งปี

4.2.6 การมีระบบฐานข้อมูลผู้สูงอายุในชุมชนที่ถูกต้องและทันสมัย เพื่อใช้ประกอบการกำหนดนโยบาย การวางแผน และการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องต่อความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่

4.2.7 การมีระบบการติดตามประเมินผลการดำเนินกิจกรรม และการดำเนินการ ตามแผนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นข้อมูลป้อนกลับสำหรับการปรับปรุงการดำเนินงานของชุมชน ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

4.2.8 มีการสร้างผู้นำรุ่นใหม่ เพื่อให้ชุมชนผู้สูงอายุมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน
ชุมชนผู้สูงอายุไม่ควรยึดติดกับตัวบุคคลหรือตัวผู้นำ แต่ต้องมีการเตรียมตัวผู้นำรุ่นใหม่ไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะทำให้การดำเนินงานของชุมชนมีการสืบสานและต่อยอดของชุมชน โดยไม่หยุดชะงักกันหากมีการเปลี่ยนแปลงหรือสูญเสียผู้นำโดยผู้นำชุมชนที่เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการกล่าวว่า “ต้องคิดล่วงหน้า ประธานฯ ไม่ได้อยู่ตลอดไป ต้องหาประธานฯ คนต่อไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุมชนที่เข้มแข็ง และ ก้าวหน้า... เพราะในสังคมไทย พอกคนนี้ทำดี ทำได้ก็ทำไปเละทำจนทำไม่ไหว ไม่ได้คิดเตรียมคนรุ่นต่อไป”

นอกจากนี้กลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการ ยังให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า ชุมชนที่ยังอ่อนแอก oy ยัง ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากยังเป็นชุมชนที่ขาด “การระเบิดจากข้างใน” แต่ถูกซึ่งนำ จากรายนอกเช่น การซื้อน้ำจากภาครัฐ หรือการซื้อน้ำจากฝ่ายการเมืองหรือการถูกใช้เป็นแค่ “ฐานเสียง” หรือถูกใช้เป็นเครื่องมือทางธุรกิจ เช่น ธุรกิจขายตรงอาหารเสริม ชุมชนที่อ่อนแอก จึงยังไม่สามารถกำหนดนโยบายและดำเนินการตามหลักการของชุมชนที่เน้นความเป็นเจ้าของ และ การบริหารจัดการโดยผู้สูงอายุ เพื่อผู้สูงอายุ

ในการที่ จะสร้างความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ต้องคำนึงถึงบริบทของเมืองและ ชนบทด้วย สำหรับชุมชนผู้สูงอายุในเมืองชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มข้าราชการ บำนาญ หรือเป็นกรรมตัวกันตามกลุ่มอาชีพ เพราะมีภูมิหลังคล้ายคลึงกันเป็นเครือข่ายกันมาแต่เดิม อย่างไรก็ตามในกรณีที่สมาชิกชุมชนมาจากหลากหลายอาชีพหลากหลายฐานะ ควรมีการ ปฐมนิเทศให้ทราบถึงบทบาทหน้าที่ของสมาชิกชุมชนเพื่อให้เข้าใจหลักการพื้นฐานของชุมชนและ ความสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนอย่างสม่ำเสมอ สำหรับชุมชนผู้สูงอายุในชนบทนั้น ชุมชน ที่มีความเข้มแข็งเป็นพระมารดาจากชุมชนเดียวกัน แต่ต้องได้รับการส่งเสริมด้านงบประมาณ และต้อง มีระบบเครือข่ายสนับสนุนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน ส่วนในเขตพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทปัญหา และอุปสรรคที่ทำให้ชุมชนผู้สูงอายุไม่เข้มแข็ง คือ การเข้าร่วมกิจกรรมของสมาชิกชุมชนผู้สูงอายุค่อนข้างน้อย เนื่องจากบุตรหลานให้เฝ้าบ้าน หรือผู้สูงอายุต้องทำงาน เพื่อหารรายได้ ทำให้ไม่สามารถปลูกตัวมา เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนได้

นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่มว่า ควรมีการขยาย ฐานการเป็นสมาชิกชุมชน และคณะกรรมการชุมชน โดยให้ประธานชุมชนที่เกี่ยวข้อง เช่น ประธาน กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ ที่อยู่ในพื้นที่เข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการด้วย เพื่อให้ ประชากรทุกเพศทุกวัยเข้ามาร่วมกันพัฒนาศักยภาพของชุมชนผู้สูงอายุและก่อให้เกิดบูรณาการ ระหว่างกลุ่มต่างๆ ในชุมชน

4.3 การมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นสมัชชาผู้สูงอายุ

ผู้ที่เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการในครั้งนี้ส่วนใหญ่ ตอบว่าไม่เคยมีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นหรือเข้าร่วมประชุมสมัชชาผู้สูงอายุมาก่อนและให้ข้อคิดเห็นว่า

“ที่ผ่านมาสมัชชาส่วนใหญ่ทำที่ส่วนกลาง ทำให้โอกาส และจำนวนគุตาที่เข้าร่วม มีจำกัดการกำหนดประเด็นสำหรับสมัชชาคนนั้น ควรดำเนินการจากระดับภูมิภาค แล้วค่อยมาสู่ ส่วนกลาง” (ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มที่ 2 คนที่ 3)

“ตัดเลือกต้องให้ได้ทุกคน ไม่ใช่ตัดจำกัด ไม่ใช่ซื้อเลือกโหวตมาให้แบบฟรีไซส์ ต้องไป วัดแต่ละคน ไม่ใช่ใส่ไปถอยเดียวซักแล้วก็ยี่ด” (ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มที่ 2 คนที่ 3)

“สมัชชาเป็น Top down ต้องมีช่องทางการพัฟเลียงข้างล่างมากกว่าเดิม”
(ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มที่ 1 คนที่ 5)

“ชุมชนเป็นเพียงเครื่องรับเชิญ การระดมสมอง เป็นการพิจารณาจากประเด็น ที่กำหนด ไว้แล้ว” (ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มที่ 1 คนที่ 2)

กลุ่มผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการให้ข้อเสนอแนะว่า ถ้าจะให้สะท้อนถึงความต้องการ ที่แท้จริงของผู้สูงอายุ ควรให้กระบวนการสมัชชาเริ่มต้นจากชุมชนผู้สูงอายุในระดับตำบล ซึ่งมีวิถีชีวิต คล้ายคลึงกัน เป็นคนในพื้นที่จึงรวมตัวกันได้ง่าย และค่อนข้างเป็นอิสระจากการซึ่งนำจากหน่วยงาน บริหารในระดับภูมิภาค

4.4 บทบาทของชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบในการพัฒนาชุมชนผู้สูงอายุในประเทศไทย

ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการให้ข้อคิดเห็นว่าชุมชนที่เข้มแข็งหรือชุมชนต้นแบบ ในหลายพื้นที่สามารถส่งเสริมชุมชนที่อ่อนแอกว่าในลักษณะ “ชุมชนพี่ สอน/ ดูแลชุมชนน้อง” โดยมีวิธีการดำเนินการในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ (1) การถ่ายทอดประสบการณ์จากผู้นำชุมชน ที่เข้มแข็งให้แก่ผู้นำของชุมชนที่ยังอ่อนแอกว่าเพื่อเพิ่งตั้งขึ้นใหม่ (2) การจัดชุมชนผู้สูงอายุสัญจร เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของแต่ละชุมชน ทั้งในระดับตำบล อำเภอ จนถึงจังหวัด ทำให้ชุมชนที่กำลังพัฒนามีแรงจูงใจ มีกำลังใจที่จะพัฒนาด้วยเห็นบทเรียนและได้รับ คำแนะนำและช่วยเหลือจากชุมชนที่เข้มแข็งกว่า (3) การจัดกิจกรรมเชิงนวัตกรรมของชุมชนผู้สูงอายุ เช่น การทดสอบผ้าป่าเพื่อหารายได้เข้าชุมชนโดยการผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนให้ชุมชนผู้สูงอายุในพื้นที่ผลักดัน เป็นเจ้าภาพ ทำให้แต่ละชุมชนต้องแสดงศักยภาพของตนในฐานะเจ้าภาพ รวมทั้งดึงให้ภาคเครือข่าย ในชุมชน เช่น ผู้นำห้องคืนต้องเข้ามาร่วมสนับสนุน เนื่องจากมีการเข้ามาเยือน เพื่อร่วมกิจกรรมจาก ชุมชนผู้สูงอายุจากที่ต่างๆ

4.5 บทบาทของชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบในการพัฒนาชุมชนผู้สูงอายุในภูมิภาคอาเซียน

ผู้นำชุมชนผู้สูงอายุที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่มส่วนหนึ่ง ให้ทัศนะว่า ก่อนที่จะก้าวเข้าไปมีบทบาทในอาเซียน ชุมชนผู้สูงอายุที่เข้มแข็งควรต้องทำหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้สูงอายุในประเทศไทยก่อนเป็นลำดับแรก โดยกล่าวว่า

“ก่อนจะไปอาเซียน ต้องคิดในประเทศไทยก่อน ชุมชนผู้สูงอายุเข้มแข็งมีเพียงร้อยละ 20 อีก ร้อยละ 80 ยังอ่อนแอง่ายอยู่ระหว่างการพัฒนา บางแห่งยังตั้งไม่ได้ก็มี ต้องปลูกพลังให้แต่ละชุมชนในจังหวัดตื่นก่อน เอาห้องถินเป็นฐานต้องพัฒนาผู้นำผู้สูงอายุในประเทศไทย”
(ผู้เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการกลุ่มที่ 1 คนที่ 1)

ในส่วนของการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ผู้เข้าร่วมการประชุมเชิงปฏิบัติการเห็นพ้องกันว่า ชุมชนผู้สูงอายุที่เข้มแข็งสามารถมีบทบาทในเวทีอาเซียนได้ เนื่องจากพื้นฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในอาเซียนค่อนข้างคล้ายคลึงกัน โดยเริ่มจากการนำเอาผู้นำชุมชนผู้สูงอายุในอาเซียนมาประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จัดกิจกรรมดูงานโดยชุมชนผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะความเป็นต้นแบบของตน ใน 4 ประเด็น คือ (1) ลักษณะของพื้นที่ต้นแบบ (2) บุคลากร/คณะกรรมการของชุมชนและการบริหารจัดการ (3) นวัตกรรมของชุมชน (4) เอกลักษณ์ของชุมชน นอกจากนี้ชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบอาจอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่หรือ Social Media ในการเผยแพร่กิจกรรมและผลงานต่างๆ ของชุมชนไปสู่ระดับนานาชาติ อย่างไรก็ตาม ข้อจำกัดเรื่องภาษาอาจเป็นอุปสรรคสำคัญรับบ้างชุมชน

ผู้เข้าร่วมสนทนา yang ให้ข้อคิดว่า การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนนี้ ต้องให้ข้อมูลกับผู้สูงอายุไทยให้รู้เท่าทัน ให้รู้ทั้งผลด้านบวกและด้านลบ ที่อาจจะเกิดขึ้นต่อตัวผู้สูงอายุและต่อชุมชนที่อาศัย เช่น จะเกิดผลกระทบหรือไม่ อย่างไรบ้างต่อวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพในภาคการเกษตรผู้สูงอายุและชุมชน ควรมีแนวทางในการปรับตัวอย่างไร

5. สรุปข้อเสนอแนะ/แนวการขับเคลื่อน ที่ได้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการ “พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยในอาเซียน”

5.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของชุมชนผู้สูงอายุไทยในประชาคมอาเซียน

5.1.1 ทั้งภาครัฐและเอกชน ควรส่งเสริมชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบให้เป็นพลังในการพัฒนาศักยภาพชุมชนผู้สูงอายุทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน

5.1.2 ควรมีการจัดประชุมผู้นำชุมชนผู้สูงอายุในภูมิภาคอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่าย โดยขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ เป็นผู้ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการประชุมดังกล่าว

5.1.3 ควรส่งเสริมให้ชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบจัดการศึกษาดูงานให้กับชุมชนจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยมีกรมกิจการผู้สูงอายุเป็นผู้ให้การสนับสนุน

5.1.4 ขอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความรู้เชิงลึกกับกลุ่มผู้สูงอายุเกี่ยวกับผลกระทบจากการรวมเป็นประชาคมอาเซียนทั้งในเชิงบวกและเชิงลบต่อผู้สูงอายุไทยและชุมชน

5.2 ข้อเสนอแนะอื่น

5.2.1 รัฐบาลควรเพิ่มบทบาทขององค์กรบริหารท้องถิ่น และภาคเอกชนในการส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของชุมชนผู้สูงอายุ โดยปรับเปลี่ยนกฎหมายที่เป็นอุปสรรคต่อองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น ในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุหรือการส่งเสริมการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ ขณะเดียวกันควรหาแนวทางสร้างแรงจูงใจให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมงานด้านผู้สูงอายุ เช่น การลดภาษี หรือ การยกเว้นเชื้อดูต่างๆ

5.2.2 คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ควรเพิ่มบทบาทของชุมชนผู้สูงอายุในการกำหนดประเด็นของสมัชชาผู้สูงอายุ โดยเริ่มกระบวนการจากชุมชนผู้สูงอายุในระดับตำบล

5.2.3 สมาคมสภាទ้าผู้สูงอายุ และหน่วยงานที่สนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุ โดยเพิ่มงบประมาณของสมาชิกชุมชนจากผู้แทนของกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มเด็ก กลุ่มสตรี กลุ่มอาชีพ เพื่อเพิ่มศักยภาพชุมชนผู้สูงอายุ และก่อให้เกิดบูรณาการระหว่างชุมชน และการพัฒนาคนแบบเป็นองค์รวมอย่างต่อเนื่องตลอดช่วงชีวิต

คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ. (2553). แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564)

ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เพ็ญวนิสัย.

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2554). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ. 2553.

วิพรรณ ประจวบเมฆา และคณะ. (2556). รายงานการศึกษาโครงการติดตามและประเมินผล

การดำเนินงานตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2550-2564) ระยะที่ 2

(พ.ศ. 2550-2554). สนับสนุนโดยสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. กรุงเทพมหานคร :

วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมาคมสภាទผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ. (ม.ป.ป.). คู่มือชุมชนผู้สูงอายุ.

Wacker, R. R. and K. A. Roberto. (2014). *Community Resources for Older Adults: Programs and Services in an Era of Change*. Fourth Edition. California:

Sage Publication Ltd.

World Health Organization. (2002). *Active Aging: A Policy Framework*. Geneva: WHO.

มติ 5

มติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

ประเด็นที่ 5 พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

ที่ประชุมได้พิจารณา “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นด้านพลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

tronangk ว่าประเทศไทยเป็นประเทศที่ล้าหลังกว่าประเทศส่วนใหญ่ในภูมิภาคอาเซียน
ในการเปลี่ยนผ่านทางประชากรและเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างรวดเร็ว รวมทั้งเป็นประเทศที่มีการกำหนด
นโยบายและแผนที่จะรองรับกับประเด็นท้าทายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว
อย่างค่อนข้างเป็นรูปธรรมชัดเจน ประสบการณ์และบทเรียนของประเทศไทยในการดำเนินงานด้าน^{ผู้สูงอายุ} โดยเฉพาะการสร้างพลังผู้สูงอายุในรูปของชุมชนผู้สูงอายุ น่าจะได้รับการส่งเสริมให้มีการ
ถ่ายทอดสู่ประเทศเพื่อนบ้านในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งกำลังก้าวสู่สังคมสูงวัยเช่นกัน อันจะเป็นประโยชน์
ต่อทั้งการเพิ่มศักยภาพและบทบาทของชุมชนผู้สูงอายุไทยในระดับอาเซียน และเป็นประโยชน์ต่อ
ประเทศเพื่อนบ้านในการนำบทเรียนจากชุมชนต้นแบบของประเทศไทยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา
และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผู้สูงอายุในประเทศของตน

รับทราบ ว่าการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในรูปของ “ชุมชนของผู้สูงอายุ โดยผู้สูงอายุ
เพื่อผู้สูงอายุและสังคม” เป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการเสริมสร้างเครือข่ายทางสังคมและพลัง
ให้แก่ผู้สูงอายุ ทำให้ผู้สูงอายุยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาตน
พัฒนาด้าน แล้วพัฒนาสังคมโดยรวม สำหรับประเทศไทยนั้น ได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริม
การรวมกลุ่มและการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนผู้สูงอายุ ดังปรากฏเป็นมาตรการหนึ่งภายใต้ยุทธศาสตร์
การส่งเสริมและการพัฒนาผู้สูงอายุ ในแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 - 2564 โดยมุ่ง
ส่งเสริมการจัดตั้งชุมชนผู้สูงอายุในชุมชนให้ทั่วถึง การส่งเสริมให้ชุมชนจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
รวมทั้งส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกร่วมกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ ที่ผ่านมาชุมชน
ผู้สูงอายุในประเทศไทยมีการขยายตัวขึ้นเป็นลำดับ เมื่อว่าชุมชนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ในระยะของ
การพัฒนา แต่ก็มีชุมชนจำนวนไม่น้อยที่ประสบความลำบากในการดำเนินงานมีบทบาทอย่างสำคัญ
ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และเป็นระบบออกเสียงให้แก่ผู้สูงอายุ จนได้รับการยกย่องให้เป็น^{ชุมชนต้นแบบ ชุมชนต้นแบบเหล่านี้จะเป็นพลังที่สำคัญในการถ่ายทอดบทเรียนสำหรับการพัฒนา}
และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนไปสู่ชุมชนอื่นๆ ทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน

เห็นด้วย ว่าก่อนที่จะก้าวเข้าไปมีบทบาทในอาเซียน ชุมชนผู้สูงอายุที่เข้มแข็งควรต้องทำหน้าที่พัฒนาชุมชนผู้สูงอายุในประเทศไทยก่อนเป็นลำดับแรก โดยสามารถส่งเสริมชุมชนที่อ่อนแอกว่าในลักษณะ “ชุมชนพี่เลี้ยงกลุ่มน้อง” ในรูปแบบต่างๆ ในส่วนของการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ชุมชนผู้สูงอายุที่เข้มแข็งสามารถมีบทบาทในเวทีอาเซียนได้เช่นกัน เนื่องจากพื้นฐานวิถีชีวิตและวัฒนธรรมในอาเซียนค่อนข้างคล้ายคลึงกัน โดยควรเริ่มจากการนำเอาผู้นำชุมชนผู้สูงอายุในอาเซียนมาประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน จัดกิจกรรมดูงานโดยชุมชนผู้สูงอายุที่เป็นต้นแบบสามารถแสดงให้เห็นถึงลักษณะความเป็นต้นแบบของตนใน 4 ประเด็น คือ (1) ลักษณะของพื้นที่ต้นแบบ (2) บุคลากร/คณะกรรมการของชุมชนและการบริหารจัดการ (3) นวัตกรรมของชุมชน (4) เอกลักษณ์ของชุมชนนอกจากนี้ชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบอาจอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่หรือ Social Media ในการเผยแพร่องค์กรและผลงานต่างๆ ของชุมชนไปสู่ระดับนานาชาติ

จึงมีมติ ดังต่อไปนี้

1. ขอให้ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่งเสริมชุมชนผู้สูงอายุ ต้นแบบ และศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพผู้สูงอายุ (ศพอส.) ให้เป็นพลังในการพัฒนาศักยภาพชุมชนผู้สูงอายุ ทั้งในประเทศไทยและในภูมิภาคอาเซียน ตลอดจนส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดตั้งชุมชนผู้สูงอายุในทุกหมู่บ้าน/ชุมชน
2. ขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กำหนดนโยบายการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างเครือข่าย ชุมชนผู้สูงอายุ และคลังปัญญาผู้สูงอายุในภูมิภาคอาเซียน
3. ขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ ให้ความรู้และสื่อสารในหลากหลายรูปแบบเกี่ยวกับผลกระทบจากการรวมเป็นประชาคมอาเซียนต่อผู้สูงอายุไทยและชุมชน
4. ขอให้สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันกำหนดนโยบายเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเสริมศักยภาพของชุมชนผู้สูงอายุในแต่ละจังหวัด เช่น จัดกิจกรรมชุมชนผู้สูงอายุสัญจรภายในจังหวัด เป็นต้น

5. ขอให้กระทรวงมหาดไทยปรับปรุงแก้ไขกฎกระทรวงและระเบียบให้อื้อต่อการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ และการดำเนินงานของชุมชนผู้สูงอายุ
6. ขอให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติปรับกลไกการบริหารจัดการกองทุนผู้สูงอายุให้กระจายสู่ระดับจังหวัด เพื่อให้ชุมชนผู้สูงอายุในพื้นที่สามารถเข้าถึงและขอรับการสนับสนุนจากกองทุนได้ง่ายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประมวลภาพการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
ประเด็นที่ 5 พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน
วันที่ ๖ สิงหาคม พ.ศ. 2558
ณ ห้องวายุภักษ์ ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวายุภักษ์
โรงแรมเชินกรานต์ราชกิจและคอนเวนชันเช็นเตอร์ จังหวัดนนทบุรี กรุงเทพมหานคร

**ประมวลภาพกิจกรรมการเตรียมความพร้อม
ประจำสมัยชาญสูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558**
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก	หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ	100
ภาคผนวก ข	แนวทางการจัดประชุมหัวนั้นหมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ	109
ภาคผนวก ค	กำหนดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. ๒๕๕๘	124
ภาคผนวก ง	คำกล่าวรายงานในพิธีเปิด โดย พลตำรวจเอก อุดมลย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	127
ภาคผนวก จ	คำกล่าวเปิดและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดย ศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ รองนายกรัฐมนตรี	129
ภาคผนวก ฉ	คำกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “กรอบความร่วมมือด้านอาเซียน” โดย คุณหญิงลักษณาจันทร์ เลาหพันธ์	138
ภาคผนวก ช	คำกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “การปฏิรูประบบสังคมผู้สูงวัยไทย สู่ประชาคมอาเซียน” โดย นายแพทย์อําพล จินดาวัฒนะ	147
ภาคผนวก ชช	เจตนารมณ์ “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”	152
ภาคผนวก ณ	รายชื่อผู้เข้าประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558	163
ภาคผนวก ญ	คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ และคณะทำงานวิชาการการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558	196

ภาคผนวก ก

หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

คำนำ

สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นการประสานเชื่อมให้ภาคส่วนต่างๆ ของสังคมได้มีบทบาทในการพัฒนางานด้านผู้สูงอายุและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ อันนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะ เพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ โดยให้ความสำคัญกับ การมีส่วนร่วมและจัดประชุมอย่างเป็นระบบ ดังนั้นกรมกิจการผู้สูงอายุ ในฐานะหน่วยงานที่มีภารกิจ โดยตรงในการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ จึงเสริมสร้างโอกาสให้ภาคีเครือข่ายและผู้สูงอายุ เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะผ่านกระบวนการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ เนื่องจากเห็นว่า เครื่องมือสำคัญในกระบวนการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติคือหลักเกณฑ์และวิธีการ จัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติรวมทั้งกลุ่มเครือข่ายสมัชชาผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วยทุกภาคส่วน ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับ สถานการณ์สังคมปัจจุบัน และสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดสมัชชาผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าหลักเกณฑ์และวิธีการ จัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ จะเป็นกรอบแนวทางสำคัญที่ใช้ในการดำเนินงานจัดสมัชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติในแต่ละครั้งให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้สูงอายุและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่เข้าร่วมกระบวนการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ตลอดจนประชาชน ที่สนใจสามารถใช้เป็นแนวทางเพื่อการมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาผู้สูงอายุให้มีคุณภาพ และ สอดคล้องกับเจตนา湿润ของพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 มาตรา 11 (4)

คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
เมษายน พ.ศ. 2558

หมวดที่ 1

บทก้าวไป

1. หลักการและเหตุผล

1.1 การจัดสมัชชาผู้สูงอายุ

การจัดสมัชชาผู้สูงอายุ เป็นการดำเนินการเพื่อให้ผู้สูงอายุและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง กับการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ เพื่อนำไปสู่ การเสนอแนะนโยบายสาธารณะเพื่อผู้สูงอายุ และความมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุ โดยจัดให้มี การประชุมเป็นระบบและมีส่วนร่วม

1.2 สมัชชาผู้สูงอายุมีหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

- 1) เป็นกระบวนการพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อผู้สูงอายุแบบมีส่วนร่วม ที่เน้นการมี ส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในสังคมในการร่วมแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ความรู้ต่างๆ ร่วมกันถกเถลง ปรึกษาหารือเพื่อกำหนดทิศทาง แนวโน้มโดย ร่วมดำเนินการ ร่วมติดตาม ร่วมประเมินผล ร่วมปรับปรุงแก้ไข และร่วมพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนทุกฝ่ายในสังคมตระหนักรู้ว่าเป็นเจ้าของนโยบาย สาธารณะนั้นร่วมกัน
- 2) เป็นกระบวนการของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
- 3) เป็นกระบวนการทำงานโดยพึ่งพาพลัง 3 ส่วนที่เชื่อมโยงกัน คือ พลังทางปัญญา พลังทางสังคม และพลังแห่งอำนาจจรรยาหรืออำนาจทางการเมือง

2. คำนิยาม

“ผู้สูงอายุ” หมายถึง ผู้ที่มีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป

“สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ” หมายถึง กระบวนการที่ให้ผู้สูงอายุ ภาคส่วนที่ดำเนินงาน ด้านผู้สูงอายุ รวมทั้งหน่วยงานรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ เพื่อนำไปสู่การเสนอแนะนโยบายสาธารณะเพื่อความมีคุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุในระดับชาติ โดยจัดให้มีการประชุมอย่างเป็นระบบและอย่างมีส่วนร่วม

“คณะกรรมการ” หมายถึง คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ เป็นผู้แต่งตั้ง

“ประธานอนุกรรมการ” หมายถึง ประธานคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

“รองประธานอนุกรรมการ” หมายถึง รองประธานคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ

ระดับชาติ

“กรม” หมายถึง กรมกิจการผู้สูงอายุ

“อธิบดี” หมายถึง อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ

“กลุ่มเครือข่ายสมัชชาผู้สูงอายุ” หมายถึง กลุ่มคน กลุ่มองค์กร กลุ่มหน่วยงาน หรือกลุ่มเครือข่าย ที่ได้จัดรวมเป็นกลุ่มเดียวกัน ประเภทเดียวกัน หรือพื้นที่เดียวกัน เข้าร่วมเป็นสมัชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติในการจัดกลุ่มเครือข่ายพิจารณาที่เป้าหมายกิจกรรมที่ดำเนินการไปในแนวทาง

หมวดที่ 2

โครงสร้างและกลไกการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

โครงสร้างและกลไกการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ประกอบด้วย คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ และคณะกรรมการชุดต่างๆ ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินการประชุม คณะกรรมการวิชาการ และคณะกรรมการติดตามและประเมินผล

3. โครงสร้างและกลไกคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

3.1 คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ แต่งตั้งโดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติมีองค์ประกอบ อำนวยหน้าที่ ดังนี้

3.1.1 องค์ประกอบ ให้มีคณะกรรมการซึ่งมาจาก 3 ภาคส่วน คือ ภาควิชาการภาคประชาสังคม และภาคการเมือง/ราชการ/หน่วยงานภาครัฐ ประกอบด้วย

- 1) ประธานอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
- 2) รองประธานอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
- 3) อนุกรรมการ
- 4) ตำแหน่งที่ 1) - 3) ให้กรมกิจการผู้สูงอายุเป็นผู้เสนอให้คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติเป็นผู้พิจารณา โดยคัดเลือกจากผู้แทนภาควิชาการ ผู้แทนภาคประชาสังคม ผู้แทนภาคการเมือง/ราชการ/หน่วยงานรัฐ

5) ให้ผู้อำนวยการกองหรือสำนัก ที่อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่กรมกิจการผู้สูงอายุที่ได้รับมอบหมาย เป็นอนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวน 2 คน

3.1.2 อำนวยและหน้าที่ให้คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติทำหน้าที่หลักในระหว่างการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ดังนี้

- 1) บริหารจัดการการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
- 2) พิจารณากลั่นกรองข้อเสนอในการบรรจุระเบียบวาระการประชุมและประเด็นสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
- 3) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ได้ตามความเหมาะสม

4) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติมอบหมาย

3.2 คณะทำงานดำเนินการประชุม ให้มีคณะทำงานดำเนินการประชุมไม่เกิน 2 คณะในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติแต่ละครั้ง โดยประธานอนุกรรมการ เป็นผู้แต่งตั้ง

3.2.1 องค์ประกอบของคณะทำงานดำเนินการประชุมแต่ละชุด ประกอบด้วย

- 1) ประธานคณะทำงาน 1 คน
- 2) รองประธานคณะทำงาน 2 คน
- 3) คณะทำงาน
- 4) คณะทำงานและเลขานุการ
- 5) คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

3.2.2 อำนาจหน้าที่

1) บริหารจัดการการประชุมในระเบียบวาระที่ได้รับมอบหมาย โดยการพิจารณารายละเอียดในแต่ละระเบียบวาระการประชุม และให้มีการรับฟังความคิดเห็นอย่างกว้างขวางจากผู้เข้าร่วมประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อสรุปร่างมติที่สมาชิกมีฉันท์ในแต่ละระเบียบวาระ โดยนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ของสมัชชาระดับชาติ ให้ความเห็นชอบและรับรองเป็นมติของสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

2) การซื้อขายและทำความเข้าใจกระบวนการและทักษะการประชุมแก่ผู้เข้าร่วมประชุม

3) กำหนดรูปแบบกติกาและแนวทางการดำเนินการประชุมและการจัดประชุม ในแต่ละปี

3.2.3 ในกรณีที่การพิจารณาร่างมติในบางระเบียบวาระที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันมากและไม่สามารถหาข้อยุติได้ ให้ประธานคณะทำงานจัดตั้งคณะทำงานเพื่อพิจารณาระเบียบวาระนั้นโดยให้คณะทำงาน นำผลการประชุมเสนอต่อคณะทำงานดำเนินการประชุมชุดนั้นๆ ตามระยะเวลาที่คณะทำงานดำเนินการประชุมกำหนด

3.3 คณะทำงานวิชาการ ให้มีคณะทำงานวิชาการจำนวนไม่เกิน 15 คน ซึ่งมีที่มาจากการส่วน คือภาควิชาการ ภาคประชาสังคม และภาคการเมือง/ราชการ/หน่วยงานรัฐ โดยประธานอนุกรรมการเป็นผู้แต่งตั้ง

3.3.1 องค์ประกอบ

- 1) ประธานคณะทำงาน
- 2) รองประธานคณะทำงาน
- 3) คณะทำงานและผู้ทรงคุณวุฒิ
- 4) คณะทำงานและเลขานุการ
- 5) คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

3.3.2 อำนาจหน้าที่

- 1) รวบรวม วิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อเสนอจากกลุ่มเครือข่ายสมัชชาผู้สูงอายุ องค์กรภาคีต่างๆ รวมทั้ง ข้อเสนอและมติจากที่ประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ เพื่อเสนอให้คณะอนุกรรมการพิจารณา
- 2) กำหนดร่างระเบียบวาระการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
- 3) วางแผนสนับสนุนการจัดทำเอกสารและร่างข้อเสนอ มติ โดยกระบวนการทางวิชาการ และการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ อย่างเหมาะสม
- 4) สนับสนุนการปรับปรุงร่างข้อเสนอและมติจากกลุ่มเครือข่ายสมัชชาผู้สูงอายุ และองค์กรภาคีต่างๆ และจัดทำรายงานการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
- 5) แต่งตั้งคณะทำงานชุดย่อยเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
- 6) ปฏิบัติหน้าที่อื่นๆ ตามที่คณะอนุกรรมการมอบหมาย

3.4 คณะทำงานติดตามและประเมินผล ให้มีคณะทำงานติดตามและประเมินผล จำนวนไม่เกิน 15 คน โดยประธานอนุกรรมการเป็นผู้แต่งตั้ง

3.4.1 องค์ประกอบ

- 1) ประธานคณะทำงาน
- 2) รองประธานคณะทำงาน
- 3) คณะทำงานและผู้ทรงคุณวุฒิ
- 4) เลขานุการ และผู้ช่วยเลขานุการ

3.4.2 อำนาจหน้าที่

- 1) ดำเนินการติดตามการดำเนินงานตามมติสมัชชาผู้สูงอายุและประเมินผลการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ และมติที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบตลอดกระบวนการ
- 2) นำเสนอผลการติดตามและการประเมินผลต่อคณะกรรมการเพื่อพัฒนากระบวนการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3) แต่งตั้งคณะกรรมการชุดย่อยเพื่อช่วยปฏิบัติงานได้ตามความเหมาะสม
- 4) ปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

หมวดที่ 3

ผู้เข้าร่วมประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

4. ผู้เข้าร่วมประชุม ประกอบด้วย

- 4.1 ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกจากกระบวนการสัมมตัวอย่างจากกลุ่มเครือข่าย 3 ประเภท ได้แก่
  - 4.1.1 กลุ่มเครือข่ายองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ
  - 4.1.2 กลุ่มเครือข่ายภาควิชาการ
  - 4.1.3 กลุ่มเครือข่ายภาคการเมือง/ราชการ/องค์กรรัฐ
- หัวข้อที่นักวิชาการนำเสนอผู้เข้าร่วมการประชุมในแต่ละครั้ง จะใช้หัวข้อ ประเด็นเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือกเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง
- 4.2 จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมไม่ควรเกิน 300 คน
- 4.3 ให้สาขาวิชาสมัคสภาพผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัด /ประจำจังกลุ่มเขต เป็นผู้คัดเลือกเครือข่ายระดับจังหวัด/กลุ่มเขต และประเด็นที่เสนอในระดับพื้นที่ หัวข้อที่มีการประสานสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด เพื่อทราบและประสานการดำเนินงาน

5. หน้าที่และสิทธิของผู้เข้าร่วมประชุม

- 5.1 เตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมประชุม โดยศึกษารายละเอียดเอกสารการประชุม ในแต่ละระเบียบวาระการประชุม และร่างมติ (ถ้ามี) เพื่อปรึกษาในกลุ่มเครือข่ายของตนเอง และแสดงความคิดเห็นต่อเอกสารการประชุม และ/หรือร่างมติตั้งกล่าวในที่ประชุมในนามของกลุ่มเครือข่าย

5.2 พิจารณาเสนอแนะเบี่ยบวาระการประชุมและร่างมติ หรือข้อแก้ไขร่างมติในระเบียบวาระต่างๆ ผ่านผู้แทนกลุ่มเครือข่าย ทั้งนี้ ควรมีข้อมูลวิชาการหรือข้อมูลเชิงประจำตัวสันับสนุน

5.3 ดำเนินการเพื่อขอรับการสนับสนุนร่างมติที่กลุ่มเครือข่ายเสนอ รวมทั้งพิจารณาสนับสนุนร่างมติที่กลุ่มเครือข่ายอื่น ๆ เสนอ ทั้งก่อนและระหว่างการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

5.4 ปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาทการประชุม โดยเฉพาะการรักษาเวลา และมารยาทในการแสดงความคิดเห็น

5.5 เผยแพร่ประชาสัมพันธ์มติจากที่ประชุมสู่สาธารณะอย่างกว้างขวาง

5.6 ส่งเสริม สนับสนุน และขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิบัติตามมติของที่ประชุมอย่างเต็มความสามารถ

หมวดที่ 4

กระบวนการสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

6. การกำหนดระเบียบวาระการประชุม

6.1 การจัดทำระเบียบวาระการประชุมในเชิงประเด็น ให้คณะกรรมการดำเนินการ ดังนี้

6.1.1 พิจารณาและกำหนดร่างระเบียบวาระการประชุม ที่ผ่านการกลั่นกรองจากคณะกรรมการวิชาการ

6.1.2 การกำหนดประเด็นการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติแต่ละครั้ง ไม่ควรเกิน

ปีละ 3 ประเด็น

6.1.3 ให้ทำการคัดเลือกประเด็นการประชุมจาก 3 ข่องทาง ดังนี้

1) เครือข่ายระดับพื้นที่พิจารณาส่งประเด็นต่อคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

2) คณะกรรมการวิชาการเสนอประเด็น โดยพิจารณาจากการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ผู้สูงอายุทั่วประเทศ

3) คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติเสนอประเด็น

6.2 การจัดทำเอกสารและร่างมติ ให้คณะกรรมการรับผิดชอบการจัดทำเอกสารหลัก และร่างมติ (ถ้ามี) โดยกระบวนการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการกำหนด กระบวนการและระยะเวลาที่เหมาะสม เพื่อให้สามารถเผยแพร่เอกสารให้กับกลุ่มเครือข่ายต่างๆ ได้พิจารณา และจัดส่งข้อเสนอให้กรรมกิจการผู้สูงอายุภายในระยะเวลาที่กำหนด เอกสารการประชุม ต้องระบุชัดเจน เป็นรูปธรรมมีข้อมูลสนับสนุน และเป็นไปตามที่คณะกรรมการกำหนด

6.3 การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติแต่ละครั้ง หลังจากพิธีเปิดแล้ว กำหนดให้มี ระเบียบวาระอย่างน้อย ดังนี้

ระเบียบวาระที่ 1 การรับรองระเบียบวาระการประชุม

ระเบียบวาระที่ 2 การประชุมเพื่อพิจารณาตามระเบียบวาระที่ 2 รวมทั้งรับฟัง ความคิดเห็นทั่วไปจากกลุ่มเครือข่ายสมาชิก

ระเบียบวาระที่ 3 การรับรองร่างมติที่ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการจัดสมัชชา ผู้สูงอายุระดับชาติเสนอ

7. การกำหนดช่วงเวลาการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

7.1 ให้มีการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติอย่างน้อย 2 ปี ต่อครั้ง แต่ละครั้งใช้เวลา การประชุมไม่เกิน 3 วัน

7.2 ช่วงเวลาของการจัดประชุมห้องใหญ่และห้องประชุมย่อย ให้มีการแยกช่วงเวลา ในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติห้องใหญ่ และการประชุมห้องประชุมย่อย เพื่อมีให้เกิดความสับสน และให้คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติเป็นผู้ตัดสินใจเพิ่มระยะเวลาหรือปรับ ระเบียบวาระการประชุมลง ทั้งนี้ต้องดำเนินการล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 30 วัน

7.3 กำหนดช่วงเวลาการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ มีดังนี้

วันแรก พิธีเปิด ปาฐกถาพิเศษ และการประชุมห้องย่อยเพื่อพิจารณาข้อเสนอแนะ และร่างมติ

วันที่สอง ประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติห้องใหญ่เพื่อรับรองมติจากที่ประชุม และ พิธีปิด

8. การประชุมคณะทำงานดำเนินการประชุม มีแนวทางดังนี้

- 8.1 พิจารณาตามระเบียบวาระการประชุมที่คณะอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติกำหนดให้
- 8.2 ให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นต่อเอกสารหลัก และ/หรือร่างมติ (ถ้ามี) ในนามของกลุ่มเครือข่ายตามระเบียบวาระการประชุมได้ไม่เกิน 3 นาที
- 8.3 สมาชิกสามารถเสนอร่างมติใหม่ในระเบียบวาระที่กำหนดไว้โดยต้องมีการเสนอล่วงหน้าก่อนการพิจารณาระเบียบวาระนั้น 24 ชั่วโมงพร้อมทั้งต้องมีผู้รับรองอย่างน้อย 3 กลุ่ม
- 8.4 ระหว่างการประชุมคณะทำงานดำเนินการประชุมนั้น คณะทำงานต่างๆ รวมทั้งคณะทำงานพิจารณาร่างมติหรือคณะทำงานอื่นๆ สามารถประชุมคู่ขนานกันได้

9. การดำเนินการภายหลังการประชุม

- 9.1 ให้คณะทำงานติดตามและประเมินผล เสนอสรุปผลการประชุมและข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนากระบวนการสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ต่อคณะอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปีถัดไป
- 9.2 ให้คณะอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ เสนอสรุปผลการประชุมและข้อเสนอแนะต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และกลไกต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนมติจากสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมทั้งในระดับชาติ หน่วยงาน องค์กร พื้นที่ท้องถิ่นและชุมชนด้วยช่องทางและวิธีการที่เหมาะสม

ประกาศ ณ วันที่ 29 เมษายน พ.ศ. 2558

(นายแพทย์วิชัย โฉควัฒน)

ประธานสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย
ในพระบรมราชูปถัมภ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
ประธานอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

ภาคผนวก ข

แนวทางการประชุมมหาฉันท์มติ สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

แนวทางการประชุมมหาฉันท์มติ สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

6-7 สิงหาคม พ.ศ. 2558

คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

กรกฎาคม 2558

คำนำ

เอกสารนี้จัดทำขึ้นเพื่อให้คณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุมทั้ง 2 ชุด ภายใต้คณะกรรมการจัดสมมชชาผู้สูงอายุระดับชาติใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประชุมพิจารณาหาฉันท์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสำหรับการจัดสมมชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2558 ที่มีประเด็นหลักคือ “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดยจัดระหว่างวันที่ 6 - 7 สิงหาคม 2558 ณ โรงแรมเซ็นทรัล ศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ในโอกาสนี้ หากท่านกรรมการมีข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ในการปรับปรุงเอกสาร หรือ มีข้อเสนอแนะต่อกระบวนการจัดประชุม ขอได้โปรดแจ้งต่อฝ่ายเลขานุการ จะเป็นพระคุณ

คณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม

กรกฎาคม 2558

แนวทางการประชุมหารือ ในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ.2558

1. วัตถุประสงค์

กระบวนการหาจันท์ในการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้มาซึ่งร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติตามระเบียบวาระที่พิจารณา โดยเป็นความเห็นร่วมของสมาชิกผู้เข้าร่วมประชุม ในการประชุมที่จัดเป็นระบบ และอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นการพัฒนานโยบายสาธารณะแบบมีส่วนร่วม

2. หลักการสำคัญ

การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ มีหลักการสำคัญ 4 ประการ คือ

2.1 หลักการเรียนรู้อย่างสมานฉันท์ หมายถึง สมาชิกผู้เข้าประชุมได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน เรียนรู้จากการเสนอและรับฟังความเห็นระหว่างกันอย่างสร้างสรรค์ ไม่มุ่งไปที่การวิพากษ์วิจารณ์บุคคล องค์กร หน่วยงาน หรือเครือข่ายใดๆ หรือเป็นลักษณะการโต้เถียงกัน

2.2 หลักความเป็นระบบ หมายถึง การประชุมที่มีการกำหนดหลักเกณฑ์การประชุมไว้อย่างชัดเจน โดยผู้เข้าร่วมประชุม ผู้ดำเนินการประชุม และผู้เกี่ยวข้องในการประชุมปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.3 หลักการมีส่วนร่วมอย่างเท่าเทียมกัน หมายถึง สมาชิกผู้เข้าประชุมทุกคนมีสิทธิในการเสนอความเห็นต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ อย่างเท่าเทียมกัน

2.4 หลักการสร้างฉันท์หรือความเห็นร่วม หมายถึง การประชุมที่สมาชิกผู้เข้าประชุมพิจารณาให้ความเห็นร่วมต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ ให้ได้ข้อยุติที่เห็นพ้องกัน

3. กระบวนการ

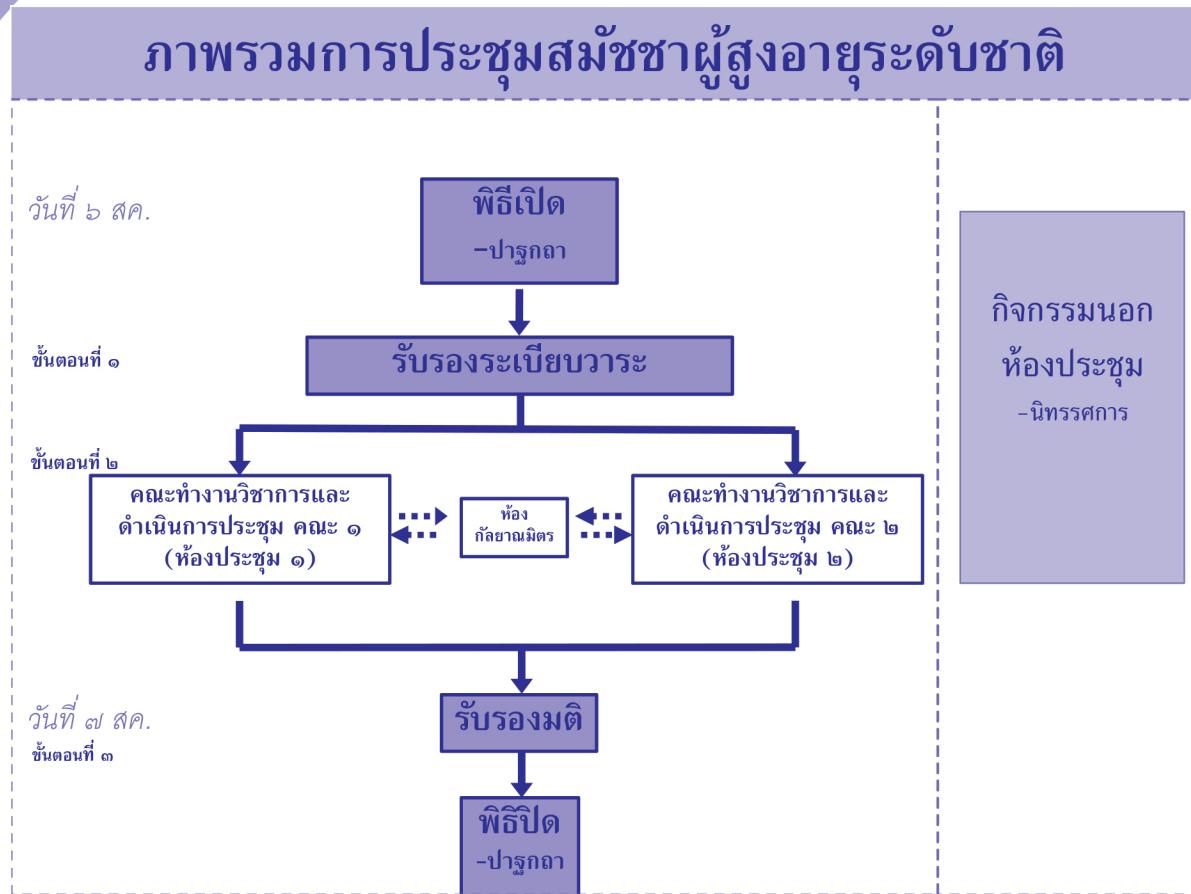
การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ได้แบ่งขั้นตอนการประชุมที่สำคัญไว้ 3 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอนที่ 1. การรับรองระเบียบวาระการประชุม (ในห้องประชุมใหญ่ วันแรก)

ขั้นตอนที่ 2. การประชุมพิจารณาร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ (ในห้องประชุมย่อยวันแรก)

ขั้นตอนที่ 3. การรับรองข้อเสนอเชิงนโยบาย/มติ (ในห้องประชุมใหญ่ วันที่สอง)

3.1 แสดงภาพรวมของการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

3.2 ขั้นตอนการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ แบ่งเป็น 3 ขั้นตอนหลัก คือ

ขั้นตอนที่ ๑. การรับรองและเบี้ยบ瓦ะการประชุม

ขั้นตอนนี้ ดำเนินการประชุมในห้องประชุมใหญ่ ภายหลังพิธีเปิด ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1.1 แนวทางการประชุมเพื่อรับรองและเบี้ยบ瓦ะการประชุม

- การรับรองและเบี้ยบ瓦ะการประชุม

- การซึ่งแจ้งภาพรวมการประชุมและกิจกรรมต่างๆ

- ประธานจัดสมัชชาฯ ซึ่งแจ้งภาพรวมของกระบวนการ คุณค่า และ

ความสำคัญของสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเห็นความสำคัญและมีส่วนร่วมในการประชุมสมัชชา โดยยึดหลักการสำคัญ ๔ ประการ ข้างต้น

- การซึ่งแจ้งกระบวนการจัดทำร่างระเบี้ยบ瓦ะและการเสนอให้ที่ประชุมรับรอง

- ประธานซึ่งแจ้งกระบวนการจัดทำร่างระเบี้ยบ瓦ะการประชุม และแจ้ง

ร่างระเบี้ยบ瓦ะการประชุมที่ได้กำหนดเอาไว้แล้วต่อที่ประชุม

- ประธานเสนอให้ที่ประชุมรับรองระเบียบวาระการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ประจำปีนี้ และเสนอให้ที่ประชุมเห็นชอบการจัดสรรระเบียบวาระการประชุมให้กับคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุมแต่ละคณะ โดยหากไม่มีผู้ได้คัดค้าน ให้ถือว่าที่ประชุมรับรองระเบียบวาระการประชุมแต่หากไม่สามารถหาความเห็นร่วมจากที่ประชุมได้ให้คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติหารือกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจนได้ความเห็นชอบร่วมกัน และนำเสนอผลการประชุมในห้องประชุมใหญ่ เพื่อให้สมาชิกผู้เข้าประชุมรับรองเป็นระเบียบวาระการประชุมสมัชชาต่อไป

(3) การจัดสรรระเบียบวาระการประชุม

- ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบว่าได้จัดสรรระเบียบวาระการประชุมให้กับคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุมทั้ง 2 คณะ และจัดประชุมที่ห้องประชุมย่อย เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจและแยกย้ายกันเข้าประชุมได้อย่างถูกต้อง
- คณะอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ อาจพิจารณาเกลี่ยระเบียบวาระการประชุมระหว่างคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม หรือการจัดตั้งคณะอนุกรรมการดำเนินการประชุมเพิ่มเติม เพื่อให้การประชุมเสร็จสิ้นลงตามระยะเวลาที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 2. การพิจารณาร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ

เป็นขั้นตอนการพิจารณาของคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม ตามระเบียบวาระที่ได้รับการจัดสรรในขั้นตอนที่ 1 โดยดำเนินการประชุมในห้องย่อย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักการสำคัญของการประชุม

1) เป็นการประชุมตามระเบียบวาระการประชุมที่ถูกกำหนดไว้แล้ว เพื่อหาฉันท์ติ ต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ ตามระเบียบวาระนั้นๆ เพื่อเตรียมเสนอให้ที่ประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ รับรองเป็นมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

2) เป็นการประชุมเพื่อเปิดโอกาสให้สมาชิกผู้เข้าประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติแสดงความเห็นอย่างทั่วถึงต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ และหาข้อตกลงร่วมในวาระนั้นๆ ได้ (ก่อนจะไปหาฉันท์ในที่ประชุมใหญ่ในวันรุ่งขึ้น)

3) คณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม สามารถจัดให้มีปรึกษาหารือ เพื่อการปรับเอกสาร เพื่อพิจารณาร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ ในบางระเบียบวาระที่มี ความคิดเห็นแตกต่างและไม่สามารถหาข้อยุติได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด

2.2 ระเบียบวาระสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 มี 5 ระเบียบวาระ ได้แก่

ลำดับ	ระเบียบวาระการประชุม	เอกสารหลัก	ผนวกหลัก	ร่างมติ	ผนวกมติ
1.	1. การส่งเสริมทักษะผู้สูงอายุ				
2.	2. บทบาทภาคเอกชนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย				
3.	3. การจัดบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ				
4.	4. ความพร้อมด้านวัฒนธรรม				
5.	5. พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน				

2.3 การแบ่งห้องพิจารณาร่างมติ

เพื่อให้การพิจารณาระเบียบวาระเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ถกเถียง และหาฉันทุมติร่วมกันอย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพสูงสุด จึงได้แบ่งการพิจารณาร่างมติ เป็น 2 ห้องประชุม โดยมีคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม 1 และคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม 2 ห้อง ดังนี้

ห้องประชุม	คณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม	ระเบียบวาระ (ร่าง)
ห้อง 1	คณะที่ 1	1 การส่งเสริมทักษะผู้สูงอายุ และ 2 บทบาทภาคเอกชนเพื่อรองรับสังคมสูงวัย
ห้อง 2	คณะที่ 2	3 การจัดบริการขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ 4 ความพร้อมด้านอาเซียน 5 พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน

2.4 รายชื่อผู้ดำเนินการประชุม (ห้องประชุม 1 และ ห้องประชุม 2)

ลำดับ	ตำแหน่ง	ห้องประชุม 1	ห้องประชุม 2
1.	ประธาน	1. นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	1. รศ.ดร.นิพนธ์ เพววัลย์
2.	รองประธานฯ	2. รศ.ดร. วรเวศ์ สุวรรณระดา	2. รศ.ดร.วิพรณ ประจวบเหมา
3.	คณะทำงานฯ	3. นางสาวพัชรา อุบลสวัสดิ์	3. นายวิสุทธิ บุญญาโภคิต
4.	คณะทำงานฯ	4. ดร.รักชนก คชานุบาล	4. นายภิวน์ ศิริสาลี
5.	คณะทำงานฯ		5. นางสาวดวงพร เปรมชื่น
6.	เลขานุการ	5. นายประพันธ์ พงศ์คณิตานนท์	6. นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์เพทุรย์
7.	ผู้ช่วยเลขานุการ	6. นางศิริลักษณ์ มีมาก	7. นางทศนลักษณ์ วงศ์สุริยศักดิ์
8.	ทีมวิชาการกลาง	7.....	8.....
9.	ทีมวิชาการกลาง	8.....	9.....
10.	ทีมวิชาการกลาง	9.....	10.....

2.5 แนวทางการประชุมคณะกรรมการวิชาการและดำเนินการประชุม (ห้องย่อย)

2.5.1 วิธีการประชุม

- 1) ประธานเปิดการประชุม ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์และวิธีการประชุม
- 2) ประธานแจ้งที่ประชุมถึงระเบียบวาระที่จะต้องพิจารณาตามลำดับที่ได้รับการจัดสรร
- 3) ประธานเปิดการพิจารณาระเบียบวาระ โดยให้กรรมการ (วิชาการ) นำเสนอข้อมูลสถานการณ์และประเด็นสำคัญของประเด็นที่จะพิจารณา โดย Info Graphic Animation หรือรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน และอาจเปิดให้สมาชิกได้แลกเปลี่ยนเพื่อทำความเข้าใจร่วมกัน (ใช้เวลาไม่เกิน 30 นาที) และให้เลขานุการอ่านร่างมติของระเบียบวาระนั้นๆ (ใช้เวลาไม่เกิน 3 นาที)
- 4) ประธานแจ้งเปิดให้อภิปรายแสดงความเห็น กำหนดเวลา ครั้งละไม่เกิน 3 นาที หรือตามที่ประธานเห็นเหมาะสม โดยให้แสดงความเห็นทั้งเอกสารหลักหรือร่างมติในประเด็นใดก่อนก็ได้ (มีอักษรริ่งเตือนบนจอภาพ เมื่อเหลือเวลา 30 วินาทีก่อนหมดเวลา และเตือนอีกครั้ง เมื่อหมดเวลา) โดยผู้เข้าประชุมที่ต้องการแสดงเสนอความเห็น ให้ยกมือแสดงสัญลักษณ์ เพื่อให้ประธานเชิญผู้แสดงความเห็นตามลำดับและตามเวลาที่อื้ออำนวย ทั้งนี้ในการนี้สมาชิกต้องการเสนอความคิดเห็นมากกว่า 1 ครั้งในแต่ละระเบียบวาระ เพื่ออภิปรายหรือให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ให้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของประธาน
- 5) การเสนอความเห็นของสมาชิกผู้เข้าประชุมต่อคณะกรรมการวิชาการและดำเนินการประชุม ในระเบียบวาระเพื่อพิจารณา
  - ให้ภาคีสมาชิกแนะนำตนเอง
  - เสนอความเห็นด้วย หรือเห็นต่าง โดยให้ระบุข้อความหมายเล่าย่อหน้า และข้อความที่ต้องการแสดงความเห็น พร้อมเหตุผลประกอบ ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือประธานเห็นชอบ
    - หลังเสนอความเห็น ให้ส่งแบบบันทึกความเห็น เหตุผล หรือข้อมูลหลักฐานประกอบ พร้อมระบุชื่อผู้เสนอและเครือข่ายเป็นลายลักษณ์อักษร รวบรวมที่ทีมวิชาการกลาง
- 6) ทีมวิชาการกลาง ติดตาม รวบรวม ประมวลข้อเสนอเป็นลายลักษณ์อักษร จากภาคีเครือข่ายต่างๆ ที่มีการถกอภิปรายในห้องประชุม พร้อมทั้งการประชุมในห้องใหญ่

7) ประธานอาจหารือข้อมูลหรือเชิญคณะกรรมการเฉพาะประเด็นให้ข้อมูล
หรือตอบข้อซักถามในระเบียบวาระนั้นๆ ได้ตามความเหมาะสม

8) แนวทางการพิจารณาการสรุปความเห็นจากที่ประชุมฯ และการดำเนินการ
ของทีมวิชาการกลางในการปรับแก้เอกสารร่างมติในที่ประชุมให้พร้อมที่จะนำเสนอต่อกomite ทำงาน
วิชาการและดำเนินการประชุมคณะที่ 1 และคณะที่ 2 มีความเป็นไปได้ 3 รูปแบบ คือ

8.1) รูปแบบที่ 1 กรณีที่มีความเห็นพ้องให้จัดทำเป็น Clean text
พร้อมที่จะผ่านการรับรองในห้องประชุมคณะที่ 1 และคณะที่ 2 (แล้วแต่กรณี) โดยเมื่อที่ประชุมได้
อภิปรายให้ความเห็นและตกลงร่วมกันได้แล้ว ประธานสรุปประเด็นที่มีการขอแก้ไขร่างมติโดยถือว่า
เป็นฉันท์มติในระเบียบวาระนั้นๆ ให้ที่ประชุมรับรองร่างมติดังกล่าว หลังจากนั้นคณะทำงานวิชาการ
กลางจัดทำร่างมติสำหรับแนบร่างรายงานเพื่อเตรียมให้ที่ประชุมรับรองก่อนนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่
โดยคณะทำงานวิชาการฯ ร่วมทำงานและตรวจทานความถูกต้อง

8.2) รูปแบบที่ 2 กรณีที่เปิดอภิปรายจนถึงที่สุดแล้ว พบร่วม ที่ประชุม¹
มีความเห็นต่าง หลากหลาย ไม่สามารถสรุปเป็นข้อตกลงร่วมได้ ประธานจะมอบหมายคณะทำงาน
วิชาการกลางจัดทำเป็นเอกสารประกอบการหารือ (Conference Paper) ในรูปแบบติดตาม
การเปลี่ยนแปลง (Track changes) พร้อมชื่อผู้เสนอในวงเล็บ จากนั้นอนุฯเข้าพิจารณาในห้องประชุม²
คณะที่ 1 และคณะที่ 2 (แล้วแต่กรณี) เพื่อให้มีฉันท์มติต่อไป โดยเมื่อนำกลับมาพิจารณาอีกครั้ง
ให้เป็นการพิจารณา เพื่อรับรองในประเด็นที่มีการเสนอขอแก้ไขเอาไว้แล้วเท่านั้น ไม่มีการเปิด
ประเด็นใหม่

การจัดทำเอกสารประกอบการหารือให้ประธาน/เลขานุการ
ในระเบียบวาระนั้นๆ ของคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุมเป็นหลัก ร่วมกับคณะทำงาน
วิชาการกลาง โดยให้สอบถามข้อมูลและความเห็นต่อการปรับเอกสารจากคณะทำงานวิชาการเฉพาะ
ประเด็นตามความเหมาะสม

8.3) รูปแบบที่ 3 กรณีที่เปิดอภิปรายไปแล้ว พบร่วมมีความเห็นขัดแย้ง
กันมากและน่าจะทำให้เสียเวลาการทำงานของอนุกรรมการดำเนินการประชุมคณะนั้นๆ เห็นควรว่า
ต้องมีการประชุมกลุ่มย่อย (Drafting group) ให้ประธานจัดให้มีผู้รับผิดชอบไปประชุมกลุ่มย่อย
เรียกว่า “คณะทำงานพิจารณาร่างมติที่..เรื่อง..(ชื่อระเบียบวาระ)..” เพื่อประชุมกันเฉพาะประเด็น
ขัดแย้งของมติในระเบียบวาระนี้ในห้องกล้ายามมิตร ซึ่งสมาชิกสามารถเข้าร่วมประชุมโดย
ความสมัครใจ และให้คณะทำงานวิชาการฯ คณะทำงานวิชาการเฉพาะประเด็น และคณะทำงาน
วิชาการกลางติดตาม เพื่อจัดทำเอกสารร่างมติในห้อง Drafting group ด้วย แล้วนำข้อสรุปจัดทำ

เป็นเอกสารประกอบการหารือ (Conference Paper) นำเสนอต่อที่ประชุมอีกครั้ง โดยให้ฝ่ายเลขานุการปรึกษาหารือกับประธาน เพื่อจัดระเบียบวาระเข้าสู่การพิจารณาในห้องประชุมอีกครั้งหนึ่ง

2.5.2 การหาฉันท์มติต่อร่างมติ การรับรองรายงานการประชุม และเตรียมการเสนอต่อที่ประชุมรวมในห้องประชุมใหญ่

1) กรณีพิจารณารับรองรายงานการประชุม เนื่องจากเอกสารประกอบการหารือเป็นเอกสารในลักษณะ Clean text

1.1) หากในการประชุมของคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุมสามารถมีฉันท์มติรับรองการปรับปรุงร่างมติทั้งเอกสาร ให้คณะทำงานวิชาการกลางจัดทำเป็นรายงานการประชุมประกอบร่างมติที่เป็น Clean text เพื่อเตรียมนำเสนอต่อห้องประชุม 1 หรือ ห้องประชุม 2 เพื่อรอระเบียบวาระการรับรองมติ

1.2) ในการพิจารณารายงานการประชุมของคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม หากยังไม่สามารถเสนอความเห็นให้มีการปรับปรุงแก้ไขรายงานการประชุมเพิ่มเติมให้ที่ประชุมพิจารณาและให้ความเห็นชอบร่วมกัน เพื่อปรับปรุงและรับรองรายงานการประชุม เพื่อเตรียมนำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ในระเบียบวาระการรับรองมติ เมื่อทุกคนมีฉันท์มติแล้วให้ประธานคณะทำงานวิชาการฯ เคาะค้อน 1 ครั้ง เป็นสัญลักษณ์

2) กรณีพิจารณารับรองร่างมติในการประชุมห้องย่อย เนื่องจากเอกสารประกอบการหารือเป็นเอกสารในลักษณะรูปแบบติดตามการเปลี่ยนแปลง (Track change)

2.1) คณะทำงานวิชาการกลางจัดทำเอกสารประกอบการหารือที่ติด Track change เสนอให้ประธานและเลขานุการในระเบียบวาระนั้นๆ ได้พิจารณาความถูกต้องก่อนผลิตเอกสารเผยแพร่เพื่อเตรียมการพิจารณาหาฉันท์มติในห้องประชุม 1 หรือห้องประชุม 2 ต่อไป

2.2) วิธีการดำเนินการในการหาฉันท์มติ ดำเนินการโดยประธานแจ้งที่ประชุมให้พิจารณาเอกสารประกอบการหารือที่ผ่านการพิจารณาในการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกได้แสดงความคิดเห็น ในข้อความที่มีการติด Track change เท่านั้น ไม่เป็นการเปิดประเด็นการแก้ไขใหม่

2.3) เมื่อพิจารณาทุกร่างข้อมติที่ติด Track change หมดแล้ว ให้ประธานการประชุมเชิญสมาชิกรับรองข้อมติที่มีการแก้ไขไปทีละข้อจนหมด เมื่อทุกคนมีฉันท์มติในร่างมติทุกข้อแล้วให้ประธานอนุกรรมการฯ เคาะค้อน 1 เป็นสัญลักษณ์

ทั้งนี้ การมีฉันท์มติในแต่ละระเบียบวาระ สามารถมีฉันท์มติต่อร่างมติทั้งหมด หรือหากมีข้อขัดแย้งที่ถึงที่สุดไม่สามารถหาฉันท์มติได้ในบางข้อมติได้ ก็สามารถละบางร่างข้อมติไว้เด

2.6 การประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างมติ (ระเบียบวาระที่ไม่สามารถหาข้อสรุปได้ มีความเห็นขัดแย้ง)

2.6.1 ผู้ดำเนินการประชุมคณะกรรมการพิจารณาร่างมติ (ร่างมติที่ .... ชื่อระเบียบวาระ ที่ยึดเยื้อ)

1) ประธาน : มาจากการเสนอขอของประธานอนุกรรมการจัดประชุม โดยต้องได้รับการยอมรับจากที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประชุมนั้นๆ ทำหน้าที่ดำเนินการประชุม จนได้ข้อยุติตัวยึด เป็นข้อตกลงร่วม/มติร่วมในระเบียบวาระที่ได้รับมอบหมาย และนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประชุมต่อไป

2) ผู้บันทึกประเด็น : ทีมวิชาการกลางจัดบุคลากรสนับสนุนในการติดตาม และแก้ไขเอกสาร ในการประชุมคณะกรรมการพิจารณา.r่างมติ อย่างน้อยระเบียบวาระละ 1 คน

3) คณะทำงานเฉพาะประเด็น : เป็นผู้ให้ข้อมูล เมื่อมีการซักถามประเด็นและประธานเชิญให้ชี้แจงในระเบียบวาระที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่เป็นฝ่ายเลขานุการคอยซ่วยเหลือประธาน เนื่องจากมีความเข้าใจในเนื้อหาของระเบียบวาระเป็นอย่างดี

2.6.2 แนวทางการประชุมคณะกรรมการพิจารณา.r่างมติ (ร่างมติที่ .... ชื่อระเบียบวาระ ที่ยึดเยื้อ)

1) ประธานเปิดการประชุมคณะกรรมการพิจารณา.r่างมติ ชี้แจงวัตถุประสงค์ และวิธีการประชุม

2) ประธานแจ้งที่ประชุมถึงระเบียบวาระและเน้นประเด็นขัดแย้งที่ได้รับมอบหมาย ให้พิจารณา

3) เปิดให้ผู้แทนกลุ่มเครือข่ายแสดงความเห็นในนามของกลุ่ม เฉพาะในร่าง ข้อมติและประเด็นที่จะพิจารณาเรียงลำดับเป็นข้อๆ

4) เมื่อที่ประชุมได้อภิปราย ให้ความเห็นและตกลงร่วมกันได้แล้ว ประธาน สรุปข้อคิดเห็นที่มีการเสนอในที่ประชุมและสรุปร่างมติในระเบียบวาระนั้นๆ เพื่อเตรียมการนำเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการดำเนินการประชุมต่อไป

5) เมื่อได้ฉันثمติของที่ประชุมในข้อขัดแย้งของระเบียบวาระที่ได้รับมอบหมาย แล้วให้เลขานุการดำเนินการประสานงานกับเลขานุการคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุมและคณะทำงานวิชาการกลางจัดทำร่างมติที่ได้รับฉันثمติเป็นเอกสารประกอบการหารือ (Conference Paper) เพื่อรอบรรจุการพิจารณาระเบียบวาระที่ยึดเยื้อ ในการประชุมห้องย่อย 1 หรือ 2

ทั้งนี้ การพิจารณาปรองร่างมติในห้องย่อย จากระเบียบวาระยield yeio ใช้แนวทางเดียวกับการพิจารณาเอกสารติด Track change โดยอนุโถม แต่ทั้งนี้เฉพาะประเด็นขัดแย้งที่ผ่านการฉันหมวดในห้องยืดเยื้อแล้ว สมาชิกอื่นๆ ควรยอมรับฉันหมวดนั้น ไม่ควรเสนอเปิดอภิประยในประเด็นเดิมอีก เนื่องจากการพิจารณาในห้องยืดเยื้อได้เปิดโอกาสให้ทุกองค์กรภาคีเข้าร่วมอยู่แล้ว แต่หากมีผู้ขออภิประยในประเด็นเดิม ประธานต้องท้าทายให้ที่ประชุมพิจารณาความสำคัญของข้ออภิประยใหม่ ด้วยเหตุผลและหลักฐานที่รองรับ โดยอาจให้ประธานห้องยืดเยื้อซึ่งว่าได้พิจารณาในประเด็นที่เสนออภิประยไปแล้วหรือไม่

2.6.3 สถานที่ประชุมและสิ่งอำนวยความสะดวก

- 1) ให้ผู้ช่วยเลขานุการประสานจัดหาห้องประชุม และผู้รับผิดชอบที่ได้เตรียมไว้แล้ว โดยกระทำทันทีเมื่อทราบว่าจะมีการพิจารณายืดเยื้อ
- 2) อุปกรณ์ภายในห้องประชุมที่ได้จัดเตรียมไว้ให้ ได้แก่ เครื่องเสียง เครื่องฉาย LCD/Projector และ Notebook

ขั้นตอนที่ 3. การรับรองข้อเสนอเชิงนโยบาย/มติ

ขั้นตอนการรับรองมติ ให้ดำเนินการในห้องประชุมใหญ่ โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผู้ดำเนินการประชุม ให้ใช้ผู้ดำเนินการประชุม เช่นเดียวกับการประชุมในขั้นตอนการรับรองร่างระเบียบวาระ

3.2 การจัดที่นั่งผู้ดำเนินการประชุม ให้จัดที่นั่งผู้ดำเนินการประชุม เช่นเดียวกับการประชุมในขั้นตอนการรับรองร่างระเบียบวาระ

3.3 แนวทางการประชุมเพื่อรับรองร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ

ขั้นตอนนี้เป็นการรับรองร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติที่เสนอโดยคณะกรรมการวิชาการและดำเนินการประชุม (ห้องย่อย) ซึ่งได้รับฉันหมวดจากที่ประชุมแล้ว ให้ดำเนินการดังนี้

(1) ประธานซึ่งแจงแนวทางการรับรองร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ เพื่อให้ที่ประชุมรับทราบแนวดำเนินการและเห็นความสำคัญของมารยาทในที่ประชุมใหญ่ ซึ่งไม่รวมมีการขอปรับปรุงร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติที่ได้รับการรับรองโดยฉันหมวดจากที่ประชุมย่อยแล้ว

(2) ประธานขอให้ที่ประชุมพิจารณารายงานการประชุมของคณะกรรมการและดำเนินการประชุม (ห้องย่อย) ซึ่งมีร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติที่ได้รับฉันหมวดต่อไปแล้ว แนบมา พร้อมกับรายงานการประชุมฯ ด้วย และแจ้งร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติที่ได้รับการรับรองโดยฉันหมวดจากการประชุมแล้ว เพื่อให้ที่ประชุมรับรอง

(3) ประธานเปิดการพิจารณารับรองร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติในรายงานการประชุมโดยให้ที่ประชุมพิจารณารับรองมติไปตามลำดับ

- หากไม่มีผู้ใดเสนอความเห็นอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมให้การรับรองมตินั้นๆ โดยประธานเคาะค้อน 1 ครั้ง เป็นสัญลักษณ์
- หากสมาชิกผู้เข้าประชุม เสนอขอแก้ไขร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ ในส่วนที่ไม่ใช่หลักการสำคัญ ให้หาข้อสรุปการแก้ไขโดยฉันท์และรับรองมติ โดยประธานเคาะค้อน 1 ครั้ง เป็นสัญลักษณ์ แต่หากไม่สามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้ ให้ตัดข้อความในประเด็นนั้นออกหรือนำไปพิจารณาในปีถัดไป
  - ในการรับรองมติ หากสมาชิกผู้เข้าประชุมมีความเห็นเป็นเพิ่มเติมให้ฝ่ายเลขานุการจัดทำเป็นบันทึกในรายงานการประชุมด้วย

บทบาทหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้อง

1. บทบาทหน้าที่ของผู้เข้าประชุม

(1) ให้ความเห็นต่อเอกสารการประชุม หรือขอแก้ไขร่างมติของแต่ละระเบียบวาระที่ได้รับมอบหมายในที่ประชุม

(2) พิจารณาให้การรับรองมติสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ.2558

(3) ปฏิบัติตามกฎ กติกา มารยาท ในการประชุม

2. บทบาทหน้าที่ของประธานและคณะกรรมการและดำเนินการประชุม

(1) บริหารจัดการการประชุมในระเบียบวาระที่ได้รับมอบหมาย โดย

- เปิดการประชุมในระเบียบวาระที่ต้องพิจารณาตามลำดับที่ได้รับจัดสรรจากห้องประชุมใหญ่

- เชิญกรรมการ (วิชาการเฉพาะประเด็น) นำเสนอข้อมูลสาระสำคัญ

ในระเบียบวาระ ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม น่าสนใจ เพื่อทำความเข้าใจในระเบียบวาระนั้นๆ อีกครั้ง

- เชิญสมาชิกผู้เข้าประชุมแสดงความเห็นตามลำดับ เพื่อให้ได้รับฟังความ

เห็นอย่างกว้างขวาง

- สรุปความเห็นของที่ประชุมต่อร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติในแต่ละ

ประเด็นที่สมาชิกผู้เข้าประชุมแสดงความเห็น

(2) จัดให้มีการปรึกษาหารือและ/หรือเสนอชื่อผู้ที่จะทำหน้าที่ประธานการประชุม

กลุ่มย่อยเพื่อการปรับเปลี่ยนรับรองการสำหรับการพิจารณาประเด็นที่มีความขัดแย้ง

3. บทบาทหน้าที่ของเลขานุการ /ผู้ช่วยเลขานุการ

- (1) นำเสนอข้อมูลกฎหมาย márathyai ในการประชุม และอ่านร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติของระเบียบวาระต่อที่ประชุม เมื่อเปิดการพิจารณาในระเบียบวาระนั้นๆ
- (2) แจ้งลำดับของผู้ประสังค์แสดงความเห็นต่อประธาน
- (3) ซักซ้อมลำดับขั้นตอนการประชุมแก่ประธาน รองประธาน กรรมการ และผู้เกี่ยวข้อง
- (4) ในกรณีที่คณะกรรมการฯ จะมีการจัดตั้งกลุ่มย่อยเพื่อการปรับเอกสาร (กรณีระเบียบวาระที่ยืดเยื้อ) ให้ดำเนินการ ดังนี้
- ประสานงานเตรียมผู้ที่จะเป็นประธานคณะกรรมการฯ
  - ประสานงานหาห้องประชุมสำหรับคณะกรรมการฯ
  - เสนอต่อประธาน เพื่อแจ้งที่ประชุมทราบ
- (5) ประสานงานการปรับเอกสาร จัดทำเอกสารประกอบการหารือ (Conference Paper) เพื่อการบรรจุระเบียบวาระในการประชุมอนุกรรมการดำเนินการประชุม ดังนี้
- การรายงานความก้าวหน้าการประชุมกลุ่มย่อยเพื่อการปรับเอกสารตามความเหมาะสม
  - การพิจารณาร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติที่ได้รับฉันหมายจากกลุ่มย่อยเพื่อการปรับเอกสารแล้ว
  - การนำเอกสารประกอบการหารือ (Conference Paper) ที่ได้ปรับปรุงแก้ไขร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย/ร่างมติ กลับเข้าพิจารณาใหม่

4. บทบาทหน้าที่ของทีมวิชาการกลาง

- (1) จดบันทึกประเด็นความเห็นที่ประชุม และการปรับปรุงแก้ไขร่างข้อมติตามที่มีผู้อภิปรายขอแก้ไขทั้งในห้องประชุมใหญ่และในการประชุมคณะกรรมการฯ ทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม (ห้องย่อย)
- (2) จัดเก็บรายชื่อสมาชิกผู้อภิปรายในห้องประชุมในแต่ละระเบียบวาระทุกคนโดยให้เขียนชื่อ-นามสกุล เครื่องข่าย ตามแบบฟอร์ม รวมทั้งถ้อยແผลงและการขอแก้ไขร่างข้อมติ (ถ้ามี) ซึ่งจัดเก็บเป็นรายวาระ
- (3) จดบันทึกประเด็นและแก้ไขร่างข้อมติในการประชุมห้องย่อย จัดทำเป็นเอกสารประกอบการหารือ (Conference Paper) เพื่อนำเข้าพิจารณาในห้องประชุมย่อยให้การรับรอง อีกครั้งก่อนนำเข้าที่ประชุมใหญ่พิจารณาหาฉันหมายร่วมกัน
- (4) จัดทำรายงานการประชุมในรูปแบบจดบันทึกแบบละเอียด (Verbatim record) เนพาะการประชุมรวมในห้องประชุมใหญ่

5. บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการเฉพาะประเด็น

เป็นผู้ให้ข้อมูล เมื่อมีการซักถามประเด็นและประธานเชิญให้ชี้แจงในระเบียบวาระ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งในห้องประชุมคณะกรรมการดำเนินการประชุม และในกรณีการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อการปรับเอกสารในระเบียบวาระที่ยึดเยื้อ รวมทั้งให้ข้อมูลในระหว่างการสรุปจัดทำเอกสาร ประกอบการหารือระหว่างการประชุม (Conference paper) ตามที่คณะกรรมการดำเนินการประชุมและคณะกรรมการวิชาการสอบถาม

ข้อควรปฏิบัติของคณะทำงานวิชาการและดำเนินการประชุม ในการพิจารณาหาอันทกติ ข้อควรปฏิบัติ (DO)

1. คณะทำงานวิชาการฯ ต้องแม่นยำในการควบคุมการประชุม กฎ กติกา มารยาท โดยมีการซักซ้อมความเข้าใจร่วมกันก่อนการประชุม
2. ให้มีการอธิบาย กฎ กติกา มารยาท ก่อนการประชุมในทุกระยะ เนื่องจากประชุมเพื่อทำความเข้าใจ และย้ำเตือนสมาชิก
3. กรณีที่ไม่สามารถหาข้อยุติในร่างมติได้ครบถ้วนประทับตราได้ (รายละเอียบวาระ) สามารถแขวนในบางประเด็นที่ตกลงกันไม่ได้ ภายใต้ระยะเวลาที่กำหนด ควรพิจารณาเท่าที่ทำได้
4. กรณีที่ประชุมมีความเห็นขัดแย้งมากจนจำเป็นต้องไปพิจารณาในห้องกัลยาณมิตร อาจพิจารณาจากระยะเวลาในการถกเถียงของสมาชิกมากกว่า 30 นาที ประธานอาจปรึกษาหารือรองประธานและกรรมการ เพื่อกำหนดให้ไปพิจารณาในห้องกัลยาณมิตร ประธานต้องชี้แจงสมาชิกให้ชัดเจนในกระบวนการประชุมห้องกัลยาณมิตร ประกอบด้วย
  - การเสนอชื่อประธานห้องนี้ เป็นบุคคลอื่นที่เตรียมการไว้แล้ว
  - ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ คณะทำงานวิชาการ และทีมเลขานุการ โดยเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีความเห็นต่าง รวมทั้งสมาชิกที่สนใจเข้าร่วมประชุมได้
5. กรณีที่มีความเห็นไม่ต่างกันมาก อาจติดแค่คำหรือบางประโภค ประธานสามารถให้ผู้ที่มีความเห็นต่างนี้ออกไปคุยนอกห้อง โดยผู้ช่วยเลขานุการประสานงานจัดสถานที่ให้มีการพูดคุยกัน จนได้ข้อยุติ
6. กรณีที่ประชุมพิจารณาเรื่องสื้นในรายละเอียบวาระการประชุมแล้ว (รอบแรก) โดยมีการบันทึกความเห็นที่หลากหลายของสมาชิก และคณะทำงานวิชาการกลาง จะต้องนำไปสรุปเป็นความเห็นของที่ประชุมนั้น เพื่อให้ที่ประชุมให้ความเห็นชอบ ต่อร่างมติ (รอบที่สอง) ผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยประธานดำเนินการประชุม ระเบียบวาระนี้ เลขานุการ วิชาการเฉพาะประเด็นนี้ เท่านั้น

ข้อกี่ไม่ควรปฏิบัติ (DO NOT)

1. ต้องไม่มีการโหวต (Vote) ต้องเป็นการหาฉันท์โดยไม่มีเสียงคัดค้านจากสมาชิกแม้แต่เสียงเดียว
2. อย่าวินิจฉัยโดยผลการ หากเกิดกรณีที่ไม่สามารถควบคุมการประชุมได้ หรือมีข้อขัดข้องเกี่ยวกับกฎติกา ประธานอาจพักการประชุม ปรึกษาหารือกันเอง หรือ ปรึกษาอนุกรรมการจัดสมัชชาฯ ก่อนได้

เอกสารที่ต้องใช้ในการประชุมพิจารณาหาฉันท์

1. แนวทางการประชุมหาฉันท์
2. หลักเกณฑ์และวิธีการจัดสมัชชาฯ
3. คำกล่าวในการดำเนินการประชุมของคณะกรรมการวิชาการฯ (องค์ประชุมคือสมาชิกในห้องประชุมทุกคน)

ภาคผนวก ค

กำหนดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

ระหว่างวันที่ 6 – 7 สิงหาคม พ.ศ. 2558

ณ โรงแรมเช็นทรัลรากนารักษ์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

วันพุธที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2558

- 08.00 - 09.00 น. ลงทะเบียน / เตรียมความพร้อมการประชุม
- 09.00 - 09.10 น. การแสดง ชุดรำวงก้า โดย ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย จังหวัดสุรินทร์
- 09.10 - 09.20 น. ซึ่งวิดิทัศน์ “ปฏิรูประบบรองรับสังคมสูงวัย”
- 09.20 - 10.20 น. พิธีเปิดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี 2558 และปาฐกถาพิเศษ
- กล่าวรายงาน
- โดย พลตำรวจเอก อุดมย์ แสงสิงแก้ว
รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- กล่าวเปิดและปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”
โดย ศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ รองนายกรัฐมนตรี
- 10.20 - 10.40 น. การนำเสนอความเป็นมาของการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติปี พ.ศ. 2558
- * สถานการณ์ด้านผู้สูงอายุไทยและอาเซียน
โดย รศ.ดร.นิพนธ์ เพพวัลย์
  - * แนวทางการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติปี พ.ศ. 2558
โดย นางกรรณิกา บรรเทิงจิตรา
- 10.40 - 11.00 น. รับรองระเบียบวาระการประชุม โดย
1) นายแพทย์วิชัย โชคิวัฒน์	ประธาน
2) นางกรรณิกา บรรเทิงจิตรา	รองประธาน
3) รศ.ดร.นิพนธ์ เพพวัลย์	รองประธาน
4) นายอนุสันต์ เทียนทอง	รองประธาน
5) รศ.ดร.วิพรรณ ประจวบเมฆะ	คณะกรรมการ
6) รศ.ดร.วรเวศ์ สุวรรณระดา	คณะกรรมการ
7) นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์โพธุรักษ์	เลขานุการ

11.00 - 12.00 น.	การประชุมพิจารณาตามระเบียบวาระ (แบ่งผู้เข้าร่วมประชุมเป็น 2 ห้อง) ดังนี้
	ห้องประชุม 1 : (ห้อง BB 406) จำนวน 2 ระเบียบวาระ คือ
1.	ประเด็นที่ 1. การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ
2.	ประเด็นที่ 2. บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย
โดย	นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตรา
	2) รศ.ดร.วรเวศ์ สุวรรณradee
	3) นางสาวพัชรา อุบลสวัสดิ์
	4) ดร.รักชนก คชานุบาล
	5) นายประพันธ์ พงศ์คณิตานันท์
	6) นางศิริกาญจน์ มีมาก
	ประธาน
	รองประธาน
	คณะกรรมการ
	คณะกรรมการ
	เลขานุการ
	ผู้ช่วยเลขานุการ
ห้องประชุม 2 : (ห้องวายุภักษ์ 3) จำนวน 3 ระเบียบวาระ คือ	
1.	ประเด็นที่ 3. การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ
2.	ประเด็นที่ 4. ความพร้อมด้านวัฒนธรรม
3.	ประเด็นที่ 5. พลังผู้สูงอายุไทยต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน
โดย	1) รศ.ดร.นิพนธ์ เทพวัลย์
	2) รศ.ดร.วิพรรณ ประจำบุณเมฆ
	3) นายวิสุทธิ์ บุญญาโภสกิตร
	4) นายกวินท์ สิริสาลี
	5) นางสาวดวงพร เปรมชื่น
	6) นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์เพทุรย์
	7) นางทัศนลักษณ์ วงศ์สุวิทย์กุล
	ประธาน
	รองประธาน
	คณะกรรมการ
	คณะกรรมการ
	เลขานุการ
	ผู้ช่วยเลขานุการ
12.00 - 14.00 น.	เวลาเปลี่ยน “พลังห้อมนวล ลำดวน 3 กลีบ”
	โดย ผู้แทนชุมชนผู้สูงอายุจาก 4 ภาค
14.00 - 17.00 น.	การประชุมพิจารณาตามระเบียบวาระการประชุม สมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี 2558 (ต่อ)

หมายเหตุ : พักรับประทานอาหารว่างเวลา 10.45 น. และ 14.45 น. อาหารกลางวันเวลา 12.00 น.

วันศุกร์ที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2558

09.00 - 10.00 น. ปาฐกถาพิเศษ

เรื่อง “กรอบความร่วมมือด้านอาเซียน”

โดย คุณหญิงลักษณาจันทร์ เลาหพันธ์

เรื่อง “การปฏิรูประบบสังคมสูงวัยไทย สู่ประชาคมอาเซียน”

โดย นายแพทย์อัมพล จินดาวัฒนา

10.00 - 10.45 น. การระดมความคิดเห็นและการแสดงเจตนารณรงค์ร่วมกันของผู้แทนผู้สูงอายุ 4 ภาค

เพื่อหาข้อตกลงในเรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

10.45 - 11.00 น. พักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

11.00 - 11.30 น. รับรองร่างมติข้อเสนอโดย

1) นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

ประธาน

2) นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตรา

รองประธาน

3) รศ.ดร.นิพนธ์ เทพวัลย์

รองประธาน

4) นายอนุสันต์ เทียนทอง

รองประธาน

5) รศ.ดร.วิพรรณ ประจำวนเหมาะ

คณะกรรมการ

6) รศ.ดร.วรเวศ์ สุวรรณระดา

คณะกรรมการ

7) นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพรย์

เลขานุการ

11.30 - 12.00 น. พิธีปิดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี 2558

โดย นายแพทย์วิชัย โชควิวัฒน์

ประธานคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

และผู้แทนผู้สูงอายุจาก 4 ภาค

12.00 - 13.00 น. รับประทานอาหารกลางวัน

หมายเหตุ :

*** กำหนดการอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม***

ภาคผนวก ง

คำกล่าวรายงานในพิธีเปิด

การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

โดย พลตัวรวจเอก อุดมลย์ แสงสิงแก้ว

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2558

ณ ห้องวายุภักษ์ ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวายุภักษ์

โรงแรมเช็นทราสูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

เรียน ท่านรองนายกรัฐมนตรี (นายยงยุทธ ยุทธวงศ์)

ในนามกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระผมขอขอบคุณท่านรองนายกรัฐมนตรี ที่กรุณาเป็นประธานเปิดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 และให้เกียรติเป็นองค์ประธานในวันนี้

การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ มีกำหนดจัดประชุมขึ้นทุก 2 ปี ต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นเวทีให้ผู้สูงอายุและทุกภาคส่วน ได้ร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ และเรียนรู้อย่างสmanent นั้น เพื่อนำไปสู่ ข้อเสนอเชิงนโยบายในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ โดยจัดการประชุมอย่างเป็นระบบและอาศัยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ทั้งองค์กรภาครัฐ สถาบันอุดมศึกษา ภาคีเครือข่ายผู้สูงอายุนักวิชาการ และผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานทั้งจากส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น เพื่อนำข้อสรุปหรือข้อเสนอที่ได้จากการประชุมฯ แห่งนี้ไปเสนอต่อคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ และนายกรัฐมนตรี

ทั้งนี้ ในระยะที่ผ่านมา มีมติหรือข้อเสนอแนะนโยบายจากการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ที่ได้มีการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม อาทิ การเร่งรัดผลักดันให้มีระบบการออมเพื่อการรำพันในลักษณะของกองทุนการออมแห่งชาติในปี พ.ศ. 2554 ได้มีพระราชบัญญัติ กองทุนการออมแห่งชาติขึ้น และปัจจุบันกระทรวงการคลังได้ขับเคลื่อนและจะเปิดรับสมาชิกครั้งแรกในวันที่ 20 สิงหาคม 2558 นี้ และข้อเสนอแนะนโยบายจากการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

ปี พ.ศ. 2552 เรื่อง การดูแลผู้สูงอายุ ทำให้เกิดการบูรณาการงานระหว่างกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งเป็นหน่วยงานหลัก ร่วมกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกระทรวงที่เกี่ยวข้อง จัดกิจกรรมการดูแลระยะยาวสำหรับผู้สูงอายุที่มีภาวะพึงพิง พ.ศ. 2557 - 2561 เป็นต้น

สำหรับในปี พ.ศ. 2558 นี้ การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ กำหนดจัดขึ้นเป็นเวลา 2 วัน คือ ในวันที่ 6 และ 7 สิงหาคม ผู้เข้าร่วมการประชุมฯ จำนวนประมาณ 300 คน โดยในวันแรก จะมีการแสดงปาฐกถาพิเศษ ในหัวข้อ “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” โดยท่านรองนายกรัฐมนตรี (นายยงยุทธ ยุทธวงศ์) ลำดับถัดมาจะเป็นการดำเนินการประชุมสมัชชา ตามกระบวนการสมัชชา และในช่วงเวลา 12.00 น. จะมีเวที “พลังห้อมนوال ลั่นตน 3 กลีบ” เพื่อนำเสนอประสบการณ์ความสำเร็จที่หลากหลายของชมรมผู้สูงอายุต้นแบบ

วันที่สองมีการแสดงปาฐกถาพิเศษ 2 เรื่อง โดยเรื่องแรก คือ “กรอบความร่วมมือ ด้านอาเซียน” และเรื่องที่ 2 คือ “การปฏิรูประบบสังคมสูงวัยไทย สู่ประชาคมอาเซียน” นอกจากนี้ ยังมีเวทีสาธารณะเพื่อรับฟังข้อคิดเห็นการแสดงเจตนากรมร่วมกันของผู้แทนผู้สูงอายุจาก 4 ภาค และการรับรองร่างมติที่เป็นข้อเสนอเชิงนโยบายจากการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุในครั้งนี้

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอเรียนเชิญท่านรองนายกรัฐมนตรี ประธานในพิธี กล่าวเปิดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 และแสดงปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

ขอเรียนเชิญครับ

ภาคผนวก จ

คำกล่าวเปิด

การประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

และปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

โดย ศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์

รองนายกรัฐมนตรี

วันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2558

ณ ห้องวายุภักษ์ 3 ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวายุภักษ์

โรงแรมเช็นทรัลคุนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

เรียน ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ท่านรองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
ท่านอธิบดี ท่านผู้บริหารกระทรวง
ท่านอนุกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
ท่านผู้แทนหน่วยงาน มูลนิธิ เครือข่ายที่ทำงานด้านผู้สูงอายุ
ท่านผู้แทนสาขาสภาพผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดทุกจังหวัด
และท่านผู้มีเกียรติทุกท่าน

ผมรู้สึกเป็นเกียรติและยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาร่วมการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 ในครั้งนี้ และจะได้กล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน” ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างที่เมื่อสักครู่เราได้ชมวิดีทัศน์ “ปฏิรูประบบ รองรับสังคมสูงวัย” ของคณะกรรมการปฏิรูประบบรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย สถาบันที่ปรึกษา สถาบันที่ปรึกษาแห่งชาติ เรื่องผู้สูงอายุนั้น มีความสำคัญทั้งในระดับชาติ และระดับอาเซียน ทางรัฐบาล และคณะกรรมการปฏิรูประบบรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย สถาบันที่ปรึกษาแห่งชาติ ก็ได้มีการหารือกันอยู่เป็นประจำกับคณะกรรมการร่วมกับรัฐมนตรีด้านสังคม เนื่องจากเห็นว่าสังคม สูงวัยเป็นสังคมที่เกิดขึ้นแล้วในประเทศไทยและแม้สภาพปฏิรูประบบแห่งชาติจะสิ้นสุดลงในเดือนกันยายน พ.ศ. 2558 แต่ก็จะมีสถาบันเคลื่อนการปฏิรูประเทคโนโลยีรับช่วงดำเนินการในเรื่องนี้ไปอย่างต่อเนื่อง โดยจะมีความร่วมมือกันกับทุกฝ่ายในการดำเนินการ ทั้งฝ่ายภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ไม่ใช่เฉพาะ ฝ่ายรัฐบาลเท่านั้น

การที่มีสมัชชาผู้สูงอายุแห่งชาติ ซึ่งมีการดำเนินการต่อเนื่องกันมาหลายปีแล้ว ถือเป็นเรื่องที่ดีมาก สำหรับรัฐบาลเองก็ได้มีการดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานต่างๆ อย่างแข็งขันยิ่งขึ้น เช่น กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดังที่รัฐบาลได้ประกาศนโยบาย การบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในระดับพื้นที่ “รัฐ-ราษฎร์ร่วมใจ ห่วงใยดูแลผู้สูงอายุ” เมื่อวันผู้สูงอายุแห่งชาติ (13 สิงหาคม พ.ศ. 2558) และได้มีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ภายใต้โครงการดังกล่าวหลายประการ

จากการที่ประชุมสมัชชาในครั้งนี้ จะได้มีการมองผู้สูงอายุในระดับอาเซียนด้วย ถือเป็นเรื่องที่ดี เนื่องจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ไม่ใช่เรื่องประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เท่านั้น ประชาคมอาเซียนจะประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ (1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community : APSC) (2) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) และ (3) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ในเรื่องเสาหลักด้านสังคมนั้น จะพบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มิใช่เฉพาะในประเทศไทยเท่านั้น แต่ในประเทศเพื่อนบ้านก็เข้าสู่สังคมสูงวัยเช่นเดียวกัน แต่จะช้าเร็วกว่ากันบ้างเล็กน้อย จึงเป็นเรื่องที่ทำให้เราสามารถคุยกันในระดับอาเซียนได้ เพราะมีประเด็นร่วมกัน

การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนั้นจะมีผลต่อกำลังแรงงานของประเทศ แต่ประเทศไทยยังถือว่าโชคดีที่มีประชากรวัยแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ แต่ในอีกไม่นานเรื่องนี้ ก็จะไม่เกิดขึ้นอีกต่อไปแล้ว แรงงานเหล่านี้ก็จะกลับไปทำงานที่ประเทศของตนเอง เพราะประเทศไทยเหล่านั้น ก็จะมีความต้องการแรงงานเช่นเดียวกัน ซึ่งจะเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นอย่างแน่นอน ดังนั้น เราต้องมองแนวทางในอนาคตว่าจะทำอย่างไร เรื่องต่างๆ เหล่านี้ เป็นเรื่องที่ทางอาเซียนต้องเข้ามายุติคุยกัน ซึ่งไม่ควรจะพูดคุยกันเฉพาะในระดับบริหารเท่านั้น แต่ควรเชื่อมลงสู่ระดับชุมชนระดับสมัชชา เป็นสมัชชาผู้สูงอายุในระดับอาเซียน

ผมได้ทราบว่าการประชุมสมัชชาในครั้งนี้ จะได้มีการจัดระเบียบาระที่สำคัญ 5 ประเด็น คือ (1) การส่งเสริมทักษะอาชีพผู้สูงอายุ (2) บทบาทของภาคเอกชนในยุคสังคมสูงวัย (3) การจัดการการสัญจรและระบบขนส่งสาธารณะสำหรับผู้สูงอายุ (4) ความพร้อมด้านวัฒนธรรม และ (5) พลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบผู้สูงวัยอาเซียน ซึ่งแต่ละประเด็นเหล่านี้ ก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง

สำหรับการดำเนินการเพื่อรับสังคมสูงวัย มีประเด็นสำคัญอยู่ 4 ประเด็นหลัก ได้แก่
(1) เรื่องสุขภาพ ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญที่สุดของผู้สูงอายุ (2) เรื่องสังคมและความเป็นอยู่ ผู้สูงอายุ ยังต้องอยู่ในสังคม และการมีที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่ดี ออกแบบได้เหมาะสมและปลอดภัย สำหรับผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการป้องกันการหลบล้ม (3) เรื่องสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงบริการสาธารณสุขเดินทาง ที่จะต้องมีการอำนวยความสะดวกให้กับผู้สูงอายุและ (4) เรื่องการงานอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ เราต้องส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทำงานไม่ติดอยู่กับเลขอายุ 60 ปี ซึ่งในความเป็นจริงอายุเป็นเพียงตัวเลข แม้ร่างกายจะมีความเสื่อมถอยไปตามวัยก็ตาม

ในหลายประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกาได้มีการต่ออายุงานให้ผู้สูงอายุที่เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยสามารถทำงานต่อเนื่องไปได้โดยไม่มีเกณฑ์แต่ก็มีวิธีการค่อยๆ บีบให้ผู้สูงอายุลาออกจากมหาวิทยาลัยสามารถทำงานต่อเนื่องไปได้โดยไม่มีเกณฑ์แต่ก่อนเคยให้เป็นผู้บริหาร ปีต่อมา ก็เอาไปเท่านี้แล้วกันคือเอาโตะไปหนึ่งตัว อะไรแบบนี้ก็คือภูมายานกว่าไม่มีการเกษียณ แต่ในที่สุดผู้สูงอายุก็ต้องดูว่าตัวเองมีความสามารถทำอะไรได้แค่ไหน

สำหรับเมืองไทยเองตอนนี้ก็มีการเปลี่ยนแปลงอยู่มาก ผู้ที่อยู่ในมหาวิทยาลัยตอนนี้ก็สามารถทำงานไปได้ถึงอายุ 65 ปี แต่ต้องไม่ทำงานบริหาร สามารถทำงานทางด้านการสอน หรือทำวิจัยอะไรต่างๆ ได้ ผู้ที่อยู่ทางศala หรือทางหน่วยงานราชการบางแห่งสามารถทำงานไปได้ถึงอายุ 70 ปี ผมกำลังปรึกษากับทาง ก.พ. (คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน) ว่า เราจะจะต้องมีการพิจารณาว่าในหลายหน่วยงานจะสามารถปรับในเรื่องอายุเกษียณได้หรือไม่ เช่น จากอายุ 60 ปี เป็น 65 ปี ซึ่งยังมีความเห็นที่แตกต่างกัน แต่ในความเห็นของผมคิดว่าจะมีความเป็นไปได้ แต่ว่าไม่ใช่ทำทันที นะครับ ท่านคิดดูว่าหากท่านอายุเพียง 58 ปี หรือ 59 ปี แล้วก็รอเป็นผู้อำนวยการคนต่อไป ผู้อำนวยการอายุกำลังจะ 60 ปีแล้วเกษียณ เราจะได้เป็นผู้อำนวยการซะที่อะไรทำนองนี้ แต่เมื่อขยายอายุเกษียณเป็นอายุ 65 ปี ต้องรออีก 5 ปี ก็ไม่ไหวเมื่อกันนั้น เพราะฉะนั้นเรื่องนี้ต้องทำด้วยความระมัดระวัง อันนี้ไม่ใช่เกี่ยวกับทางด้านบริหารเท่านั้น แต่ยังมีประเด็นที่ต้องพิจารณาในด้านอื่นๆ ด้วยการที่จะค่อยๆ ผ่อนเรื่องอายุเกษียณก็จะต้องมีความระมัดระวัง มีแผน มียุทธศาสตร์ เช่น ค่อยๆ ผ่อนทำทีละปี สองปี ก็คงจะดีกว่า ตัวอย่างเช่น มาเลเซียกำหนดอายุเกษียณที่ 55 ปี ก็เกษียณแล้ว ผมก็บอกกับเพื่อนชาวมาเลเซียว่า ยังดูหนุ่มสาวอยู่ เกษียณแล้วจะทำยังไงล่ะ ทำไม่ถึงให้เกษียณเร็วนัก ผมไม่แน่ใจว่าตอนนี้เขาเปลี่ยนนโยบายแล้วหรือยัง แต่ว่าเพื่อนผมเข้าอกผนว่า มองในแง่ดีซี คือ เกษียณอายุ 55 ปี ยังพอมีเวลาไปทำงานใหม่ทำที่ดีได้ แล้วก็คนที่บอกผมก็เป็นอย่างนั้นจริงๆ บังเอิญเป็นคนเก่งพอเกษียณ 55 ปีจากราชการ เขาก็ไปทำงานเป็นประธานกรรมการบริษัทใหญ่โต อันนี้ก็อาจจะเป็นอีกแนวทางหนึ่ง

อีกแนวทางหนึ่งก็คือให้มีแนวทางเลือกว่า สามารถเกณฑ์ตอนตน หรือตอนปลายได้ (เช่น เกณฑ์ที่ 55 ปี หรือ 60 ปี เป็นต้น) ซึ่งตรงนี้ประเทศไทยมีมาตรการให้เกณฑ์เร็วอยู่แล้ว แต่ผิดคิดว่ามั่นคงจะต้องมีนโยบายการจ้างงานที่ยืดหยุ่น ทั้งภาคราชการและภาคเอกชน สำหรับภาคเอกชนที่จะจ้างงานผู้สูงอายุให้เข้ามา มีส่วนร่วมได้ ก็จะสามารถทำได้ โดยรัฐจะช่วยในเรื่องของ การสนับสนุน เรื่องภาษีอากรให้ภาคเอกชนได้มีผลประโยชน์ทางภาษีอากร เพื่อที่ว่าทำให้เขาระบุ ที่จะจ้าง หรือมีแรงจูงใจที่จะจ้างผู้สูงอายุมากขึ้น

ทำไมถึงอยากจะจ้างผู้สูงอายุ ผิดคิดว่ามีเหตุผลมากเลยครับ ที่สังคมของเราไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานภาคราชการหรือภาคเอกชน จะต้องเห็นว่าผู้สูงอายุเป็นศักยภาพ เป็นแหล่งพลังที่จะช่วย ในการทำงานอย่างมาก แต่ไม่ใช่การทำงานในระดับละเอียด ไม่ใช่การบริหารในระดับละเอียด ซึ่งตรง นั้นอาจจะต้องใช้กำลังแรงกายและก็ใช้กำลังสมอง ซึ่งยังต้องใช้ความว่องไวเฉียบขาดเร็วอยู่ ทั้งนี้ ก็ต้องยอมรับว่าพอสูงอายุขึ้นไปแล้ว เรื่องของความไว ความเร็ว ความกระฉับกระเฉงในการทำงาน พลังงาน มันก็อาจจะลดลง แต่ว่าลดตรงนั้นไปเพิ่มที่ส่วนอื่นคือ กล่าวคือไปเพิ่มที่ประสบการณ์ ผู้สูงอายุจะมีประสบการณ์ที่ดีและก็มีวิจารณญาณที่เหมาะสม พูดง่ายๆ ก็คือ ผู้สูงอายุจะไม่ใช่คนที่ วุ่นวายเมื่อนอนหลับตาแล้ว เวลาไม่เรื่องอะไรขึ้นมา ประสบกับปัญหาวิกฤตหรือปัญหาในการทำงาน ก็จะใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาในการแก้ไขได้ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วถ้าหากเป็นผู้อ่อนวัยยังไม่รู้ก็อาจจะตกใจ แต่ผู้สูงอายุได้เห็นมาแล้วว่าเรื่องอย่างนี้เขาแก้กันอย่างไร ถ้าเกิดปัญหาอย่างนี้แล้วก็แก้ได้ อันนี้ก็เป็น เรื่องที่ผู้สูงอายุจะเข้ามาช่วยได้ในการเป็นที่ปรึกษาหรือช่วยดูระบบ büro แต่เป็นระบบการจัดคุณงาน นะครับ ไม่ใช่ว่าเป็นผู้ทำงานอะเง แต่ว่าดูระบบการจัดคุณงานซึ่งผิดก็ได้เห็นในโรงงาน/สถานประกอบการ บางแห่งที่เขาทำเช่นนั้น และก็ได้เจอผู้สูงอายุที่ทำงานมา 40 ปี 50 ปี เจ้าของโรงงานบอก ไม่มีเกณฑ์ทำงานไปจนกว่าจะหมดแรง คนที่มารับผิดชอบนี้อายุ 84 ปีแล้ว ขับรถกอล์ฟมารับผิดชอบเข้าไป ดูโรงงานอะไรต่างๆ ทำได้ครับ ไม่มีปัญหา เขาบอกว่าก็ยังรู้สึกว่าไม่ได้ด้อยความสามารถอะไรเลย เพราะฉะนั้นในเงิน ผิดคิดว่าควรจะมีการปรับเรื่องนโยบายของการงานอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

ในเรื่องการออม เรื่องเศรษฐกิจ นั้น เมื่อครู่นี้ท่านรัฐมนตรีฯ ก็ได้กล่าวในรายงานเอาไว้ว่า นะครับ ว่าท่านนายกรัฐมนตรีจะเป็นประธานเปิดกองทุนการออมแห่งชาติ ในวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ความจริงพระราชบัญญัติกองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 ออกมาหลายปีแล้วนะครับ แต่ว่าไม่มี การดำเนินการ เนื่องจากว่ารัฐบาลที่ผ่านมาไม่เห็นความสำคัญ ทั้งๆ ที่จริงแล้วเป็นเรื่องที่สำคัญจริงๆ นะครับ รัฐบาลนี้เห็นว่าการออมนั้น จะทำให้ผู้สูงอายุมีรายได้ในบันปลายของชีวิต ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมากจึงได้นำมาดำเนินการ และไม่ซ้อนทับกับกรณีผู้ประกันตนตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติ

ประกันสังคม พ.ศ. 2533 ทั้งนี้ คนไทยจะสามารถถอนกับกองทุนการออมแห่งชาติ ได้ตั้งแต่อายุ 15 ปี ขึ้นไป ตั้งแต่เด็กเลียนนะครับ เมื่อเริ่มทำงานก็จะสามารถถอนได้ โดยเงินไม่เกิน 600 บาทต่อปี พ่ออายุ 30 ปีขึ้นไป ก็เติมให้มากขึ้นเป็นร้อยละ 80 ของเงินออม (ไม่เกิน 960 บาทต่อปี) แล้วก็พออายุ 50 ปี ขึ้นไป ก็เติมให้ร้อยละ 100 ของเงินออม (ไม่เกิน 1,200 บาทต่อปี) กล่าวคือ เมื่อเราออมไป 1,200 บาท รัฐบาลก็เติมให้ 1,200 บาทเช่นเดียวกัน นี่คือพลังของดอกเบี้ย พลังของการเก็บเงิน ในระยะยาว เมื่อทำได้เช่นนี้แล้ว ผู้สูงอายุเมื่ออายุ 60 ปีแล้ว ก็ถึงเวลาเก็บดอกผลจะสามารถได้บำนาญไม่ต่ำกว่า 7,000 บาท ทุกเดือนไปตลอดชีวิต ดังนั้น จะต้องสนับสนุนให้มีการออมเกิดขึ้นนะครับ

สำหรับในภาคเอกชนก็เช่นเดียวกัน ก็มีประกันสังคมที่ดูแลเรื่องของการทำงานกับการออม ได้เป็นอย่างดี สิ่งต่างๆ เหล่านี้ถือเป็นเรื่องที่ดี และหากเรามองดูอย่างเช่น ประเทศไทยปัจุบัน ที่มีพัฒนาการเศรษฐกิจสูงมาก ปัจจัยหนึ่งที่เป็นส่วนสำคัญที่เดียวกันก็คือผู้สูงอายุเข้ามายังการออมเยอะมาก จนกระทั่งญี่ปุ่นมีเงินที่จะนำไปลงทุนทำเรื่องต่างๆ ได้มาก many ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง

เพราะฉะนั้นตรงนี้ผมคิดว่าเราควรที่จะพิจารณาใน 4 เรื่องหลักๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้น และในประเด็นของสมัชชาผู้สูงอายุในครั้งนี้ 5 ประการ

ผมอยากระบุ “นโยบาย 3 รับ” เพื่อให้จำได้่าย สามารถนำไปดำเนินการได้อย่างดี เป็นระยะ เป็นขั้นตอน ดังนี้

1. **รับอันแรก คือ รับมือ เป็นการรับมือกับสังคมสูงวัยที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ซึ่งที่จริงได้เกิดขึ้น 10 ปีมาแล้ว เราภ้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยแล้ว และอีก 5-6 ปี เราอาจจะเป็นสังคมสูงวัยอย่างเต็มรูปแบบ 1 ใน 4 ของประชากร ก็จะเป็นผู้สูงวัย เพราะฉะนั้นในแง่นี้เราต้องรับมือ หมายความว่า สิ่งต่างๆ ที่เราได้พูดถึงกันมา เป็นเรื่องของการรับมือเป็นส่วนใหญ่ กล่าวคือ เราจะทำอย่างไรเมื่อมีประชากร สูงวัยมากขึ้น เรื่องการงานเป็นอย่างไร เรื่องการดูแลสุขภาพเป็นอย่างไร เรื่องที่อยู่อาศัยเป็นอย่างไร สิ่งแวดล้อมเป็นอย่างไร อันนี้เป็นเรื่องของการรับมือ**

2. **รับที่สอง คือ รองรับ ซึ่งมีความเกี่ยวโยงกันกับรับมือ กล่าวคือเป็นเรื่องของการรองรับ สังคมสูงวัยที่จะมีเกิดขึ้นในอนาคตมากขึ้น เรื่องของการรองรับนี้ หมายความว่าเป็นแผน เป็นยุทธศาสตร์ในระยะที่ยาวขึ้น ส่วนรับมือเป็นเรื่องที่ต้องทำเดียว นั่นคือ 1-2 ปีข้างหน้า นั่นคือ สิ่งที่ต้องรับมือให้ได้ แต่รองรับนี้เป็นการรองรับสังคมสูงวัยที่จะเข้ามา การที่เราจะคุยกันในระดับอาเซียน การที่จะไปคุยกับนานาชาติ นอกเหนืออาเซียนด้วย เพื่อจะเปรียบเทียบว่าประเทศที่เป็นสังคมสูงวัย มาก่อนหน้าเรา ไม่ว่าจะเป็นญี่ปุ่นหรือยุโรป เขามีการรองรับสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างไร**

การรองรับในที่นี้ ยกตัวอย่างเช่น การงานอาชีพมันเปลี่ยนไปแล้วในอีก 5- 10 ปีข้างหน้า ยังจะเปลี่ยนไปอย่างมาก ยกตัวอย่างง่ายๆ ก็คือ ไอทีมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ต่อไปการงานไม่ว่า ใครจะทำอาชีพอะไร ถ้าไม่รู้ไอที แม้แต่เกษตรกรก็อาจจะต้องสามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้ในระดับหนึ่ง หรือใช้ระบบของข้อมูลในระดับหนึ่ง เกษตรกรในอนาคตก็จะต้องรู้ระบบบัญชี รวมทั้งเรื่องอะไรต่างๆ ผ่านทางไอที ซึ่งตรงนี้เราต้องรองรับ สังคมต้องสามารถรองรับผู้สูงอายุได้ บทบาทของกระทรวงศึกษาธิการ การศึกษานอกโรงเรียน การศึกษาตลอดชีวิต จะมีความสำคัญมากขึ้นเรื่อยๆ ตรงนี้เป็นเรื่องของนโยบายที่มีความสำคัญลำดับที่สอง ซึ่งผู้มีคิดว่าก็อาจจะเป็น 5-10 ปีข้างหน้าที่จะต้องทำให้ได้ เพื่อจะรองรับสังคมที่จะมีการเปลี่ยนแปลงไป การงานก็เปลี่ยนไป เรื่องของการติดต่อไปมาหาสู่ การคุณภาพ ก็เปลี่ยนไปหมด ซึ่งตอนนี้ก็เป็นเรื่องที่กำลังเกิดขึ้นอยู่แล้ว แต่ว่าใน 5-10 ปีข้างหน้าจะ จำพวกไม่ได้เลย จะมีเรื่องของการเปลี่ยนแปลงเข่นนี้มาก

อีกเรื่องหนึ่งของการรองรับ ก็คือขณะนี้ขนาดของครอบครัวก็เล็กลงอย่างที่ว่าดีทัศน์นำเสนอด้วย ครอบครัวเล็กลงผู้สูงอายุแต่ก่อนก็มีลูกหลานอยู่เต็มบ้าน ก็จะลดลงจำนวนลดลง และที่มากไปกว่านั้น ก็คือลูกหลานไม่ได้อยู่กับเรา เมื่อก่อนนี้ผู้ใหญ่หรือใครๆ ก็มักจะบอกว่า ลุงแก่แล้วอยู่บ้านเฉอะหลัก หลานดูแล แต่ต่อไปที่เราจะต้องรองรับ เพราะลูกหลานไม่อยู่มานาคุณแล้วหรอก ไปโน้นไปทำงานที่ต่างจังหวัด ต่างประเทศ นานๆ ก็ส่งหลานมาให้เลี้ยงชะที่ มันจะเป็นอย่างนี้ ดังนั้น เมื่อครอบครัวมีขนาดเล็กลง ผู้สูงอายุก็จะต้องดูแลตัวเอง ให้ได้ในต่างประเทศที่เข้าสู่สังคมเรียบร้อยแล้ว ผู้สูงอายุสามารถอยู่ได้ด้วยตัวเอง แม้จะอายุ 80-90 ปี ก็ไปไหนมาไหนได้ จ่ายตลาดเองได้ ไม่ต้องให้ใครช่วยเหลือ ถ้าใครช่วยเขาฯ ໂกรธด้วยข้าหัวใจ บางคนอายุ 90 ปี ขึ้นรถเป็นว่าเล่นเลยอันนี้ก็มีนะ แต่อาจมีผู้แย้งว่าเดียวขับรถตามองไม่เห็น ตาผ้าฝางไปชนใครต่อใครเข้า มันก็เป็นเรื่องที่จะต้องดูด้วยความระมัดระวังในการที่จะรองรับสังคมสูงอายุ

3. รับที่สาม คือ ต้อนรับ ซึ่งอันที่สามนี้สำคัญมากแล้วก็เกิดขึ้นควบคู่กับการรองรับ กันแล้วคือ ไม่ถือว่าสังคมสูงวัยนี้เป็นภาระหรือเป็นภัยที่จะเกิดขึ้น แต่เราต้องต้อนรับว่ามันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เป็นโอกาสที่ประเทศไทยหรือสังคมไทยจะได้มีศักยภาพในการที่จะทำเรื่องต่างๆ ให้เป็นเรื่องที่ดีต่อสังคมเป็นแหล่งรายได้ใหม่ของสังคม คือ ต้อนรับสังคมสูงวัยที่จะเกิดขึ้น ก็หมายความว่าเราเพิ่มความสามารถของตัวเองในการที่จะเปลี่ยนสิ่งของต่างๆ ในการทำงาน บริการ เมื่อสักครู่เราพูดถึงกันไปแล้ว ในเรื่องผู้อภิบาล ซึ่งผู้อภิบาลจะมีอยู่ 2 ระดับ คือ อันตัวแรก คือ ผู้อภิบาลในระดับจัดการ (Care Manager) จะจะเป็นผู้ที่ได้รับเรียนมาพอสมควร เช่น วิชาการด้านพยาบาลผู้สูงอายุ หรือการบริหารจัดการเกี่ยวกับผู้สูงอายุ ซึ่งก็จะเป็นแนวทางใหม่ เป็นอาชีพใหม่ที่เกิดขึ้น ส่วนอีกระดับหนึ่งก็คือ “Care Giver” ซึ่งจะเป็นผู้ให้บริการกับผู้สูงอายุ

ซึ่งตรงนี้ก็อาจจะเป็นในระดับ อสม. ระดับชาวบ้าน ที่ได้รับการฝึกฝนขึ้นมาอีกเล็กน้อยก็จะสามารถทำงาน เช่นนี้ได้ ผมคิดว่าผู้ให้บริการ เช่นนี้ ถ้ายิ่งเป็นผู้สูงอายุด้วยกันเองยิ่งดีใหญ่ เพราะจะทราบว่าปัญหาต่างๆ ของผู้สูงอายุมักเป็นอย่างไรได้บ้าง ก็จะสามารถให้บริการกับผู้สูงอายุด้วยกันเองได้ยิ่งดีมาก เพราะฉะนั้นผมคิดว่า นี่คือเรื่องที่เราจะสามารถต้อนรับได้

ประเทศไทยตอนนี้เราต้องมีความภูมิใจในตัวเอง ไม่ใช่ว่าเราสู้ใครต่อใครไม่ได้ เราเก่งในหลายด้าน อย่างการส่งออก ตอนนี้จริงอยู่ถึงแม้ว่ามันชวนเช เพราะว่าสถานะเศรษฐกิจของโลกยังไม่ดี แต่เรามีพลังตรงนี้อยู่แล้วในการผลิตสิ่งของในระดับอุตสาหกรรมที่เหนือกว่าประเทศเพื่อนบ้านเป็นส่วนมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของรถยนต์ เรื่องของฮาร์ดดิสก์คอมพิวเตอร์ และเรื่องอีกมากมายเลย เรา มีความสามารถทางด้านอุตสาหกรรมตรงนี้อยู่แล้ว ทำไมเราไม่มาทำอุตสาหกรรมผู้สูงอายุ เพราะอุตสาหกรรมผู้สูงอายุจะมีความต้องการมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของหูช่วยฟัง เครื่องช่วยฟัง ข้อเข่าเทียม เรื่องของคอมพิวเตอร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สำหรับผู้สูงอายุ เรื่องต่างๆ เหล่านี้มีแนวทาง มากมายที่จะช่วย หรือเรื่องของการออกแบบเพื่ออภิบาลผู้สูงอายุ เรา มีการดำเนินการร่วมกันระหว่าง กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) กับทางกระทรวงวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ใน การพัฒนาสิ่งใหม่ๆ เพื่อจะดูแลผู้สูงอายุ คนไข้ทั่วๆ ไป โดยมีการออกแบบเดียว ดูแลคนไข้หรือเก้าอี้สำหรับคนไข้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่จะมาทำฟันหรือรับบริการอะไรต่างๆ ทางด้านสาธารณสุข ซึ่งเรามีศักยภาพตรงนี้อยู่แล้ว ถ้าเราทำตรงนี้ให้ได้เรื่องของสังคมสูงวัยนี้ก็จะเปลี่ยนจากการเป็นภาระมาเป็นพลังของประเทศไทยเรา

ก่อนจบนะครับ ผมอยากจะพูดถึงสังคมสูงวัยที่พึ่งปราณฯ นี่ก็ต้องยอมรับว่าผมอาจจะได้อิทธิพลมาจากคุณลุงของผม คุณลุงของผมคือ ศาสตราจารย์ ดร.ป้าย อึ้งภากรณ์ ซึ่งท่านได้เคย พูดถึงเรื่องคุณภาพแห่งชีวิตจากกรรมการดาลีซึ่งตั้งแต่ก่อน หลายท่านอาจจะเคยรู้จักในเรื่องนี้และ ผม มีความประทับใจตรงนั้นมาก ตอนนี้วันนี้ผมอยากจะมาเน้นเรื่อง “คุณภาพของชีวิตในช่วงสูงวัย” กล่าวคือ เช้าตื่นขึ้นมาผมอยากจะแปรงฟันโดยยังมีฟันให้แปรง เพราะว่าผู้สูงอายุหากเห็นว่าบางคน เหลือฟันให้แปรงแค่ซี่เดียว แต่ต่อไปในอนาคตผมหวังว่าจะมีฟันให้ผมแปรงอยู่ในตอนที่ผมสูงวัย หรือ ถ้าไม่มีอย่างน้อยก็ยังมีฟันที่ฝังไว้ให้แปรง เพราะว่าผู้สูงอายุหากเห็นว่าบางคน เหลืออยู่ เมื่อเข้าสู่ช่วงสูงวัย เพราะเส้นผนวกสายไหมไปอีกหลายเส้น แต่เนื่องจากว่าผมมีสุขภาพดีเส้นผนวกเหลือ ยังไม่ร่วงมากนัก

ผู้เดินไปมาในที่อยู่อาศัยของผู้暮客อกไปสนามเล็กๆ หน้าบ้านผู้โดยไม่ต้องลงบันได เยอะแยะอะไรก็ตามที่มีคุณภาพดีทางด้านโภชนาการเป็นอาหารที่ไม่เผ็ดไม่ร้อนไม่อ่อนแรงนัก อาจจะเป็นอาหาร เช่น กุ้งเผา หรือ กุ้งแม่น้ำเผา ผู้อาจจะต้มเองหรือแม่บ้านผู้อาจจะช่วยต้มมาให้แล้วก่อนจะรับประทานอาหารก็ออกกำลังกายเล็กน้อย ซึ่งตอนนี้ผู้ทำอยู่แล้วใช้เวลาซักครึ่งชั่วโมง ก็พอ เป็นการออกกำลังกายที่ไม่ต้องทำอะไรที่รุนแรงมากนักและก็ไม่ต้องไปซื้อเครื่องดื่มอะไรที่ราคาแพง ผู้เดินเฉยๆ นี่แหละ หรือว่าอาจจะมีที่ยกน้ำหนักนิดหน่อย ยกไม่นักมากจนเกินไป แล้วก็มา รับประทานอาหารเช้า และก็ถ้าผู้ชายมีงานทำอยู่ ผู้ก็ไปทำงาน แต่ผู้หวังว่าที่ทำงานไม่ต้องเดินไปไกลนัก อยู่ใกล้ๆ บ้าน แล้วสามารถเดินไปทำงานได้

ถ้าผู้มีที่นาก็อาจจะไปเดินดูนาหรือสวนอะไรที่ต้องดูแลตามปกติ โดยเป็นการออกกำลังกายไปด้วยและก็เป็นการทำงานไปด้วย เป็นงานอิสระ หรือที่จริงแล้วการอยู่ดูแลหานในบ้านก็ เป็นการทำงานอย่างหนึ่ง ผู้ก็ช่วยดูแลหานได้ เพราะว่าลูกผู้ชายจะได้ออกไปทำงานหาเงินมาให้กับครอบครัว แต่ว่าพอผู้ชายเวลา ผู้ก็เป็นคนสมัยใหม่ ผู้เป็นผู้สูงอายุที่รู้เรื่องเทคโนโลยี ผู้ก็มาเล่น ไลน์ เล่นเฟซบุ๊ก ผู้มีโซเชียลมีเดีย ผู้มีเครื่องข่ายสังคมของผู้เอง ซึ่งเครื่องข่ายสังคมของผู้ ผู้ก็เลือกว่าใครจะมาเป็นเพื่อนของผู้อันที่ห่วงๆ มาคุยกับคนนั้น คนนี้ และก็ทำให้ผู้เกิดความ ขุนข้องหมองใจก็ไม่เอา ผู้เอกสารที่คุยด้วยแล้วเกิดความบันเทิงใจ เปิกบานใจ เด็กๆ ก็ได้ ถือว่าเป็น สังคมชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้ ผู้อาจจะอ่านหนังสือ ถ้าผู้ยังมีสายตาดีพอที่จะอ่านหนังสือ โดยใช้แว่น

ผู้ก็อาจจะมีการไปสังคมในกลุ่มสังคม เช่น เทศบาลใกล้ๆ บ้านผู้ หรือ อบต. เขาก็อาจจะมี ชุมชนผู้สูงอายุแบบที่เราได้เห็นที่เต้นกงก้ากัน เมื่อสักครู่นี้ผู้สูงอายุสูงสุดด้วยมากเลย ก็เลยทำให้ผู้ นึกถึงเมื่อเด็กๆ คุณแม่ผู้สอนกงก้าอีกแบบหนึ่ง คุณแม่ผู้สอนเมื่อเด็กๆ ก็สนุกกันมาก เดียวผู้ จะลองทำให้ดูนั้น เพื่อจะฝึกทางชุมชนผู้สูงอายุบ้านไม้รู้โดย จังหวัดสุรินทร์ ไปเพิ่มขึ้นอีกอันหนึ่ง “ลากองก้า คิวบานุ ดูชิดเป็นหมู่ร่องกาก้า ชิกชิกชิกกาปุ่ง ယายายายา ร้องรำตามแบบคิวบาน กองก้า คิวบานุ” ตรงนี้ก็เป็นเรื่องที่ว่าผู้ก็เล่นดนตรีไป อ่านหนังสือไป

ที่นี่พอดูแลตัวเองมันก็จะไม่ได้หมายความว่าสุขภาพผู้ชายดีอยู่ ผู้ก็ต้องพยายามดูว่าสุขภาพ ยังไม่เสื่อมไปมากนัก ผู้ต้องพยายามร่างกายตนเอง ด้วยเครื่องมืออย่างๆ ที่ผู้ไปซื้อมา เนื่องจากว่า คนไทยเก่งแล้ว สามารถพัฒนาเครื่องมือที่จะวัดความดันของผู้ หรือมืออ่อนแรงต่างๆ ที่จะช่วยให้ผู้ ดูว่าเรื่องร่างกายของผู้ หรือตรวจระดับน้ำตาล ฯลฯ ดูว่าร่างกายของผู้สุขภาพยังดีอยู่ แต่วันนี้

ผู้ต้องป่วยแน่นอนเป็นเรื่องธรรมดា ในเมื่อผู้เจ็บป่วยผู้จะสามารถไปหาแพทย์ได้ แต่ที่สิ่งที่คือในสังคมอนาคตอยู่ที่บ้านมีแพทย์มาหาผู้ที่เรียกว่า “หมอบรุ่งอรุณ” หมอบรุ่งอรุณก็เป็นพยาบาล ที่อาจจะไม่ได้เป็นหมอบริษัทสูงๆ อาจจะเป็นหมอนามมัย พยาบาล นักกายภาพบำบัด คนที่จะดูแลในทำบท่องผู้หรือชุมชนของผู้ที่มาช่วยดูแลว่ายังไงให้อยู่หรือเปล่า บางทีอาจจะแค่ปัดเมื่อยล้าอะไรมิดหน่อยเท่านั้น

แต่ถ้าเพื่อมันแรงมากนักผู้ก็อาจจะต้องไปโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ผู้ก็อาจจะต้องสามารถไปสถานที่ที่จะให้บริการด้านการรักษาพยาบาลได้ โดยระบบ สปสช. ระบบบัตรทอง ระบบอะไรต่างๆ ที่มีอยู่ ซึ่งตรงนี้ก็เป็นเรื่องที่ผู้ก็จะสามารถที่จะรักษาหรือดูแลตัวเองได้ จนกระทั่งในที่สุดแล้วเมื่อผู้ถึงเวลาจะต้องจากไป ผู้ก็จากไปอย่างมีความสุข ไม่ได้มีอะไรทำให้เจ็บปวด ทราบ เป็นเรื่องที่เป็นเรื่องธรรมดาที่เราเกิดมาอยู่ในโลก เราได้มีโอกาสอยู่ในโลกระยะหนึ่ง ก็ต้องขอบคุณสรรค์หรือขอบคุณครรค์แล้วแต่ ที่ทำให้เราได้เกิดขึ้นมา พ่อแม่ของเรา และเรา ก็สึกว่า เราก็ต้องเตรียมตัวที่จะจากโลกนี้ไปอย่างมีความสุข

ในนามของรัฐบาล กระผึ่งขอขอบคุณคณะอนุกรรมการจากสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ คณะทำงานวิชาการดำเนินการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ท่านวิทยากร และท่านผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมถึงทุกท่านที่อยู่ ณ ที่นี่ เพื่อจะได้ร่วมกันทุ่มเทแรงกายแรงใจ ความคิด และประสบการณ์ เพื่อให้ได้ข้อเสนอเชิงนโยบาย ด้านผู้สูงอายุ ในการขับเคลื่อนประเทศไทยสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ

บัดนี้ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผึ่งขอเปิดการประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558 และขออำนวยพรให้การจัดประชุมบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทุกประการ

ขอบพระคุณครับ

ภาคผนวก ๒

คำกล่าวปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “กรอบความร่วมมือด้านอาเซียน”

โดย คุณหญิงลักษณาจันทร์ เลาหพันธ์

นายกสมาคมอาเซียน - ประเทศไทย (ASEAN Association - Thailand)

วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2558

ณ ห้องวายุภักษ์ ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวิทยุภักดี

โรงแรมเช็นทราศูนย์ราชการและคอนเวนชันเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ก่อนอื่นต้องขอขอบคุณ ที่ให้โอกาสสมาคมอาเซียน-ประเทศไทยเข้ามามีส่วนร่วมกับงาน ในวันนี้ได้มีโอกาส samaพูดเรื่องที่มีความสำคัญกับอาเซียน ซึ่งจริงๆ ก็ถือว่าตัวเองเป็นผู้สูงอายุด้วยคนหนึ่ง และคิดว่าเวลาในวันนี้คงมีกลุ่มเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังร่วมกันด้วย เพราะว่าเขาจะต้องเตรียมตัวเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เช่นกัน การเรียนรู้และเข้าใจที่จะอยู่ร่วมกัน ประชาคมอาเซียนประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ (1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community : APSC) (2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) และ (3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC)

เราจึงเห็นว่าในการพัฒนาเศรษฐกิจ การทำให้โลกมีสันติภาพ สันติสุข มีเสถียรภาพนั้น ถ้าหากขาดซึ่งความเข้าใจในเรื่องของสังคม วัฒนธรรม ความผันแปรนั้นก็จะไม่สำเร็จไม่ยั่งยืน แต่เป็นที่น่ายินดีว่าอย่างน้อยผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องต้องกันที่จะมุ่งเน้นเสาหลักที่ 3 คือ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม จริงอยู่ที่เสาสังคม และวัฒนธรรม มีประเด็นต่างๆ มากมาย และที่สำคัญที่สุด ในนั้นก็เป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุหรือประชาชนโดยทั่วไป

การก่อตั้งอาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations) นั้น เกิดขึ้นมาตั้งแต่ 40 ปีที่แล้ว (เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510) และวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ก็จะเป็นวันก่อตั้งอาเซียนครบ 48 ปี แต่คนไทย โดยทั่วไปจะรู้จักอาเซียนน้อยมาก ทั้งๆ ที่ผู้นำก็ได้คุยกันที่จังหวัดชลบุรี (ก่อนหน้าที่การลงนามใน ปฏิญญากรุงเทพฯ ที่พระราชวังสราษรารมย์ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 รัชมนตรี-ต่างประเทศ ของทั้ง 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย พลิบีนส์ มาเลเซีย สิงคโปร์ และไทย ได้หารือกันเกี่ยวกับความ

เป็นไปได้ของการจัดตั้งสมาคมอาเซียนและยกร่างปฏิญญากรุงเทพฯ ที่แหลมแท่น จังหวัดชลบุรี) เราถึงไม่ค่อยรู้จักกันว่าที่นั่นเป็นจุดกำเนิดของความคิดขององค์กรความร่วมมืออาเซียนและลงนามกันที่กระทรวงการต่างประเทศ ณ พระราชวังราษฎร์ อันนั้นเป็นที่มาขององค์กรที่เราต้องพูดกันวันนี้ ตามว่าตั้งขึ้นมาทำไม่ ก็เกิดจากวิสัยทัศน์ของผู้นำสมัยนั้น ซึ่งเป็นระดับรัฐมนตรีต่างประเทศ 5 ประเทศ ด้วยอยากรเห็นภูมิภาคนี้มีสันติสุข มีเสถียรภาพ มีความมั่นคง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ที่ยั่งยืน เพื่อประชาชนอยู่ดีกินดีโดยการทำกรอบความร่วมมือข้ามภัลยๆ ด้าน ในการครอบความร่วมมือเหล่านั้น มีทุกด้าน ถ้าลองไปมองดูทั้งในเรื่องการค้า เรื่องหมวดเขตการค้าเสรี จริงๆ สิ่งเหล่านี้ได้ถูกบรรจุเอาไว้ตั้งแต่ 48 ปีที่แล้ว รวมทั้งความร่วมมือทางด้านการศึกษาเกี่ยวกับอาเซียนด้วย แต่พัฒนาการก็เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพราะว่าบรรยากาศการเมืองยังไม่เอื้ออำนวยให้เราสามารถที่จะก้าวกระโดดไปได้ เพราะฉะนั้นความร่วมมือของอาเซียนจะดำเนินไปที่ลีดขั้นตอน อันเนื่องมาจากยังไม่ถึงเวลาอันสมควร ต่อมามีชาติอาเซียนต่างเห็นว่าเราพร้อมแล้ว บรรยายกาศ เอื้ออำนวยและแน่นอน ก็เกิดรวมตัวกันของประเทศไทยอาเซียนครบ 10 ประเทศเป็น “ประชาคมอาเซียน” ตามที่ผู้นำได้คิดก่อตั้งอาเซียนคาดหวังไว้ในการที่จะให้ประเทศไทยอยู่ในภูมิภาคอาเซียน ตะวันออกเฉียงใต้เท่านั้นที่จะเข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรความร่วมมือนี้ และบรรลุผลสำเร็จ เมื่อสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ เข้าร่วมมือกัน เรากادหวังว่าวันข้างหน้าต้มอร์จะวันออก ซึ่งก็อยู่ในที่ตั้งของเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้จะเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 11 อย่างไรก็ตามผู้นำได้ตัดสินแล้วว่าเราจะสร้างประชาคมอาเซียนซึ่งมี 3 เสาหลัก ดังนี้

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political Security Community : APSC) เป็นเสาแรก แน่นอนว่าในเรื่องของความมั่นคงเมื่อก่อนเราพูดเรื่องความมั่นคงเป็นเรื่องที่ไกลตัวมาก เป็นเรื่องของฝ่ายที่อยู่ในเครื่องแบบ ทหาร ตำรวจ เป็นเรื่องความมั่นคงแต่สำหรับเสาหลักนี้ เป็นความมั่นคงในความหมายใหม่ไม่ใช่แบบเดิมๆ เป็นความมั่นคงที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์โดยตรง ซึ่งก็จะเกี่ยวข้องกับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ด้วย เมื่อก่อนนี้เรามักจะมองว่าการเมือง ความมั่นคงเป็นเรื่องของการป้องกันประเทศ มีการบริหารฟันแต่วันนี้ความมั่นคงมีความหมายเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวเราทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องภัยธรรมชาติ โรคภัยไข้เจ็บ อาชญากรรมข้ามชาติ เราจะเห็นว่ามีกระบวนการทบทวนนุชย์ทั้งสิ้น ซึ่งเราถึงมีประสบการณ์อย่างดี วันนี้เราก็มีประสบการณ์จากประเทศไทยเพื่อนบ้านเรา เรื่องของอุทกภัยที่เกิดขึ้น และภูมิภาคของเราในบางส่วนก็เกิดปัญหาเหล่านั้น จะเห็นว่าสิ่งเหล่านี้กระทบต่อการเมืองเศรษฐกิจ สังคม อย่างเรียนให้ท่านทราบว่า การเมืองความมั่นคง ท่านจะละเลยไปไม่ได้ เพราะมันเกี่ยวโยงมาทางเราทั้งสิ้น และตัวบทบาทของผู้สูงอายุก็มีส่วนที่จะช่วยในการสร้างภูมิคุ้มกัน ในการปกป้องดูแลผลกระทบเหล่านั้น

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community : AEC) ด้านเสา

เศรษฐกิจ ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ปัจจัยเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการส่งออกเป็นรายได้หลักของประเทศไทยขณะนี้จำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เรื่องการค้าขาย แต่กาลเวลาเปลี่ยนไป มีปัญหาอื่นๆตามมา เช่น มีปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหานักว่างงานมากขึ้น เอกอักรากันสินค้า เมื่อเขาก็กีดกันสินค้า เรา ก็ต้องปรับตัวต้องมองดูว่าทำไม่ได้ค้าขายด้านเกษตรให้มากขึ้นในเมืองของแต่ละประเทศสมาชิกอาเซียน ในยุคด้านๆ เราอาจจะยังเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาที่เรียกว่าไม่มีศักยภาพมากพอ เพราะขณะนี้เรารักับจ้างผลิตโชคดีที่ญี่ปุ่นเข้ามาใช้ไทยเป็นฐานการผลิต เราสามารถส่งออก และเราก็มาพิจารณาว่าทำไมไม่มองว่าประเทศไทยอาเซียนด้วยกันจากเดิมที่เป็นประเทศคู่แข่งขันกัน เพราะมีอะไรใหม่กัน มีสินค้าเกษตร แย่งตลาดกันเอง แข่งกันขาย แต่ตอนนี้เราได้เห็นแล้วว่าประเทศเหล่านี้มีการพัฒนาการที่ดีขึ้น ประเทศเหล่านี้ประชากรมีรายได้มากขึ้น มีศักยภาพสูงขึ้น จึงทำการค้าเสรี สมัยที่ท่านอนันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี และได้เสนอที่จะทำเขตการค้าเสรีอาเซียน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันให้เกิดขึ้นในเสาเศรษฐกิจ จึงได้เกิดหลักการต่างๆ ขึ้นภายใต้เสาหลักนี้

ประเด็นแรก คือ ให้ภูมิภาคของเราเป็นฐานการผลิตและเป็นตลาดเดียวกัน ที่จะทำให้เพิ่มการผลิตได้ โดยอาศัยการค้าเสรี สินค้า บริการ เงินลงทุน การเคลื่อนย้ายแรงงานอาชีพ ซึ่งจะเป็นจุดที่ทำให้เราเป็นฐานการผลิตหรือเป็นตลาดการค้าที่ต่างประเทศสนใจที่จะเข้ามาลงทุน ซึ่งแน่นอนเศรษฐกิจของประเทศไทยต้องอาศัยการลงทุนจากต่างประเทศเป็นหลัก

ประเด็นที่สอง ต้องเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน จะเห็นได้ว่าเป็นปัจจัยอันหนึ่งที่เราจะได้ยินเรื่อยๆ ว่าทำให้เศรษฐกิจประเทศไทยลดลงเรื่อยๆ มาได้หลายปัจจัย เราไม่ได้ดูบริบทของโลกว่ามันเปลี่ยนไปแค่ไหน เราจะคิดว่าประเทศไทย อีก ยังจนอยู่ ยังทำอะไรไม่ได้ แต่เราไม่ได้มองว่าเข้าพัฒนา ก้าวหน้าไป แข่งหน้าเราขึ้นไปหมด เราจะเห็นแบบนี้ชัดเจนในประเทศไทยของเราเอง คราวนี้เราจะต้องมาดูว่าในเสาเศรษฐกิจนี้ เราต้องปรับปรุงอะไรบ้าง และในนั้นก็จะเป็นเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภค เรื่องนโยบายการแข่งขัน เรื่องการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพราะขณะนั้นจะเห็นว่ารัฐบาลพยายามให้ความสำคัญกับการที่จะเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของเรา ในประเด็นเหล่านี้ ซึ่งท่านได้ยินประจำอยู่แล้วว่าจะมีโครงการรถไฟ มีโครงการทำถนน มีการพัฒนาระบบขนส่งทั้งทางอากาศทางน้ำ แต่สิ่งที่ใกล้ตัวเราก็คือเรื่องของการคุ้มครองผู้บริโภค โดยเฉพาะผู้สูงวัย

ประเด็นที่สาม เราไม่สามารถอยู่ได้ด้วยลำพังเราจำเป็นต้องเชื่อมโยงเข้ากับเศรษฐกิจโลก ต้องค้าขายกับประเทศอื่นด้วย เราต้องประสานนโยบายเศรษฐกิจด้วยกัน สร้างเครือข่าย ไม่ใช่ผลิตและคิดจะไปขายเท่านั้น เพราะเราราจะจะไม่มีศักยภาพพอ ไม่มีทักษะพอกับการที่จะไปค้าขายได้ด้วยปัจจัยต่างๆ เพราะฉะนั้นต้องเร่งทำการนี้ด้วย รวมทั้งการทำเอกสารค้าเสรีกับประเทศที่อยู่นอกกลุ่มของเราด้วย ไม่ใช่แต่เฉพาะในกลุ่มอาเซียนด้วยกันเท่านั้น เราจะเห็นว่าอาเซียนมีประเทศคู่ค้ามากมาย เป็นประเทศรายๆ ทั้งนั้น เช่น สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ จีน ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ยุโรป อินเดีย สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำหลักที่จะทำเป็นหัวส่วนทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นเราจะต้องรู้ว่าการแข่งขันมีความเข้มข้นขึ้น

ประเด็นที่สี่ การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค กล่าวคือเราไม่สามารถที่จะทำให้ตัวเราเป็นที่หนึ่งในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านเรา หรือประเทศที่อยู่ร่วมทุนกับเราไม่ได้พัฒนาไปด้วย เช่นถ้าเราอาศัยในอาคารที่ทรุดระแท้ขังล่างมีسلام มีแต่คนยากจน ท่านจะมีความสุขใหม่ เมื่อท่านมีเพื่อนบ้านอยู่แบบนี้ ท่านอยากจะเห็นความเสมอภาคเกิดขึ้น นี่ก็เป็นอีกแบบหนึ่งที่เราจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึง การลดช่องว่างของการพัฒนาที่ยังไม่เท่าเทียมกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เราเกิดต้องช่วยกัน เพราะเป้าหมายก็คือให้ภูมิภาคมีความสุขมีเสถียรภาพ มีการอยู่ดีกินดี และที่สำคัญคือการมีค่านิยมร่วมกันมีความอ่อนโยน ซึ่งภาษาแห่งอาเซียนในกฎบัตรเขียนไว้สวยงามมาก คือ “ต้องรู้จักแบ่งปันกัน อ่อนโยน” สิ่งเหล่านี้จะเกิดได้อย่างไรถ้าเรามีความเหลื่อมล้ำกันมาก เมื่อในเมืองกับชนบท เราเกิดไม่สามารถคุณความเหลื่อมล้ำไว้ได้ เราจำเป็นที่จะต้องเข้าใจสิ่งเหล่านี้ว่าเราจะทำอย่างไร ที่จะลดช่องว่างของการพัฒนา แม้แต่ในประเทศของเราเองด้วย ทั้งนี้ แต่ละประเทศนั้น จะมีจุดแข็งของตนเอง หรือสังคมที่เราคิดว่าด้อยกว่า แต่ถ้าเราค้นหาจริงๆ จะเห็นว่าเขามีทุนไม่ว่าจะเป็นทุนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ที่จะนำมาแข่งขันกันมาช่วยกันสร้างประชาคมอาเซียนที่คาดหวัง เพราะว่าในอาเซียน 10 ประเทศ จะเห็นว่าเป็นกลุ่มภูมิภาคที่มีความต่างกันมาก ต่างทั้งภาษา ศาสนา วัฒนธรรมประเทศนี้ มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่ต่างกัน มีทรัพยากรที่ต่างกัน แต่ขณะเดียวกันความต่างนั้น ก็เป็นจุดแข็งขันของกลุ่มความร่วมมือนี้ด้วย และสามารถที่จะใช้ประโยชน์ของกันและกันได้ เราต้องเปลี่ยนวิสัยทัศน์ มนุษย์ ในการที่เราจะเข้าไปอยู่ในกรอบความร่วมมือแบบนี้ เราโชคดีกว่ากลุ่มความร่วมมืออื่นๆ ถ้าท่านรู้จัก OPEC (องค์การกลุ่มประเทศผู้ส่งน้ำมันออก หรือ Organization of Petroleum Exporting Countries) จะเห็นว่าเขามีแต่น้ำมัน มีแต่ทรัพยากรน้ำมัน มีแต่แก๊สธรรมชาติ ภูมิภาคอาเซียนประสบเศรษฐกิจมีครบถ้วนอย่างที่เป็นปัจจัยสำคัญในการที่จะทำให้เกิดความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ บ้านเรามีหมวด ห้องอาหาร พลังงาน วัตถุดิบทุกอย่าง ประเภทแรงงานความเชี่ยวชาญต่างๆ ครบหมู่ใน 10 ประเทศนี้

นอกจาก 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียนแล้ว รายึนนี้จุดที่เรามีจุดขายประเทศไทยอาเซียนด้วยกันให้เป็นที่ยอมรับ คือ การเข้มโโยงในภูมิภาคของเรา ทั้งนี้ประเทศไทยโชคดีที่เราอยู่ในทำเลที่ตั้งที่เข้มโโยงกับ 4-5 ประเทศ จะเห็นในแผนที่อาเซียนไม่มีใครโชคดีเท่ากับเรา บางประเทศก็อยู่ในเกาห่างไกล แต่เราอยู่ตรงนี้โครงสร้างไปไหนต้องผ่านเรา เราเลยมาคิดว่าจุดนี้เป็นจุดแข็งของประเทศไทยที่เราจะต้องใช้ประโยชน์ของทำเลที่ตั้งในการทำการเข้มโโยงระหว่างกัน การเข้มโโยงทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ การปรับปรุงถนน เส้นทางรถไฟ เส้นทางคมนาคมขนส่งต่างๆ เพราะนั่นคือหัวใจของการค้าขาย ติดต่อเข้มโโยงกัน ไม่ใช่เข้มโโยงเฉพาะโครงสร้างพื้นฐาน แต่รวมไปถึงการเข้มโโยงกันระหว่างประชาชนด้วย วันนี้อาเซียน 10 ประเทศไม่ต้องมีวิ่ง แล้ว ก็ไปมาหากันได้ เขตแดนไม่มีความหมายแล้ว แต่เรายังมีความหมายอย่างอื่นแทน เราอย่าไปกังวลกับเรื่องเขตแดนที่คนอื่นเขาขัดเจ้าไว้ให้เรา แต่แท้จริงแล้วหมายถึงการเข้มโโยงของประชาชนจะไปมาหากันนั่น มีความสะดวกยิ่งขึ้น ทั้งการค้าและในการปฏิสัมพันธ์กัน แต่เราก็มีสิ่งที่ต้องดูแลไม่ว่าจะเป็นโรคภัยไข้เจ็บ อาชญากรรมข้ามชาติ ผลกระทบต่างๆ ที่ตามมา และแน่นอนที่เราจะเปิดปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นนั่น เราสามารถสื่อสารกันได้ แต่สุดท้ายก็เป็นจุดอ่อนประเทศไทยชัดเจนว่าทักษะการสื่อสารด้านภาษาของเรารด้อยกว่าประเทศอื่น หรือแม้แต่ภาษาที่อาเซียนใช้เป็นภาษาสามัคคี คือ ภาษาอังกฤษ เราเกียรติยื่งอ่อนกว่าเขา ภาษาเพื่อนบ้านเราก็ต้องเช่นกัน ในขณะที่ประเทศไทยฯ เขาทั่วโลกแล้ว ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นเรื่องเสาเศรษฐกิจ

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community : ASCC) ซึ่งเป็นเสาสำคัญที่สุดสำหรับการประชุมสมัชชาในครั้งนี้ โดยให้มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง ให้เป็นสังคมที่เอื้ออาทรแบ่งปันกัน มีความเป็นอยู่ที่ดี ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน รวมทั้งผู้สูงอายุ และคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นผู้ด้อยโอกาส คนพิการ เด็กเยาวชน สตรี ล้วนเป็นความหมายของประชาชนทั้งสิ้น สิ่งที่อาเซียนดำเนินการได้กำหนดไว้แล้ว มี 6 ข้อ ด้วยกันในเสานี้

โครงการที่หนึ่ง การพัฒนามนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด ท่านก็ได้ยินได้ฟังมาโดยตลอด ว่าเราโชคดีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งเกี่ยวกับเรื่องนี้มาตั้งแต่ 30-40 ปีแล้ว แต่การพัฒนาในอดีตที่ผ่านมาก็ยังเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แท้จริงแล้วหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศไทยที่ “คน” แต่เรามักจะมองข้าม ซึ่งต้องใช้เวลาเป็น 10 ปีฯ กว่าจะนำ “คน” มาเป็นปัจจัยในการพัฒนาแฉมในช่วง 10-20 ปีแรก พอพูดถึงคน ต้องขออภัยสุภาพบุรุษด้วย เพราะจะนึกถึงแต่สุภาพบุรุษ เสมือนหนึ่งไม่มีสุภาพสตรีเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาเลย อีก 10-20 ปีต่อมาถึงพบร่วมกับการพัฒนาที่ไม่ประสบความสำเร็จนั้น เพราะไม่ได้ใช้ทุนมนุษย์ที่มีอยู่ในโลกนี้ ซึ่งสร้างมา

มีทั้งสตรีและสุภาพบุรุษ จึงได้มีการนำเอาบทบาทของสตรีเข้ามาในเรื่องของการพัฒนา เพราะฉะนั้นการพัฒนามนุษย์ต้องเกี่ยวข้องกับคนทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นเด็ก เยาวชน สตรี ทุกคนจะต้องอยู่ในกลุ่มของการพัฒนาร่วมกัน

ประการที่สอง การคุ้มครองและสวัสดิการ ก็จะเป็นเรื่องการคุ้มครองสวัสดิการและสังคม นี่ก็เป็นเรื่องสำคัญและกลุ่มผู้สูงอายุ

ประการที่สาม ความยุติธรรมและสิทธิ เป็นเรื่องการส่งเสริมความยุติธรรมและสิทธิ ทางสังคม ซึ่งเป็นเรื่องที่ได้พูดคุยกันอยู่ค่อนข้างมากว่าจะทำอย่างไรในการที่จะทำให้เกิดความยุติธรรม และสิทธิที่พึงจะมี ผู้สูงอายุก็จะต้องได้รับสิทธิเหล่านั้น ทั้งเรื่องที่อยู่อาศัย การเข้าถึงยา الرักษาโรค การเข้าถึงบริการต่างๆ

ประการที่สี่ การส่งเสริมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม เพราะวันนี้ชัดแล้วว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม มีผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์มาก การที่เราซื้อจดแล้วสิ่งแวดล้อม ดูแลธรรมชาติจริงๆ แล้วเราต้องอยู่กับธรรมชาติจึงจะยั่งยืน แต่วันนี้เราเลยเลี่ยงเหล่านี้ จนกระทั่งเกิดผลกระทบตามมากรามาย ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของสภาพภูมิอากาศ ดิน น้ำ ที่ผันแปรไป ผลกระทบที่มีต่อพืชผล ทางการเกษตร ผลกระทบที่มีต่อเรื่องของวิถีชีวิตของเรา สิ่งเหล่านี้คือโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดขึ้นมา เราต้องให้ความสำคัญต่อปัจจัยที่สำคัญ ที่จะทำให้เรารอยดีกินดี มีความสุขที่แท้จริง เรื่องนี้ก็เป็นเรื่องที่ได้รับความสำคัญอย่างยิ่ง 5 ข้อ ภายใต้เสาสังคม วัฒนธรรม

ประการที่ห้า การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน ซึ่งจำเป็นต้องให้คนตระหนัก แม้ว่าเราจะพูดอยู่เสมอว่า 10 ประเทศ มีความแตกต่างกัน แต่สามารถค้นหาอัตลักษณ์ 10 ประเทศได้ พวกราจะได้ เกิดความรู้สึกที่เป็นหนึ่งเดียว หรือมีความภาคภูมิใจที่เรารอยู่ในภูมิภาคนี้ ที่มีรากเหง้าที่สืบเนื่องกัน มานี่ก็เป็นเรื่องที่ใหญ่ในวันนี้ที่เราต้องทำความเข้าใจทั้งในหมู่เยาวชน ประชาชนโดยทั่วไป

ประการที่หก การลดช่องว่างการพัฒนา ที่เราได้กล่าวไปแล้วว่า เราต้องเพชญูกับปัญหา ความเหลื่อมล้ำ ความยากจนในกลุ่มนั้นต่างๆ ทำให้สังคมไม่มีความสงบสุข เพราะฉะนั้นก็เป็นความสำคัญ ภายใต้เสาสังคม วัฒนธรรม ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากๆ

ถ้าเรารับหัวข้อการพัฒนามนุษย์ และผู้สูงวัยก็เป็นสิ่งสำคัญในเรื่องของการพัฒนามนุษย์ ทางฝ่ายผู้จัดขอให้ตอบคำถาม 3 ข้อด้วยกัน ในเอกสารที่มีมาถึง คือ (1) เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน บทบาทของผู้สูงอายุจะเป็นอย่างไรบ้าง (2) ผู้สูงอายุจะมีการเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคม อาเซียนอย่างไร และ(3) เมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนแล้วผู้สูงอายุจะมีความเกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง

ก็จะพยายามให้ข้อคิดกับคำตอบ แต่คงไม่สามารถให้รายละเอียดได้ทั้งหมด เพราะดูจากเวลาแล้ว อยากรู้เรียนให้ทราบว่าที่เราได้พูดมาประชาคมอาเซียน ทั้ง 3 เสา ซึ่งเป็นการพัฒนาล่าสุด และเหลือระยะเวลาไม่ถึง 6 เดือน ที่เราจะก้าวสู่ประชาคมอาเซียน แต่ขอเรียนไว้ว่า ประชาคมอาเซียน ไม่ใช่จุดสิ้นสุด แต่มันเป็นจุดเริ่มต้นของความคิดที่เราก่อร่างสร้างตัวกันมา ว่าจะเป็นประชาคมอาเซียน ที่มีเป้าหมายที่ชัดเจน ส่วนเส้นทางเดินที่จะพัฒนาต่อไปนั้นเป็นเรื่องที่จะต้องเกิดขึ้นหลัง ปี ค.ศ. 2015 ในหลายๆ ด้าน โดยเฉพาะในเสاسังคม วัฒนธรรม เราจะเห็นว่ามีการประเมินครึ่งปีหลังของแผนงาน การจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ค.ศ. 2009-2015) ไป เมื่อประมาณ 2 ปีที่แล้ว ซึ่งกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นเจ้าของเรื่องเป็นผู้ประสานงานหลักของ เսاسังคม วัฒนธรรม แต่ไม่ใช่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กระทรวงเดียวที่ ต้องดำเนินการ แต่เราต้องทำงานร่วมกันกับอีก 19 กระทรวง ถ้าฟังหัวข้อเหล่านี้ไม่สามารถที่จะทำได้ โดยกระทรวงเดียว เพราะเป็นงานที่ควบคุมหลายหน่วยงานมาก แต่จะต้องร่วมกันกัน ทั้งหน่วยงาน ภาครัฐ หน่วยงานภาคประชาสังคม ประชาชนทั่วไป ทั้งเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ สตรี ทุกคนมีบทบาท ที่จะต้องเข้ามามีส่วนร่วม

ถามว่าทำไมจะสร้างประชาคมอาเซียนโดยให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง เราทุกคนที่นี่จะต้อง มีส่วนร่วมที่จะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรม เราจะต้องให้ความสนใจและจะปล่อยให้เป็นหน้าที่ของ หน่วยงานราชการอย่างเดียวไม่ได้ เพราะว่าประชาชนทั่วไปจะต้องรับรู้ว่าเข้าไปทำความตกลงอะไร ให้ความสำคัญอะไร มุ่งมั่นอะไร เพื่อให้เกิดความความคืบหน้าตอบสนองต่อความต้องการของเรา อย่างแท้จริง ซึ่งเยาวชนอาจจะมองถึงปัญหาข้างหน้าที่เขาจะประสบในอนาคต แต่สำหรับผู้สูงอายุ วันนี้สามารถที่จะมองว่าสิ่งเหล่านั้นตอบโจทย์ความต้องการของท่านหรือไม่ และนี่คือสิ่งที่อยากรู้ว่า บรรดาข้อตกลง ปฏิญญาต่างๆ นั้น อย่างเห็นแบบที่มีการรวบรวม โดยสามารถที่จะเข้าถึงได้ ณ จุดเดียวกัน ไม่ต้องไปเปิดหاتามกระทรวง ทบวง กรม 20 กระทรวง

ปัญหานั่นที่ทำให้การพัฒนาเกิดขึ้นช้ามาก เพราะว่าถูกจำกัดด้วยกรอบอำนาจหน้าที่ของ แต่ละกระทรวง ทบวง กรม เพราะฉะนั้นวันนี้เราต้องตื่นตัวเพื่อจะดูว่ามีเรื่องอะไรบ้าง และต้องทำ ร่วมกันให้สามารถเกิดผลได้ ที่จะเสนอให้ดูเป็นตัวอย่าง คือ ปฏิญญาผู้สูงอายุ จะชี้ให้เห็นว่า อาเซียน ให้ความสำคัญกับการดูแลผู้สูงอายุ วันนี้เรามาพูดเรื่องการออม เรื่องภาระที่รับภาระต้องแบกรับดูแล ผู้สูงอายุไม่ว่าจะเป็นค่ารักษาพยาบาล ค่าเลี้ยงดู แต่ถ้าไปมองต้นเหตุของเรื่องเหล่านี้ว่าเป็นเพราะ อะไร และเรารู้จะใช้กลไกอะไร เราก็จะใช้เครื่องมืออะไร เรา มีทุนสังคมมากมาย เราได้ใช้ ประโยชน์ใหม่ เราเห็นคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นใหม่ ในด้านการดูแลผู้สูงอายุประเด็นที่อาเซียนได้พูดถึง คือ การสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัวสถาบันครอบครัว อันนี้ก็ถือเป็นหัวใจอันหนึ่งของการพัฒนาการ ในภูมิภาคของประเทศไทยที่กำลังพัฒนา โดยเฉพาะภูมิภาคเอเชีย และอาเซียน สถาบันครอบครัวของเรา

จริงๆ แล้วมีความเข้มแข็งพอสมควร แต่ระยะหลังๆ ด้วยพัฒนาการและบริบททางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป การขยายตัวของเมือง การที่ต้องต่อสู้กับสภาพแวดล้อมที่ต่างๆ กันทำให้สถาบันครอบครัวอ่อนแอง ประเด็นเหล่านี้อ้างอิงให้ความสำคัญมากๆ และก็เป็นหน้าที่ของเราระมาช่วยกันดูว่าเราจะทำให้เข้มแข็งขึ้นเหมือนเดิมได้อย่างไร รวมทั้งตัวผู้สูงอายุเองด้วย ตัวดิจันเองอยากจะบอกผู้สูงอายุว่า อายุเป็นเพียงตัวเลข ไม่เคยคิดเลยว่าตัวเองเป็นผู้สูงอายุคิดเพียงว่ามีพลังกำลัง ก็จะทำเต็มที่ทำเท่าที่ศักยภาพเราทำได้ นี่เป็นสิ่งที่อยากรียนให้ทราบ เพราะฉะนั้นบทบาทผู้สูงอายุ อยากรียนตรงนี้ว่าเราต้องเปลี่ยนทัศนคติ ว่าเราเป็นผู้ที่เป็นทุนมนุษย์ที่มีคุณค่ามหาศาล เป็นพลังที่จะขับเคลื่อนไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

ประสบการณ์ ความรู้ของท่านทั้งหลายก็เป็นคลังปัญญาผู้สูงอายุ มีครุภูมิปัญญา เราไม่ควรที่จะคิดว่าเราแก่แล้ว ไม่ทำอะไรแล้ว เราต้องเป็นผู้สูงอายุที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมของประเทศไทยได้ จะต้องเป็นพลังที่สำคัญในการที่สร้างพลังอาเซียนที่เข้มแข็ง ไม่ใช่เขียน 3 เสา แล้วปล่อยให้กระวง ทบวง กรม ดูแลไป และก็คนรุ่นปัจจุบัน เราจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยประสบการณ์ ความรู้มหาศาล และเป็นสังคมที่มีคุณค่ามากทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท่องถิน มากมายมหาศาล

ยกตัวอย่างการเข้าไปเมืองทบทวนในการขับเคลื่อนการพัฒนา เช่นในเสาระบบทุกๆ รายการ เป็นผู้ขับเคลื่อน กำหนดทิศทางของการพัฒนาอุตสาหกรรมต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแพทย์ แพทย์แผนโบราณ สมุนไพร หลักการผลิตสิ่งเหล่านี้ สินค้าอุปโภค บริโภค แม้กระทั่งที่อยู่อาศัยการออกแบบต่าง ๆ พัฒนาเมือง ท่านก็เป็นตัวกำหนดว่า ความต้องการของท่านเป็นตัวบ่งชี้ให้เข้ามายังการสร้างสรรค์ไปเพิ่มคุณค่าทางเศรษฐกิจ เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น โดยใส่เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมตอบสนอง ความต้องการของผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นด้านโภชนาการ อุปกรณ์ผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะสังเกตได้ว่าแม้กระทั่ง พุดเรื่องอารยสุขของคนพิการของผู้สูงอายุก็ต้องการเช่นเดียวกัน ท่านจะเห็นว่าวันนี้เรายังไม่มี สิ่งเหล่านี้ อาจจะเขียนไว้ในกฎหมาย แต่เราไม่ได้นำไปปฏิบัติ

วันนี้เราต้องตื่นตัว ราชการยังไม่ได้ทำ องค์กรที่เกี่ยวข้องยังไม่ได้ทำ ผู้สูงอายุจะต้องมีส่วนร่วม อกมาส่งเสียงอกมา อย่างการขึ้นบันไดเราจะเห็นว่าผู้สูงอายุอาจจะต้องการรับบันไดข้างหนึ่งและ ในสถานที่สาธารณะทั้งหลายถ้าสังเกตจะพบว่าไม่มี วันนี้เรามีที่จอดรถสำหรับคนพิการ เพิ่มอีกช่อง ได้ใหม่ให้สำหรับผู้สูงอายุ เพื่อการดำเนินชีวิตและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข จะต้องสร้างความปลอดภัย ไม่ใช่ให้ผู้สูงอายุต้องเก็บตัวอยู่ในบ้าน ผู้สูงอายุสามารถที่จะอกมาทำกิจกรรมทุกอย่างได้ตามพลัง ที่สามารถและความสนใจทักษะ ซึ่งภาครัฐ ภาคส่วนต่างๆ อาจจะร่วมมือกัน ตัวผู้สูงอายุเอง ก็ต้องหารูปแบบ กลไกทั้งหลาย กับชุมชนทำกิจกรรม ทำประโยชน์ให้กับสังคม ช่วยกันสร้างสังคม

ผู้สูงอายุในส่ายตาดีฉันมองว่าเป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่ามาก ไม่ได้ว่ามองว่าเป็นภาระ ตรงกันข้าม เราสามารถที่จะเติมสิ่งเหล่านั้นให้กับท่าน นำพาให้กับท่าน เพอญมีคุณแม่อายุ 100 ปี ท่านจะเล่าเรื่องเก่าๆ ให้ฟัง และเชื่อว่าผู้สูงอายุหลายท่านมีประสบการณ์ที่ไม่ต่างกันในการที่จะเล่าสิ่งเหล่านั้น และรักษาไว้ให้คู่ควรกับประเทศต่อไป ในการที่จะเป็นจุดขยายในทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นจะเห็นว่าบทบาท และการเตรียมตัวผู้สูงอายุก็ต้องเตรียมด้วยในการที่จะดูแลสุขภาพของตน และผู้สูงอายุในคนต่อไปจะมีคุณค่าที่ดีกว่าเรา โดยเฉพาะตัวเดิมเองมองว่าเราต้องให้ความรู้กับพวกเขาว่าการที่เราจะหลีกเลี่ยงโรคภัยไข้เจ็บเรามักจะเน้นระบบสุขภาพ เรื่องของโรคติดต่อ จริงๆ แล้วเราถูก ประสบผลสำเร็จมาระดับหนึ่ง ท่านรู้สึกว่าการกระทำการสุขภาพที่สำคัญกว่าความสามารถ อัตราผู้ติดเชื้อ HIV จากแม่สู่ลูกลงได้ และโรคที่ไม่ติดต่อไม่ว่าจะเป็นเบาหวาน ความดัน โรคเลือด ต่างๆ สารพัด มันมาจากไหน มันมาจากการที่เรามีพฤติกรรมไม่ว่าจะเป็นการอุปโภค บริโภค ละเลย การออกกำลังกาย การดำเนินวิถีชีวิต ตอนนี้เราจะต้องตื่นตัวตรงนั้น เพื่อจะให้มีสุขภาพที่ดีไม่เป็นภาระ สอดคล้องกับการศึกษาของกองทุนสหประชาชาติเพื่อประชากร (UNFPA) ที่ว่าเราเข้าสู่สังคม ของผู้สูงวัยที่ค่อนข้างจะเติมเปี่ยมและนับวันก็จะสูงขึ้นเรื่อยๆ เรายังโชคดีที่เห็นมีคนไทยยืน ถึง 90 ปีขึ้นไป ในช่วงไม่กี่สิบปีข้างหน้า แต่เราว่าว่าจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย เพื่อที่จะทำประโยชน์ ให้กับสังคมอย่างที่ควรจะเป็น

เพราะฉะนั้น ก็อยากรฝากตรงนี้ว่าขอให้ทุกคนมีความเชื่อมั่นตัวเอง ว่าเรานั้นมีศักยภาพ มีคุณค่า เป็นทรัพย์สินที่มีคุณค่าที่จะช่วยสร้างประชาคมอาเซียนร่วมกันได้ ขณะเดียวกันก็ต้องขอให้ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน ชุมชน ตัวผู้สูงอายุเอง ต้องทำงานแบบบูรณาการ ต้องดูกันในสิ่งต่างๆ ที่ว่าดีภาพเอาไว้ แม้ว่าจะอยู่ระหว่างใด ตามหน่วยงานใดก็ตามไม่สามารถ จะทำให้สำเร็จได้ ถ้าเราไม่ทำงานร่วมกัน

ภาคผนวก ช

คำกล่าวปราบปรามพิเศษ

เรื่อง “การปฏิรูประบบสังคมผู้สูงวัยไทย สู่ประชาคมอาเซียน”

โดย นายแพทย์อัมพล จินดาวัฒนะ

เลขานุการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ

และคณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สภาพปฏิรูปแห่งชาติ

วันที่ 7 สิงหาคม พ.ศ. 2558

ณ ห้องวิทยุภาค 3 ชั้น 4 ศูนย์ประชุมวิทยุภาค

โรงแรมเซ็นทรัลราชโยร์ ราชการและคุณเนวนชั้นเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

เมื่อกล่าวถึงสมัชชาผู้สูงอายุ ผมคิดว่าจำแนกออกเป็น 3 แบบ คือ **แบบที่ 1 เป็นพื้นที่สาธารณะ** เป็นพื้นที่ทางปัญญาที่ทำให้ผู้สูงวัย และคนวัยอื่นๆ ได้เข้ามามีบทบาทและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน และเป็นพื้นที่ของสังคมผู้สูงอายุอย่างชัดเจน และในอนาคตข้างหน้าจะมีเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในสมัชชาดังกล่าวเพิ่มขึ้น **แบบที่ 2 เป็นพื้นที่ทางปัญญา** เรียกว่าจิตวิญญาณ เป็นการมาร่วมหล่อหลอมและต่อยอดคุณความดี เมื่อเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว นอกจากเราจะต้องสนใจตัวเราเองแล้ว เรายังต้องสนใจเรื่องสาธารณะและเรื่องรอบข้างมากขึ้น เพราะฉะนั้น เรื่องของเราจะต้องเป็นเรื่องรอง จากที่คนเจนโบราณบอกว่าพออายุ 60 ปีแล้ว ต้องแยกของส่งเสบียง ไม่ใช่มาพูดแต่เรื่องของตัวเอง หรือเรื่องทำมาหากิน หารายได้ให้ตนเอง แต่เราจะต้องทำงานเพื่อตอบแทนสังคม ทำงานเพื่อสาธารณะ **แบบที่ 3 เป็นพื้นที่สำคัญและเป็นพื้นที่ขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ** **แบบมีส่วนร่วม** อันนี้ชัดเจน สังเกตได้จากในงานสมัชชาครั้งนี้ที่ไม่ใช่มาเจอกันแล้วก็จบไป แต่มีการเสนอแนะเพื่อผลักดันและพัฒนาเรื่องสำคัญต่างๆ ให้เกิดขึ้น

ผมอยากรีบเรื่องที่เกิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2551 ซึ่งสมัชชาผู้สูงอายุ ได้มีมติไว้ว่า ควรเร่งผลักดันให้มีระบบการออมเพื่อการดำเนินชีพยามชราภาพ ทั้งนี้ เพื่อเป็นหลักประกันรายได้เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ ในลักษณะกองทุนระดับชาติ และหลังจากนั้นก็มีการผลักดันผ่านกระบวนการหารยูปแบบ จนในที่สุดได้มีการยกย่อง พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ และรัฐบาลในช่วงนั้นก็เป็นช่วงของรัฐบาลพระบรมราชอิปतย์ ซึ่งได้ผลักดันจนเกิด พ.ร.บ. กองทุนการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 ขณะนั้นพระ

เพื่อไทยที่เป็นฝ่ายค้าน ก็เห็นด้วยกับกฎหมายฉบับนี้ และสภาพแวดล้อมราชภัฏก็ลงมติเห็นด้วยหมวด ซึ่งก็หมายความว่าทุกพรครเห็นด้วยกับ พ.ร.บ.ดังกล่าว แต่พอหลังจากนั้นปรากฏว่าได้มีการเปลี่ยน รัฐบาลเป็นอีกพรรคนึง และไม่มีการดำเนินการตามกฎหมายนี้ เพราะฉะนั้นสิ่งที่เกิดขึ้นกับ กระบวนการพัฒนาของเรามันไม่ง่ายที่จะประสบความสำเร็จ ประชาชนเครือข่ายผู้สูงอายุ และท่านทั้งหลาย มองเห็นปัญหาของคนกำลังจะเข้าสู่สังคมผู้สูงวัย ที่มีฐานะยากจน ไม่มีสวัสดิการรองรับ ไม่มีหลักประกันทางเศรษฐกิจ จึงต้องมีการเตรียมผลักดันเรื่องนี้ไว้ ท่านไม่ได้ทำเพื่อตัวท่านเอง แต่ทำเพื่อคนรุ่นหลัง เพราะฉะนั้นสิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่ดีมาก สมัชชาผู้สูงอายุคือที่ของปัญญา เป็นพื้นที่ของจิตวิญญาณ แต่ปรากฏว่าเมื่อมีกฎหมายแล้วก็ยังเกิดปัญหาติดขัด จนกระทั่งมีคณะกรรมการสังคมแห่งชาติเข้ามา มีรัฐธรรมนูญฯ (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 มีการจัดตั้งสถา ปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ทำหน้าที่พัฒนาเสนอแนะการปฏิรูปประเทศไทย ผนเข้าไปเป็น 1 ในสมาชิก สภาปฏิรูปแห่งชาติ 250 คน เป็นประธานกรรมการธุรการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ซึ่งรับผิดชอบด้านสังคม ด้านชุมชน และกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ดังนี้

เรื่องแรก ที่เราหยิบยกขึ้นมาเป็นเรื่องที่สำคัญ และมีประโยชน์กับคน 20 กว่าล้านคน ที่ไม่มี การออม ไม่มีระบบบำนาญที่จะใช้ในการดำรงชีพเมื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย ผมได้หยิบยกขึ้นมาทำรายงาน การพิจารณาศึกษาเรื่อง หลักประกันความมั่นคงด้านรายได้เพื่อการยังชีพของผู้สูงอายุ: การเร่งรัดการ ดำเนินงานตามพระราชบัญญัติการออมแห่งชาติ พ.ศ. 2554 โดยเสนอให้เร่งรัดการออม แห่งชาติ และนำเสนอต่อสภาปฏิรูปแห่งชาติ เมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2557 สภาปฏิรูปฯ มีมติ เป็นเอกฉันท์ เห็นชอบรายงานข้อเสนอดังกล่าว และให้ดำเนินการทันที หลังจากนั้นก็ได้มีการประสาน กับท่านสมหมาย ภานุ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคลัง เมื่อเดือนมีนาคม พ.ศ. 2558 ต่อมา ครม. มีมติเห็นชอบให้ดำเนินการจัดตั้งกองทุนดังกล่าวต่อไป และเมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 นายกรัฐมนตรีได้เริ่มดำเนินการเรื่องนี้แล้ว และวันที่ 20 สิงหาคม พ.ศ. 2558 ที่จะถึงนี้ จะมีการเปิด รับสมาชิกคนแรกที่จะเข้าสู่กองทุนการออมแห่งชาติ ผมอยากระบุขออนุญาตเชิญท่านทั้งหลายโปรดมือ ให้กับความสำเร็จในครั้งนี้ และมีผู้คนจำนวนมากจากหลายภาคส่วนช่วยกันดำเนินการผลักดัน เรื่องนี้จนสำเร็จลุล่วง แต่นี้เป็นเพียงแค่จุดเริ่มต้นของการสร้างระบบบำนาญแห่งชาติ เพื่อจะให้คนไทย ทุกคนที่เข้าสู่สังคมสูงวัยมีบำนาญในชีวิตของเข้า เพื่อจะให้เขามีรายได้ มีหลักประกันด้านเศรษฐกิจ ดำรงชีพอยู่ได้อย่างมีคุณภาพจนถึงวันสุดท้ายของชีวิตเพียงเท่านั้นเอง เรายังต้องผลักดันบำนาญ แห่งชาติกันต่อไป อันนี้ก็เป็นประเด็นที่ผมจะเรียนว่าเมื่อเรามีความสำเร็จเพียงเล็กน้อยควร จะซึ่งช่วยันตีซึ่งกันและกัน ใช้เวลานานถึง 10 กว่าปี

เรื่องที่สอง ว่าด้วยสังคมสูงวัย มี 2 เรื่องด้วยกัน คือ เรื่องผู้สูงวัย กับเรื่องสังคมผู้สูงวัย ที่ผ่านมาเราไปมุ่งแต่เรื่องของผู้สูงวัย แต่แท้ที่จริงแล้วมันมีเรื่องที่ใหญ่กว่านั้น คือเรื่องสังคมสูงวัย เพราะฉะนั้นเรื่องใหญ่คือเรื่องนี้ ในอดีตถ้าคริศเกษฐพุทธประวัติในสมัยพุทธกาล พระอรหันต์มีอายุ 120 ปี จนในที่สุดแล้ววิชาการบอกว่าอายุขัยของมนุษย์เราคือ 120 ปี โดยประมาณ แต่ปรากฏว่า ในโลกของความเป็นจริงคนจะมีอายุถึง 60 ปี ก็มีจำนวนน้อยลง แล้วเราถ้าใช้จุดตรงกึ่งกลางตรงนี้ บอกว่าเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แต่เมื่อก่อนไม่ได้เป็นอย่างนั้น รามาดูในอดีตที่ผ่านมาในประเทศไทย และในหลายๆ ประเทศก็เป็นอย่างนั้น เกิดโรคภัยไข้เจ็บ มีปัจจัยต่างๆ ทำให้เราเสียชีวิตก่อนที่จะ มีอายุถึงครึ่งหนึ่งที่ควรจะเป็นคือ 60 ปี แต่พอเราพัฒนาประเทศมาเรื่อยๆ บริการสาธารณสุขดีขึ้น การศึกษาดีขึ้น การคุณภาพดีขึ้น เทคโนโลยีดีขึ้น คนอายุยืนขึ้น อายุขัยเฉลี่ยของพลเมืองก็ยังขึ้น จาก 40 ปีกว่า มาเป็น 50 , 60 , 70 ปี ตามลำดับ จนวันนี้ก็สูงขึ้นไปเรื่อยๆ บางคนก็ตั้งเป้าหมายไว้ว่าจะอยู่ถึง 100 ปี เมื่ออายุขัยเฉลี่ยขับเพิ่มขึ้นอย่างนี้ ก็หมายความว่าคนเราจะมีอัตราการเสียชีวิตลดลง โดยเฉพาะสุภาพสตรี เมื่อปี พ.ศ. 2520 อยู่ในยุคทางแผนครอบครัว มีนโยบายวางแผนครอบครัว โดยการคุมกำเนิด เราอาจจะแผนครอบครัวสำเร็จจริงๆ ซึ่งนโยบายเมื่อก่อนข้าราชการมีลูกก็คุณก็สามารถเบิกค่าเลี้ยงดูได้ทุกคน แต่เมื่อมีนโยบายวางแผนครอบครัว ก็ได้กำหนดให้สามารถเบิกค่าเลี้ยงดูได้ไม่เกิน 3 คน และในปัจจุบันก็ยังเบิกค่าเลี้ยงดูได้ไม่เกิน 3 คน และให้เบิกได้ 50 บาท/เดือน เมื่อนเดือน อันนี้คือการไม่ทันสมัยของรัฐบาล ปรากฏว่าวันนี้คนมีลูกเฉลี่ยไม่ถึง 2 คน เปลี่ยนไปอย่างสิ้นเชิง และก็ยังไม่มีการปรับนโยบายอยุธยาศาสตร์ของประเทศ ปัญหาผู้สูงวัยจะสูงขึ้นแต่ปรากฏว่า เด็กเกิดน้อยลง คนไม่แต่งงานเพิ่มมากขึ้น หรือแต่งงานก็ไม่มีลูก แต่คนที่ห้องไม่พร้อมก็มีในประเทศไทยไม่ได้มีแต่ปัญหาเรื่องผู้สูงวัย แต่ปัญหาใหญ่ของสังคมอีกประการหนึ่ง คือ จำนวนคนรุ่นใหม่ที่เข้ามาทดแทนมีคุณภาพลดลงอย่างมาก ถ้าเราไม่ปรับนโยบายใหม่ อะไรมาก็เกิดขึ้นในอีก 15 ปีข้างหน้า คนมีอายุเฉลี่ย 60 กว่าปี จำนวนมาก ขาดแคลนบุคลากรในวัยทำงาน สังคมจะอยู่ได้อย่างไร เราไม่มีกำลังในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สังคม ซึ่งผลได้เกรินไว้ชัดเจนแต่ต้นว่าการทำงานหลังอายุ 60 ปี ไม่ใช่ทำงานเพื่อตัวเองหรือเพื่อหารายได้ให้ตนเองและครอบครัวเพียงอย่างเดียว แต่เราต้องทำงานเพื่อสาธารณะ แล้วจะทำให้ชีวิตเรา มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เรื่องที่สาม กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ มีประชากรกว่า 600 ร้อยล้านคน ประเทศสิงคโปร์ มีจำนวนของผู้สูงวัย เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาอันดับสอง คือ ประเทศไทย เมียนมาร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย ลาว กัมพูชา บรูไน พิลิปปินส์ ตามลำดับ แต่เป็นที่ทราบกันดีว่า พลเมืองของ สิงคโปร์ มีรายได้และมีเงินออมที่เพียงพอในการดำรงชีพก่อนก้าวเข้าสู่วัยชรา เป็นสังคมผู้สูงอายุที่มี คุณภาพชีวิตที่ดี ส่วนประเทศไทย ซึ่งมีจำนวนผู้สูงวัยเป็นอันดับสองรองลงมา กลับมีรายได้ที่ไม่เพียงพอ

ต่อการดำรงชีพ เป็นหนึ่ง และไม่มีเงินออมเพื่อใช้ดำรงชีพในยามชราภาพ และเมื่ออายุเพิ่มขึ้นก็จะมีรายได้ลดน้อยลง และอีกไม่เกิน 30 ปี โดยประมาณ ทุกประเทศก็จะมีผู้สูงวัย (อายุ 60 ปี) มากกว่าร้อยละ 60 ของจำนวนประชากร และเมื่อเข้าสู่สังคมสูงวัย อัตรากำลังแรงงานก็ลดลง อัตราความสามารถในการแข่งขันลดลง ผลิตภัณฑ์การทำงานก็ลดลง เราอาจจะไม่สามารถที่จะเพิ่มผลผลิตมวลรวมให้กับประเทศได้ อันนี้หมายความว่าแต่ละประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทย ก็ต้องพัฒนาคนให้มีคุณภาพ เรื่องที่สอง คือ สังคมสูงวัยก่อให้เกิดการพึ่งพิงมากขึ้น เมื่อคนอายุมากขึ้น (อายุ 60 ปีขึ้นไป) แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม 1 ยังกระฉับกระเฉง ช่วยเหลือตนเองได้ทุกอย่าง กลุ่มที่ 2 เริ่มพึ่งพิงและอาศัยคนอื่น เช่น ขับรถไม่ได้แล้ว ต้องมีคนช่วยขับรถ ฯลฯ กลุ่ม 3 พึ่งพิงสมบูรณ์ และผู้สูงวัยที่มีรายได้สูงอาจจะต้องมีคนดูแล 4-5 คน/ผู้สูงวัย 1 คน จะต้องทำอย่างไรเมื่อสังคมสูงวัยใช้ทรัพยากรามากขึ้น

เรื่องที่สี่ ประเทศไทยขณะนี้ มีสภาพปัจจุบันแห่งชาติขึ้นมาชั่วคราว เราอาจจะเห็น สังคมสูงวัย เป็นประเด็นสำคัญอันหนึ่งทางด้านสังคม และเป็นหนึ่งใน 37 วาระปัจจุบัน ที่สภาพปัจจุบันแห่งชาติ หยbury กามา อยู่ในความรับผิดชอบของคณะกรรมการปัจจุบัน ซุ่มชน เต็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ผู้มีความสามารถต่อประชานสภาพปัจจุบันแห่งชาติ ให้ตั้งคณะกรรมการปัจจุบันรองรับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย ซึ่งไม่ใช่เฉพาะเรื่องของผู้สูงอายุ เพียงอย่างเดียว แต่จะเพิ่มระบบสังคมผู้สูงวัยขึ้นมา เพื่อมาร่วมกันคิดวิเคราะห์ว่าเราจะเตรียมพร้อมประเทศในการรองรับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างไร โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.เจมศักดิ์ ปันทอง เป็นประธานคณะกรรมการฯ และมีผมเป็นที่ปรึกษา เมื่อวันที่ 15 พฤษภาคม พ.ศ. 2558 เมื่อสภาพปัจจุบันแห่งชาติมีมติเห็นชอบแล้ว ก็จะเสนอต่อรัฐบาล ต่อไป แม้สภาพปัจจุบันแห่งชาติจะเสนอเรื่องการปัจจุบันรองรับสังคมสูงวัยในวันนี้ แต่ระยะเวลาที่จะเริ่มดำเนินการอาจจะต้องรอถึง 10-20 ปีข้างหน้าถึงจะดำเนินการได้ เพราะระบบราชการของเรา ยังแยกส่วนกันทำงาน เรื่องนี้ก็หวังว่าจะมีการนำไปปรับปรุงแก้ไขเพื่อเป็นประโยชน์ในการขับเคลื่อน การปัจจุบันต่อไป

หลักการในการปัจจุบันรองรับสังคมสูงวัยมีอยู่ 5 ประการ (1) ต้องให้สังคมตระหนักรู้ผู้สูงวัย เป็นพลังของสังคม การปัจจุบันต้องไม่สร้างระบบทำให้ผู้สูงวัยเป็นภาระของสังคม (2) สร้างสังคมและสภาพแวดล้อมให้กับบุคคลทุกช่วงวัย ทุกกลุ่มประชากรอยู่ร่วมกันได้ ไม่ใช่แยกผู้สูงวัยออกจากไป ต้องมีหลากหลายวัยอยู่ด้วยกัน ลูกหลานอยู่ด้วยกัน (3) ต้องใช้พลังที่เรียกว่าจตุพลังและใช้ชุมชนเป็นศูนย์กลาง ต้องให้ผู้สูงวัยร่วมบูรณาการกับครอบครัวและชุมชน ไม่ใช่แยกเขาออกจาก (4) การดูแล

ผู้สูงวัยเกี่ยวกับเรื่องสุขภาพและสังคม โดยเฉพาะสุขภาพ และต้องเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การบริการด้านสุขภาพ สิ่งแวดล้อมเพื่อรับประชากรที่เปลี่ยนไป (5) การมองมิติของแผนปฏิรูป 4 ด้าน ได้แก่ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสุขภาพ มิติด้านสังคม และมิติด้านสิ่งแวดล้อม

สุดท้ายของลับไปมุ่งประเด็นเรื่องอาเซียน รัฐบาลได้เริ่มดำเนินการจัดทำไว่ซ่าแบบ 6 เดือน คือ เข้าอกกิ่ครั้งก็ได้ และสามารถต่ออายุเมื่อครบระยะเวลา 6 เดือน เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของประเทศไทย ซึ่งก็หมายความว่าประเทศไทยต่างๆ สามารถเดินทางเชื่อมโยงถึงกันหมุนดังนั้น แรงงานมีฝีมือในประเทศไทย ก็อาจจะย้ายไปทำงานในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนเพิ่มมากขึ้น (แรงงานไหลออก) พอเปลี่ยนแปลงไปแบบนี้แล้ว ในขณะเดียวกัน ก็จะมีผู้สูงอายุของประเทศไทยในกลุ่มสมาชิกอาเซียนย้ายมาอยู่ในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น เรามองอย่างไรที่ประเทศไทยจะเข้าสู่อาเซียน เรามองว่า (1) เราต้องเรียนรู้ ทั้ง 3 เสาหลักของประชาคมอาเซียน เรียนรู้ภาษาของประเทศเพื่อนบ้าน เปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับประเทศไทยเพื่อนบ้าน และผู้สูงวัยจะต้องเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อเพื่อนบ้าน (2) จะต้องคิดใหม่ เรื่องการไปทำงานข้ามประเทศสามารถเกิดขึ้นได้มีการไปอาศัยอยู่ข้ามประเทศกันได้ (3) ข้อเสนอการปฏิรูปของสังคมสูงวัยจะต้องนำไปสู่การเป็นยุทธศาสตร์ของชาติ จะต้องคิดว่าการปฏิรูประบบสังคมสูงวัยเป็นเรื่องระดับชาติ ไม่ใช่ของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่งเท่านั้น

ภาคผนวก ๗

เจตนาการมณ์ “สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไร ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

1

ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคมจะประสานสัมพันธ์กับเครือข่ายอย่างสม่ำเสมอ

ในฐานะที่เป็นผู้สูงอายุจะพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าทันสมัยกับยุคโลกาภิวัตน์

ในฐานะเป็นผู้นำองค์กรผู้สูงอายุจะดำรงไว้ ซึ่งความผาสุกของผู้สูงอายุพัฒนางานผู้สูงอายุทุกระดับ
ให้มีศักยภาพเท่าเทียมกันและก้าวไปในทุกๆ ด้าน

2

เราจะช่วยกันรวมพลังเป็นหนึ่งในการให้ผู้สูงอายุระดับชาติ

ให้มีความเข้มแข็งดูแลตนเองอย่างมีคุณภาพ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3

ดนตรี กีฬา ไม่มีเชื้อชาติ เพราะเป็นศิลปกรรมที่เข้าใจกันทั่วโลก

สามารถทำให้คนต่างชาติ ต่างภาษา เข้าใจซึ่งกันและกันได้

4

การสร้างความตระหนักรู้ให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในกิจกรรม

และให้ความสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้เงินอุดหนุนกับชุมชนผู้สูงอายุ

การระดมทุกภาคส่วนให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ เพื่อกระตุ้นให้ผู้สูงอายุตระหนักรู้ในคุณค่าของตนเอง

5

เริ่มที่ผู้เฒ่า ต้องเข้ามาร่วม บ่มคุณค่า แพร่ภูมิปัญญา เฟ้นหาวัฒนธรรม

นำไปพัฒนาให้แข็งแรง ย้อมเป็นพลังแกร่งให้สังคมสูงวัย

6

รวบรวมแกนนำผู้สูงอายุที่มีความรู้ ความสามารถ

ช่วยกันนำผู้สูงอายุที่ต้องการทำงาน มาทำงานให้ได้

ผู้สูงวัยไทย รวมใจภายที่แข็งแกร่ง ร่วมนำพาชาติไทยพร้อมรับอาเซียน

ขอประมวลว่า บทบาทการเสนองานทุกข้อเป็นสิ่งที่ดีมาก
คงประสบความสำเร็จทุกประการ

สั่งสมองค์ความรู้ พัฒนาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ผู้สูงอายุมีพลังเหลือเฟือ คือ พลังใจนจะแต่พลังกายอาจจะถูกถอยไปบ้าง
แต่เป็นธรรมชาติของสังขาร ท่านสร้างพลังนี้อย่างไร ให้ไปคิดต่อ^๑
“เรา” ผู้สูงวัยพร้อมใจกันสร้างชาติ

เราจะมุ่งมั่นพัฒนาสังคม โดยเฉพาะผู้สูงอายุให้มีคุณภาพที่ดี
เตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างจริงใจ

สร้างพลังชุมชนแต่ละตำบล อำเภอ จังหวัด ให้เข้มแข็ง โดยประธานสาขาฯ
จะต้องบูรณาการการทำงานร่วมกับ พมจ. และหน่วยงานอื่นๆ
ที่เกี่ยวข้องประชุมสัญจรแต่ละตำบล อำเภอ
เพื่อผลักดันสร้างขวัญกำลังใจส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ติดตามประสานงาน ซักชวน
สร้างความสามัคคี โดยจังหวัด (สาขาฯ+ภาครัฐ เอกชน และท้องถิ่น)
เป็นแกนในการส่งเสริมกระตุ้นให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่อง

13

ใส่ใจกับผู้สูงอายุ มุ่งมั่นการให้กำลังใจของผู้สูงวัยและคนพิการ มั่นใจในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

14

ร่วมพลัง ร่วมใจ ส่งเสริมสู่การพัฒนาสังคมผู้สูงวัยของประเทศไทยสู่ประชาคมอาเซียน

15

สนับสนุนพร้อมส่งเสริมคลังปัญญาผู้สูงวัยในทุกภูมิภาคให้ได้รับการพัฒนา
และสืบทอดต่อคนรุ่นต่อไป

16

ตั้งใจให้ความช่วยเหลือและดูแลผู้สูงอายุอย่างเต็มความสามารถ
และจะให้การสนับสนุนตามคำสั่งต่อทุกภาคส่วนด้วยความเต็มใจ

17

สร้างเสริมเริ่มมติ เพื่อiliarการหลอมร่วมรวมพลัง อย่างพร้อมพรั่งด้วยตั้งใจเด่ผู้สูงอายุ

18

เรียนรู้วัฒนธรรมของชาติในอาเซียนและสร้างจิตสำนึกในการเคารพวัฒนธรรมของแต่ละชาติ

19

เพิ่มพลังในการขับเคลื่อน เพื่อให้มีการพัฒนา เครือข่ายผู้สูงอายุให้เจริญยิ่งขึ้น
มีความเข้มแข็งและยั่งยืน ในทุกด้าน ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี ฯลฯ

20

ผู้สูงวัย เป็นคลังปัญญาของสังคม เป็นผู้ที่มีภูมิปัญญา เป็นผู้นำพาแนะนำ และเป็นตัวอย่างแก่ผู้สูงวัยให้หัวๆ ไป
มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ที่สามารถจะดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข
อย่างครบถ้วนหน้าทุกหย่อมหญ้า ของเมืองไทย ขอให้ทุกท่านได้ช่วยกัน

21

ส่งเสริม เอ้าใจใส่ พัฒนา เข้าใจ และเข้าถึงผู้สูงอายุ

22

ต้องการให้ที่ประชุมวิเคราะห์หลักการและเหตุผล
คณะกรรมการดำเนินการเพื่อประโยชน์ของผู้สูงอายุและสังคม

23

ผู้สูงใหญ่ สูงวัย ต้องเป็นไม่ใหญ่ที่ไม่ล้ม แผ่นปกร่มเงาให้ลูกหลานสืบทอดองค์ความรู้ให้ยawnan
เพื่อสืบสานศิลปะ วิถีไทย

24

เตรียมสุขภาพร่างกายและจิตใจให้พร้อมรับสถานการณ์ใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นกับตัวเรา
เชื่อมั่นและศรัทธาในหลักพุทธศาสนาเท่านี้ก็พอเพียงแล้ว

25

เสริมสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาศักยภาพของชุมชนผู้สูงอายุ
ในการทำงานแบบบูรณาการร่วมกับชุมชนทุกภาคส่วนในรูปแบบของเครือข่าย

26

ศรัทธา ร่วมมือ จริงใจ ส่งเสริม ต่อเนื่อง

27

สังคมผู้สูงวัย ควรคำนึงถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือภูมิภาค
ของประเทศไทยให้ความเคารพ และเรียนรู้วัฒนธรรมประเพณีของอาเซียน
ซึ่งมีในวัฒนธรรมความแตกต่างของแต่ละชาติสร้างมารยาทชาติผู้ดี
เรียนรู้สื่อภาษาขั้นพื้นฐาน สื่อสัมพันธ์ด้วยวัฒนธรรมและมรดกทางปัญญา
ให้รู้ซึ้งของแต่ละชาติ ตลอดทั้งอาชีพ และเศรษฐกิจ

28

ให้สังคมให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุมากกว่าเก่า

29

สร้างวัยใจเกินร้อย

30

รวมกลุ่มเพื่อสร้างความสุขความเจริญให้แก่ประเทศในเครือข่าย
ให้ความคิดความสร้างสรรค์ไปในทางเดียวกัน

31

การเตรียมพร้อมให้ผู้สูงอายุดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ

32

จะให้ความร่วมมือเต็มที่กับภาครัฐและท้องถิ่นในการร่วมมือทำงานเพื่อสังคมผู้สูงวัย
สร้างพลังของสูงวัยในจังหวัด สู่ประชาคมอาเซียน

33

ในฐานะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านผู้สูงอายุ การสร้างสังคมสูงวัยเป็นการสร้างเครือข่ายการทำงาน
ผู้สูงอายุให้เกิดความเข้มแข็ง การเสริมสร้างศักยภาพของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุลดการพึ่งพิง
และลดต้นทุนการดูแล แต่เน้นการสร้างให้เกิดความเข้มแข็ง การรวมกลุ่มการสร้างกิจกรรม
ให้เกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุ

34

ผู้สูงอายุร่วมใจ ไปสู่อาเซียน

35

รักษาศีล สมาริ ปัญญา ประจำอย่าได้ขาด
ให้รู้จักพิจารณาภายใน จิตใจ ให้สงบเพื่อพั้นทุกข์
หมั่นออกกำลังกายเป็นประจำทุกๆ วัน
สร้างความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน
อดทน ขยัน หมั่นเพียรต่อตนเองและคนอื่น คนดี

36

ต้องยอมรับว่า ผู้สูงวัยในชนบท ยังถือว่าด้อยโอกาส มีความเหลื่อมล้ำ
จึงควรได้รับการเสริมสร้างพลังของผู้สูงวัยเหล่านั้น ให้พึงพาตนเองได้
ให้ช่วยเหลือบุคคลอื่นเท่าที่จะสามารถช่วยได้
หากมองว่าผู้สูงวัยเป็นคลังปัญญาของสังคม บุตรหลานและสังคมก็ต้องให้เกียรติ
และสนับสนุนผู้สูงวัยด้วย

37

การประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุในท้องถิ่นรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน
และ ศพอส. รวมถึงกระบวนการทำงานต่างๆ และเชิญชวนผู้สูงอายุเข้าร่วมและร่วมทำกิจกรรม
ที่เป็นประโยชน์ ภายใต้กระบวนการดูแลช่วยเหลือ
ของหน่วยงานท้องถิ่น และ สนง.พมจ. อย่างเป็นระบบตามแผนงานของกรมกิจการผู้สูงอายุ

38

สังคมสูงวัย ร่วมใจสร้างพลังผู้สูงวัย เพื่อประชาคมอาเซียน

39

จะร่วมมือกับชุมชนผู้สูงอายุในทุกระดับสร้างความเข้มแข็งให้ผู้สูงอายุไทย
มีความสามารถ และเป็นพลังสำคัญของสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรืองยิ่งขึ้น

40

ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุสามารถพูดภาษาอังกฤษได้เท่าที่จำเป็น

ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีรายได้เสริม

41

ยอมรับความคิดเห็นผู้สูงวัย เพิ่มพลังความคิดเห็น และการแสดงออก

42

รักษาเอกลักษณ์ไทย เป็นพลังไทยในอาเซียน

43

สำคัญที่สุด คือ พลังความสามัคคีของสมาชิกในเครือข่าย
มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและสัมภำ�性ให้เป็นสังคมที่ดี สามัคคี เน้นคุณธรรม
และสุขภาพที่ดี สมบูรณ์ ทั้งครอบครัวและสังคม

44

สร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนผู้สูงอายุทุกๆ ชุมชน

ดูแลเรื่องสุขภาพผู้สูงอายุให้เป็นอันดับแรก

สนับสนุนและส่งเสริมเครือข่ายอื่นๆ ให้รับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านผู้สูงอายุให้ครอบคลุม

45

สร้างความเป็นไทย ใจด้วยภูมิปัญญาต่อผู้ให้ ใส่ใจกับสิ่งแวดล้อม พร้อมที่จะก้าวไกลไปสู่ประชาคมอาเซียน

46

เศรษฐกิจของไทยจะมั่งคั่งมั่นคง เพราะคนสูงวัยเป็นแบบอย่างของการออมทรัพย์

47

เริ่มต้นที่ตัวเอง แล้วครอบครัวต่อเพื่อนบ้าน ส่งสังคม ฉันได้ฉันนั้น มีพลังเข้มแข็งสู่อนาคต

48

สร้างพลังทางด้านการจรรโลง ประเพณี
วัฒนธรรมของประเทศไทยให้สูงขึ้นไม่เสียเปรียบประเทศในอาเซียน
กระทรวงวัฒนธรรมต้องมีข้อมูลคลังปัญญาที่ชัดเจน
และให้การสนับสนุนภูมิปัญญาในห้องถินให้มากอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

49

ผู้สูงวัย เป็นหลักซัยของสังคม

50

เราจะเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา เพื่อให้ทันเทคโนโลยีสมัยใหม่

51

ดนตรี กีฬา ไม่มีเชื้อชาติ เพราะเป็นกิจกรรมที่เข้าใจกันโดยทั่วโลก
สามารถทำให้คนต่างชาติ ภาษา สังคมและวัฒนธรรม สื่อสารหลอมรวมสร้างความรัก
ความสามัคคี สัมพันธ์กันได้

52

ผู้สูงวัยใช่ว่าจะไร้ค่า หากนำพาทางเดินสร้างสรรค์ แบ่งปันสุขเข้าบ้างอย่างห่างกัน
สูงวัยนั้นพ่อแม่เราเข้าใช้ได้

53

ให้ความรู้แก่สังคมให้ดีขึ้น สู่สังคมเป็นวงศกว้าง ให้สังคมไทย “ตื่นตัว” เรื่องสังคมสูงวัย

54

เตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสม บนพื้นฐานวัฒนธรรม แห่งความเป็นไทย สู่ความเป็นสากล
ด้วยองค์ความรู้และวิถีปฏิบัติที่บูรณาการศาสตร์ และหน่วยงานองค์กรต่างๆ ร่วมกัน

ให้ความรู้ โอกาสแก่ผู้สูงอายุในการพัฒนาสุขภาพและคุณภาพชีวิต และศักยภาพการพึ่งตนเอง
รวมทั้งใช้วิถีธรรมของไทย เป็นขุมพลังให้ก้าวไกล
ร่วมกับทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน และภาควิชาการ

ดิฉันมีความมุ่งมั่นที่จะดูแลผู้สูงอายุ เพราะผู้สูงอายุ คือ
บุคคลที่ควรเคารพนับถือที่จะดูแลตลอดไปค่ะ

ขัดข้อขัดแย้ง^๑
แจ้งความเข้าใจ
ยึดหลักประชาธิปไตย
ผลักดันผู้กระทำความดี ในองค์กรชุมชนผู้สูงอายุ

สร้างชุมชนผู้สูงอายุให้เข้มแข็ง โดยผู้สูงอายุเพื่อผู้สูงอายุ
และเป็นสังคมตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2
(พ.ศ.2545 - 2564) ส่งเสริมการตั้งชุมชนฯ ให้ทั่วถึง ชุมชนฯ
มีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ชุมชนผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ ให้เป็นชุมชนฯ
ต้นแบบ ช่วยเหลือชุมชนฯ ต่างๆ ที่กำลังพัฒนา
เป็นการถ่ายทอดบทเรียน สร้างชุมชนผู้สูงอายุต่างๆ ให้เข้มแข็ง สู่ชุมชนผู้สูงอายุอื่นๆ
ในประเทศไทยและอาเซียน

59

หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
ควรส่งเสริมชุมชนผู้สูงอายุต้นให้เป็นพลังในการพัฒนาศักยภาพผู้สูงอายุ
จัดประชุมผู้นำชุมชนผู้สูงอายุในภูมิภาคอาเซียน เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างเครือข่าย
โดยขอให้กรมกิจการผู้สูงอายุเป็นเครือข่ายในการประสานงาน
จัดศึกษาดูงานชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบให้กับชุมชนผู้สูงอายุทั้งในและนอกประเทศ
ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้เกี่ยวกับผลกระทบจากการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน
จัดตั้งชุมชนผู้สูงอายุให้ครบถ้วน หมู่บ้าน
และมีการขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งมีกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ
สสส. ให้การสนับสนุนโครงการ ด้านการเงินเต็มกำลังตามหลักเกณฑ์

60

จับมือไว้ให้มั่น ยึดให้กันตลอดทาง

61

สร้างความร่วมมือดูแลผู้สูงวัยที่อยู่ในภาวะยากลำบากให้ดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข

62

จะต้องมีความรัก สมัครสมาน สามัคคี ทำความดีช่วยเหลือสังคม
เป็นแบบอย่างที่ดีในกลุ่มประเทศอาเซียน

63

เราจะร่วมกันคิดกันให้ข้อมูลที่ดีที่สุด จากมติที่ดีอยู่แล้วในวันนี้

64

ร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจ เลื่อมใสศรัทธา พัฒนาต่อเนื่อง

65

จากผู้สูงอายุที่ด้อยโอกาส

เสียงเรือนอื่นเข้าชื่นใจได้พบทนา หนึ่งส่วนจากเศษฝันเมื่อวันวาน
สังคมผู้สูงอายุ คือ หลักซัพของสังคม รวมพลังเดินหน้าเต็มตัวแบบตาสัปประด
ไม่ว่าจะทุกข์หรือสุข

66

พัฒนาร่างกาย จิตใจให้ช่วยตัวเองได้ ไม่ให้เป็นภาระของสังคม ลูกหลาน ญาติพี่น้อง
จะช่วยเหลือสนับสนุน เพื่อบ้านผู้สูงอายุด้วยกันและสมาชิกใหม่ในสังคมอาเซียน
เพื่อเป้าหมายสู่สันติสุข เชื่อมโยงเครือข่ายผู้สูงอายุ และเปลี่ยนเรียนรู้
เพื่อให้รู้เรา รู้เรา ในการพัฒนาสังคมสูงวัย ให้รู้ข่าวสารประชาคมอาเซียน

67

ริเริ่ม สร้างสรรค์ แก้ปัญหา รักษาวัฒนธรรม

68

จร่วมคิด ร่วมสร้าง ทางสู่ฝัน
จร่วมกัน ให้ความเห็น เป็นที่หมาย
ฝึกความคิด ใจ ให้กำจาย
เพื่อสร้างสาย สัมพันธ์ ทุกชั้นชั้น

69

เจตนารมณ์ สังคมสูงวัย ต้องสู้ชีวิต บำเพ็ญบุญ ทำกุศลให้ถึงพร้อม

70

พัฒนาศักยภาพผู้สูงวัย ด้านภาษาอาเซียน ความสัมพันธ์เป็นมิตรกับชาวอาเซียน

ภาคผนวก ณ

รายชื่อผู้เข้าประชุมสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558
“สังคมสูงวัย จะสร้างพลังอย่างไรในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน”

วันที่ 6-7 สิงหาคม พ.ศ. 2558

ณ ศูนย์ประชุมวายุภักษ์

โรงแรมเซ็นทรัล ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ กรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
1.	ศ.ดร.ยงยุทธ ยุทธวงศ์ รองนายกรัฐมนตรี	ทำเนียบรัฐบาล	
2.	พ.ต.อ.อดุลย์ แสงสิงแก้ว รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	
3.	นายเลิศปัญญา บูรณบันพิต รองปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	
4.	น.ส.ยุพเรศ วงศ์บุญมี ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	
5.	นายสมคิด สมศรี ผู้ตรวจราชการกระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	
6.	นางระรินทิพย์ ศิริรัตน์ อธิบดีกรมกิจการเด็กและเยาวชน	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	
7.	นายสมชาย เจริญอำนวย อธิบดีกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว	กรมกิจการสตรีและสถาบัน ครอบครัว	
8.	นายอนุสันต์ เทียนทอง อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ	กรมกิจการผู้สูงอายุ	
9.	พ.ต.อ.ณรงค์ ทรัพย์เบ็น คณะทำงาน รmv.pm.	กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	081-9811886
10.	นางสาวแรมรุ่ง สุบรรณเสนีย์ หัวหน้าสำนักงานรัฐมนตรี	สำนักงานรัฐมนตรี กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	081-7508437

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
11.	คุณหญิงลักษณาจันทร เลาหพันธ์ นายกสมาคมอาเซียน-ประเทศไทย	สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย	
12.	นายแพทย์อำนาจ จินดาวัฒน เลขานุการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ	สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพ แห่งชาติ	
13.	นายบรรลุ ศิริพานิช ที่ปรึกษาคณะกรรมการจัดสมมชชา ผู้สูงอายุระดับชาติ	มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา ผู้สูงอายุไทย	02-2794536/ 02-2792845
14.	นายวิชัย โชคิวัฒน ประธานคณะกรรมการจัดสมมชชา ผู้สูงอายุระดับชาติ	สมาคมสภាទผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ในพระราชนูปถัมภ์	02-591-3517/ 02-591-4125
15.	นางอุบล หลิมสกุล รองประธานคณะกรรมการจัดสมมชชา ผู้สูงอายุระดับชาติ		02-2721211/ 081-8504216
16.	นายแพทย์ประพันธ์ พงศ์คณิตานันท์ คณะกรรมการจัดสมมชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ	สถาบันเวชศาสตร์สมเด็จ พระสังฆราชญาณสัจวර เพื่อผู้สูงอายุ กรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข	02-590 6032/ 02-591-8277
17.	นางกรรณิกา บรรเทิงจิตร คณะกรรมการจัดสมมชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ	สำนักงานคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติ	02-832-9129/ 02-832-9002/ 081-4971410
18.	พ.ต.ต.บำรุง สุขพานิช คณะกรรมการจัดสมมชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ		02-585-1024/ 02-550-0966/ 081-899-1110
19.	นายไพรожน์ สุวรรณจันทร์ดี คณะกรรมการจัดสมมชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ		043-220505/ 081-6705152
20.	ศ.ดร.วิเชียร ตันตระเสนีย คณะกรรมการจัดสมมชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ	ชัมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	089 3115453/ 02-5423620
21.	รศ.วิพรรณ ประจำบเหมาะสม คณะกรรมการจัดสมมชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	02-2187353/ 02-2551469/

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
22.	นางสุวนี รักธรรม คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุ ระดับชาติ	สถาบันสังคมสงเคราะห์ แห่งประเทศไทยฯ	077-200966/ 081-0815617
23.	ศ.นพ.พงษ์ศิริ ประภานาดี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติ	สมาคมสภาผู้สูงอายุแห่ง [*] ประเทศไทยในพระราชปัลม์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี	
24.	พันเอก (พิเศษ) หญิง พิกุล ไพบูลเวชกรรม กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติ		
25.	นายบุญเสริม ดวงจันทร์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติ	สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่ง [*] ประเทศไทยประจำจังหวัด [*] พัทลุง	
26.	นายเข้ม แทนทวี กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติ	สาขาสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่ง [*] ประเทศไทยประจำจังหวัด [*] สุราษฎร์ธานี	077-200966/ 081-0815617
27.	รศ.ดร.วรเวศ์ สุวรรณระดา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิในคณะกรรมการ ผู้สูงอายุแห่งชาติ	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	02-2187353/ 02-2551469/ 086-7032507
28.	รศ.ดร.นิพนธ์ เพวาร์ย์ รองศาสตราจารย์	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	089-4145424
29.	ดร.รักชนก คชานุบาล อาจารย์	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	02-2187340/ 022551469
30.	นายวิสุทธิ บุญญาสกิต ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการสุขภาพ แห่งชาติ	สำนักงานคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติ	081-9097365
31.	น.ส.พัชรา อุบลสวัสดิ์ ผู้อำนวยการสำนักสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ	สำนักงานคณะกรรมการ สุขภาพแห่งชาติ	081-4201565
32.	ผศ.ชุมเขต แสงเจริญ ผู้ช่วยศาสตราจารย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
33.	นายกวินท์ สิริสาลี อาจารย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	086-0533586

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
34.	น.ส.ปุณิกา จันทรี นักจัดการงานทั่วไปปฏิบัติการ	สำนักงานปลัดกระทรวง คมนาคม/กระทรวงคมนาคม	081-0408331
35.	น.ส.จุฑามาศ ฤลรัตน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญ การพิเศษ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	02-1413228/ 021439716
36.	นายทศพนธ์ นรทัศน์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	02-1413232
37.	นายสุกิจ วงศ์ปันจ้าว นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	02-1413299
38.	น.ส.ณัฐนริน พงศ์ไชยวิทย์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	02-1413234
39.	นายเก่ง แก้วกล้า นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	02-1413231
40.	น.ส.ทิพากร ดำเนิด นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	02-1413291
41.	นายบุญเกิด วงศ์บุญงาม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	
42.	นายชาตรี ธรรมปัญม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	
43.	นางสาวพงศ์ สุขเดช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานสภาพักรถยนต์ และสังคมแห่งชาติ	02-1413303
44.	นายธนาวัฒน์ ทิพย์ภักดี นักวิชาการอิสระ		
45.	นายมานพ ตันสุกayan รองนายกเทศบาลตำบลหนอง ต่องพัฒนา อ.ทางดง จ.เชียงใหม่	รองนายกเทศบาลตำบลหนอง ต่องพัฒนา อ.ทางดง จ.เชียงใหม่	089-8505362/ 053-646041
46.	นายสุรเดช เดชคุ้มวงศ์ เลขานุการและกรรมการมูลนิธิร่วมพัฒนา พิจิตรา	มูลนิธิร่วมพัฒนาพิจิตรา	089-9611204
47.	นายธงชัย ว่องทอง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนา อ.บ้านนาเดิม จ.สุราษฎร์ธานี	องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านนา อ.บ้านนาเดิม จ.สุราษฎร์ธานี	087-2754226

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
48.	นางเพ็ญศรี ชัยงาม ข้าราชการบำนาญ	ชมรมผู้สูงอายุบ้านแม่รุ้งโรย เทศบาลตำบลสนม จ.สุรินทร์	081-7902267
49.	นางสิริกันยา ศิริรังษี รองผอ.สำนักงานอาสากาชาด	สถาบันฯ	084-6603174
50.	นางพัชรินทร์ ตัญจัพัฒนกุล กรรมการส่งเสริมสวัสดิภาพผู้สูงอายุ	สถาบันฯ	081-9207888/ 023219134
51.	นางชนิษฐา กลินสีาม ผู้แทนสถาบันฯ	สถาบันฯ	086-1264203
52.	นางเพชรรัตน์ สินอวย ผู้ช่วยปลัดกระทรวงแรงงาน	สำนักงานปลัดกระทรวง แรงงาน/กระทรวงแรงงาน	02-2321267/ 02-2321377
53.	นางวนิดา คล้ายศรี นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	สำนักงานเศรษฐกิจการ แรงงาน/กระทรวงแรงงาน	02-2321375/ 02-2321377
54.	น.ส. เกษสรินทร์ ภัมร เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผน	สำนักงานเศรษฐกิจการ แรงงาน/กระทรวงแรงงาน	02-2321375/ 02-2321377
55.	นายประยุทธ์ หลักคำ พอ.กศน.กลุ่มเป้าหมายพิเศษ	กระทรวงศึกษาธิการ	081-8322339
56.	นายศักดา บุญสันท์ อาจารย์	กระทรวงศึกษาธิการ	086-2471445
57.	น.ส.วานา เรืองโชค นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ/ ผู้ปักธงสถาบันฯ บ้านผู้สูงอายุ บางแค 2	สถาบันฯ	089-6683137/ 02-4556294
58.	น.ส.รนพร เตชะฤทธิ์กษ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	
59.	นางสุกี สีทองทاب นักวิชาการแรงงานชำนาญการ	กรมสวัสดิการและคุ้มครอง แรงงาน	083-7062487
60.	นางสุวลักษณ์ ผิวงาม นักวิชาการแรงงานชำนาญการ	กองพัฒนาระบบบริการจัดหา งาน/กรมการจัดหางาน	02-2452017
61.	นางศุภាបิชญ์ เรืองเวส นักวิชาการแรงงานชำนาญการ	กองส่งเสริมการมีงานทำ/ กรมการจัดหางาน	02-2451317 02-3540087
62.	นางพรทิพย์ วัฒนธร นักวิชาการแรงงานชำนาญการ	กองส่งเสริมการมีงานทำ/ กรมการจัดหางาน	02-2451064/ 02-3540087

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
63.	นายสมเกียรติ โภสิย์ไกรนิรนดร์ นักวิชาการขั้นส่งชำนาญการพิเศษ	กรมเจ้าท่า	02-2330437/ 02-2330437
64.	นายดันัย คำนึงเนตร วิศวกรโยธาชำนาญการพิเศษ	กรมเจ้าท่า	081-8997804
65.	นายณัฐกร นาเจริญ นักวิชาการขั้นส่งชำนาญการ	กรมการขั้นส่งทางบก	089-6807673
66.	นางรัตนญา บุญมา นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ	กรมส่งเสริมการเกษตร	02-5797545
67.	นายพิชิตการณ์ ธนาพิคงค์พงษ์ นักทรัพยากรบุคคลชำนาญการ	กรมส่งเสริมสหกรณ์	086-5205145
68.	น.ส.กมลชน บัวยอม นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กรมศิลปากร	02-28221219 ต่อ ²⁰³
69.	น.ส.นิภาวรรณ นิลชัด เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบาย และแผนปฏิบัติการ	กรมศิลปากร	02-28221219 ต่อ ²⁰⁴
70.	นายชนากิจ ศรีส่าง นักพัฒนาการท่องเที่ยวปฏิบัติการ	กรมการท่องเที่ยว	02-2166512
71.	น.ส.ปราณี แต้วเจริญ นักวิชาการพัฒนาฝีมือแรงงานชำนาญการ	สำนักพัฒนามาตรฐานและ ทดสอบฝีมือแรงงาน/กรมพัฒนา ^{ฝีมือแรงงาน}	02-6434987 02-6434987
72.	พ.ท.รุ่งอรุณ เกิดโภค ผู้อำนวยการกองพัฒนาศักยภาพแรงงาน และผู้ประกอบกิจการ	กองพัฒนาศักยภาพแรงงาน และผู้ประกอบกิจการ/ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	02-2453705 02-2453705
73.	นางอมศิริ ทิพย์มาลัย นักวิชาการพัฒนาฝีมือแรงงานชำนาญการ	กองพัฒนาศักยภาพแรงงาน และผู้ประกอบกิจการ/ กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน	02-2453705 02-2453705
74.	นางนาดายา เปเลียนรุ่ง นักวิชาการพัฒนาฝีมือแรงงานชำนาญการ	กองยุทธศาสตร์และเครือข่าย พัฒนาฝีมือแรงงาน/กรมพัฒนา ^{ฝีมือแรงงาน}	02-2451879 02-2479420
75.	น.ส.ฐานินทร์ ฐิติโชคิวัฒนกุล ผู้ช่วย ผอ.สำนักเงินฝากเพื่อสงเคราะห์ชีวิต	ธนาคารเพื่อการเกษตรและ สหกรณ์การเกษตร	089-1698112
76.	นายสมบูรณ์ อ่อนภักดี วิศวกรชำนาญการ	สำนักงานนโยบายและแผนการ ขั้นส่งและจราจร	084-6403825/ 02-2151515

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
77.	นางพริมเพรา วงศ์สุทธิรัตน์ ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักแผนงาน ฝ่ายบริหาร	องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ	02-2460339 ต่อ 1409 /02-2462180
78.	น.ส.กนกแสง ศิลป์จารุ ผู้อำนวยการกองวัฒนธรรม	สำนักวัฒนธรรม กีฬาและการท่องเที่ยว กรุงเทพมหานคร	02-2466144 / 02-2472333
79.	น.ส.อังคกวิภา เทหาสุข พนักงานธุรการ 7	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.)	02-2530569 ต่อ 2274
80.	นายเอกกวี อุชชิน สถาปนิก 5	การรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย	02-716400 ต่อ 2632/ 02-7164024
81.	นายพิษณุ สาตร์พรหม [†] ผู้จัดส่วนอำนวยการและบริหารทรัพย์สิน	บริษัท รถไฟฟ้า ร.พ.ท. จำกัด (มหาชน)	02-3085600 / 02-3085697
82.	นายชัยรัตน์ ประประไพ [†] ผอ.ประจำฝ่ายพัฒนาองค์กร	บริษัท ขนส่ง จำกัด	084-7057407
83.	ว่าที่ร้อยตรี พรพรหม อธีตันนท์	สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ	086-6000723
84.	น.ส.ชนेतตี มิลินทางกุร อาจารย์	วิทยาลัยประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	02-2187474
85.	ศ.ดร.ปราโมทย์ ประสาทกุล ศาสตราจารย์	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล	
86.	ดร.ศุทธิดา ชวนวน อาจารย์	สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล	081-7057015
87.	นายนฤทธิ์ เช็นน้อย อาจารย์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์	
88.	รศ.ดร.ดำรงศักดิ์ จันโททัย [†] รองศาสตราจารย์ คณารักษ์ศาสตร์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง	02-3108483-7/ 02-3108472
89.	นางสาวอัจฉราวรรณ ประกิตรรังสี บุคลากร	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	02-2445152 / 02-2445150
90.	น.ส.ล้วนกี้ แซ่เอิง เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต	02-2445152/ 02-2445150
91.	นางสุภาพร ซ่อนกลิน นิติกร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	099-2183308

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
92.	น.ส.กิติยา โต๊ะทอง อาจารย์คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	02-8901801 ต่อ 1074, 1075 02-8902297-8
93.	ผศ.ดร.วีไลพร เมฆไตรรัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์	097-9245410
94.	นายธิตินันทน์ ผิวนิล อาจารย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	081-5606187
95.	น.ส.จินตนา สินธุสรณ์ คณะพยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	
96.	น.ส.เพ็ญพอยม เหยยสมบัติ คณะพยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี	
97.	ผศ.ดร.ธีรนันท์ วรรณศิริ รองคณบดีดูแลงานด้านวิจัยและวิชาการ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	092-2838382 034-261087
98.	ผศ.รัชฎา ลักษณ์ วงศ์วิศิษฐ์ อาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม	086-9902122 034-261088
99.	อาจารย์วรรณा กุมารจันทร์ รองคณบดีคณะพยาบาลศาสตร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี	081-7379155
100.	ผศ.ว่าที่ร้อยตรีวินัย ศรีกนก ผู้ช่วยศาสตราจารย์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนา	081-7750117
101.	น.ส.อรษา คงสีห์ นักวิชาการศึกษา	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลล้านนา	02-5493683
102.	ผศ.ดร.สุภาพร วีระปริยากร ผู้ช่วยอธิการบดีด้านประชาสัมพันธ์และการ เผยแพร่กิจกรรมของมหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลอีสาน	04-4233050 081-9768882
103.	อาจารย์วีรยา เอี่ยมฉำ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	02-5552000-6008
104.	น.ส.กิติยา นาแพงรัตน์ เจ้าหน้าที่สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย	สมาคมอาเซียน-ประเทศไทย	
105.	นางวนันทน์ รัวิรัสรุจ្យน์ กรรมการบริหาร(กรรมการผลประโยชน์)	พุทธสมาคมแห่งประเทศไทยใน พระบรมราชูปถัมภ์	02-2819563-120
106.	น.ส.กรรณิกา อุปถัมภ์ กรรมการและเลขานุการ	สมาคมคลังปัญญาอาชูโสแห่ง ประเทศไทย	089-5261309

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
107.	นายสุพจน์ ศรีสุวรรณ กรรมการสมาคมฝ่ายกิจกรรมพิเศษ	สมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทย	081-9063765
108.	นายเพทุรย์ บุญอารักษ์	สมาคมอาสาสมัครเพื่อพัฒนาสังคมไทย	094-8859992
109.	นายสุบรรณ จันดาแสง กรรมการสมาคมอาสาสมัครสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	สมาคมอาสาสมัครสาธารณสุขภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	081-5922440
110.	นายบุญธรรม บานเย็นงาม นายสมาคมอาสาสมัครสาธารณสุขภาคเหนือ	สมาคมอาสาสมัครสาธารณสุขภาคเหนือ	089-9608209
111.	นายเอกชัย ໂປ່ງຈິຕຣ	สมาคมอาสาสมัครสาธารณสุขแห่งประเทศไทย	097-0561476
112.	นายบันฑิต ประดับสุข อุปนายกสมาคมสถาบันนิกายในพระบรมราชูปถัมภ์	สมาคมสถาบันนิกายในพระบรมราชูปถัมภ์	089-0093157
113.	น.ส.พรทิพย์ ฟันหวานไฟ ผู้ประสานงานเครือข่ายพุทธิกา : เพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม	เครือข่ายพุทธิกา : เพื่อพระพุทธศาสนาและสังคม	02-8824387/ 02-882-5043
114.	นายจำنجค์ คชรอด ประธานชมรมผู้สูงอายุจังหวัดพิจิตร จ.พิจิตร	ชมรมผู้สูงอายุจังหวัดพิจิตร จ.พิจิตร	083-1655756
115.	นางกอบกุล ชุติมันต์ รองประธานชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบ้านนา	ชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบ้านนา จ.สุราษฎร์ธานี	094-5844674
116.	นางนิรา จันทร์ภักดี เลขานุการชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบ้านนา จ.สุราษฎร์ธานี	ชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบ้านนา จ.สุราษฎร์ธานี	089-9720046
117.	นางเกษร ขวัญเมือง ผู้ช่วยนักพัฒนาชุมชน	ชมรมผู้สูงอายุเทศบาลตำบลบ้านนา จ.สุราษฎร์ธานี	086-2709798
118.	น.ส. สรินทร์ทิพย์ เกิดแสง ผู้ประสานงานมูลนิธิฯ	มูลนิธิพัฒนาการแพทย์แผนไทย	02-4123507
119.	นายศรัณย์ แก้วกันทา ผู้ประสานงานโครงการส่งเสริม และความมั่นคงทางรายได้ของผู้สูงอายุ	มูลนิธิพัฒนาผู้สูงอายุ จังหวัดเชียงใหม่	086-1918763

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
120.	น.ส. พุทธิณ โกพัฒนิตา นักกฎหมาย	มูลนิธิเพื่อการพัฒนาแรงงาน และอาชีพ (มร.o.)	02-5139242
121.	น.ส.ปันตดา อุ่นเพ็ง นักวิชาการ	มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนา ผู้สูงอายุไทย	02-5114963
122.	ดร.จันทร์เพ็ญ วิวัฒน์ กรรมการ	มูลนิธิสาธารณะสุขกับการพัฒนา	092-5699944
123.	น.พ.ประพจน์ เกตราภาศ ประธานสมาคมแพทย์แผนไทย แห่งประเทศไทย	สมาพันธ์แพทย์แผนไทย แห่งประเทศไทย	081-1744159
124.	นางน้ำรุ่งรัตน์ จิตต์อารีทิพย์ ผู้ช่วยเลขานุการสภาพนิฯ	สภาพนิธิมรผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	089-6659355
125.	นายถาวร จุมณี ประธานชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-9449988
126.	นายณัฐพล เมฆพันธ์ เลขารานะรานะชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-9449989
127.	นายฉลอง สว่างใจ สมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-9449990
128.	อาจารย์ผ่องศรี ตันตระเสนีย์ สมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-9449991
129.	นอ.เสรีศักดิ์ สิงหล สมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-9449992
130.	อาจารย์มาลี พึงบางกรวย สมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-9449993
131.	ดร.สุรินทร์ ปิตา ณ อยุธยา สมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-3988658

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
132.	ผศ. จำไฟ วิทยวิโรจน์ สมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	086-5484180
133.	พันตรีอนุรักษ์ พิลาสุข สมาชิกชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	ชมรมคลังปัญญาผู้สูงอายุ กรุงเทพมหานคร	02-9449996
134.	น.ส.ทองคำ พันธ์พุกษ์ วุฒิอาสาธนาคารสมอง	ธนาคารสมอง	086-5261688
135.	ดร.เฉลิมพล ดุลสัมพันธ์ ประธานชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์ แห่งประเทศไทย	ชุมชนสหกรณ์ออมทรัพย์ แห่งประเทศไทย	02-4961199/ 02-4961188
136.	นายสงบ สาลี	ปลัดเทศบาลตำบลสนม อ.สนม จ.สุรินทร์	
137.	นางประภัสสร ผิวหอม	หัวหน้าฝ่ายบริหารงาน สาธารณสุข เทศบาลตำบลสนม อ.สนม จ.สุรินทร์	
138.	นางเจียง อุ่นจิตต์	ประธานชมรมผู้สูงอายุ บ้านไม่รู้เรีย อ.สนม จ.สุรินทร์	
139.	นางทองดา เจริญยิ่ง	รองประธานชมรมผู้สูงอายุ บ้านไม่รู้เรีย อ.สนม จ.สุรินทร์	
140.	นางทองดี ตะกูลสุข	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้เรีย ¹ อ.สนม จ.สุรินทร์	
141.	นางเงิน วงศ์งาม	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้เรีย ¹ อ.สนม จ.สุรินทร์	
142.	นางไสว วงศ์คำเหลา	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้เรีย ¹ อ.สนม จ.สุรินทร์	
143.	นางบุญจواب หนองหอก	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้เรีย ¹ อ.สนม จ.สุรินทร์	
144.	น.ส.ศวีลัย ไกรสุนย์	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้เรีย ¹ อ.สนม จ.สุรินทร์	
145.	นางวีไล สมสกุล	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้เรีย ¹ อ.สนม จ.สุรินทร์	

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
146.	นางศิริวัฒน์ บุตimaly	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
147.	ว่าที่ รต.หภัยอภิญญาณันท์ แสงจันทร์	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
148.	นางทองม้วน หัวหาญ	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
149.	นางมะลิวน ขัยมคล	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
150.	นางวรัญญา ตระกูลดี	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
151.	นางนิลพตรา สอนดี	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
152.	นางถวิล สุจริต	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
153.	นางประทิน บัวไข	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
154.	น.ส.นฤมล แควเกื้อทอง	ชมรมผู้สูงอายุบ้านไม่รู้โรย อ.สนม จ.สุรินทร์	
155.	นายวรุณิ บุญสงค์ พนักงานเทศบาลตำบลสนม	เทศบาลตำบลสนม อ.สนม จ.สุรินทร์	
156.	นายอดิศักดิ์ มีดี ผู้ช่วยเจ้าหน้าที่ระบบงานคอมพิวเตอร์	เทศบาลตำบลสนม อ.สนม จ.สุรินทร์	
157.	นายเกียรติศักดิ์ ดาวมนี	เทศบาลตำบลสนม อ.สนม จ.สุรินทร์	
158.	น.ส.กฤษณ์วรรณ วรเมตร นักพัฒนาสังคม	กรมกิจการเด็กและเยาวชน	
159.	นายเอกพล เว็บบาก	สถาบันเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.ขอนแก่น	082-8548587
160.	นายบริบูรณ์ แสนดวง	สถาบันเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.อุบลราชธานี	097-3347396
161.	นายศุภวิทย์ จิตราจักร	สถาบันเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.บึงกาฬ	087-8300288

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
162.	น.ส.พรพิมล สินนอก	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.มหาสารคาม	099-0693790
163.	นายอติเทพ จันทร์เทศ	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.ศรีสะเกษ	098-6270949
164.	นายมธุรพจน์ ประธีป ณ ถลาง	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.ภูเก็ต	082-7768565
165.	น.ส.อัญชิสา คงเหล่า	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.ภูเก็ต	093-9978726
166.	น.ส.ประภัสสร ไม้อวอชิ	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.ภูเก็ต	087-4694285
167.	นายสิทธิชัย คำแก้ว	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.พิจิตร	082-1607486
168.	นายสุจาริต กันขุม	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.เชียงใหม่	080-614578
169.	นายภูเบศ จิตราจริง	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.แพร่	087-1888741
170.	นายบิติชัย จาสุขมูล	สถาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย จ.ยโสธร	085-3166601
171.	ว่าที่ร้อยตรีสุเมร ศรีดากรอด เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	081-8537034
172.	คุณณึงนิจ ศรทรง	สวท.	081-250058
173.	คุณศิวพร อ่องศรี	ข่าวสด	081-8280909
174.	คุณสุรจิตร จิตต์แจ้ง	Post Today	086-3726060
175.	คุณปทุม ฤทธิ์มัว	สำนักข่าวไทย	089-7619739
176.	คุณรัง สุวรรณ	สำนักข่าวไทย	095-4816603
177.	คุณธนวัฒน์ วงศ์แสงศักดิ์	หนังสือพิมพ์สยามรัฐ	095-8568666
178.	คุณบรรเทิง อวรวิภาณย์		087-0541127
179.	นางสาวสุวิมล มีแสง นักวิชาการอิสระ		

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
180.	นายปักป่อง มีชูรรถ ที่ปรึกษา	เคพีเอ็มจี	02-6772650
181.	นายวรชิต ศิริขจรกิจ ที่ปรึกษา	เคพีเอ็มจี	02-6772625
182.	นายวีรวงศ์ พิพิธสุขสันต์ กรรมการ	บ.เอ็นซีเอ็ม ออโต้เซอร์วิส	081-7213399
183.	นางลดាកกร หัศน์ออยู่่		089-7926652
184.	นายสะอด น้อยรักษा	ตุ๊กตาสมุนไพรปทัยทิพย์	089-6836906
185.	นางปทัยทิพย์ ศักดาวิษรักษ์	ตุ๊กตาสมุนไพรปทัยทิพย์	089-6836906
186.	นายชลอ ทองสุข	ชมรมผู้สูงอายุทองสุข 5 (โ่องผ้าไทย/ไมบายสุ่มปลา)	02-9874247/ 02-1042268/ 083-0375189
187.	นางพยุง ทองสุข	ชมรมผู้สูงอายุทองสุข 5 (โ่องผ้าไทย/ไมบายสุ่มปลา)	086-4070377
188.	นางมาลินี นราธัرن์	ตระกร้าพลาสติก	089-5058812
189.	คุณฐานะนี แก่นเขียว	บริษัท ดีเอสจี อินเตอร์เนชั่นแนล (ประเทศไทย) จำกัด	
190.	คุณณอมวงศ์ ถนนมกุฏบุตร	โยคบ้านสวน	089-7722186
191.	คุณวีไลรัตน์ วรกุลรังสรรค์	เกษตรอินทรีย์ “บ้านแสนรักษ์”	081-5533845
192.	คุณสรารถ สิริวัฒนาวนทกุล	มาสเต็ก รีอินฟอร์ส	086-8877654
193.	คุณวรุณิ อั่นมา	ผ้าอ้อมผู้สูงอายุเชอร์เทนตี้	098-3636486
194.	นายอุปถัมภ์ พรรณสังข์ กรรมการบริหาร	สมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ	081-9241284
195.	พลตรีสุทธิ์ อยู่นาน กรรมการสมาคมฯ	สมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ	089-2382153
196.	นางเพญพิมล ศิริปโชค ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดกาญจนบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดกาญจนบุรี	081-9425576
197.	นายสมจิต เวียงสมุทร รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์	081-3205687

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
198.	นายประเทือง เกตุอ่ำ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดกำแพงเพชร	081-9731137
199.	นายสันนิตย์ ทาสว่าง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดขอนแก่น	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดขอนแก่น	082-8405316
200.	นางลลิตา สาลักษณ์ เลขานุการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดขอนแก่น	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดขอนแก่น	087-2202899/ 088-0380506
201.	พ.ต.ต.ชาตรี ชาวเมือง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดจันทบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดจันทบุรี	081-9317274
202.	นายช่วง บุญเขียน ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา	099-0521938
203.	นายสุดใจ เขตสุวรรณ	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดฉะเชิงเทรา	
204.	นายณอน อุนทา ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดชัยภูมิ	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดชัยภูมิ	089-8476792/ 044-822357
205.	นายวัชระ ชาญกล้า เลขานุการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดชุมพร	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดชุมพร	083-0566287
206.	นายวีระศักดิ์ มณีรัตน์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดเชียงราย	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดเชียงราย	053-702777/ 053-703203/ 081-3869045
207.	นายแสวง ชัยวรรณเสถียร รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดเชียงใหม่	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดเชียงใหม่	053-249406/ 053-260250

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
208.	นายวัชรินทร์ ศรีประสิทธิ์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดตรัง	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดตรัง	081-9681230
209.	ร.ต.ท.สมบัติ ชูพินิจ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดตราด	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดตราด	087-9427680
210.	นาย ธีระศักดิ์ แสงหรรพย์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนราษัยก	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนราษัยก	086-8494082
211.	นาย เสถียร เสถียรวงศ์นุษา เลขานุการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครปฐม	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครปฐม	089-9123749
212.	พ.ต.ท.ประสาร สุระเสียง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครพนม	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครพนม	042-512020 089-6231291/ /042-512020
213.	นาย ประชา ฉัตรวงศ์วน ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครราชสีมา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครราชสีมา	083-3768282/ 044-459212
214.	นาง อรจิต เพชรทับ ¹ เลขานุการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครศรีธรรมราช	089-2913397
215.	นาย ล่ำพอง บุญยืน ² ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครสวรรค์	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนครสวรรค์	081-9623929
216.	นายประกอบ สังค์โต ³ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนนทบุรี	ประธานสาขาสมาคมสภาพ ผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดนนทบุรี	
217.	นาง วีไลวรรณ ชมอนันต์ ⁴ รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดราชวิถี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดราชวิถี	081-0926243
218.	นาง พิกุล เยงสนั่นกุล ⁵ เลขานุการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดน่าน	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุแห่ง ⁶ ประเทศไทย ประจำจังหวัดน่าน	081-4943446/ 054-710977

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
219.	นาง สรวยทอง เกตุจำนังค์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดบึงกาฬ	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดบึงกาฬ	081-0477318
220.	นาย อ่าง โตประโคน ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์	088-0804132
221.	นางจันทรารัตน์ หล้าปิงเมือง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดปทุมธานี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดปทุมธานี	084-1192359
222.	นางสมศรี รา拉รัตนกุล ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดประจวบคีรีขันธ์	081-6231679
223.	นายชวลิต โชคิกันตะ ¹ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดปราจีนบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดปราจีนบุรี	081-8134540/ 037-211083
224.	นายณัฐมิตร ชุมน้อย ² ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดปัตตานี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดปัตตานี	089-5987775
225.	พ.อ.ประหยด เทพแจ่มใส ³ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	081-9915848
226.	น.พ. อุทัย จินดาพล ⁴ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพังงา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพังงา	076-581179/ 076-582138
227.	นายอาคม เพริมโสดต์ ⁵ รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพิจิตร	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพิจิตร	083-2931911
228.	นายประสาน อุ่รวงศ์ ⁶ รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพิษณุโลก	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดพิษณุโลก	089-9049886

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
229.	นายวินัย คุ้มครอง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดเพชรบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดเพชรบุรี	086-1739842/ 032-405268
230.	นายเสวก นุ่มน้อย ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดเพชรบูรณ์	081-9717023
231.	นายบุญส่อง เมืองกรุง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดพะเยา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดพะเยา	094-6346443/ 054-485783
232.	นายสุรพันธุ์ พลรัตน์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดมหาสารคาม	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดมหาสารคาม	085-7458039/ 043-790147
233.	นายอมร เรืองอุตมานันท์ รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดมุกดาหาร	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดมุกดาหาร	089-5709043
234.	น.ส.วิภา ศรีทอง เหรัญญิกสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดยะลา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดยะลา	073-244711-8 ต่อ 349/ 073-228941
235.	นายประสิทธิ์ สารสุข กรรมการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดยโสธร	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดยโสธร	081-6699124
236.	นายสุพจน์ เอกก้านตรง เลขานุการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดร้อยเอ็ด	081-5448831
237.	ร.ต.อ.สุรศักดิ์ ทองนก ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดระนอง	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดระนอง	081-9560424
238.	พลตรีสุทธิชัย ปั๊ມจิต ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดราชบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดราชบุรี	032-320706 089-6150029
239.	นายบุญชู แสงสว่าง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดลพบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดลพบุรี	089-5357894

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
240.	นายวีระพงษ์ สวงโภ รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดลำปาง	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดลำปาง	081-8137482
241.	นายสวัสดิ์ บุญแก้ว ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดเลย	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดเลย	086-2230609
242.	นายนิคม สิงห์ดง รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดศรีสะเกษ	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดศรีสะเกษ	081-9993553
243.	นางสาวนីย ประทีบทอง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสangขลา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสangขลา	081-6360435/ 074-330180
244.	นายจำลักษณ์ อันประเสริฐ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสมุทรสาคร	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสมุทรสาคร	
245.	นายวีระเดช กุลวัฒน์ เลขานุการสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดยะลา	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดยะลา	089-1076721
246.	นายชีวิต ศรีวิสรณ์ รองประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสระบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสระบุรี	087-6820543
247.	นายบุญธรรม กันเกตุ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสิงห์บุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสิงห์บุรี	081-3739448
248.	นายสุพรต บุญจันทร์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสุโขทัย	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสุโขทัย	086-1996500
249.	นายศักดา วงศ์ทอง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสุพรรณบุรี	081-8573059
250.	นายสำราล ตรองจิตต์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสุรินทร์	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทยฯ ประจำจังหวัดสุรินทร์	044-513114/ 081-8787801/ 044-519743

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
251.	นาย Jarvis อัคร ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดหนองคาย	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดหนองคาย	081-2602195
252.	นายมงคล สุมาลี ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดบัวลำภู	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดบัวลำภู	042-312910/ 086-2203727/ 042-312992
253.	นายจวน แสงสว่าง ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอ่างทอง	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอ่างทอง	081-9132025
254.	นายบัญญัติ พูลทรัพย์ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุดรธานี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุดรธานี	085-5543334/ 042-243792
255.	นายอภิชาติ ໂຕคำ ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุทัยธานี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุทัยธานี	081-7918641
256.	นายเฉลิม อินทัยศรี ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุตรดิตถ์	084-6240972
257.	นายสมพงษ์ พงษ์ชีวิน ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุบลราชธานี	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอุบลราชธานี	089-7174139
258.	นายนรนทิร์ จันทรเนตร ประธานสาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ	สาขาสมาคมสภาพผู้สูงอายุ แห่งประเทศไทย ประจำจังหวัดอำนาจเจริญ	080-4744435
259.	นายศักดา คลองยวน นักพัฒนาสังคม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร	089-6486020
260.	นางสุลักษณา ชี้นศุกร พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาญจนบุรี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาญจนบุรี	081-9875240
261.	นางเจنمัณฑ์ เกียรติกุล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาฬสินธุ์	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาฬสินธุ์	043-821649 084-7003736

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
262.	น.ส.อรจิรา เอี่ยมรักษาวงศ์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกำแพงเพชร	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกำแพงเพชร	087-9438882
263.	นางวัฒนานิษฐ์ วิทยาภารณ์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดขอนแก่น	043-236621/ 087-2255385/ 043-237986
264.	นางวิภาวดี อุดมรัตน์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดฉะเชิงเทรา	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดฉะเชิงเทรา	038-511634/ 038-511634
265.	นางสุจิตรา พิทยานรเศรษฐ์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชลบุรี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชลบุรี	038-277877/ 038-285208
266.	นางกรุณา ยุทธสมภพ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชลบุรี	-
267.	นายนพดล คำthon นักพัฒนาสังคม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชลบุรี	090-7344014
268.	นางวิจิตรา ทองไทย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชัยนาท	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชัยนาท	081-9338573/ 056-411103
269.	นางนงนุช สุภา ¹ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชัยภูมิ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชัยภูมิ	081-9124226
270.	นายอติชาติ มณีสิน นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดชุมพร	077-511710/ 082-2353349
271.	นายบริเดา กุณามา ¹ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงราย	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงราย	053-150153
272.	น.ส. กานต์วรา ทาทอง นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่	082-881393

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
273.	น.สมนิดา ลีมนิจสรกุล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดตราด	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดตราด	
274.	น.ส.ล้ำย สิตาศรินทร์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครนายก	037-311480/ 037-311480
275.	นายสุชาติ พิกเปี่ยม นักพัฒนาสังคม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครปฐม	084-7524392/ 034-340017
276.	นายหัสพ repreh ภูวงค์ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครพนม	089-4182264
277.	นายจรายารักษ์ บุณยานุเคราะห์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครราชสีมา	044-243000/ 093-6391535/ 044-255732
278.	นายนิติพงษ์ ถาวร นิติกร	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนครสวรรค์	085-3500062/ 056-803532
279.	น.ส. อรสา เนียมศิริ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนนทบุรี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนนทบุรี	
280.	น.ส.ปันดดา ปาลวัณน์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดนนทบุรี	025-800737-11/ 029-502134
281.	นางจิรันนท์ yawirach นักพัฒนาสังคม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดน่าน	080-6805079/ 054-710220
282.	นายสุรศักดิ์ กิจพรประเสริฐ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดบึงกาฬ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดบึงกาฬ	086-9006937
283.	น.ส.ปานิสรา ประสิทธิกุล นักพัฒนาสังคม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดบุรีรัมย์	083-0435504

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
284.	นางณัฐรา ตันตราศรี เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปทุมธานี	
285.	นายยงยุทธ ศรีเมือง นิติกร	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์	032-611349/ 032-603164
286.	นายสถาพร คำแท่น พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปราจีนบุรี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดปราจีนบุรี	037-454024/ 037-454925-17
287.	น.ส.กรรณิกา เฉลยจิต นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	081-8106642
288.	น.ส.สุจิรา นัยจันทร์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพัทลุง	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพัทลุง	074-613289/ 074-612609
289.	น.ส.นันทawan ใจกรุณ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพิษณุโลก	084-6227376/ 055-246827
290.	นางบุบผา สุดใจ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเพชรบุรี	086-3144995/ 032-410643
291.	นางอรินท์มาศ กาเก้า นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเพชรบูรณ์	061-9429649/ 056-725743
292.	นางธิภกร นันทะพงษ์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดแพร่	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดแพร่	054-511572-3/ 054-511572-3
293.	น.ส.พรนภา สำเริราชภรร นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดแพร่	054-511572-3/ 081-8846285
294.	นายสวัสตี้ ชูสุข พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพะเยา	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดพะเยา	

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
295.	นางนภาพร วิชัยนันท์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดภูเก็ต	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดภูเก็ต	076-240414/ 081-3962970
296.	นางเยาวลักษณ์ ชินบุตร นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดมหาสารคาม	086-4557738
297.	น.ส.สุวจนา ตรีรศ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดมุกดาหาร	042-611442/ 086-0079842/ 042-611442
298.	นายสุพล บริสุทธิ์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดแม่ฮ่องสอน	053-611261/ 053-611261
299.	นางสุดา สุหลง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดยะลา	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดยะลา	
300.	น.ส.ไฟจิตรี เจริญทรัพย์ นักพัฒนาสังคม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดยะลา	045-711579/ 089-6240552/ 045-711080
301.	น.ส.ศิรินตรา ตุ้ยหล้า นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดร้อยเอ็ด	043-526447 / 043-526446
302.	น.ส.สุภาวรรณ ณ นคร พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดระนอง	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดระนอง	084-7003735
303.	นางสุวารี พันธุ์สังวรณ์ พี่เลี้ยง	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดระนอง	081-5948321
304.	น.ส.รชนี ตรัยตรึงศโภคล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดราชบุรี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดราชบุรี	032-337620/ 032-321981
305.	นายสุริชาติ จงจิตต์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลพบุรี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลพบุรี	089-0091411

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
306.	นายทรงศักดิ์ จินากาศ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำปาง	สนัگงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำปาง	
307.	น.ส.รุ่งทิวา ปันใจ นักพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจชุมชน	สนักรงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำปาง	089-0345751
308.	น.ส.รายณี วงศ์ประจำลาภ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำพูน	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดลำพูน	053-511188/ 053-511188
309.	นายวิสิทธิ์ สนามชวน พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเลย	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเลย	084-7003724
310.	นายไพบูลย์ ประโพธิเทศ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดศรีสะเกษ	084-6062769/ 045-611474
311.	นางสมพร ช่วยรักษา พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสกลนคร	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสกลนคร	081-3803436
312.	น.ส.อรุณี สุวรรณรัตน์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสงขลา	074-311188/ 074-313620
313.	นางวรรภา ลำเจียกเทศ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสตูล	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสตูล	074-711375/ 074-711375 ต่อ 20
314.	นายชินทัต วิภาสวัช พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรปราการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรปราการ	081-9078907
315.	นางวีไล รุ่งรัตน์มนีมาศ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรปราการ	023-826046/
316.	นางชื่นจิตร คุปต์กาญจนากุล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสงคราม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสงคราม	023-826046

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
317.	นายธเนตร์ สกุลวิ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสาคร	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสมุทรสาคร	034-411041/ 034-427120
318.	นายสิติชัย พ่วงอร่าม พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระแก้ว	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระแก้ว	037-425062/ 037-425201
319.	น.ส.นัยนา ราชวงศ์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระบุรี	089-8263494
320.	น.ส.ภกวรรณ พงศ์หนู	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสระบุรี	088-8904922
321.	นางกรพินธ์ วงศ์เจริญ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุโขทัย	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุโขทัย	055-611234/ 055-611234
322.	นายณรงค์ ศิรินพร นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุพรรณบุรี	089-9181048
323.	น.ส.ดวงฤทธิ์ พร้อมมูล นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี	077-355080-1/ 077-355080-1
324.	น.ส.น้ำค้าง คันธักษ์ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุรินทร์	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสุรินทร์	044-511424/ 044-511058
325.	นางปั๊มา อินทร์ชู พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดหนองคาย	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดหนองคาย	042-411027/ 042-422840
326.	นายนัตพล ช่วงสุข	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดหนองคาย	
327.	นางอรทัย แพ้สภาพ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดหนองบัวลำภู	083-2833309/ 042-311934

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
328.	น.ส. ชูจิตต์ กอบโกย พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอ่างทอง	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอ่างทอง	035-616156-7 / 035-611163
329.	นาย วรเทพ ภูประไโพ พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุดรธานี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุดรธานี	061-9597951
330.	น.ส.คทลียา เจริญสุข นักพัฒนาสังคม	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุทัยธานี	056-513758/ 056-511229
331.	น.ส.วงเดือน สุดเสน่ห์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุตรดิตถ์	089-8579437/ 055-411983 - 113
332.	น.ส.เสาวลักษณ์ จิรไกรโภศล พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี	045-344641/ 045-344579
333.	นางจันทร์เพ็ญ ศิริกมลเสถียร เจ้าพนักงานพัฒนาสังคมชำนาญงาน	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอุบลราชธานี	045-344641/ 045-344579
334.	นายอนุกูล ปีดแก้ว พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอำนาจเจริญ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอำนาจเจริญ	081-7604279/ 045-523126/ 045-523104
335.	นางวิศรา พวงพันธ์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดอำนาจเจริญ	093-3205805/ 045-5231/ 045-523104
336.	นางสมร ชัยภูมิ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	สำนักงานพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดกาฬสินธุ์	093-4268899 /043-821649
337.	นางสุวราสินี เปลงชัย อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	เทศบาลเมืองบ้านໄ่ จังหวัดขอนแก่น	098-6298239
338.	นางวนิดา บุญเทศ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน(อพส.)	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตำบลหนองปรือ จังหวัดชลบุรี	081-8991407 /038-472210
339.	นางเชื่อง คำสุภาพ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน(อพส.)	อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จังหวัดชัยภูมิ	087-8686838

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
340.	นางยุพาพิน บัวแท้ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จังหวัดชุมพร	088-2775171
341.	นายสมนึก วงศ์เศษ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จังหวัดตราด	089-0951588
342.	น.ส.ศรีวิลัย แซจหอ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	เทศบาลตำบลจ่อหอ จังหวัดนครราชสีมา	081-5478703
343.	น.ส.ณัฐกนัน ชาญยะกุล อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	เทศบาลตำบลเสารงหิน อ.บางใหญ่จังหวัดนนทบุรี	084-9005272
344.	น.ส.ทัศนีย์ แสงทะมาต อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	ชุมชนผู้สูงอายุเทศบาลตำบล บ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี	086-8302614
345.	นายจำลอง ขวัญเพชร อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	องค์การบริหารส่วนตำบล ตงมูลเหล็ก จังหวัดเพชรบูรณ์	086-9316975
346.	น.ส.อรวรรณ จินดามณี อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตำบลห้วยหม้าย จังหวัดแพร่	087-1754884
347.	นางประภา เนื่องนอง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จังหวัดระนอง	086-9435781
348.	นางวันเพ็ญ จุลปาน อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	สำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัดราชบุรี	086-3290728
349.	นายสนั่น ทองแบบ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จังหวัดเลย	086-2354768
350.	พ.ท.สุนทร นพกุลสถิตย์ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน จังหวัดสิงห์บุรี	081-6274119
351.	นางนริศรา ยงไธสง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เทศบาลตำบลลึงชัน จังหวัดสุโขทัย	087-3114853
352.	นายโภวิท พุฒทอง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เทศบาลตำบลบ้านนา จังหวัดสุราษฎร์ธานี	087-8976021
353.	นางนารีย์ คุณเมือง อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน(อพส.)	อาสามัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ตำบลคำพระ จังหวัดอำนาจเจริญ	083-1011167/ 045-5231/ 045-523104
354.	นางสาววิภาสิริ นันททรัพย์ นักจัดการงานทั่วไป	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุอนแก่น	043-332922

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
355.	นางจิตติมา กรีอารี ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านบางละมุง	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุบ้านบางละมุง	081-9400533 038-241759
356.	นางมิงขวัญ วีระชาติ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่)	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุบ้านธรรมปกรณ์ (เชียงใหม่)	089-9561356 053-281206
357.	นางสาวบุญน้อม งามเชื้อ ¹ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุนครพนม	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุนครพนม	081-8712646 042-080056
358.	นายประหยด ตี๊สุยะ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์	044-182560-1 044-182560
359.	นายสุรศักดิ์ อั้ดตะสาระ ² ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุจังหวัดปทุมธานี	089-8869842 02-5771815
360.	นางโสภាពรรณ ทุมโภสิต ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุวานาคห形势ฯ	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุวานาคห形势ฯ	035-743277
361.	น.ส.ศิริพร บำเพ็ญathan เจ้าหน้าที่ทะเบียน	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุวานาคห形势ฯ	035-743077
362.	นางจิรันนท์ เจียมเจริญ ³ ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุภูเก็ต	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุภูเก็ต	076-529699-700 076-529546
363.	นางสาวจิราภรณ์ เช่งพัด นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุภูเก็ต	085-7956776
364.	นางเนตรนภัส แก้วน้อย ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านทักษิณจังหวัดยะลา	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุบ้านทักษิณ จังหวัดยะลา	073-274718 073-274487
365.	นายชาติชาย ม่วงเล็ก ผู้อำนวยการ	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุจังหวัดลำปาง	054-825576 054-825577
366.	นางสาวพรพักตร์ คำมณี เจ้าพนักงานการเงินและบัญชีชำนาญงาน	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุจังหวัดสงขลา	074-531642 074-531643

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
367.	นางสิรินุช อันตรเสน ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุบ้านบางแค	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค	02-4551592 02-4551590
368.	นายปรีชา บุญเจริญ	ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการ สังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค	
369.	นางภรณดา อินทร์พรหม ผู้อำนวยการศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรม ด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี	ศูนย์การเรียนรู้และฝึกอบรม ด้านผู้สูงอายุ จังหวัดชลบุรี	092-2573834 038-241759
370.	นางสาวสุทธิรัตน์ โตชนบท	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการ ๓	038-240938-9
371.	นางสาวปวันรัตน์ สุริกรณ	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการ ๔	034-275240
372.	นายวิระศักดิ์ นิ่มธุกุริยะ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการ ๖	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการ ๖	043-421249
373.	นางสาวปิยะนุช แสนนก นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการ ๘	055-406009
374.	นางสาวพรรัตน์ กอวัฒนาภูต นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุน วิชาการ ๑๒	074-330280 081-6981789
375.	นายนพพล ปัญญาพงศ์นวิน นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	กรมกิจการผู้สูงอายุ	
376.	นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์โพธรย์ ผู้อำนวยการกองยุทธศาสตร์และแผนงาน	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
377.	นางปิยะพร เฉลิมช่วง ผู้อำนวยการกองส่งเสริมสวัสดิการและ คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ	กองส่งเสริมสวัสดิการและ คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
378.	นายไฟฐอร์ย พัชราภา ผู้อำนวยการกองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
379.	นางกันตา ดีเติม เลขานุการกรม	สำนักงานเลขานุการกรม กรมกิจการผู้สูงอายุ	
380.	นางสาววรรณษา อรัญกุล หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบบริหาร	กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร กรมกิจการผู้สูงอายุ	
381.	นางศิริลักษณ์ มีมาก ผู้อำนวยการกลุ่มนโยบายและยุทธศาสตร์	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
382.	นายพิษณุพงษ์ จิระโภคานนท์ ผอ.กลุ่มประชาสัมพันธ์	สำนักงานเลขานุการกรม กรมกิจการผู้สูงอายุ	
383.	นางสาวอาภา รัตนพิทักษ์ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการพิเศษ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
384.	นายอนกฤต วรินทรเวช นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
385.	นางวรรณภา บุบৎศิริ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
386.	นางสาวปราณี โตสุวรรณ นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
387.	นางสาวชนกัลร พ่วงเกตรา ¹ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	สำนักงานเลขานุการกรม กรมกิจการผู้สูงอายุ	
388.	นางสาวเพชรระฟ้า ศรีภักดี เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน	สำนักงานเลขานุการกรม กรมกิจการผู้สูงอายุ	
389.	นายภูเบศร์ เที่ยนเพ็มพล นักพัฒนาสังคม	กองบริหารกองทุนผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
390.	นางรินทڑุพัชรี เที่ยงมิตร นักพัฒนาสังคมชำนาญการพิเศษ	กองส่งเสริมสวัสดิการและ คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
391.	นางสาวนิษฐา ตรากลาง นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กองส่งเสริมสวัสดิการและ คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
392.	นางสาวพัชรินทร์ รุ่งเรือง ² พนักงานพิมพ์ดีด ส.๓	กองส่งเสริมสวัสดิการและ คุ้มครองสิทธิผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
393.	นางสาวรุ่งนภา ศรีพงษ์ เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	กลุ่มตรวจสอบภายใน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
394.	นางสาวพีรญา นพรัตน์ นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
395.	นางสาวประภาพร สวัสดิภาพ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
396.	นางสาวจุราลักษณ์ ทิพเจริญ ³ นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
397.	นางสาวปาริชาติ สุวรรณราช นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
398.	นางสาวสรณญา รุ่งขวัญจิตต์ นักพัฒนาสังคม	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
399.	นางสาวอลิตา คุเมือง ช่วยปฏิบัติงานโครงการคลังปัญญา	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
400.	นางสาวอุมาเรนทร์ อินทรรักษा เจ้าหน้าที่ สศส.	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
401.	นางสาวเดือน มาธุพันธ์ เจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงานโครงการ CSR/SE	กองส่งเสริมศักยภาพผู้สูงอายุ กรมกิจการผู้สูงอายุ	
402.	นางสาวกอบกุล กวั่งชัวน นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
403.	นางสาวสุรรงค์ ชูโชติรัส ^๑ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
404.	นางสาวกนันท์ อินสมพันธ์ ^๒ นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
405.	นางสาวลัดดา พรกุณา นักพัฒนาสังคมชำนาญการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
406.	นางสาวศรีสัจจา เนียมสุวรรณ นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
407.	นางสาวบันทิตา พรรณาน นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
408.	นางกิตติมา เทียนไชย นักพัฒนาสังคมปฏิบัติการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
409.	นางสาวกิ่ง ชาเรืองฤทธิ์ นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
410.	นางปานิสรา เก่งคุมพล เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
411.	นางสาวทัศรินทร์ สุขการ นักวิชาการคอมพิวเตอร์	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
412.	นายสิทธิโชค บุญวานิช นักพัฒนาสังคม	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	หน่วยงาน	โทรศัพท์/โทรสาร
413.	นางสาวนาตามา มงคลวัจน์ ช่วยปฏิบัติงานโครงการขับเคลื่อนแผน ผู้สูงอายุแห่งชาติสู่แผนยุทธศาสตร์ ผู้สูงอายุระดับจังหวัด	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
414.	นางสาวจิราภรณ์ อนุศิริ ช่วยปฏิบัติงาน คณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
415.	นางสาวเสาวภา อุษาพร ช่วยปฏิบัติงานงบประมาณ	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
416.	นางสาวพรพิมล นิสสิริ ช่วยปฏิบัติงานวิจัยและประเมินผล	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
417.	นายพัสดี อับดุลยาดี ช่วยปฏิบัติงานบริหารทั่วไป	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
418.	น.ส.ศศิยานันท์ วงศ์วรดม ช่วยปฏิบัติงานบริหารทั่วไป	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
419.	น.ส.อรนัณ วรรณสินธ์ ช่วยปฏิบัติงานโครงการขับเคลื่อนงาน ด้านผู้สูงอายุสู่ประชาคมอาเซียน	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	
420.	น.ส.นงนุช สมนึกตน ช่วยปฏิบัติงานสารสนเทศและเทคโนโลยี	กองยุทธศาสตร์และแผนงาน กรมกิจการผู้สูงอายุ	

ภาคผนวก บู

คณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ
และคณะทำงานวิชาการการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

รายชื่อคณะกรรมการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ

1. นายบรรดุ ศิริพานิช	ที่ปรึกษา
2. นพ.วิชัย โชควิวัฒน ประธานสมาคมสภาพผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยฯ	ประธาน
3. นางอุบล หลิมสกุล	รองประธาน
4. อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	อนุกรรมการ
5. เลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย	อนุกรรมการ
6. ผู้อำนวยการสถาบันเวชศาสตร์สมเด็จพระสังฆราชญาณสัจวาร เพื่อผู้สูงอายุ	อนุกรรมการ
7. เลขาธิการสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย	อนุกรรมการ
8. เลขาธิการสมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย	อนุกรรมการ
9. นางกรรณิกา บรรเทิงจิตรา	อนุกรรมการ
10. พลตำรวจตรีบำรุง สุขพานิช	อนุกรรมการ
11. นายไพรожน์ สุวรรณจันทร์ดี	อนุกรรมการ
12. ศาสตราจารย์วิเชียร ตันตระเสนี	อนุกรรมการ
13. ศาสตราจารย์ศศิพัฒน์ ยอดเพชร	อนุกรรมการ
14. นางสุวนี รักษรอม	อนุกรรมการ
15. อธิบดีกรมกิจการผู้สูงอายุ	อนุกรรมการและเลขานุการ

รายชื่อคณะทำงานวิชาการจัดสมัชชาผู้สูงอายุระดับชาติ ปี พ.ศ. 2558

1. นางกรรณิกา บรรเทิงจิตรา	ประธานคณะทำงาน
2. นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์เพทุรย์	รองประธานคณะทำงาน
3. นางทศนลักษณ์ วงศ์สุริยศักดิ์	คณะทำงาน
4. ดร.รักชนก คชานุบาล	คณะทำงาน
5. รองศาสตราจารย์ ดร.วรเวศ์ สุวรรณระดา	คณะทำงาน
6. รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจวบเม晦ะ	คณะทำงาน
7. ศาสตราจารย์ วิเชียร ตันตระเสนี	คณะทำงาน
8. นางศิริลักษณ์ มีมาก	คณะทำงานและเลขานุการ
9. นางสาวกอบกุล กวั่งชัวນ	คณะทำงานและผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะกรรมการวิชาการและดำเนินการประชุมเฉพาะประจำ

ก. ประเด็นการส่งเสริมทักษะผู้สูงอายุ และบทบาทภาคเอกชนเพื่อรับสังคมสูงวัย

1. นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร	ประธาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วราเวศ์ สุวรรณระดา	รองประธาน
3. นางสาวพัชรา อุบลสวัสดิ์	คณะทำงาน
4. ดร.รักชนก คชานุบาล	คณะทำงาน
5. นายประพันธ์ พงศ์คงิตานนท์	เลขานุการ
6. นางศิริลักษณ์ มีมาก	ผู้ช่วยเลขานุการ

ข. ประเด็นการจัดบริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงวัย ความพร้อมด้านวัฒนธรรม และพลังผู้สูงอายุไทย ต้นแบบ ผู้สูงวัยอาเซียน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ เพวัลย์	ประธาน
2. รองศาสตราจารย์ ดร.วิพรรณ ประจำบุเหมาะสม	รองประธาน
3. นายวิสุทธิ์ บุญญะสกิต	คณะทำงาน
4. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชุมเขต แสงเจริญ	คณะทำงาน
5. นายภวินท์ สิริสาลี	คณะทำงาน
6. นางสาวดวงพร เปรมชื่น	คณะทำงาน
7. นางสาวศิริวรรณ อรุณทิพย์ไพบูลย์	เลขานุการ
8. นางทัศนลักษณ์ วงศ์สุริยศักดิ์	ผู้ช่วยเลขานุการ

คณะทำงานด้านวิชาการ จากสำนักงานสถาปัตย์ปรีกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

1. นางสาวจุฑามาศ กุลรัตน์	ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบาย แผนงาน และยุทธศาสตร์ สถาปัตย์ปรีกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักวิชาการ
2. นายยงยศ สำราญสุข	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
3. นายทศพนธ์ นรทัศน์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
4. นายเก่ง แก้วลักษ์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
5. นางสาวทิพากร คำเกิด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
6. นายสุกิจ วงศ์ปันจ้าว	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
7. นางสาวณัฐนริน พรพงศ์ชีติวิทย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
8. นายวรพงศ์ สุขเกิด	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการ

